

**DE LEER DER WAARHEID,
DIE NAAR DE GODZALIGHEID IS**

Voorgesteld, bevestigd en toegepast in
85 oefeningen over de

HEIDELBERGSE CATECHISMUS

ZONDAG 8 - 14

door

Mr. JUSTUS VERMEER

in leven doctor in de beide rechten en ouderling der Gereformeerde Gemeente behorend
bij de Nederlands Hervormde Kerk
te Utrecht

met een voorrede van Gerhardus van Schuylenborgh
bedienaar van het heilig Evangelie in de gemeente van Jezus Christus
te Thienhoven

Eerste uitgave:
Boekverkoper Nicolaas van Vucht,
1749-1750 te Utrecht

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

ZONDAG 8, Vraag 24 en 25
DE LEER VAN DE GODDELIJKE DRIEENHEID
als de grond van verdeling in de artikelen van het christelijk geloof

Vraag 24: Hoe worden deze artikelen verdeeld?

Antwoord: *In drie delen. Het eerste is van God de Vader en onze schepping. Het andere van God de Zoon en onze verlossing. Het derde van God de Heilige Geest en onze heiligmaking.*

Vraag 25: Aangezien er maar één enig Goddelijk Wezen is, waarom noemt gij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest?

Antwoord: *Omdat God Zich alzo in Zijn Woord geopenbaard heeft, dat deze drie onderscheiden Personen de enige, waarachtige en eeuwige God zijn.*

In de leer des geloofs hebben wij behandeld *de natuur van het zaligmakend geloof*, alsmede in het kort genoemd de beloften van God en de fundamentele leerstukken der zaligheid, waarmede het geloof werkzaam is. Gaan wij nu over tot de beloften en leerstukken zelf, om in het voetspoor van de onderwijzer deze in den brede te behandelen aan de hand van *de twaalf artikelen van het christelijke geloof*.

De onderwijzer doet dit zó, dat hij de twaalf artikelen in de 8e zondag onderverdeelt, en deze onderdelen breedvoerig behandelt van zondag 9 tot en met zondag 22.

Nu in deze achtste zondagsafdeling staan wij dus stil bij de onderverdeling van de artikelen, en dan worden wij bepaald bij

- I. De leer van de Goddelijke Drie-eenheid
- II. Wat het is te geloven in de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

I. Eerst worden wij dus bepaald bij **de leer van de Goddelijke Drie-eenheid**. Op deze onderscheiding van bestaan der drie Goddelijke Personen is het onderscheid in de huishoudelijke werken van God gegrond, en aan de hand hiervan zijn **de artikelen onderverdeeld**. Deze leer wordt in deze achtste zondag krachtig beschermd tegen de hoogmoed van de arme redeneringen der mensen. Bij de behandeling van deze leer willen wij stilstaan bij

- A. De eeuwige waarheid van de Goddelijke Drie-eenheid, zoals deze hier wordt beschermd tegen de verheffers van de arme menselijke rede; en
- B. Dat de verdeling van de artikelen op deze leer is gegrond.

A. Aangaande deze leer willen wij eerst enige noodzakelijke zaken vooraf bezien, namelijk dat het gewichtige leerstuk, waarvan wij nu zullen spreken, het fundament van alle fundamentele leerstukken is. Want *de bovennatuurlijke betrekking*¹, die er is tussen de Goddelijke Personen onderling in het ene Goddelijke Wezen, is de grond van de Drie-eenheid. Neemt men deze betrekking weg, dan moet men vervallen tot de dwaling van Sabellius, dat men maar één Persoon en drie benamingen voor deze stelt. Of tot de dwaling van het Tritheïsme, welke deze betrekking wegnemende, en de Godheid van ieder bewezen achtende, als vanzelf vervalt tot drie Wezens, dus een Driegodendom.

1. Dit leerstuk is het fundament van alle fundamentele leerstukken, omdat het bestaan van de drie Goddelijke Personen de grond en de hoeksteen is van het genadewerk, waar alles op rust. Deze ondermijnd wordende, zal alles waggelen en vallen. *De*

¹ Een gemeenschapsband

*huishouding*² van het verbond der genade heeft zijn vastheid en is gegrond op dit bestaan. Het is dus beslist niet zo, dat het bestaan der Goddelijke Personen gegrond is op deze huishouding. Ziet daartoe Joh. 3:16: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebben." En Joh. 15:26: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen."

2. En hoe krachtig blijkt zulks uit het werk der genade in het hart. Bestond er geen Drie-enige God, alles zou zonder grond zijn. Indien er geen Zoon was, Hij kon niet gezonden worden om te voldoen als Borg. Indien er geen Heilige Geest was, Hij kon niet gezonden worden in het hart van de uitverkoren zondaar, om daar te verlichten, te heiligen en de mens tot God te brengen. Ziet dan van welk een gewicht dit leerstuk is, en hoe gevaarlijk het is om daarvan af te wijken.
3. Ook moeten wij er op wijzen dat dit leerstuk een verborgenheid is, boven alle eindig begrip, hetwelk ook onnaspeurlijk is. Maar tevens dat het een geopenbaarde verborgenheid is, die wij wel vast moeten houden. Want men zou zulk *een onbegrijpelijke betrekking* niet mogen geloven, indien zij als geloofsstuk in het heilig Woord niet werd gevonden. En wij hebben hierbij geen groter vijand dan ons eigen verdorven verstand en onze arme rede, dewijl men hiervan geen denkbeelden kan formeren zonder afgoderij te bedrijven, aangezien het personele eigenschappen en inblijvende daden in het Wezen Gods zijn, zoals Jezus Zelf getuigt, Joh. 14:10: "Geloofst gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken."
4. Wij moeten er op wijzen dat de spreekwijzen, die het heilig Woord ons opgeeft om de onderlinge betrekkingen der Goddelijke Personen uit te drukken, zoals *genereren, geboren worden, uitgaan*, verstaan moeten worden op een eigenlijke, natuurlijke, Gode betamelijke manier, overeenkomende met de onbegrijpelijke Goddelijke natuur. Ook dat wij van deze wijze van bestaan der Goddelijke Personen afscheiden moeten alle natuurlijke gedachten en begrippen van onvolmaaktheid. Zoals van vervolg van tijd, van afhankelijkheid, van eerder of later, van meerder of minder, van worden hetgeen zij niet zijn, en derhalve van alle verandering en verdeling. Dit is alles menselijk en begrijpelijk, en moet hier verre zijn en, alsook de gedachte van vermenigvuldiging van wezens, van deze onderlinge betrekkingen worden afgewezen.
5. Tenslotte wijzen wij er nog op dat wij, om dit grote stuk enigszins eerbiedig te behandelen, indruk van onze blindheid en geringheid van node hebben. Indruk van onze diepe onwetendheid van God, en hoe zeer wij gelijk zijn met de inwoners van Athene, Hand. 17:23, bij welken Paulus een altaar vond, waarop stond: "*Aan de onbekende God*", dewelke zij dienden. En ook gelijk zijn aan de Samaritanen, Joh. 4:22, die aanbaden hetgeen zij niet wisten.

Dat ook vreze en indrukken van die hoge en onbekende Majesteit Gods op ons hart mocht vallen, als wij van dat geduchte Wezen aller wezens spreken, opdat wij eerbiedig zouden mogen zoeken wijs te zijn met matigheid.

Beschouwen wij nu het leerstuk zelf, waarin wij zien aangewezen **dat er een God is**, vraag 24.

[1.] Dit is een waarheid, die niet bewezen behoeft te worden. Mozes zelf bewijst het niet, maar gaat er van uit, Gen. 1:1: "In den beginne schiep God." Hij zegt niet: *Er is*

² De orde die God houdt in het Genadeverbond rust op de orde in het Goddelijk Wezen

een God, Die in den beginne schiep. Want deze waarheid weten alle mensen. Ja, niemand heeft daar meer werk mee dan één, die er tegenin gaat om het kennelijke Gods in zijn ziel te verdoven; die dus gaarne atheïst zou zijn, als hij maar kon. Het is wel waar, dat er zijn die hierin al heel ver kwamen in hun leven, maar die op hun sterfbed, als zij iets daarvan gevoelden dat er een heilig God is, een stuk van hun tong beten en als in een ogenblik de nagels van hun vingers haalden. Maar omdat er zulken zijn, is het betamelijk dat bewezen wordt dat er een God is.

Deze waarheid wordt gekend door natuurlijk licht, wij spreken van een *ingeschapen kennis* en van een *verkrege kennis*.

1. *Een ingeschapen kennis en indruk van een Opperwezen.* Alle spreken om deze geduchte waarheid te bewijzen zou van geen kracht zijn, ja een atheïst zou door daarvan te spreken niet overtuigd worden, ware het niet dat de Heere iets van Zichzelf aan de mens geopenbaard had. Maar de mens heeft van binnen iets, wat hij niet kwijt kan worden, en wat zich ook in de atheïst somtijds tot zijn smart vertoont. Elk zal deze waarheid kunnen toestemmen, als hij maar tot zichzelf in zijn boezem inkeert. Wat zegt de consciëntie? Wat zeggen de gedachten bij tijden? Wat zegt het schrikken en beven als men op een ziek- of sterfbed ligt, en als men denkt aan sterven en aan het ingaan in een donkere eeuwigheid? Waarom beeft zo menigeen voor hetgeen hij niet belijden wil? Wat zegt het gemoed als de God des hemels dondert en verwoestingen op de aarde aanricht; als men Zijn hand niet kan ontvlieden? Vrienden, durft men het dan ontkennen? O nee, maar dat dezulken het dan geloven moeten, benauwt hen dodelijk, en dan is de consciëntie het getrouwt. Zulke goddelozen willen het niet geloven vóór zij het gevoelen, gelijk er een oude filosoof was, die loochende dat het vuur brandde. Zij staken zijn hand er in, en toen gevoelde hij het.

Dus deze eeuwige waarheid, dat er een God is, bevindt elk van ons waar te zijn. Rom. 2:15: "Als die betonen het werk der wet geschreven in hun harten." En is dus een werk der wet in het hart van een heiden van nature ingeschreven, dan weet hij immers dat er een God is, Die Wetgever is. En daarvandaan komen dan ook die verschrikkingen, Jes. 64:24: "Een worm, die niet sterft." Jes. 57:21: "De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede." Jes. 33:14: "De zondaren te Sion zijn geschrokken; beving heeft hen aangegrepen. Zij zeggen: Wie is eronder ons, die bijeen eeuwige gloed wonen kan?" Ja, dat er een rechtvaardig God is, wisten de barbaren wel, Hand. 28:4.

2. Maar er is ook een *verkrege kennis*, namelijk uit de schepselen of de werken van God. Wanneer een mens zijn ogen maar opslaat en zichzelf beziet, hebbende een redelijke en verstandige ziel, en zijn lichaam zo wonderbaar gemaakt zijnde, dan weet hij wel dat hij niet vanzelf bestaat. Moet hij dan niet besluiten, Psalm 94:9: "Zou Hij, Die het oor plant, niet horen? Zou Hij, Die het oog formeert, niet aanschouwen?" En het oog slaande op de voortzetting van het menselijk geslacht; dat moet een begin gehad hebben, en dus een Beginner. Slaat iemand het oog op alles buiten zich, hemel en aarde, de heerlijkheid van dat gebouw, moet hij er dan niet voor stil staan en vragen naar de bouwmeester? Waarom minder daarnaar gevraagd dan wanneer men voor een huis staat en dit beziet, en dat men zich over het beleid van die bouwer verwondert? Maar, omdat het hart vervuld is met atheïsterij en blindheid, ziet de mens God er niet in, en ook is de mens daarvan afkerig.

En neemt nu ook eens de ordeningen en loop des hemels, de zon, maan en sterren in hun beweging en orde. Moet deze ordelijke beweging in al die lichamen niet een eerste Beweger gehad hebben en één, die dit nog onderhoudt? Ja, ziet het nog eens hieruit, dat

niemand doen kan wat hij wil, en de mens onvoldaan is in al wat hij heeft. Alexander de Grote bereikte dat de toen bekende wereld onder zijn macht was, maar zijn onvoldaanheid bleek daaruit, dat hij vroeg *of er niet meer werelden waren*. En zulks niet zijnde, was dit een hel in zijn binnenste. Waar komt dit toch vandaan? Wel, hiervan, dat de mens dat zalig en zielverzadigend Wezen mist. Zie het ook hierin, dat zo vele zaken geheel anders uitvallen dan bedoeld werd door de tweede oorzaken, enz. Dit alles leert Paulus ons zo duidelijk, Rom. 1:29: "Overmits hetgeen van God kennelijk is, in hen openbaar is; want God heeft het hun geopenbaard. Want Zijn onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn." En Job 12:7-9.

Maar voornamelijk en duidelijk wordt deze waarheid gekend bij *het licht der Heilige Schrift*, welke ons leert dat er maar één God is, Deut. 6:4: "Hoor, Israël, de Heere onze God is een enig Heere." En 1 Tim. 2:5: "Er is één God, er is ook één Middelaar Gods." Ef. 4:5, 6: "Eén Heere, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, Die daar is boven allen en door allen en in u allen." Ook kan de Allerhoogste, de Allerheerlijkste en de Alleroppperste maar één zijn.

In het licht der Heilige Schrift zien wij ook, dat dit Opperwezen onderscheiden is van alle andere goden en afgoden, daar Hij van nature God is. Paulus zegt in Gal. 4:8: "Maar toen, als gij God niet kende, diende gij degenen, die van nature geen goden zijn." Deze onderscheiding is wel bijzonder ook in Zijn Wezen, werken en onvergelykelijkheid. Dit Schriftuurlijk licht geeft te kennen wie de waarachtige God is, namelijk Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, Psalm 121:2: "Mijn hulp is van de Heere, Die hemel en aarde gemaakt heeft."

Opmerkelijk is ook het enige vers, dat bij de profeet Jeremia in de Chaldeeuwse taal is geschreven, Jen. 10:11: "Aldus zult gij tot hen zeggen: de goden, die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder de hemel." Zo legt de Heere deze woorden in hun mond om tot de heidenen te spreken. En Jer. 10:6-7: "Omdat niemand U gelijk is, o Heere, zo zijt Gij groot, en groot is Uw Naam in mogendheid. Wie zou U niet vrezen, Gij, Koning der heidenen? want het komt U toe; omdat toch onder alle wijzen der heidenen en in hun ganse koninkrijk niemand U gelijk is."

[2.] *Laat ons nu nader overwegen wát God is*. Dit is een zware vraag, die wij niet beantwoorden kunnen, omdat wij arme, blinde, naakte aardwormen zijn. De Heere bewoond een ontoegankelijk licht, Welke geen mens ooit gezien heeft of zien kan en leven. Wat zal toch een blinde zeggen over of raden naar een kleur, die hij nooit gezien heeft? Geen taal van mensen of engelen kan dat uitspreken wát God is, noch ook zelfs dat eeuwig Wezen enigszins naar behoren beschrijven.

Opmerkelijk is in deze de historie van Simonides³. Toen hem door de koning hierop gevraagd werd wat God was, vroeg hij een dag tijd om zich daarop te beraden. Daarna hetzelfde gevraagd zijnde, vroeg hij nog twee dagen, en daarna nog drie dagen. Toen de koning hem eindelijk vroeg wat toch wel de oorzaak was van al dat uitstellen, antwoordde hij: "Hoe langer ik er over denk wat God toch moge zijn, hoe minder ik er van versta."

En waarlijk, het is zo, het valt veel lichter te zeggen wat God niet is, dan wat God wel is. Wat God eigenlijk is, kan niemand recht begrijpen. Nadrukkelijk is in deze het zeggen van een oude: *Dan begrijpen wij eerst wat God is, als wij begrijpen dat Hij*

³ een filisoof

onbegrijpelijk is. Dit getuigt Job, hoofdstuk 11:7-9: "Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volnaaktheid toe de Almachtige vinden? Zij is als de hoogten der hemelen; wat kunt gij doen? Dieper dan de hel; wat kunt gij weten? Langer dan de aarde is haar maat, en breder dan de zee." Wie kan het verstaan?

Dit alleen kunnen wij zeggen met woorden, welke toch weer niet de inhoud kunnen bevatten, *dat God is een allervolmaaktst, heilig, eenvoudig, eeuwig, oneindig, onafhankelijk, overalometegengwoordig, alwetend, alwijs, vrij, goed, barmhartig, rechtvaardig, almachtig, getrouw, volzalig in Zichzelf, geestelijk, onafmetelijk en onbegrijpelijk Wezen.*

De Heere Zelf is zo goed geweest iets van Zichzelf aan ons mensen in Zijn Woord te openbaren door bekendmaking van Zijn Namen en eigen schappen. De Heere maakt Zichzelf bekend door Zijn Namen, daardoor iets van Zijn Wezen, bestaan en deugden uitdrukken. Anders heeft de Heere geen namen nodig om Zich te onderscheiden, daar Hij toch alleen God is, de alleen zalige en machtige Heere, 1 Tim. 6:15. Jakob vroeg, Gen. 32:29 naar Gods Naam, en de Heere zeide: "Waarom is het, dat gij naar Mijn Naam vraagt?" En de Engel zeide tot Manoach, Richt. 13:18: "Waarom vraagt gij dus naar Mijnnaam? Die is toch Wonderlijk." In Jes. 9:5 staat: "Men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst." Spr. 30:4: "Hoe is Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns Zoons, zo gij het weet?"

De ouden plegen te zeggen: *De Heere heeft vele namen, en nochtans heeft Hij geen naam, omdat Hij alles is in allen, en nochtans geen van allen.* Omdat wij mensen eindig zijn en het niet bevatten kunnen, kan God Zich aan ons niet zodanig openbaren, dat wij Hem begrijpen zouden. Daarom drukt de Heere in verschillende namen iets van Zichzelf uit, opdat het één na het ander iets nalaten mocht.

1. Wij vinden in de Heilige Schrift de naam JEHOVAH, Gods gedenknaam, vertaald met HEERE, in grote letters. Deze naam drukt iets van het Wezen Gods uit. In Ex. 3:13-14 vroeg Mozes: "Wanneer zij tot mij zeggen: hoe is Zijn naam? Wat zal ik hun zeggen." En God zeide tot Mozes: "IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL. Ook zeide Hij: Alzo zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden.", of: Ik ben Die Ik ben. En in Ex. 6:1-2 zei God tot Mozes "Ik ben de JEHOVAH. En Ik ben aan Abraham, Izak en Jakob verschenen als God de Almachtige, doch met Mijn Naam JEHOVAH ben Ik hun niet bekend geweest." Niet dat de gelovigen vóór Mozes' tijd de Heere niet met de Naam Jehovah noemden, want Eva zei al, Gen. 4:1: "Ik heb een man van Jehovah verkregen." Maar God heeft in deze Naam Zichzelf als de zelfwezige⁴ God tevoren in Zijn deugden niet zo heerlijk doen zien als aan Mozes in het uitleiden van Israël uit Egypte. Ook in Jes. 62:8 staat: "Ik ben JEHOVAH, dat is Mijn Naam Mijn eer zal Ik aan geen ander geven, noch Mijn lof aan de gesneden beelden." Deze naam vertaalt Johannes in Openb. 1 en 16:5 met: "Die is, Die was en Die komen, of zijn zal."
2. Ook vinden wij de naam JAH. Deze naam drukt uit Gods betamelijkheid en schoonheid in al Zijn wegen en werken, en wordt ook overgezet door Heere, Jes. 26:4 en wordt veel in de psalmen en lofzettingen gebruikt als *Hallelu-Jah*, Psalm 150:6.

⁴ Of: de altijd aanwezige, of de Zelfbestaande, onveranderlijke Verbondsgod

3. Ook de naam ELOHIM, in het meerder getal⁵, door God vertaald. Deze Naam geeft te kennen *de meerderheid der Goddelijke Personen in dat Wezen*. Deze Naam vinden wij in Gen. 1:26. "Elohim zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons Beeld en naar Onze gelijkenis" enz. Vergelijk dit met Pred. 12: "Gedenk aan uw Scheppers", omdat de Drie-enige God de Schepper is. En ook met Jes. 54:5: "Uw Makers zijn uw Mannen, Heere der heerscharen is Zijn Naam." Deze Naam beduidt ook de God des eeds en des verbonds. Deze Naam komt dikwijls tegelijk in de Bijbel voor met de Naam Jehovah: Jehova Elohim. Door het samenvoegen van deze namen wordt de Drie-enige Verbondsgod van Zijn volk aangewezen.
4. Ook de naam ADONAI⁶, vertaald door Heere, met kleine letters. Deze naam drukt uit de zuilen grondsteen van al het geschapene, dus *des Heeren oppermacht*, als Die alle dingen door Zijn hand en voorzienigheid onderhoudt. Dit woord is in het Nieuwe Testament ook door *Heere* overgezet.
5. Dan de Naam EL. Deze naam betekent *de Sterke God*. Als deze naam in het Nieuwe Testament wordt gebruikt, is dit om hiermede te doen verstaan zulke deugden Gods, als door de namen Adonai en El worden aangewezen.
6. Tenslotte nog de naam EL-SCHADDAI, vertaald met *God de Almachtige*, of de *Algenoegzame*, Gen. 17:1. Deze Naam wordt in het Nieuwe Testament mede door het woord *God* vertaald, ziende op de deugd van almachtigheid en algenoegzaamheid.

Maar bijzonder maakt de Heere Zich in Zijn Woord aan de mens bekend door Zijn eigenschappen, volmaaktheden genaamd, Matth. 5:48 en deugden Gods, 1 Petrus 2:9. Wij moeten vanwege de hoogste eenvoudigheid, onafhankelijkheid en onveranderlijkheid Gods deze eigenschappen niet onderscheiden van het Wezen Gods. En zakelijk deze ook niet van elkaar scheiden, alsof deze hoedanigheden in God zouden zijn, zoals deze in schepselen wel plaats heeft. De eigenschappen van God zijn alleen te onderscheiden ten aanzien van hun voorwerpen, ten aanzien van de uitwerking en dus voor onze lage manier van denken en bevatten. Want anders zijn zij alle begrepen onder de *oneindigheid* of onder de hoogste volmaaktheid van God, hetwelk alles de eenvoudige⁷ God Zelf is.

Deze eigenschappen van God kunnen het beste en betamelijkste door ons mensen worden verdeeld in *onmededeelbare en mededeelbare* eigenschappen. En dan moet en mag men het niet zó verstaan, alsof er Goddelijke eigenschappen zouden zijn, die in zichzelf of in hun soort aan het schepsel zouden of kunnen worden medegedeeld. Dit leren de Lutherse in het stuk van de vereniging van de twee naturen in Christus. Maar dit strijdt met de oneindigheid der Goddelijke eigenschappen, en met de eindigheid der schepselen, die niet vatbaar zijn voor iets oneindigs. Maar men moet hiermede verstaan *een mededeling bij enige gelijkenis, zo van naam als van opvattingen van enige zaken*, die in God en in schepselen gevonden worden. Dit leert ons Gods Woord, dat er duidelijk van spreekt, Gen. 1:26 dat de mens niet alleen naar Gods beeld, maar ook naar Gods gelijkenis is geschapen. En ook 2 Petrus 1:4, *dat de gelovigen de Goddelijke natuur deelachtig zijn*. Dat dit onderscheiden is van de eigenschappen van God is zeer

⁵ meervoud

⁶ letterlijk: Mijn Heere

⁷ eenvoudig = éénvoudigheid, éénheid

duidelijk, aangezien er enige gelijkheid met de mededeelbare eigenschappen in de mens gevonden wordt, terwijl van de onmededeelbare eigenschappen het tegendeel in de mens is.

De mededeelbare eigenschappen Gods worden door Gods bevel ook ter navolging voorgesteld, maar de onmededeelbare geenszins, want de onmededeelbare eigenschappen behoren uitsluitend tot het Wezen Gods.

A. De *onmededeelbare* eigenschappen Gods zijn voornamelijk de onafhankelijkheid, eenvoudigheid, onveranderlijkheid en de oneindigheid Gods.

1. Gods *onafhankelijkheid* is die volmaaktheid in God, waardoor God - de Zelfbestaande en Algenoegzame in en van Zichzelf zijnde - tegelijk ook de opperste Oorzaak is van alles buiten Zich, Joh. 5:26: "Gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf." Gen. 17:1: "Ik ben God, de Algenoegzame." En Hand. 17:25: "Alzo Hij Zelf allen het leven, de adem en alle dingen geeft."
2. Gods *éenvoudigheid* is die volmaaktheid in God, die de eenheid van Gods Wezen en eigenschappen uitdrukt, waardoor in God niet is enige tegenstelling van delen, maar waardoor alles wat in God is God Zelf is.
 - Hieruit volgt ook, dat de eigenschappen geen hoedanigheden in het Opperwezen zijn.
 - Ook dat de ene eigenschap in God niet wat anders is dan de andere, maar alles de onsamengestelde of eenvoudige God Zelf. Dit blijkt uit Deut. 32:40, waar de Heere zegt: "Ik leef in eeuwigheid." Dat is een eed bij Gods leven. En Amos 4:2: "De Heere HEERE heeft gezworen bij Zichzelf." Zie ook Hebr. 6:13-14.
 - Uit deze deugd van God volgt dat de Heere een Geest is, een onstoffelijk en onsamengesteld Wezen, Joh. 4:24: "God is een Geest." Ook dat er maar één God is, Deut. 6:4: "Hoor Israël, de Heere onze God is een enig Heere", en derhalve dat Hij onzichtbaar en onvergelykbaar is, 1 Tim. 6:16: "Die een ontoegankelijk licht bewoont, Dewelke geen mens gezien heeft, noch zien kan." En Jes. 40:18: "Bij wie dan zult gij God vergelijken, of wat gelijkenis zult gij op Hem toepassen?"
3. De *onveranderlijkheid* Gods is die allervolmaaktste zelfstandigheid van God, door welke de Heere verre is van alle dadelijke en mogelijke verandering, Mal. 3:6: "Ik, de Heere, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd." Jak. 1:17: "Bij Welke geen verandering is, of schaduw van omkering." Dit heeft plaats zowel in Gods woorden van beloften en bedreigingen, als in Gods Wezen en bestaan, Psalm 102:26-28: "Gij hebt voormaals de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen. Die zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven; zij allen zullen als een kleed verouden; Gij zult ze veranderen als een gewaad en zij zullen veranderd zijn. Maar Gij zijt Dezelfde, en Uw jaren zullen niet geëindigd worden."

In die onveranderlijkheid van God is de troost voor Gods volk gegrond, die het zo menigmaal verderven tegenover de Heere, Hebr. 6:47, want God heeft aan de erfgenamen der beloftenis overvloediglijk bewezen de onveranderlijkheid van Zijn raad. Daarom staat er ook in 1 Sam. 15:29, dat Hij, Die de Overwinning Israëls is, niet liegt, en het Hem niet berouwt, want Hij is geen mens, geen veranderlijke dat Hem iets berouwen zou.

4. De *oneindigheid* van God is die eigenschap, waardoor God alle bepaalde volmaaktheden oneindig te boven gaat. Dit kan men onderscheiden ten aanzien van Gods Wezen, of ook van de tijd, of van de plaats, of ook van ons begrip en onze opvattingen. De oneindigheid Gods ten opzichte van Zijn Wezen, dan wordt bedoeld de allerhoogste en oneindige volmaaktheid Gods, waar niets aan af- of toegegaan kan worden, Job 11:7-9: "Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe de Almachtige vinden? Zij is als de hoogte der hemelen, wat kunt gij doen? Dieper dan de hel, wat kunt gij weten? Langer dan de aarde is haar maat, en breder dan de zee. Psalm 145:3: "De Heere is groot en zeer te prijzen, en Zijn grootheid is ondoorgrondelijk."

- (1) De oneindigheid Gods ten opzichte van de *tijd*, of van zijn duurzaamheid, wordt genaamd Gods *eeuwigheid*. Het is die volmaaktheid Gods, waardoor alle begin, einde en voortgang verre van God is. Wij eindige schepselen kunnen er niet meer van zeggen. Wij kunnen geen eeuwigheid tot onze opvattingen brengen, want wij zijn van gisteren en heden, Psalm 102:2: "Eer de bergen geboren waren en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt gij God." En Job 36:26: "Daar is geen doorzoeking van het getal Zijner jaren." Daarom wordt God genaamd de Onverderfelijke, 1 Tim. 1:17 en Die onsterfelijkheid heeft, 1 Tim. 6:16.
- (2) De oneindigheid Gods ten opzichte van *plaats*, of Zijn wijduitgestrektheid, wordt genaamd Gods onafmetelijkheid of overalomtegenwoordigheid. Deze is niet zo zeer te onderscheiden dan alleen daarin, dat de overalomtegenwoordigheid meer genoemd wordt ten opzichte van al het geschapene. Het is die volmaaktheid in God, waardoor de Heere in geen plaats kan in- of uitgesloten worden, waardoor Hij bij alle schepselen tegenwoordig is en met Zijn Wezen Zich uitstrekt buiten alle palen en maten der schepselen. Ziet daartoe 1 Kon. 8:27: "Maar waarlijk, zou God op de aarde wonen? Ziet, de hemelen, ja de hemel der hemelen zouden U niet begrijpen, hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb." En Psalm 139:7-10: "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest, en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar. Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee, ook daar zou Uw rechterhand mij geleiden." Ook Jer. 23:23-24: "Ben Ik een God van nabij, en niet een God van verre? Zou zich iemand in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zou kunnen zien? spreekt de Heere." En ook Hand. 17:27: "Opdat zij de Heere zouden zoeken, of zij Hem immers tasten en vinden mochten; hoewel Hij niet verre is van een iegelijk van ons."
- (3) En tenslotte, de oneindigheid Gods ten opzichte van ons *begrip* en onze bevattingen wordt genoemd de onbegrijpelijkheid en onnaspeurlijkheid. Het is die volmaaktheid Gods, waardoor Hij van geen schepsel begrepen of nagespeurd kan worden. Dit blijkt uit de tevoren reeds aangehaalde plaats, Job 11:7-9: "Zult gij de onderzoeking Gods vinden? Zult gij tot de volmaaktheid toe" enz. En Psalm 145:3: "De Heere is groot en zeer te prijzen. en Zijn grootheid is ondoorgrondelijk."

B. De *mededeelbare* eigenschappen Gods kan men tot deze hoofddeugden terugbrengen en zijn voornamelijk Gods wijsheid, wetenschap, goedheid of goeddadigheid, en rechtvaardigheid.

1. De *wijsheid en wetenschap* Gods is die deugd in God, waardoor Hij met een eeuwige daad in Zichzelf op de allervolmaaktste wijze alles kent. Dit wordt Gods kennis, Gods verstand, of wel Zijn wetenschap genaamd. Wij lezen in Psalm 147:4: "De Heere is groot en van veel kracht; Zijns verstands is geen getal." Rom. 11:33: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen." En Hebr. 4:13: "Want daar is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Welke wij te doen hebben."

2. Dan Gods *goedheid of goeddadigheid*, waardoor God wel wil en wèl doet op een oneindige wijze. In 2 Kron. 30:18 bad Hizkia: "De Heere, Die goed is, make verzoening voor die." Psalm 73:1: "Immers is God Israël goed, degenen, die rein van hart zijn." Psalm 145:9: "De Heere is aan allen goed, en Zijn barmhartigheden zijn over al Zijn werken." Daarom zegt Jezus, Matth. 19:17: "Niemand is goed, dan Eén, namelijk God."
 - Hiertoe behoren ook Gods *genade en barmhartigheid*, waarvan in de beschrijving weinig onderscheid kan worden gegeven, dan alleen dit, dat de barmhartigheid zich meer richt tot een ellendig voorwerp. *Het is die volmaaktheid in God, waardoor Hij de fontein is, waaruit alle weldaden voortvloeien.* En om deze barmhartigheid te beschrijven: *de Heere is daardoor genegen ellendigen te hulp te komen*, Rom. 3:23: "En worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade." Rom. 11:5-6: "Een overblijfsel naar de verkiezing der genade." Filipp. 1:2 9: "U is het uit genade gegeven, in de zaak van Christus niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden." Aldus riep de Heere Zijn Naam voor Mozes uit, Ex. 34:6: "Barmhartig en genadig." Daarom worden de uitverkorenen vaten der barmhartigheid genoemd, Rom. 9:23. "Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren", 1 Petrus 1:3. Zie ook 2 Kor. 1:3 en Lukas 1:78: "Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte."
 - Ook behoren hier onder *de goedheid* Gods, Zijn *lankmoedigheid* en *verdraagzaamheid*, zijnde die wezenlijke eigenschap Gods, *waardoor God Zijn toorn niet direct en geheel over de zondaar uitstort, maar het straffen uitstelt en hem intussen met weldadigheden voorkomt*, Ex. 34:6: "Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid." Rom. 2:4: "Of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid en verdraagzaamheid, niet wetende dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt?" Daarom zegt de Heere tot Zijn volk, Mal. 3:17: "En Ik zal hen verschonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient." Deze deugd in God strijdt niet tegen des Heeren rechtvaardigheid, maar integendeel brengt zij aan dezelve luister toe, hetgeen te zien is in de reeds genoemde plaats Rom. 2:4.

3. Dan de *rechtvaardigheid* van God, welke ten opzichte van God in drie opzichten kan worden onderscheiden, namelijk als God, als Heerser, als Rechter.
 - Eerst de rechtvaardigheid, die God toekomt als God, zijnde niet anders dan Gods *natuurlijke heiligheid*, waardoor de Heere zeer ver van alle zondige besmettingen, Zichzelf en het welbehagen van Zijn wil volmaakt bemint, Lev. 11:45: "Opdat gij heilig zijt, dewijl Ik heilig ben." Jes. 6:3: "Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen." 1 Petrus 1:15: "Gelijk Hij, Die u geroepen heeft,

heilig is, zo wordt ook gij zelf heilig in al uw wandel." Ook drukt dit de glans van al Gods deugden uit, in welk opzicht God genoemd wordt een licht, 1 Joh. 1:5: "in hetwelk gans geen duisternis is." De Heere Jezus verwisselt deze spreekwijze ook, Joh. 17:11 en 25: Heilige Vader, en rechtvaardige Vader.

- Ten tweede de rechtvaardigheid, welke God toekomt als Heerser. Deze is Zijn *heiligheid in het bestier van alles door woord en daad*. Daarom wordt de Heere genoemd de God Amen of de God der waarheid, Jes. 65:16, Die getrouw en rechtvaardig is, dat Hij Zijn volk de zonden vergeeft, 1 Joh. 1:9. Daarom wordt de Heere genoemd, Deut. 32:4: "De Rotssteen, Wiens werk volkomen is, want al Zijn wegen zijn gericht. God is waarheid en is geen onrecht; rechtvaardig en recht is Hij."
- En ten derde en voornamelijk de rechtvaardigheid, welke God als Rechter toekomt, zijnde die volmaaktheid van God, waardoor God *het goede beloont en het kwade straft*, Rom. 2:9, vergeldende een iegelijk naar zijn werken. In Gen. 18:25 zegt Abraham tegen de Heere: "Het zij verre van U zulk een ding te doen: te doden de rechtvaardige en de goddeloze, verre zij het van U. Zou de Richter der ganse aarde geen recht doen?" God beloont uit kracht van Zijn rechtvaardigheid de goeden. Paulus spreekt van een kroon der rechtvaardigheid, welke hem de Heere, de rechtvaardige Richter, zal geven in die dag, 2 Tim. 4:8. En in 2 Thess. 1:7 zegt hij: "En u, die verdrukt wordt, verkwikking met ons, in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel met de engelen Zijner kracht." Ook straft God uit kracht van Zijn rechtvaardigheid de kwaden. Dit wordt genaamd Gods wrekende gerechtigheid, Nahum 1:2: "Een ijverig God en een Wreker is de Heere; een Wreker is de Heere, en zeer grimmig. Een Wreker is de Heere aan Zijn wederpartijders, en Hij behoudt de toorn Zijner vijanden." Psalm 11:6-7: "Hij zal op de goddelozen regenen strikken, vuur en zwavel; en een geweldige stormwind zal het deel huns bekeraars zijn. Want de Heere is rechtvaardig, Hij heeft gerechtigheden lief." Openb. 15:3: "En zij zongen het gezang van Mozes, de dienstknecht Gods, en het gezang des Lams, zeggende: Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God, rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen." Zie ook Ex. 34:7. En ten bewijze hiervan heeft God Zijn Zoon voorgesteld "tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd; opdat Hij rechtvaardig zij en rechtvaardigende degene, die uit het geloof van Jezus is", Rom. 3:26.

Zie nu hoe al deze volmaaktheden Gods tezamen genomen, en vergeleken bij de eindigheid en onvolmaaktheid van het schepsel, ons leren de uitmuntende verhevenheid van God boven alles. En ook hoe daaruit volgt dat aan God alle recht, macht en heerschappij toekomt, Jer. 10:6: "Omdat niemand U gelijk is, o Heere, zo zijt Gij groot, en groot is Uw Naam in mogendheid." Jer. 18:6: "Ziet, gelijk leem is in de hand des pottenbakkers, alzo zijt gijlieden in Mijn hand, o huis Israëls." Dan. 4:35: "Hij doet naar Zijn wil met het heil der hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand die Zijn hand kan afslaan, of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?" Jes. 45:2 "Wee die, die met zijn Formeerder twist, gelijk een potscherf met aarden potscherven. Zal ook het leem tot zijn formeerde zeggen: Wat maakt gij?" Vergelijk dit met Rom. 9:20-21. Zo is dan in dit alles God de zalige God, 1 Tim. 1:11, de zalige en alleen machtige Heere, 1 Tim. 6:15, de Algenoegzame, Gen. 17:1, de Fontein van alle leven en goed, Psalm 36 10, en de alles alleen waardige en heerlijke God. Mozes zei, Ex. 33:18-19: "Toon mij nu Uw heerlijkheid. Doch Hij zeide: Ik zal Mijn goedigheid voorbij uw aangezicht laten gaan en zal de Naam des Heeren uitroepen voor uw aangezicht" vergeleken met Ex. 34:6-7:

"Als nu de Heere voor zijn aangezicht voorbijging, zo riep Hij: Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid. Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft; Die de schuldige geenszins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid der vaders aan de kinderen, en aan de kindskinderen, in het derde en vierde lid."

Zie hieruit hoe waardig de Heere is om gediend te worden, Neh. 9:5-6: "Staat op, looft de Heere, uw God, van eeuwigheid tot in eeuwigheid; en men love de Naam Uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven alle lof en prijs! Gij zijt die Heere alleen, Gij hebt gemaakt de hemel, de hemel der hemelen en al hun heir, de aarde en al wat daarop is."

[3.] *Laat ons nu nog nagaan Wie God is.* Dit is een verborgenheid, die ons eindig begrip het allerverst te boven gaat. Want is het een verborgenheid, die groot is, dat God geopenbaard is in het vlees, 1 Tim. 3:16, Wie die God is, is nog groter verborgenheid. Deze verborgenheid kende Adam bij zijn ingeschapen natuurlicht, want anders zou zijn kennis onvolmaakt geweest zijn. Maar de mens is in zijn val zó verduisterd geworden, dat geen natuurlicht hem meer openbaart wie God is. Dit leert God alleen in Zijn Woord.

1. Uit dit Woord blijkt ons dat God één is in Wezen. Het smaakt naar verborgen ketterij, dat men niet uit durft te komen voor hetgeen in zijn hart is, als men schijnbaar zo bevreesd is om het woord Wezen te gebruiken. God verklaart Zich en Zich en Zijn Wezen zo aan Mozes, Ex. 3:14: "IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL." En: "IK ZAL ZIJN, of Ik ben, dat is het Goddelijk Wezen heeft mij tot u gezonden." Dit wordt wel genoemd de natuur Gods, Fil. 2:6, de Godheid, Hand. 17:29, de Goddelijkheid, Rom. 1:20. Dit alles drukt het Wezen uit, Spr. 8:14: "Raad en het Wezen zijn Mijne", te kennen gevend dat de Opperste Wijsheid hetzelfde Wezen heeft met de Vader. Door dit Wezen Gods moeten wij verstaan die oneindige volmaakte natuur van God, welke aan de drie Personen toebehoort. waarom deze drie Personen de waarachtige God zijn.
2. Dat in dat ene Goddelijke Wezen drie Personen zijn, is ook naar de Bijbel. In Hebr. 1:3 wordt de Zoon het uitgedrukte Beeld van 's Vaders zelfstandigheid genoemd, dat hetzelfde is als de Persoon. Dit wordt de Drie-eenheid genoemd, naar 1 Joh. 5:7. Door welk woord Persoon men hier heeft te verstaan een verstandige zelfstandigheid, die op een bijzondere wijze bestaat in het ene Goddelijke Wezen. Dus niet enkel een ontkenning van vereniging met iets anders, want dan was een persoon niets en werd ook het onderscheid tussen de personen weggenomen. Ook zou Jezus dan door Zijn menswording van Zijn eeuwig Persoonschap beroofd worden, en zo verviel dan de eeuwige waarheid van de generatie des Zoons en de uitgang van de Heilige Geest, aangezien eenvoudige ontkenningen geen beginsel van stellige en personele daden zijn kunnen. Wij gaan dan bewijzen dat er in het ene Goddelijke Wezen drie Personen zijn, namelijk Vader, Zoon en Heilige Geest.

- (1) Wij bewijzen dit uit die plaatsen, *het meerder getal* spreekt, waarin God van Zichzelf in Gen.1:26: "En God de Elohim zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en dat zij heerschappij hebben over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over het vee, en over de gehele aarde, en over al het kruipende gedierte, dat op de aarde kruipt." Gen. 3:22: "Toen zeide de Heere God: Ziet, de mens is geworden als Onzer één, kennende het goeden het kwaad." Gen. 11:7: "Kom aan, laat Ons nedervaren, en laat ons hun spraak aldaar verwarren." Pred. 12:1: "Gedenk aan uw Scheppers in de

dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve." Jes. 54:5: "Uw Makers is uw Man."

- (2) Ook uit de onderscheidene optellingen van *meer dan één Persoon*, Gen. 19:24: "Toen deed de Heere vuur en zwavel regenen van de Heere uit de hemel." Psalm 45:8: "Daarom heeft U, o God, Uw God gezalft met vreugdeolie boven Uw medegenoten." Psalm 110:1: "De Heere heeft gesproken tot mijn Heere: Zit aan Mijn rechterhand."
- (3) Ook uit die teksten, *waarin drie onderscheiden Personen worden uitgedrukt*, Psalm 33:6: "Door het Woord des Heeren zijnde hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir." Jes. 6:3: "Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen." Hierop volgt dan, vers 9 en 10: "Toen zeide Hij: ga henen, en zeg tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar merkt niet" enz. Dat hier niet van één Persoon gesproken wordt, blijkt uit vers 8: "Wie zal Ik zenden, en wie zal voor Ons henengaan?" Dit woord past Johannes in Joh. 12:39-41 toe op de Zoon, en het wordt ook op de Heilige Geest toegepast, Hand. 28:25-27. Hagg. 2:5-6: "Doch nu, wees sterk, gij Zerubbabel! spreekt de Heere; en wees sterk, gij Josua, wees sterk, al gij volk des lands, spreekt de Heere; en werkt, want Ik ben met u, spreekt de Heere der heirscharen. Met het Woord, in hetwelk Ik met ulieden een verbond gemaakt heb, als gij uit Egypte uittrokt, en Mijn Geest, staande in het midden van u; vreest niet." Jes. 63:9-10: "In al hun benauwdheden was Hij benauwd; en de engel Zijns aangezichts heeft hen behouden; door Zijn liefde en door Zijn genade heeft Hij hen verlost; en Hij nam hen op en Hij droeg hen al de dagen van ouds. Maar zij zijn wederspanning geworden en zij hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan; daarom is Hij hun in een vijand verkeerd, Hij Zelf heeft tegen hen gestreden."
- Zo ook uit het Nieuwe Testament, bij de doop van Jezus, Matth. 3:16-17 . En 2 Kor. 13:13: "De genade van de Heere Jezus Christus, de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen. Amen." Openb. 1:4-5: "Genade zij u en vrede van Hem, Die is, en Die was, en Die komen. zal; en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn; en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is." Ook in de instelling van de Doop, Matth. 28:19: "Hen dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes." Dit getuigt ook Johannes duidelijk, 1 Joh. 5:7: "Want drie zijn er, Die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest, en deze drie zijn één."

3. De Heere leert ons in Zijn Woord dat deze drie Personen evenwel van elkander onderscheiden zijn, waarom Dezelve genoemd worden een Ander, Joh. 5:32: "Daar is een Ander, Die van Mij getuigt", zegt Jezus. En Joh. 14:16: "Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven."

- (1) Zij zijn onderscheiden in *Namen*, als Vader, Zoon en Heilige Geest, welke alle maar geen Namen zijn zonder meer, maar Namen zijn met betrekking tot de Persoon en met opzicht op de Personen gezamenlijk.
- (2) Zij zijn onderscheiden in *orde*, zoals deze het meest voorkomt in het Woord: De Vader de Eerste, de Zoon de Tweede, de Heilige Geest de Derde, volgens Matth. 28:19 en 1 Joh. 5:7. Deze orde vloeit voort uit de wijze van bestaan. Hoewel op enige weinige plaatsen er verandering in deze orde is, vanwege het doel en de gelegenheid, zoals daar in de samenhang dan is te zien, en ook wel om de

gelijkwaardigheid aan te wijzen, dat er geen meerder of minder, geen eerder of later is.

- (3) Zij zijn onderscheiden in de *manier van werken*. De Vader werkt van Zichzelf door de Zoon en door de Heilige Geest, Joh. 1:3: "Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt." De Zoon werkt voor de Vader, door de Heilige Geest, Joh. 5:19: "Voorwaar zeg Ik u: De Zoon kan niets van Zichzelf doen, tenzij Hij de Vader dat ziet doen, want zo wat Die doet, hetzelve doet ook de Zoon desgelijks." De Heilige Geest werkt van de Vader en de Zoon, Joh. 15:26: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen." Dit alles rust ook op de wijze van bestaan der Goddelijke Personen in de werken naar buiten.
- (4) Die zijn wel ten aanzien van *het werkend Wezen aan de drie Personen eigen*, want hetgeen de één doet, dat doet ook de ander. Maar ten aanzien van de schikking en bedeling der huishouding wordt aan elk Persoon onderscheiden Zijn werk in de Heilige Schrift toegeschreven. Zoals de schepping aan de Vader, 1 Kor. 8:6: "Nochtans hebben wij maar één God en Vader, uit Welke alle dingen zijn." De verlossing wordt toegeschreven aan de Zoon, Hand. 20: 28: "Om de gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn bloed." En de heiligmaking aan de Heilige Geest, 1 Kor. 6:11: "Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd door de Geest onzes Gods." Deze onderscheiden toeschrijving der werken rust ook op de onderscheiden manier van bestaan der Goddelijke Personen.
- (5) Ten laatste en ook voornamelijk zijn Zij onderscheiden in Hun Personele eigenschappen, welke behoren tot de manier van bestaan der Goddelijke Personen. Dit zijn de werken in het Goddelijke Wezen naar binnen, dus in het Wezen inblijvende daden, en deze worden derhalve nooit begrepen. Wel mag de engel tegen Manoach zeggen, Richt. 13:18: "Mijn Naam is toch Wonderlijk." Door deze manieren van bestaan heeft elk der Personen de oneindige volmaaktheid van het ene Goddelijke Wezen.

- Dit alles echter met dit grote onderscheid, dat het het onafhankelijk, eeuwig en Goddelijk bestaan des Vaders is, *dat Hij door geen ander, maar door Zichzelf is, alsook de Zoon en de Heilige Geest doet zijn*, Joh. 5:26: "Want gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf." En Joh. 15:26: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen." In dit Schriftwoord wordt de wijze van bestaan des Heiligen Geestes duidelijk onderscheiden van de huishoudelijke zending.
- Het onafhankelijk, eeuwig en Goddelijk bestaan van de Zoon is: *van eeuwigheid te zijn door de Vader, door generatie op een eigenlijke, onbegrijpelijke en onnaspeurlijke wijze, alsook nevens de Vader de Heilige Geest te doen zijn*, Psalm 2:7, Spr. 8:22-24, Joh. 5:26, Micha 5:1. In deze teksten is ook duidelijk te zien het onderscheid tussen de wijze van bestaan van de Zoon en Zijn huishoudelijke zending.
- Het onafhankelijk, eeuwig en Goddelijk bestaan van de Heilige Geest is: *uit te gaan van de Vader en van de Zoon*. Dit wordt geleerd tegen het gevoelen van en de geschillen met de Griekse en Oosterse kerk, welke leert: de Heilige Geest bestaat door Zichzelf. Jezus zegt, Joh. 15:26: "Namenlijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat." De Zoon zegt tevoren: "Die Ik u zenden zal." Dus

gaat de Heilige Geest óók uit van de Zoon, want de wijzen van *bestaan* zijn de grondslag voor de wijze van *zending*.

Deze uitgang van de Heilige Geest is op de manier van geblaas. Dit ligt ook begrepen in de benaming Geest of wind, Joh. 3:7. Daarom wordt Hij genoemd de Geest Zijns monds, de Adem des Almachtigen, Ps. 33:6.

Ook blies Christus op Zijn discipelen, Joh. 20:22 zeggende: "Ontvangt de Heilige Geest." Daarom wordt de Heilige Geest genoemd de Geest des Zoons, Gal. 4:16 en de Geest van Christus, Rom. 8:9. Al wordt het dan verder niet zo uitdrukkelijk genoemd, zo is dit toch genoeg en overtuigende om deze eeuwige waarheid vast te houden, en is er geen genoegzame reden om zulks te loochenen. Want de uitgang van de Vader sluit de uitgang van de Zoon in, Joh. 15:26.

- Tenslotte blijkt uit Gods Woord, dat deze drie Goddelijke Personen geen drie Goden, maar één God zijn, zonder verdeling van het ene Goddelijk Wezen. Volgens de belijdenis van Athanasius is de éénheid in de drieheid, en de drieheid in de éénheid te eren en te aanbidden. Dit zal zo aanstonds blijken.

Dit leerstuk van de Drie-eenheid beschermt de onderwijzer nu tegen de arme en verdorven rede des mensen, vraag 25. Wij zien daar eerst de vraag van de arme mens naar dat Godsgeheim: ***Aangezien er maar één enig Goddelijk Wezen is, waarom noemt gij de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest?***

Deze vraag is zeer noodzakelijk, omdat:

1. Er zo vele vermetele tegensprekers zijn, die, omdat zij niet begrijpen kunnen hoe één in drie en drie in één kan zijn, daarom deze eeuwige en zalige waarheid loochenen. En ook omdat des mensen hart genegen is uit nieuwsgierigheid te onderzoeken datgene, wat hem te hoog en te wonderbaar is. Ja, hoe onmogelijker het voor de mens is, hoe meer het zijn verdorven hart ontsteekt. Wordt het hem verboden en gelast niet in te zien in dingen, die hem te hoog en te wonderbaar zijn, dat is als olie op het vuur en het drijft de mens nog des te sterker aan. O, wat is die arme hoogmoed toch groot! Daar is dan het Drie-enig bestaan van dat allervolmaaktste eeuwige Wezen, de allergrootste en allernoodzakelijkste verborgenheid, waarvan de Heere in het donkere iets ontdekt heeft, en waarvan God het onderscheidende en heldere verstaan alleen voor Zichzelf heeft gehouden, Deut. 29:29 en dat wil een aardworm bevatten, anders wil hij het niet geloven. En hij kan zijn eigen lichaam niet begrijpen, zo min als de werking van zijn ziel op zijn lichaam. De ark was bedekt om mensen er van te weerhouden dat zij er in zouden zien, en dat ontsteekt de verdorvenheid en deze verdorvenheid wekt de geest van de mens op, 1 Sam. 6:19. Toont de Heere Zijn heerlijkheid op de berg en mag het volk niet naderen, dan moet God de berg bepalen, of zij zullen toch naderbij komen. Want zo verkeerd zijn wij, maar hetgeen waar God ons toe roept en op het allerernstigst toe aanzet om het te onderzoeken, zaken, ons ter zaligheid nodig, daar zijn wij van nature verre van en daar wil ons hart niet aan.
2. Ook is dit vragen nodig, opdat wij mogen weten hoe wij ons te gedragen hebben omtrent zulke verborgenheden. De mens viel van God af, bedoelende te komen tot een hogere wijsheid, en de Heere wil hem weer oprichten door een weg van geloof, meer dan door kennis en door disputeren over zulke stukken. Alle in het Woord geopenbaarde verborgenheden - en geen andere - moeten als verborgenheden in nederigheid tot zaligheid geloofd worden. En wil men deze niet geloven, men zal dwalen en omkomen.

Laat ons daarom nu nog in het kort zien uit het antwoord van de onderwijzer, dat de leer der Drie-eenheid een in het heilig Woord geopenbaarde verborgenheid is. Hij antwoordt: ***Omdat God Zich alzo in Zijn Woord geopenbaard heeft, dat deze drie onderscheiden Personen de enige en waarachtige God zijn.***

- Wij hebben dus vast te houden dat in het ene Goddelijke Wezen drie waarachtige Personen of Zelfstandigheden zijn, die ten aanzien van Hun zelfstandigheid onmededeelbare manieren zijn in het bestaan van het ene Goddelijke Wezen.
- Wij hebben vast te houden dat deze drie Personen overeenkomen met elkander in één enig Wezen, in tegenstelling van gelijk-aanwezig, anders-aanwezig, mede-aanwezig, alléén-aanwezig en zelfaanwezig. Ook dat Zij overeenkomen in evangelijke waardigheid en eer; alsook in éénzijn en blijven in Elkander, zodat de Goddelijke Personen geen uitvloeiselen zijn - dit leren wij tegen Prof. Deurhof en anderen - dat ze ook geen krachten zijn, maar Zij *zijn* de ene eeuwige en waarachtige God.

Deze dingen heeft God alleen in Zijn Woord geopenbaard en zijn boven het bereik van alle rede, en zijn daarom te aanbidden.

* Zie dit in Joh. 10:30: "Ik en de Vader zijn één." En vers 38: "Maar indien Ik ze doe, en zo gij Mij niet gelooft, zo gelooft de werken, opdat gij moogt bekennen en geloven, dat de Vader in Mij is, en Ik in Hem." Joh. 14:10: "Geloofst gij niet dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." En Joh. 17:21: "Opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn." Deze plaatsen zijn ook zeer krachtig tegen de loochenaars van de Godheid van de Zoon.

* Ziet ook dat de Heere onze God een enig Heere is, 1 Joh. 5:7: "Drie zijn er Die getuigen inde hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest, en deze drie zijn één." Let wel, er staat niet zijn tot één, zoals gezegd wordt van de getuigen op aarde, maar zijn één. In deze tekst is een getuigenis van de drie Goddelijke Personen in de heilige eenheid van het Goddelijke Wezen. Johannes bedoelde hier dit fundamentele stuk te bewijzen, dat Jezus de Zoon van God is, en de Zaligmaker der wereld, aan Wie men zijn ziel mag toevertrouwen.

En dit bewijst hij met een tweërlei getuigenis: één uit de hemel zelf, en één op de aarde.

- Dat de Vader dit getuigt, bleek bij de Doop van Christus, Matth. 3:17: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Welke Ik Mijn welbehagen heb." En het werd bevestigd in de verandering van Christus' gedaante op de berg, Matth. 17:5, "Deze heeft God de Vader verzegeld", Joh. 6:27.
- Dit getuigde de Zoon van Zichzelf toen Hij zeide: "Ik ben het Licht en het Leven der mensen", Joh. 1:4 en 8:12 . En die in Hem gelooft, zal het eeuwige leven hebben, Joh. 3:14 . Ook als Hij zegt, Spr. 8:24: "Ik was geboren als de afgronden nog niet waren; als nog geen fonteinen waren, zwaar van water."
- Dit heeft de Heilige Geest getuigd toen Hij bij de Doop op Christus nederdaalde als een duif, Matth. 3:17 en op Hem bleef. Ook als Hij Hem opwekte uit de doden, toen Hij krachtig heeft bewezen te zijn de Zoon van God. Ook de drie getuigen op de aarde getuigen dit in de harten, namelijk deze eeuwige waarheid, waarop het ganse werk der genade als op een fundament rust. En die verwekken in de harten die vrede, die blijdschap, dat God zo is als Hij is, en dat rusten in de Heere.

En deze Drie zijn tot één, ter verzegeling van één en dezelfde zaak. Dus is het geloof een vaste grond om deze waarheid, die niet doorgrond, noch ten volle begrepen kan

worden, te omhelzen. Alzo is dus de éénheid in de Drieheid, en de Drieheid in de éénheid te eren en te aanbidden.

B. Zien wij nog in het kort hoe gepast de twaalf artikelen des geloofs verdeeld worden, en hoe die verdeling gegrond is op het onderscheiden bestaan der drie Goddelijke Personen.

De artikelen worden verdeeld, zo verklaart de onderwijzer, in drie delen, waarvan het eerste handelt van God de Vader en de schepping, het tweede van God de Zoon en de verlossing, het derde van God de Heilige Geest en de heiligmaking.

Deze verdeling is zeer goed, daar de oudste geloofsformule alleen een belijdenis van de Drie-eenheid inhield, en onze geloofsartikelen uit deze zelfde formule zijn opgebouwd, van tijd tot tijd met bijvoeging van verschillende artikelen, welke tot de drie Personen van de Godheid kunnen worden betrokken. Dus is het fundament gebleven en zijn de fundamentele waarheden daarop gebouwd.

Wij moeten er echter wel om denken, wanneer wij aan elk der drie Personen onderscheiden werk toekennen, dat wij dit niet zo opvatten, alsof de kracht of de werking der Personen onder Deze verdeeld zou zijn. En ook niet dat de ene Persoon meer *onmiddellijk* zou werken, en de Andere meer *middellijk*. Want God is één, en zo zijn Zijn kracht en werking ook één en onverdeeld. En elke Persoon is de volkomen en onmiddellijke oorzaak van het gehele werk door dezelfde kracht en door dezelfde daad. Hebben Vader, Zoon en Heilige Geest de wereld geschapen, de werken, welke de Godmens heeft verricht, zijn alleen de Zoon eigen, echter dan zo, dat hetgeen de Godheid toegebracht heeft, de ganse Drie-eenheid toekomt, Joh. 16:10: "Geloofst gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." Matth. 12:28: "Door de Geest werp Ik de duivelen uit."

Wat betreft *de menswording* en dergelijke, dit eindigt alleen in de Zoon, maar ten aanzien van de uitwerking ervan behoort het tot de ganse Drieëenheid, Hebr. 10:5 en Lukas 1:35.

De onderscheiding der werken is dus naar de orde van bestaan der drie Goddelijke Personen. Want al de huishoudelijke werken en de wijze van werken van elke Persoon moeten worden aangemerkt als voort te vloeien uit de wijze van Zijn bestaan.

1. De Vader dan de eerste Persoon zijnde, en de schepping het eerste uiterlijke huishoudelijke werk zijnde, wordt *het werk der schepping* terecht aan de Vader toegekend. In Matth. 11:25 wordt Hij genoemd de Heere des hemels en der aarde, doch niet met uitsluiting van de Zoon, Hebr. 1:8, 10: "Maar tot de Zoon zegt Hij: Gij, Heere, hebt in den beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen." En ook niet met uitsluiting van de Heilige Geest, Gen. 1:2: "De Geest Gods zweefde op de wateren."
2. Aan de Zoon wordt *het werk der verlossing* toegekend, omdat Hem alleen de menselijke natuur is toeberaid, en deze werking dus in de Zoon eindigt, hoewel de uitvoering der werken door de menselijke natuur naar buiten aan de drie Personen eigen is. In Matth. 1:21 staat: "Gij zult Zijn naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zaligmaken van hun zonden." Doch dit wordt ook de Vader toegekend, 2 Kor. "5:19, Die gezegd wordt de wereld met Zichzelf verzoend te hebben, en Kol. 1:20 vrede gemaakt te hebben door het bloed des kruises. En ook aan de Heilige Geest, 1 Kor.

6:11: "Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in de Naam van de Heere Jezus en door de Geest onzes Gods."

3. En ten laatste, aan de Heilige Geest wordt *de heiligmaking* toegeschreven, omdat de heiligmaking volgt op de genade en de verdiensten van Christus, en de Heilige Geest volgt in orde op de Zoon. Daarom wordt Hij ook de Geest des Zoons genoemd, Gal. 4:6. Dus is de Heilige Geest aan de Zoon het naaste en wordt van Hem uitgezonden; zo ook geeft Hij datgene, hetwelk Hij neemt uit hetgeen van de Zoon is, Joh. 16:14. Doch niet met uitsluiting van de Vader, want Jezus bidt, Joh. 17:17: "Heilige Vader, heilig ze in Uw waarheid."

Dit geldt ook het werk der wedergeboorte, 1 Petrus 1:3: "Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren." Maar ook niet met uitsluiting van de Zoon, Joh. 17:19: "Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid." Zie ook 1 Kor. 6:11.

II.

Staan wij nu nog kort stil bij de tweede hoofdgedachte, *wat het is te geloven* in de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

Daarin zien wij:

- A. Wat het geloof insluit, en
- B. Waarom in de artikelen beleden wordt: *Ik* geloof, en niet: Wij geloven.

A. Het geloof in de Drie-enige God sluit in:

1. *Dat men kennis heeft van deze grote verborgenheid.* Geen mens, tot jaren van onderscheid gekomen zijnde, kan zonder deze kennis zalig worden.

- Doch men moet in deze wel onderscheid maken in de trap of mate van deze kennis, meer of minder onderscheiden en helder.
- Ook onderscheid naar de tijd in welke men leeft. Het licht der waarheid staat niet altijd even helder op de kandelaar.
- Onderscheid ook naar het verstand der mensen, want de één kan het onderwijs beter volgen dan de ander. Waarbij men echter wel moet bedenken, dat iemand meer inwendige en bevindelijke kennis in zijn hart kan hebben dan hij met de mond soms verklaren kan.
- En tenslotte moet men ook onderscheiden naar de verscheidenheid van bediening, onder welke men leeft. De één heeft daar meer gelegenheid en opwekking toe dan de ander, maar iemand die er gans onkundig van blijft, kan niet zalig worden. Dit blijkt uit de heidenen, die wel wisten dat er een God was, maar die de Drie-enige God niet kenden. Daarom zegt Paulus, Ef. 2:12 dat zij zonder God in de wereld waren, en in Kol. 2:2-3 zegt hij, dat in de verborgenheid Gods en des Vaders en van Christus alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn.

2. Het geloof in de Drie-enige God sluit ook in dat men die waarheid met zijn hart erkent, toestemt, bevestigt en God de eer geeft, dat Hij zo en niet anders bestaat, en dat men dat ook tot zaligheid met de mond belijdt, Rom. 10:10. Met volle ruimte mag men wel zeggen, dat degenen, die de leer der heilige Drie-eenheid bestrijden, geen genade hebben, 1 Joh. 2:23: "Een iegelijk, die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet." En zulk één loochent ook de Heilige Geest, want, 1 Kor. 12:3: "Niemand kan zeggen Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest." Met zulken mag men geen gemeenschap houden. Johannes zegt, 2 Joh.:10: "Indien iemand tot ulieden komt, en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis, en zegt tot hem niet: zijt gegroet."

3. Maar voornamelijk sluit het geloof in, *een zich toevertrouwen aan de Drie-enige God, een steunen op Hem, de ziel met blijdschap op Hem aan latende komen, omdat God Zich aan die ziel ontdekt heeft zoals Hij is*. Daarom is het ook een zich verlustigen in de Heere.

- a. En welgesteld zijnde, erkent de ziel dat *de Vader* God is, met een zich aanbevelen en toevertrouwen naar ziel en lichaam, in alle tijdelijke en geestelijke noden en omstandigheden, aan Zijn almacht, wijsheid en goedheid, en aan al de rijkdommen van algenoezaamheid, die in Hem zijn.
- b. De gelovige ziel erkent ook dat *de Zoon* God is, met een min of meer rusten van zijn ziel op Zijn voldoening, zoals Hij is de Schoonste van alle mensenkinderen, op Wiens lippen genade is uitgestort. Zulk één zegt met het hart, Jes. 45:24-25: "Gewisselijk, in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte, tot Hem zal men komen. In de Heere zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen het ganse zaad van Israël."
- a. En de gelovige ziel erkent ook dat *de Heilige Geest* God is, en zij geeft zich zo veilig aan Zijn wijze leiding over. Zo'n ziel ondervindt soms de kracht van deze waarheid aan het hart, dat er een Drie-enig God is. Al heeft zulk een al zijn dagen deze waarheid naar de letter gekend, deze bijzondere kennis vloeit voort uit openbaring aan het hart, uit de getuigen in de hemel aangaande het waarachtige genadewerk in zijn ziel. Dit werk der genade heeft zijn grondslag in die eenvoudige Eénheid en in die aanbiddelijke, onvermengde en ongedeelde Drieheid, welke de ziel zo tevoren niet heeft gekend.

B. Zien wij nu nog waarom in deze artikelen beleden wordt: *Ik geloof*, en niet: Wij geloven.

- Dit wordt beleden om daarmee uit te drukken dat niemand voor een ander tot zaligheid kan geloven. Neen, de ene mens kan, mag en moet wel voor de andere bidden, en de andere te hulp komen, maar voor hen geloven, dat kan hij niet. Hab. 2:4: Elke gelovige zal door *zijn* geloof leven. Zie ook Psalm 116:10, vergeleken met 2 Kor. 4: 13: "Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken." En 2 Tim. 1:12: "Ik weet in Wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag."
- En dit wordt ook beleden om daarmee er uitdrukking aan te geven, hoe het een oprechte eigen is om met zaken en waarheden, die hij hoort, naar binnen te keren en onder inroepen van het licht des Heeren, daar te zien wat hij er van heeft, of ook wat hij er van mist. Vindt nu zo'n ziel wat van God en kan zij geloof oefenen, zij wil dan ook spreken en met blijdschap belijden: *Ik geloof*. En vindt zulk één integendeel in zich een boos en ongelovig hart, dan roept hij uit: *Mijn ongeloof!* Het is daarom niet te verwonderen, dat mensen, die niet weten wat het is tot zichzelf in te keren en uit de grond van hun hart te spreken, tegenstanders zijn van anderen, die dat wel kennen. Zij belijden menigmaal de zuivere waarheid en beschermen deze krachtig en hebben handen vol werk met degenen die buiten zijn. En evenwel zijn ze vreemdelingen van hun eigen ziel en aan hun staat niet twijfelende, bedriegen zij hun ziel met valse overleggingen en gaan zo gerust ten verderve.

Toepassing

Ziet vrienden, zo goed is God, dat Hij deze zuivere waarheid aan ons heeft geopenbaard. Wij mogen deze nog dagelijks horen, terwijl duizenden en miljoenen mensen dit moeten missen. Hoe goed is God ook, dat Hij deze waarheid temidden van

zovele dartele verstanden nog heeft bewaard. Want God zal voor Zijn waarheid zorgen, al gaat het hoe ons begrip te boven. Och, mocht elk onzer de kracht van die eeuwige waarheid aan zijn ziel gewaar worden, opdat hij zo niet vatbaar zij voor ziel-verwoestende leringen. Deze leer der waarheid is naar de godzaligheid, *in de hoop des eeuwigen levens*, Titus 1:1-2. En buiten deze is er geen zaligheid. Het ganse werk der genade rust op dit fundament, en wanneer men de grond wegneemt, moet het gebouw vallen.

1. Nu, om temidden van winden van vreemde leringen bij deze waarheid te worden bewaard, zeggen wij vooraf, dat daartoe nodig is kleinheid des harten, een wandelen in vreze. Want wij liggen voor die vreemde leringen zowel open als anderen. Men moet van het eigen afraken, want men meent dikwijls dat men zo vast staat, zo veel kennis heeft, en dan is menigmaal de val nabij. Zie het maar in Petrus. Als hij zegt: "Ik zal U niet verloochenen", dan valt hij.
2. Tot die bewaring is ook nodig dat wij deze waarheid, waar men veel of weinig kennis van heeft, nog eens van de hemel leren. Dan wordt de Heere geëerd in Zijn bestaan. Anders zegt Paulus, Rom. 1:21-24: "Gij zijt verrijdeld geworden in uw overleggingen, en uw onwijs verstand is verduisterd, omdat gij, God kennende, Hem als God niet verheerlijkt." Vrienden, al had u nog zoveel kennis, en al meent u nog zo vast te staan voor de zuivere waarheid, het zal u niet zalig maken.
3. En ook staat het zeer hachelijk met u, als u de vrijmakende kracht van de waarheid aan uw hart niet hebt ondervonden, want u kunt morgen een atheïst zijn. Daarom, staat toch naar die kennis van een Drie-enig God, welke u in de hemel kan brengen en waar het eeuwige leven aan vast is, Joh. 17:3; en dat is alleen in Gods hand.
4. Tot bewaring bij deze waarheid is ook nodig veel te bidden, en in alle gevaren, die de ziel omringen, zich voor de Heere Jezus open te leggen, opdat men zo steeds meer en meer licht krijgje in de bedrieglijkheid van zijn hart en vleselijk verstand. En dit opdat Jezus de ziel leren mocht van Hem, als de zelfstandige Waarheid, gebruik te maken als de ziel in gevaar is. Want dicht bij Hem te blijven, dat is het veiligste. Mensen, die hier geen kennis van hebt en evenwel denkt zalig en bewaard te worden, wat staat gij gevaarlijk! En het wonderlijke is, dat niemand minder van dit gevaar weet, dan die het allergevaarlijkste staat. Mochten uw ogen er eens voor open gaan!
5. Tot bewaring bij deze waarheid is ook zeer nodig de gelegenheden te mijden, waardoor men, in gevaar is om van de Heere en van Zijn waarheid te worden afgetrokken. O, de duivel gaat overal om en hij is ook in al die wind van leer, en hij gebruikt onder Gods toelating de dwaalgeesten in zijn hand, schijnbaar naar de letter der waarheid. Daarom moeten wij geen onnodige omgang met zulke dwaalgeesten hebben, 2 Joh.:10 en geen nauwe gemeenschap. Maar integendeel veel bij zulken zoeken te verkeren, die God en Zijn waarheid en Zijn volk liefhebben.

Maar wat is er toch een grote massa mensen, die onkundig er zorgeloos naar het verderf gaan! Mensen, die nu niets weet van deze eeuwige waarheid, Wie deze ware God is, denkt u nooit eens aan dat woord, *dat God met vlammend vuur over zulke wraak wil doen*, 2 Thess. 1:8? Leefde u onder het heidendom, uw oordeel zou minder zijn. Maar twintig, dertig veertig, vijftig of zestig jaren geleefd te hebben onder het licht van het Evangelie, en toch geen kennis van die God te hebben gezocht, Die u heeft gemaakt en aan u welgedaan, o, het zal Tyrus en Sidon, Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn! De koningin van het zuiden zal opstaan, de mannen van Ninevé zullen allen tegen u opstaan in die grote dag, Matth. 11:21-24. Vrienden, dat zal komen.

- (1) Hoe oud u ook bent en hoe slecht u het er hebt afgebracht; och mocht u nog opstaan. Het is nog tijd, en dat blijkt daaruit, dat God u nog laat leven. Mocht gij daarmede eens aan het werk raken, dat de Heere nog geen lust heeft in uw dood. Vrienden, u wordt zo menigmaal gewaarschuwd, en u blijf maar dezelfde, jaar uit, jaar in; tot u wakker wordt en valt in de eeuwig donkerheid, en daar is het gejammer dan voor eeuwig. O, denkt u nooit aan dat woord, Spr. 29:1: "Een man, die dikwijls bestraft zijnde, zijn nek verhardt, zal schielijk verbroken worden"?
- (2) Mocht de dierbaarheid, die er is in de dienst van God, u uitlokken. Hij is een allerheerlijkst God, een allergoedgunstigst, een allerheiligst God, Die al uw jaren u verschoonde en Zijn lankmoedigheid over u betoond heeft. In Wiens éne Naam zóveel ligt, dat wie er deel aan heeft, dit voor geen duizend werelden ruilen wil. Zijn heerlijke volmaaktheden zou Hij voor u ten goede hebben, als u maar lust hebt om over te komen in Zijn gemeenschap. Vraagt het allen, die in waarheid de Heere tot hun deel hebben; of iemand er ooit berouw van heeft gehad, dan alleen daarvan. dat zij de Heere zo laat gezocht hebben. O, al uw dagen die u geleefd hebt, met alle vreugde daarin bijeengenomen, ze zijn niet te vergelijken bij één ogenblikje in des Heeren dienst. Ja, in één traan over de zonden is meer vreugde dan in al wat de wereld beloven of geven kan.

Hebt gij er lust toe, vrienden? Zie, er is een Jezus, Die het alles in Zijn hand heeft, ook om uw ogen te openen. Legt u toch voor Hem neer, en zegt dat gij met het gerucht der oren gehoord hebt dat Hij er is. Dat het Zijn werk is blinde ogen te openen, en mensen die verloren gaan, te behouden. Zegt Hem dat u Hem niet kent, en dat gij uzelf niet kent, noch de gevaren, waarin u verkeert. En bidt Hem dat Hij u uw zonden op het hart wil brengen, opdat u ze voor Hem met uw hart belijden mocht en er van mocht scheiden. O, Hij is zo goedertieren, Hij mocht het ook u nog doen. *Het is van ouds niet gehoord wat Hij doen wil die, die op Hem wacht.*

Dat des Heeren volk, - welker staat op de Drie-enige God gegrond is, wie het van de Vader gegeven en geleerd is zich toe te vertrouwen aan de Heere Jezus, in Wie de volheid der Godheid woont, - door deze stof mocht worden opgewekt. Zij hebben hun ziel en lichaam, hun lichamelijke en geestelijke stand, hun noden en wederwaardigheden in dit leven, ja die alle tegelijk soms wel eens op de Heere mogen werpen, en ze zo aan een Drie-enig, onveranderlijk en getrouw God, Wiens Naam Jehovah is, mogen toevertrouwen. Aan die God, Die ook betamelijk en heerlijk is in al de wegen, Die Hij met hen houdt. Nu, ik zeg, mochten zij dan door deze stof opgewekt worden om toch te waken:

1. Tegen verleiders, want die leggen het er op toe om de uitverkorenen te verleiden. Gij hebt de kracht van die eeuwige waarheid gesmaakt. Maar vrienden, dat Gods volk ook voor de verleiding open ligt, blijkt uit het schrijven van de apostel Paulus aan Timotheüs, 2 Tim. 3:14: "Maar blijft gij in hetgeen gij geleerd hebt, en waarvan u verzekering gedaan is, wetende van wie gij het geleerd hebt." "Hetgeen gijlieden dan van den beginne gehoord hebt, dat blijve in u. Indien in u blijft wat gij van den beginne gehoord hebt, zo zult gij ook in de Zoon en in de Vader blijven", 1 Joh. 2:24.
2. Dat des Heeren volk in het verborgen veel werk mocht krijgen, ook met de kerk in het algemeen, om Sion in haar weeën te gedenken, en om hen die onder verdrukkingen en vervolgingen zijn, te hulp te komen met gebeden. O vrienden, zij roepen ook, al hoort u het niet. "Gaaf het ulieden niet aan, gij allen, die over de weg

gaat? Schouwt het aan en ziet of er een smart is gelijk mijn smart, die mij aangedaan is", Klaagl. 1:12. Gedenkt de gevangenen alsof gij mede gevangen waart. En dat God onze kerk nog bewaren mocht, dat de dwalingen verdwijnen mochten, de dwaalgeesten mochten worden bekeerd of ingebonden, en dat de waarheid onder ons de zuil van de staat moge blijven.

3. Moge de voorbedding van de Heere Jezus hiertoe Gods volk tot sterkte zijn, volgens Joh. 17:17, 21 en 26: *"Heilig ze in Uw waarheid; Uw woord is de waarheid. En Ik heb hun Uw Naam bekend gemaakt, en zal Hem bekendmaken; opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn."* Amen.

ZONDAG 9 Vraag 26
HET GELOOF IN GOD DE VADER, DE ALMACHTIGE,
SCHEPPER DES HEMELS EN DER AARDE

Vraag 26: Wat gelooft gij met deze woorden: Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde?

Antwoord: *Dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus Die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, Die ook dezelve nog door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus' wil, mijn God en mijn Vader zij; op Welke ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keren; want Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.*

In de voorafgaande zondagsafdeling zijn de artikelen des geloofs onderverdeeld in drie delen, naar de onderscheiden orde en wijzen van bestaan der drie Goddelijke Personen. Nu gaan wij vervolgens de artikelen of leerstukken in den brede behandelen, van zondag 9 tot en met zondag 22.

- Hierin handelt de onderwijzer van de bestaanswijze en het huishoudelijk⁸ werk van God de Vader, in de zondagen 9 en 10.
- Van de bestaanswijze en het huishoudelijke werk van God de Zoon, in de zondagen 11 tot en met 19.
- Van de bestaanswijze en het huishoudelijke werk van God de Heilige Geest, in de zondagen 20 tot en met 22.

In het eerste deel, betreffende de bestaanswijze en het huishoudelijke werk van God de Vader, handelt de onderwijzer:

- Allereerst **van het geloof in God de Vader, zijnde de Almachtige, de Schepper des hemels en der aarde**, in zondag 9, vraag 26.
- Daarna behandelt hij in het bijzonder in den brede de leer van Gods voorzienigheid, in zondag 10, vraag 27.
- Tenslotte wijst hij de nuttigheid van deze geloofskennis aan, waardoor een gelovige recht weet dat God alles geschapen heeft, en alles nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt, in zondag 10, vraag 28.

Van het eerste deel, namelijk van het geloof in God de Vader, zijnde de Almachtige, de Schepper des hemels en der aarde, staat ons in deze 9^e zondagsafdeling te handelen.

Daarin vinden wij twee hoofdzaken:

- I. Het Voorwerp des geloofs.
- II. Het geloof zelf.

Wat betreft het voorwerp van het geloof, dit is hier:

- A. God de Vader.
 - B. Welke nader omschreven wordt in verband met Zijn huishoudelijk werk, zijnde de Almachtige, de Schepper des hemels en der aarde.
- A.
1. Wat het eerste aangaat, daarin merken wij op dat het woord God hier van het Wezen verstaan moet worden, welk Goddelijk Wezen aan de drie Personen Eigen is.

⁸ de orde en besturing, die ieder Persoon in Zijn (intern)werk houdt

Daarom is er altijd op gewezen, dat in het lezen van de artikelen des geloofs de zinsbouw zó moet worden gezien, dat achter het woord *God* niet alleen de Vader volgt, maar ook Zijn eniggeboren Zoon en de Heilige Geest, dewijl het woord *God* hier staat in betrekking tot de drie Personen in dat aanbeddelyk Wezen.

2. Ook merken we op, dat het woord *Vader* hier eigenlijk van Zijn Persoon moet worden verstaan, alleen *met betrekking tot de Goddelijke natuur van de Persoon van de Zoon Gods*. Het is wel waar, dat de eerste Persoon de Vader is van de Heere Jezus ten aanzien van Zijn menselijke natuur, maar dat is dan oneigenlijk, en wel uit oorzaak van de toebereiding van Zijn lichaam, Hebr. 10:5, de vereniging van de menselijke natuur met de Goddelijke in éénheid van Persoon, Lukas 1:35, en uit oorzaak van de Vaderlijke gezindheid en liefde tot de Persoon van Christus, Matth. 3:17, 17:5 en 2 Petrus 1:17. Doch hierin ligt de eigenlijke grondslag van het Goddelijk Vaderschap ten opzichte van de Goddelijke natuur van de Heere Jezus niet; waarvan zal gesproken worden in zondag 14.
3. De onderwijzer noemt hier de reden: *de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus*. In de verdeling der artikelen is gebleken dat de benamingen *Vader*, *Zoon* en *Heilige Geest* namen zijn, eigen aan de Personen in de betrekking tot de Persoonlijke eigenschappen van bestaan. Deze drukken dus de werken Gods naar binnen uit of wel, de wijze van bestaan in het Wezen. En aangezien de onderwijzer in deze zondagsafdeling de onderverdeelde artikelen begint uit te breiden naar de wijze van bestaan der drie Goddelijke Personen, is het dus noodzakelijk dat de Naam van elk der Goddelijke Personen in diezelfde betrekking wordt gehouden.

Zie dan de enige en gewichtige reden, waarom de eerste Persoon *de Vader* is en genoemd wordt *van de tweede Persoon*.

1. Omdat de Vader van Zichzelf de onafhankelijke God zijnde, aan de Zoon hetzelfde onafhankelijke, Goddelijke Wezen van eeuwigheid tot eeuwigheid medegeedeeld heeft door een eeuwige, bovennatuurlijke, eigenlijke en Gode betamelijke of Goddelijke generatie. Zie Psalm 2:7, vergeleken met Joh. 5:26. Daarom noemde Jezus God Zijn eigen Vader, Joh. 5:17, 18. "De Joden zochten Hem te doden, niet alleen omdat Hij de sabbat brak, maar ook omdat Hij zei, dat God Zijn eigen Vader was, Zichzelf Gode evengelisch makende."
2. Een arme, eindige, onvatbare, verdorven aardworm zal hier vragen of de Vader dan niet eerder en meerder is dan de Zoon? En hij zal vragen naar het hoe. En sommigen zullen het ook niet willen geloven omdat zij het niet begrijpen kunnen. Vrienden, het is ons genoeg dat God deze waarheid ontdekt heeft in het heilig *Woord als een verborgenheid des geloofs*. Ja, ook enigszins het *hoe* ervan, want in Joh. 5:26 staat, *dat de Vader het onafhankelijke, Goddelijke leven heeft in Zichzelf, en dat ook de Zoon het onafhankelijke, Goddelijke leven in Zichzelf heeft*.
De onderscheiden wijze van bestaan is alleen daarin gelegen, dat de Vader dit aan de Zoon *gegeven heeft*. Ook moet men hierbij wel in acht nemen, dat wij hierdoor *geen* voorbijgaande daad van de Vader verstaan. Want het Wezen Gods is van eeuwigheid tot eeuwigheid niet anders dan zo bestaande. Dit is en blijft eeuwig waarheid en onbegrijpelijk.

B. Nu wordt dan de eerste Persoon van het ene Goddelijke Wezen, de Vader, nader omschreven vanwege Zijn huishoudelijk Goddelijk werk. *De Almachtige, de Schepper des hemels en der aarde*. Dit huishoudelijk werk onderscheidt de onderwijzer:

- ten eerste in het werk der schepping,
- ten tweede in de onderhouding en regering van al het geschapene,

- en ten derde nog in de grondslag daarvan, de eeuwige raad en voorzienigheid Gods.

1. In het werk der eerste schepping: "**Die hemel en aarde, en al wat erin is, uit niet geschapen heeft**", zullen wij zien dat God alles geschapen heeft en waaruit dit eerste iets voortkomt. En ook dat God de Formeerder is van alles, en dat het werk der schepping aan God de Vader wordt toegekend.

(1) Want Mozes leidt ons tot de Oorzaak, Gen. 1:1: "In den beginne schiep God." *De Schepper* staat in het meervoud, Elohim, de Goden. Vergelijk dit met Pred. 12:1: "Gedenk aan uw Scheppers", en Psalm 33:6: "Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir", waarin de meerderheid of Drieheid der Goddelijke Personen wordt uitgedrukt.

Van *het werk* spreekt Mozes in het enkelvoud. Hij schiep. En dit om hiermede uit te drukken de eenheid van het Goddelijke Wezen. Dit zijn de gedachten van verscheidene geleerde mannen, zoals Luther en anderen, die het zo willen zien, dat Mozes in dit eerste vers daarop het oog had.

Dus is de eeuwige God, de Schepper, Jes. 40:28: "Weet gij het niet, en hebt gij het niet gehoord, dat de eeuwige God, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt?" Zo is God ook terecht de enige God, door het werk der schepping onderscheiden van alle afgoden, Jes. 44:24: "Ik ben de Heere, Die alles doe; Die de hemel uitbreid; Ik alleen, en Die de aarde uitspan door Mijzelf." En Psalm 96:5: "Want al de goden der volkeren zijn afgoden, maar de Heere heeft de hemelen gemaakt." En zeer nadrukkelijk legt God het Juda in de mond, opdat het, uit Babel gekomen zijnde, getuigenis zou kunnen geven Wie de ware God was en wie de afgoden waren, Jer. 10:11: "Aldus zult gij lieden tot hen zeggen: de goden, die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder de hemel." En alleen deze tekst in Jeremia staat in de Chaldeeuwse taal, opdat het daar verstaan zou kunnen worden.

(2) Dit werk der schepping wordt hier nu aan de Vader toegekend, Die daarom wordt genoemd, Matth. 11:25 de Heere des hemels en der aarde. En Paulus zegt, 1 Kor. 8:6: "Nochtans hebben wij maar één God, de Vader, uit Welke alle dingen zijn, en wij tot Hem."

- Doch dit moet men niet verstaan met uitsluiting van de Zoon en de Heilige Geest, want de werken Gods *naar buiten* zijn de drie Goddelijke Personen eigen. Daarom lezen wij van de Zoon, Joh. 1:3 dat alle dingen door het Woord, dat bij God en God was, gemaakt zijn, en dat zonder ditzelve Woord geen ding gemaakt is dat gemaakt is. En in 1 Kor. 8:6: "Wij hebben maar één Heere Jezus Christus, door Welke alle dingen zijn, en wij door Hem." En Hebr. 1:8, 19: "Maar tot de Zoon zegt Hij: Gij Heere, hebt in den beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen." En van de Heilige Geest lezen wij, Gen. 1:2. dat de Geest Gods, in de eerste schepping zweefde op de wateren. En in Psalm 33:6: "Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir."
- Ook moet men het niet zo opvatten, als men de Vader het werk der schepping toekent, dat de kracht of de werking van de Goddelijke Personen onder Dezen onderling zou zijn verdeeld.
- En ook niet zo, dat de Vader in het werk der schepping meer *onmiddellijk*, en de andere Personen meer *middellijk* zouden werken. Want vrienden, God is één, en dus is Zijn kracht en werking ook één en onverdeeld, en elke Persoon is de volkomen en onmiddellijke Oorzaak van het gehele werk. Door dezelfde kracht en door dezelfde daad hebben Vader, Zoon en Heilige Geest de wereld geschapen, Joh. 14:10:

"Geloof gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." Want hetzelfde wat de Vader doet, dat doet ook de Zoon, Joh. 5:19. En Jezus zegt, Matth. 12:28 dat Hij door de Geest Gods de duivelen uitwierp.

- Maar het huishoudelijk werk der schepping wordt hier enkel en alleen aan de Vader toegekend *naar de orde en wijze van bestaan*. Gelijk wij de Vader de Eerste in orde en wijze van bestaan in het Goddelijke Wezen noemen, en het werk der schepping het eerste huishoudelijke werk is, zo volgt vanzelf dat aan de Vader het eerste werk toegekend moet worden, aangezien de orde van werken gegrond is op de orde van bestaan in dat eeuwig Wezen.
- (3) Derhalve wordt de Vader terecht genoemd ***de almachtige, de Schepper***. Almachtig, dat is een eigenschap Gods, behorende tot de omschrijving van het Goddelijke Wezen, waarvan in de vorige zondagsafdeling in den brede is gehandeld. Daarom gaan wij dit hier voorbij. Wij noemen hier maar alleen dat het werk der schepping een werk van Goddelijke almacht is, dewijl God als de Almachtige alles doen kan wat Hij wil, Psalm 115:3 en 135:6. Ja zelfs datgene, dat Hij niet wil, indien het met Zijn natuur niet strijdt, Matth. 3:9 en 26:53. Zo had Hij Christus van de dood kunnen behouden, maar Hij heeft dat niet gewild. En zo verstoort God ook en maakt teniet al wat God niet heeft gewild of besloten heeft dat zou geschieden. Daarom is het onmogelijk dat zulks zou kunnen geschieden, Jes. 43:13: "Er is niemand, die uit Mijn hand redden kan. Ik zal werken, en wie zal het keren?" Alzo, een onafhankelijke, Goddelijke almacht behoort tot het werk der schepping, Rom. 1:20.

In de beschrijving van het werk der schepping blijkt ons, dat het schepsel of al het geschapene hier voorkomt onder de benaming van ***hemel en aarde***. Zoals ook de onderwijzer zegt: ***Al wat daarin is, uit niet geschapen heeft***, Gen.1:1: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde." Dit eerste vers is de inhoud van het gehele eerste hoofdstuk van Genesis, en het kan met recht *de sleutel van geheel de natuur* genoemd worden. Wij zullen hier nagaan wat onder *hemel en aarde* moet worden verstaan.

1. En wel het heelal, zijnde een chaos, waaruit God in zes dagen alles met orde heeft voortgebracht. Dit is het eenvoudigste te vatten zoals D. Pareus het zegt, alsof er zou staan: *In den beginne schiep God alles*. Dat dit zo is, blijkt ons omdat de eigenlijke woorden van Mozes zijn: *God schiep deze hemel en deze aarde*. Het blijkt ook hieruit, dat Mozes aan het einde van de beschrijving van deze historie wederom dezelfde spreekwijze gebruikt als aan het begin, Gen. 2:1, 4: "Alzo zijn volbracht de hemel en de aarde, en al hun heir. Dit zijn de geboorten des hemels en der aarde, als zij geschapen werden; ten dage als de Heere God de hemel en de aarde maakte."
2. Hier moet ook door *hemel en aarde* de *gehele wereld* worden verstaan. Ook omdat gewoonlijk de wereld wordt onderscheiden in hemel en aarde. Aangezien de hemel het hoogste is, en de aarde het laagste, zo omvangt dit dan alles. Want de hoogste hemel of de hemel der hemelen is als het ware de buitenste linie, cirkel en omtrek der wereld. Tussen deze beide zijn de firmamenten of de zienlijke hemelen met alle andere elementen. De aarde vormt daarentegen rondom het centrum of middelpunt van de ronde wereld, zodat ze is als het onderste gedeelte van alles. Dit is het eerst geschapene.

Ziet derhalve hoe dit eerste versje van Genesis, door Mozes beschreven, ons meer leert dan al het natuurlicht, dat de heidenen samen hebben. Geen heidenen, hoe wijs en geleerd ook, hebben ooit zoveel ontdekt als Mozes in Genesis 1:1 toont, waarin hij terstond aantoonst *Wie* de Schepper is, *wat* het schepsel is, en *welke* de tijd van de schepping is.

De heidense magiërs, sofisten en filosofisten hebben wel ongelofelijke moeite en kosten gedaan om onderzoek te doen naar de beginselen en geheimen van de natuur, maar zij zijn altijd in verwarring gebleven.

- Enigen van hen wilden, dat de wereld van eeuwigheid was en in eeuwigheid zal blijven, zoals Aristoteles, Xenophon, Cicero, enz.
- Anderen wilden dat de wereld wel een begin gehad zou hebben maar nooit een einde zal hebben, zoals Plato.
- Weer anderen dat zij nooit een begin heeft gehad, maar wel een einde zal hebben zoals Democritus. Nog anderen hielden staande dat er meer werelden waren, zoals Epicurus en Metrodotus.
- Verder is er onder deze allen niemand geweest, die geloofde dat de wereld een begin gehad heeft, en die van gedachten was dat dezelve uit niet geschapen was. Plato geloofde, dat er tevoren enig idee of zinnebeelden geweest zijn. Anaxagoras dacht aan enige atomen of stofdeeltjes. Pythagoras aan enige nummers of getallen, waaruit de wereld zou zijn voortgebracht.
- Velen meenden dat zij zou voortgekomen zijn uit het water waarom zij zeiden: *Aqua a qua omnia*. Dat is: *Uit het water zijn alle dingen voortgekomen*.
- Vele anderen meenden uit lucht anderen weer uit vuur, en ook velen meenden uit de vier elementen samen.
- Tenslotte waren er ook velen, die meenden dat zij zou zijn voortgebracht uit vijandschap en vriendschap. Ziet hier, vrienden, derhalve een chaos van verwarring, en ook welk een zware blindheid er op het verstand des mensen van nature ligt, vóór hij door Woord en Geest wordt verlicht.

Wij zullen hier alleen maar bewijzen uit het heilig Woord, dat de wereld niet van eeuwigheid is geweest, noch kan zijn, en ook hoe zulks tegen de rede strijdt.

1. Het heilig Woord leert ons dit uitdrukkelijk, Gen. 1:1 en Psalm 33:6: "Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest Zijns monds al hun heir." Psalm 89:12: "De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld en haar volheid, die hebt Gij gegrond." Joh. 1:3: "Alle dingen zijn door hetzelfde Woord gemaakt, en zonder Hetzelfde is geen ding gemaakt, dat gemaakt is." Kol. 1:16-17: "Want door Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen. En Hij is vóór alle dingen, en alle dingen bestaan tezamen door Hem." En Openb. 14:7: "Aanbid Hem, Die de hemel en de aarde, en de zee en de fonteinen der wateren gemaakt heeft."
2. De rede leert ons ook, dat de wereld niet van eeuwigheid kan zijn. Want niets kan er zijn zonder oorzaak, dan alleen God Zelf. Ja, het strijdt tegen de natuur, te geloven dat de wereld van eeuwigheid is geweest, aangezien niets natuurlijker is, wanneer men een groot en heerlijker werk of gebouw ziet, dat men aanstonds vraagt naar de auteur of maker ervan, en dat men zich verwondert over het oordeel, het bestek en de uitvoering van zijn werk. Moest nu elk, in het aanschouwen van hemel en aarde, in deze het natuurlijke redeneren niet navolgen, in plaats van maar bezig te zijn om dit uit te doven? En dit te meer daar zelfs het geringste schepseltje op zijn wijze

getuigt dat het een allerwijst en machtigst Werkmeester heeft gehad. Job zegt, Job 12:7-9: "En waarlijk, vraag toch de beesten, en elkeen van die zal het u leren; en het gevogelte des hemels, dat zal het u te kennen geven. Of spreek tot de aarde, en zij zal het u leren; ook zullen het u de vissen der zee vertellen. Wie weet niet uit alle deze, dat de hand des Heeren dit doet?"

3. Daarbij komt nog, in alle dingen, die er in de wereld zijn, is een successie, of opvolging door voortteling, of van beweging, of van tijdstippen, of van tellingen, vanwege derzelve zijn en bestaan. Waar dit nu alles is, daar is een begin geweest en kan het dus niet van eeuwigheid zijn, naar deze algemene en vaste regel: in subordinatione causarum, non datur progressus in infinitum. Dat is: *Er wordt in de optelling der oorzaken geen voortgang gegeven tot in het oneindige*. Al wat voortteelt, moet opklimmen tot een Wezen aller wezens. Al wat zich beweegt, moet een eerste beweger gehad hebben en ook een begin van bewegen. Neemt daartoe eens de zon, welke haar loop heeft. Deze moet ergens voor het eerst geplaatst zijn geweest, in het oosten, westen, zuiden of noorden. Want de zon is niet alomtegenwoordig, zij is derhalve eindig en heeft een begin gehad.
4. En behalve dit, indien de wereld van eeuwigheid zou zijn, zo zouden er twee eeuwige en verschillende wezens zijn, en dientengevolge twee Goden. Uit dit alles blijkt wel overtuigend, dat de hemel en de aarde, het eerste iets, niet van eeuwigheid zijn geweest.

De onderwijzer leert ons in zijn antwoord ook waaruit dit eerste iets geschapen is, en hoe het alles gesteld was toen het eerst uit de handen Gods voortkwam. Hij zegt: ***Die hemel en aarde, met al dat er in is, uit niet geschapen heeft.***

- a. Een geschapen iets uit niets, uit welk onbekwaam iets vervolgens alles geschapen is. De stof is uit het niets. Dus God roept het niets, en terstond is het iets. Dit is het eigenlijke scheppen, Psalm 33:9: "Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er." Rom. 4:17: "Hij roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren." En Hebr. 11:3: "Door het geloof verstaan wij, dat de wereld door het Woord Gods is toebereid, alzo dat de dingen, die men ziet, niet geworden zijn uit dingen, die gezien worden." Ziet derhalve dat het een Goddelijk werk is, waartegen niets kan worden ingebracht met een eindig en beperkt vernuft.
- b. Ziet hoe het begin der werken Gods was, zoals het in den beginne uit de handen Gods voortkwam. Dit beschrijft Mozes ons, Gen. 1:2: "De aarde nu was *woest en ledig*, en duisternis was op de afgrond, en de Geest Gods zweefde op de wateren." Taalkundigen wijzen er op, dat er in de Hebreeuwse tekst staat: *tohu bohu*, dat is: hol over bol, wild woest, rauw, zonder vorm of schikkelijkheid. Verder wijzen zij er op dat het was morsig, mistig en onaanzienlijk, waar de woorden in deze zin worden gebruikt in Deut. 32:10, Psalm 107:40, Jes. 34:11 en Jer. 4:23.
- c. En tenslotte: *de Geest Gods zweefde over de wateren*. Dat is over de schepselen, gelijk een arend over zijn jongen, of gelijk een kloekhen over haar kiekens haar vederen uitbreidt, deze dekt en broedt, om het geschapene tot zijn volkomenheid te brengen. Dus het schepsel onderhoudende en koesterende, opdat het niet weer vervallen zou, maar integendeel alles daaruit zou voortkomen en tot orde geraken.
- d. Nadrukkelijk staat er in het Boek der Wijsheid 11:18: "De almachtige hand des Heeren heeft de wereld geschapen uit een stof, die geen gedaante had." Dit stemt overeen met hetgeen Augustinus zegt: "Gij, Heere, hebt de wereld gemaakt van een

materie zonder vorm, welke materie Gij maakte van niets, en gemaakt zijnde, was zij weinig anders dan niets."

- e. Dit eerst geschapen iets wordt in de Bijbel dan eens aarde, dan eens *water*, dan eens een *afgrond* genaamd, dat is *een diepe kolk*. In Spr. 8:24 wordt gesproken van *afgronden*. Salomo noemt het de aanvang van de stofkens der wereld, Spr. 8:26 en 29. Jezus en Paulus noemen het *de grondbeginselen der wereld*, Joh. 17:24 en Ef. 1:4.
- f. Wat nu deze materie was, daaromtrent zegt Augustinus: Ignorando cognoscitur, cognoscendo Ignoratur. Dat is: *Door niet te weten kent men het, en door het te kennen, weet men het niet*. Men kan er dit van zeggen, dat zij is het allerlaatste, waartoe die dingen worden, die vergaan. En dat zij is *het allereerste, waaruit de dingen werden, die bestaan*, gelijk men zegt: Subjectum primum en ultimum.
- g. De grote Kunstenaar en Bouwmeester, God, heeft uit een enkel niet geschapen een chaos van aarde, water enz., waarin alles was, maar ongeordend en verward. De hemel was niet uitgespannen, en met lichten versierd. De aarde was van het water niet gescheiden, noch ook met gewassen versierd. Ook de zee was er niet, noch de lucht, waarin de mensen, de dieren, de vissen en de vogelen. Maar het was alleen het materiaal van alles. Zoals een zaadje een wortel in zich heeft, een stam, bladen, bloesem, vruchten en voorttelende zaden, doch alles er nog in is verborgen, zo was in die eerste zienlijke stoffen, voortgebracht uit een onzienlijk niet, ook alles begrepen, als zijnde in de moederschoot.
- h. De reden waarom God uit zulk een onaanzienlijke stof zulk een heerlijk schepsel en in die orde heeft voortgebracht, zou kunnen zijn, opdat de mens van het schepsel in het vervolg zijn afgod niet zou maken, dat hij de mensen en dingen in de tijd niet al te hoog eren en schatten zou, en hij niet te veel op zou hebben met de dingen van de tijd en met de natuur der schepselen. Maar dat hij zich meer zou verlustigen in de deugden Gods, Die uit Zijn goedheid alles zijn orde, nuttigheid en gebruik gegeven heeft, enz.
Ook kan een reden zijn: opdat er een nakomelingschap op de wereld onder de schepselen zou kunnen plaats hebben, was nodig dat zijn een zelfde natuur hadden, en dus afkomstig waren van één Vader, God, en van één moeder, deze chaos.

Gaan wij er nu toe over *om te zien hoe, in welke orde en tot welk doel God alles heeft voortgebracht uit deze chaos*. Wij zullen hierin zien hoe God uit zulk een onbekwame stof alles in orde heeft voortgebracht.

- (1) Hij deed dit als een *almachtig* God, Jer. 32:17: "Ach Heere, Heere, zie, Gij hebt de hemelen en de aarde gemaakt, door Uw grote kracht en door Uw uitgestrekte arm." Hij deed het door het spreken van een enkel woord, 2 Kor. 4:6: "God, Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen." Psalm 33:9: "Hij spreekt en het is er."
- (2) God deed dit als *vrijmachtig*, uit vrije wil, niet uit bedwang of volstreekte noodzakelijkheid. God kon de wereld scheppen, en zulks ook nalaten, ook vroeger of later scheppen, of ook meer werelden geschapen hebben, indien dit Hem had behaagd, Openb. 4:11: "Gij, Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, en de eer, en de kracht, want Gij hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil zijn zij en zijn ze geschapen."
- (3) God deed het als volmaakt wijs, want Gods oneindige wijsheid blinkt in het minste schepseltje zelfs uit. Davids uitroep is, Psalm 104:24: "Hoe groot zijn Uw werken, o Heere! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uw goederen."

- (4) God deed het als volmaakt goed. Want de goedheid van het Opperwezen blinkt daar zonderling in uit, dat Hij alles zonder enig gebrek of mismaaktheid, zonder enig kwaad der zonden of der straffen geschapen heeft, en ook dat God daarbij aan nietige aardwormen Zijn deugden heeft willen bekend maken buiten Zichzelf, Gen. 1:31: "God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed." God deed het zonder arbeid of vermoeid te worden, Jes. 40:28: "Weet gij het niet? Hebt gij het niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde noch moede noch mat wordt?"
- (5) Tenslotte, God deed het niet in een ogenblik, maar in zes dagen, Gen. 2:2: "Als nu God op de zevende dag volbracht had Zijn werk, dat Hij gemaakt had, heeft Hij gerust op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had." Als het God behaagd had, had de Heere in één ogenblik alles kunnen scheppen, maar de Heere heeft het in zes dagen willen doen.

Deze orde, dat de Heere alles in zes dagen heeft voortgebracht, leert Mozes ons in Gen. 1. Doch hierbij moet men wel weten, dat Mozes daarbij alle onzienlijke dingen voorbijgaat, zoals de hemel der hemelen met zijn heir, de engelen, welke nochtans allen schepselen van God zijn. Mozes beschrijft alleen het gebouw van de zichtbare wereld, omdat hij zijn beschrijving heeft willen voegen naar het begrip der Joden, die zeer vleeselijk en aardsgesind waren, om hen zo tot de Onzienlijke op te leiden langs Zijn zienlijke werken, opdat zij niet aan het schepsel zouden blijven hangen. Wij zullen nu het verhaal van Mozes in Genesis 1 hier volgen.

1. De Heere God heeft op de eerste dag naast deze chaos, waaruit in de volgende dagen alles is voortgekomen, ook *het licht* geschapen. "Want er was duisternis op de afgrond, en God zeide: daar zij licht! en daar werd licht." Wat dit licht wel was in zijn natuur en vorm, is niet goed te zeggen, maar des te beter in zijn uitwerking, zoals Paulus zegt, Ef. 5:13: "Al wat openbaar maakt, is licht." Dit licht heeft God niet alleen uit de duisternis getrokken, maar het ook van de duisternis afgescheiden. "De duisternis noemde God nacht, en het licht dag." Dus ziet men *dat de nacht gaat vóór de dag*, ook volgens 2 Kor. 4:6: "God, Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen." Ook dat God de ordening en voortdurende verandering van nacht en dag beide heeft ingesteld ten goede van de mens. Want de nacht tempert de hitte van de dag en verzoet ook de last van de dagelijkse arbeid. En de daarop volgende dag komt met vrolijkheid alle schepselen verkwikken zodat ze juichen, elk op hun wijze.

- Dat God de hoogste hemel, met zijn geschapen inwoners, *de engelen*, welke Mozes hier voorbij gaat, ook geschapen heeft op deze eerste dag, en wel in den beginne, is genoegzaam duidelijk uit Matth. 25:34: "Beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van vóór de grondlegging der wereld." En God zegt, Job 38:4-7: "Waar waart gij, toen Ik de aarde grondde? geef het te kennen, indien gij kloek van verstand zijt. Wie heeft haar maten gezet? want gij weet het; of wie heeft over haar een richtsnoer getrokken? Waarop zijn haar grondvesten nedergezonken? of wie heeft haar hoeksteen gelegd? Toen de morgensterren tezamen vrolijk zongen, en al de kinderen Gods juichten." God schiep de hoogste hemel, Hebr. 11:10: "Wij verwachten de stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is." En 2 Kor. 5:1: "Wij weten dat zo ons aardse huis dezès tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen." Van de schepping der engelen lezen wij in Kol. 1:16: "Want door Hem zijn alle dingen

geschapen, die *in de hemelen* en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen."

2. Op de tweede dag schiep God *het uitspansel*, namelijk die gehele ruimte, welke er is tussen de aardkloot en de hoogste hemel, de lucht genaamd.
 - De natuurkundigen merken hierbij aan, dat de mensen en alle schepselen leven in het onderste deel daarvan, waar de temperatuur gematigd warm en koel is, en waarin ook de vogels zich ophouden.
 - Verder dat in het middelste deel daarvan de wolken of bovenste wateren drijven, hetwelk geheel koud is; en dat in het bovenste deel van deze lucht het element des vuurs is, hetwelk dus zeer heet is.
 - Nog heeft de Heere daar rondom het firmament voortgebracht, als een blauwe zolder en boog, zó groot en uitgestrekt, dat de ganse aardbol daarbij maar een stipje schijnt te wezen. Alzo heeft de Heere een scheiding gemaakt tussen de wateren onder en boven het uitspansel, en God noemde dit uitspansel, deze uitbreiding, hemel. Ziet hiervan Jes. 40:22 en 42:5.

3. Op de derde dag schiep God een scheiding tussen water en aarde. Het droge, dat voortkwam, noemde God *aarde*, en de bijeenvergaderde wateren noemde God *zeeën*. Welk een wonder is hierin - indien men het zou kunnen zien - dat water en aarde, hoewel onvermengd, evenwel toch zo wonderlijk dooreengevlochten en aan elkaar gehecht zijn, dat zij samen een ronde bol vormen met een omtrek van omtrent 5400 Duitse mijlen⁹. En dat deze bol overal begaan en bevaren wordt, zodat recht onder ons mensen met hun voeten tegen de onze gaan en schepen met de bodem tegenover elkaar even gemakkelijk varen kunnen.
 - Hoe wonderlijk is het ook, dat aan deze zeeën een perk is gezet, waar deze hoger zijn dan de aarde, en zij deze evenwel niet overstromen. En welk een goedheid Gods is deze, dat de zeeën over de ganse aardbol zijn verspreid, niet alleen tot bevochtiging, maar ook tot gemak van de mens, om allerlei vruchten van land tot land en van koninkrijk tot koninkrijk te kunnen vervoeren.
 - Ook ziet men in de verhoudingen van de aarde wel wonderen, te weten zulke juiste verhoudingen, aan alle hoeken ongeveer evenveel gewicht hebbende vanaf het centrum of middelpunt. In Psalm 24:1-2 zegt David: "De aarde is des Heeren, mitsgaders haar volheid; de wereld en die daarin wonen. Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën, en heeft ze gevestigd op de rivieren."
 - Deze aarde heeft de Heere verrijkt en versierd met allerlei gras, zaadzaaiend kruid en boomgewassen, vruchtdragend naar hun aard, door een machtig woord. God zeide: "Dat de aarde voortbrenge", en dan staat er: "De aarde bracht voort" enz. Alzo heeft de Heere deze dode aarde gemaakt tot een vruchtbare baarmoeder.
 - Ziet nu verder hoe God, als deze hemelen aarde geschapen zijn, als het ware een tweede hand daaraan legt in de drie volgende dagen, door dezelve op te sieren en te verrijken met allerlei schepselen.

4. Op de vierde dag schiep God uit het losse en ongebonden licht van de eerste dag de *zon, de maan en de sterren*. De eerste tot een licht des daags, en de andere tot lichten des nachts. En God stelde die lichten in hun orde en omloop in het firmament, welker heerlijkheid David getuigt in Psalm 8:4, 19:5-6, en waarvan we ook lezen in

⁹ Ruim 40.000 km.

Job 9:9, 26:13, 38:31-32 en Amos 5:8. Het doel waartoe zij zijn gegeven is om de aarde te beschijnen en vruchtbaar te maken, om de dagen van de nachten te onderscheiden, Jer. 31:35 . Ook om de tijden, dagen en jaren te onderscheiden, en om de jaren weer in kwartalen te verdelen, in lente, zomer, herfst en winter, Psalm 65:12, om dus "het jaar te kronen met Zijn goedheid, zodat Zijn voetstappen zouden druipen van vettigheid." De hemel, dat heerlijk gewelf, nu versierd zijnde, heeft de Heere een laatste hand aan de aarde gelegd door deze te vervullen met nog een ander soort van schepselen, welke leven en gevoel hebben.

5. Op de vijfde dag schiep God in de wateren *allerlei soort vissen*, met name noemt Mozes de grote walvissen, en in de lucht *allerlei soort vogels*. De vissen zijn uit de wateren geschapen, de vogels misschien uit de aarde, en sommige, die zich in het water en op de aarde ophouden, mogelijk uit water en aarde. God heeft dit geschapene op een bijzondere wijze gezegend, opdat het in de zee en op de aarde zeer zou voorttellen en vermenigvuldigen. En dit alles ten goede voor het heerlijke laatste schepsel.

6. Eindelijk, op de zesde dag, schiep God op de aarde allerlei soorten vee, ook alle *kruipende, viervoetige en wilde gedierte en gewormte*, in al hun bijzondere gestalten en naturen. De dieren der aarde zijn begaafd met vijf zintuigen; al is het dat zij geen redelijke bewustheid hebben, zo gevoelen zij echter wel en hebben sommige iets, wat wij niet begrijpen kunnen, dat zweemt naar kennis en overleg, Job 39:6, 23 en Psalm 104:11.
 Ten laatste heeft God op het einde van de zesde dag *de eerste twee mensen geschapen, en wel als het ware na een raadhouding tussen de Goddelijke Personen*, Gen. 1:26: "En God zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en dat zij heerschappij hebben over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over het vee, en over de gehele aarde, en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt. En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld Gods schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij ze." De man uit de aarde, en de vrouw uit een rib van de man, Gen. 2:21, 23 . En God gaf haar aan de man ter vrouw. God stelde toen het huwelijk in, zeggende: "Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt. En God zegende ze", Gen. 1:28. Deze mensen had God de adem des levens in hun neusgaten ingeblazen, zodat zij werden tot levende zielen, Gen. 2:7. Alzo heeft de Heere de geest of ziel des mensen in zijn binnenste geformeerd, Zach. 12:1. Daarom noemt Mozes de Heere *een God der geesten*, Num. 16:22 en Paulus: *een Vader der geesten*, Hebr. 12:9. Dit mensenpaar zette God in deze vervulde wereld, waarin de Heere voor een volheid had gezorgd. En in het bijzonder plaatste Hij hen in de hof van Eden, het Paradijs, dat God Zelf geplant had, Gen. 1:31.

7. Op de zevende dag heeft de Heere God gerust van Zijn werk, dat Hij gemaakt had. Dit geeft geen vermoedheid in God te kennen, maar wel dat God alles volbracht had, Gen. 2:1-2. De Heere schiep geen nieuwe schepselen meer. De Heere overzag Zijn werk en verlustigde Zichzelf in Zijn eigen deugden en werken, Zich daarin verkwikkende, Ex. 31:17. En nadat de Heere zes dagen gewerkt had en de zevende dag aan Zichzelf en in Zichzelf verheerlijkt had, Zich verlustigende in Zijn werken, heeft God deze zevende dag niet alleen door Zijn voorbeeld, maar ook door Zijn uitdrukkelijk bevel en inzetting na zes werkdagen tot een sabbat of rustdag

ingesteld. Opdat de mens, naar het beeld en de gelijkenis van God geschapen zijnde, deze gelijkenis ook daarin zou uitdrukken, zes dagen werkende, en rustende op de zevende dag. Dat hij zich dan in Gods werken zou verlustigen en God verheerlijken, met staking van zijn tijdelijk beroep, om alzo iets van de eeuwige sabbat, welke in de hemel volmaakt zal zijn, in dit leven in beginsel reeds aan te vangen. Zie Gen. 2:3, vergeleken met Ex. 20:8-11.

Zie dan hier de bedoelingen Gods met de schepping der wereld, en waarom Hij dit deed in zes dagen.

- (1) De Heere God heeft de wereld geschapen tot Zijn eigen eer en heerlijkheid, Psalm 103:22: "Looft de Heere, al Zijn werken." Spr. 16:4: "De Heere heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil." Rom. 11:36: "Want uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen." Dus blinken in het werk der schepping wel bijzonder Gods eeuwige kracht en Goddelijkheid uit, Rom. 1:20, want "de hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk", Psalm 19:2.
- (2) De Heere schiep de wereld om Zijn eigen deugden aan mensen bekend te maken en te verheerlijken. En dit zowel in het laten liggen van gevallen zondaren als vaten des toorns, Rom. 9:22 tot verheerlijking van Zijn rechtvaardigheid, als in uit het gevallen mensdom een eeuwige gemeente Zich te vergaderen, en deze te stellen tot vaten der barmhartigheid, Rom. 9:23, tot prijs der heerlijkheid Zijner genade.
- (3) God schiep de wereld ook om Zijn volmaaktheden op de allerluisterrijkste wijze te vertonen in deze wijze van behoudenis van zondaren langs onnaspeurlijke wegen, waar het verstand van mensen en engelen bij tekort schiet. In die weg, door Zijn Schootszoon van de hemel op aarde over te geven, om een zoenoffer te worden voor de zonden van Zijn vijanden. Ja, om uit enkel mensenliefde die Zoon als het ware te leggen tot een brug en te stellen tot een deur, om er over en door te gaan, ja tot een Middelaar tussen God en de mens, anders twee onverzoenlijke partijen. En dat alles opdat vijanden van God voor eeuwig in Gods gunst zouden worden hersteld. Paulus roept hierover uit, Rom. 11:33: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen."
- (4) Maar ook heeft de Heere Zijn bedoelingen gehad in het scheppen der wereld in zes dagen.
 - a. God heeft gewild dat de schepping van de eerste stof bekend zou worden, opdat men de dingen van de tijd in hun aard en nietigheid zou kunnen bezien. Opdat Hij Zijn onbepaalde macht zou tonen, in zaken voort te brengen zonder natuurlijke oorzaken. Zoals dit bleek toen de Heere de aarde vruchtbaar maakte en uit deed spruiten voordat de zon en de maan geschapen waren.
 - b. Gods bedoeling was dat Hij Zijn goede voorzorg en voorzienigheid over Zijn schepselen, de mens, ja zelfs over het gedierte wilde tonen, daarin dat Hij hen niet eerder voortbracht dan nadat de aarde met een volheid van alle dingen was voorzien, hetgeen achteraf tot sterkte dient tegen het ongeloof bij tijdelijke ongelegenheden.
 - c. Ook omdat God in Zijn werken met die volmaakte orde ons een voorbeeld heeft willen geven, hoe wij onze werken ook met orde hebben te verrichten.
 - d. Ook was Gods bedoeling dat Hij met Zijn zes dagen werken en Zijn rust en verlustiging in Zijn deugden en werken op de zevende dag, ons een voorbeeld zou geven, dat wij ook zes dagen moeten werken, en ons op de zevende dag, met onderbreking van ons tijdelijk beroep, moeten verlustigen in Gods deugden en

werken, Ex. 20:11. Opdat wij op de zevende dag Gods werken in die orde zouden kunnen nagaan en Hem deswege verheerlijken zouden, tot welk zalig werk God de sabbat gezegend en geheiligd heeft.

Zien wij nu nog in het kort, *voor zover wij dit weten, de tijd wanneer God de wereld geschapen heeft, en of men ook overwegen mag of kan wanneer het einde zal zijn.*

1. De wereld is geschapen in den beginne, Gen. 1. Dit woord "begin" verklaart de Heere Jezus Zelf, Markus 13:19: "het begin der schepselen, die God geschapen heeft", met en in de tijd.
2. Over het algemeen kan men zeggen, naar de berekening van de allervoornaamste Godgeleerden en tijdrekenkundigen, dat de wereld weinig meer of minder dan 3950 jaren vóór Christus' geboorte is geschapen.¹⁰ En daarbij dan gerekend ná de geboorte van Christus .. jaren, zou dan de wereld omtrent .. jaren geleden zijn geschapen.
3. Of de wereld in de herfst, of in de lente, in de zomer of in de winter zou zijn geschapen, daarover behoeven wij ons niet te bekommeren, omdat de Heilige Schrift ons niets duidelijker daarvan leert. Meent iemand van in de herfst, omdat de mens in een volheid werd gesteld en alle vruchten rijp waren, want Adam had vrijheid om te eten van alle bomen des hofs, Gen. 2:16, dan vragen wij of het in de lente zo ook niet was, en of de bomen mogelijk niet tweemaal per jaar vruchten droegen, gelijk men in de zuidelijke landen dan ook rijpe vruchten heeft. En dit te meer daar de Schrift ons leert dat bij de Joden omtrent het Paasfeest de oogst al begon, Ex. 9:31, vergeleken met Lukas 6:1.

Op de vraag, *of men ook onderzoek mag of kan doen wanneer het einde der wereld zal zijn*, moeten wij alleen antwoorden met de woorden van de Heere Jezus, Hand. 1:7: "Het komt u niet toe te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft." En Matth. 24:36: Doch van die dag en ure weet niemand, ook niet de engelen, dan mijn Vader alleen." Derhalve past het hier elk te zwijgen en niet in te dringen in hetgeen God verborgen heeft willen houden. Laat ons derhalve onze ogen aftrekken van het einde van de tijd.

Gaan wij nu over tot het tweede deel van het huishoudelijke werk des Vaders, namelijk *de onderhouding en regering Gods van dit geschapen al*. De onderwijzer zegt: **Die ook dezelve nog onderhoudt en regeert**. In het kort zullen wij hiervan nog handelen.

1. Wij bewijzen dit uit het heilig Woord. Job zegt, 6:9: "Och, dat Hij Zijn hand losliet en een einde met mij maakte." En Jezus zegt, Matth. 6:26: "Uw hemelse Vader voedt de vogelen des hemels; God bekleedt het gras des velds." En Joh. 5:17: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook." En Paulus zegt, Hebr. 1:3: "Die alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht."
2. Wij bewijzen het ook uit gegronde redenen, naar aanleiding van de werken Gods. Deze zijn alle in die orde gesteld, waarbij zij van ogenblik tot ogenblik bewaard moeten worden, of zij zouden weer vervallen tot hun eerste niet, waaruit zij zijn geschapen.
3. Tot bewijs vinden wij ook grond in deze reden, dat er zulk een wonderlijke besturing van zaken is, ook wel tegen de bedoelingen van de tweede oorzaken in, zó, dat het menselijk oog kan zien dat Gods hand er in is. Doch van deze dingen zal

¹⁰ Andere chronologen, o.a. W. Perkins, berekenen de geboorte van Jezus ca. 3970 jaar ná de schepping. De doop van Jezus is dan 4000 jaar ná de Schepping. Omdat deze plaats vond in het jaar 26/27 ná Christus, bestaat de wereld DV. Ca. 2026/2027 6000 jaar.

ons meer blijken in de volgende zondagsafdeling, handelende over de leer der Goddelijke voorzienigheid.

Zien wij dan tenslotte nog welke de grond van het werk der schepping en der onderhouding is, namelijk *de eeuwige raad en voorzienigheid Gods*. De onderwijzer zegt: *Die alles uit niet geschapen heeft, Die alles onderhoudt en regeert door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid.*

Dit ganse werk der schepping en der onderhouding is gegrond in Gods eeuwig raadsbesluit. De raad Gods is het eeuwig en onveranderlijk voornemen of besluit Gods. Dit is zo eeuwig als God eeuwig is, Hand 15:18: "Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend." Want er is geen verandering in God, Mal. 3:6: "Ik, de Heere, word niet veranderd: daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd." Bij God is toch geen verandering of schaduw van omkering, Jak. 1:17. In deze raad heeft God besloten al wat geschieden zal; zowel het goede Zelf te werken, door of zonder middelen, en dit tot zekere doeleinden te besturen, Ef. 1:11, alsook de kwade zaken toe te laten en deze ook tot Zijn heilige doeleinden te besturen, Hand. 2:23 en 4:27, 28. Nu werkt God alles naar de raad van Zijn wil, Ef. 1:11. Hieruit volgt dus dat het werk der schepping en der onderhouding gegrond is op Gods eeuwig raadsbesluit. En zo voert God al Zijn werken, zowel der schepping als der onderhouding, naar Zijn raad ook uit, en wel door Zijn hand en dadelijke voorzienigheid.

Maar hiervan zullen wij in de volgende zondagsafdeling in den brede handelen.

II.

Bezien wij nu nog in onze tweede hoofdgedachte het geloof zelf. Het geloof in God de Vader, de almachtige Schepper des hemels en der aarde.

Daarin zien wij:

- A. Wat de onderwijzer vraagt, en
 - B. Wat een volleerd gelovig belijder antwoordt.
-
- A. De onderwijzer vraagt: *Wat gelooft gij met deze woorden: **Ik geloof** in God de Vader, de almachtige Schepper des hemels en der aarde?*
 1. Daarmede wil de onderwijzer benadrukken, dat het heel wat anders is die woorden te gebruiken, dan de zaken dezer woorden te hebben in zijn hart. De uitnemende grootheid van Gods kracht is daartoe noodzakelijk, zal een ziel dit geloven, Ef. 1:19. Anders bedriegt een mens zichzelf met valse overleggingen.
 2. De onderwijzer geeft met dit vragen ook te kennen, dat de grote massa uiterlijke belijders dit waarachtig geloof mist, en dat dezen maar blijven hangen in de belijdenis en in de woorden des geloofs. Het is alsof hij zegt: O mens, u gebruikt de woorden wel, maar wat hebt u van de zaak? De woorden zullen u geen wezenlijke troost in leven en sterven kunnen bijzetten. Dat kan alleen het genadewerk: de zaak van die woorden in uw hart. En hebt u daar nu wat van, dan zult u wel enige rekenschap kunnen geven van de hoop, die in u is. Vrienden, al is een mens nog zo onwetend en ongeleerd, als God hem met licht bestraalt, zal hij wel weten wat erbij hem in zijn hart van het werk Gods omgaat, ook al is het onder bekommring of het wel oprecht is. Zulk één zal van dat werk geen vijand blijven.
 3. De onderwijzer geeft verder met dit vragen te kennen, dat het geoorloofd is dat de één de ander vraagt naar zijn staat. En als iemand de woorden al gebruikt, dat hem gevraagd mag worden of hij de zaken der woorden ook kent bij bevinding.
 4. Tenslotte vraagt de onderwijzer in de tweede persoon: *Wat gelooft gij?* Opdat het antwoord in de eerste persoon zal zijn. Hiermede benadrukt de onderwijzer hoe het

ten alleruiterste voor elk mens noodzakelijk is, hoofd voor hoofd, dat hij gelooft. Dat de mens het geloof der werking Gods, het geloof der uitverkorenen Gods moet hebben, zal hij in de hemel komen en zal hij daartoe ware troostgronden hebben. Want vrienden, men mag wel voor elkaar zuchten, ja sterk tot de Heere roepen, maar men kan voor elkaar geen geloof oefenen. Elk rechtvaardige zal door zijn geloof leven, Hab. 2:4.

B. Deze vraag wordt hier beantwoord door een volleerd gelovig belijder, welke aanwijst de zaken die hij gelooft.

1. Hij stelt de grond der zaken voor, die hij gelooft, namelijk: *Dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus, Die alles uit niet geschapen heeft en nog onderhoudt, om Zijns Zoons Christus' wil mijn God en mijn Vader is.* Dit is de zaak, die elk moet hebben. God, van Wie wij door de zonde zijn afgescheiden, Wiens vijanden wij allen van nature zijn, ja waarmede wij in oorlog staan, Jes. 27:4 en van Wie wij derhalve niet anders dan de uitgieting van de fiolen Zijner gramschap te wachten hebben, die God zal voor elk onzer ónze God en Vader in Christus moeten worden. Dat is de enige grond, waar alle troost uit voortvloeien moet, Joh. 1:12: "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven." Gal. 4:6: "En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader!" Dus in de gunst van God hersteld te worden, dat God onze God en onze Vader in gemeenschap met Christus geworden is, is de zaak. Dat te hebben of niet te hebben, daar hangt leven of dood van af. God kan een mens anders in Zijn gunst niet zegenen, noch hem voorspoed geven. Dit blijkt in Israël, Jer. 3:19. God zeide: "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten en u geven het gewenste land?" En dan zegt de Heere verder: Zo zal Ik dat doen, dat is de enige weg: *"gij zult tot Mij roepen: mijn Vader!"* Dat is toch de grond.

2. Daarna stelt hij het gevolg van die grondslag voor. Het gevolg van het aandeel aan God en Christus met betrekking tot het Vaderlijk gedrag van God.

(1) Ten eerste in het nodige naar ziel en lichaam te geven. *Hij zal mij met alle nooddrift naar lichaam en ziel verzorgen.* O, wie God tot zijn Vader heeft, die ligt onder de beloften. Die heeft een rijke Vader, Wie alles toebehoort, en rijke beloften voor het geestelijke en voor het tijdelijke. David zegt, Psalm 37:25: "Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien de rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood." En vers 34: "Wacht op de Heere en houd Zijn weg, en Hij zal u verhogen om de aarde erfelijk te bezitten; gij zult zien dat de goddelozen worden uitgeroeid." "Want de Heere heeft het recht lief, Hij zal Zijn gunstgenoten niet verlaten; in eeuwigheid worden zij bewaard", vers 28. Toen David God als zijn Vader kon aanzien, zei hij, Psalm 23:1-4: "De Heere is mijn Herder; mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtken aan zeer stille wateren. Hij verkwikt mijn ziel; Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid, om Zijns Naams wil. Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stoken Uw staf, die vertroosten mij." Hij vertrouwde het God toe, Die het meerdere geschonken had, dat Hij het mindere hem niet onthouden zou. Daarom zegt hij, Psalm 55:23: "Werpt uw zorg op de Heere, en Hij zal u onderhouden. Hij zal in eeuwigheid niet toelaten dat de rechtvaardigen wankelen." En Petrus zegt, 1 Petrus 5:7: "Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u." En het is zeer tot sterkte, Matth. 6:26 en Lukas 12:22-24 in tijdelijke ongelegenheden zowel als met

noden der ziel onder die eeuwige en onveranderlijke Vaderlijke zorg zich te begeven.

- (2) Het tweede gevolg is dat God het kwade zal afwenden of ten goede zal besturen. ***En ook al het kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, zal Hij mij ten beste keren.*** Gods gewone weg over Zijn kinderen is, dat Hij het kwade van hen afwendt. Zij worden wel eens in de binnenkameren geleid als er gramschap nederdaalt, Jes. 26:20. En Gods volk heeft de belofte van in een woonplaats des vredes te wonen, dan als het zal hagelen, Jes. 32:18, 19. Of het zijn kastijdingen over hen, opdat zij er heiliger en beter door worden, Hebr. 12:10: "Hij kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijner heiligheid zouden deelachtig worden." En 1 Kor. 11:32: "Als wij geoordeeld worden, zo worden wij van de Heere getuchtigd, opdat wij met de wereld niet zouden veroordeeld worden." David zegt, Psalm 119:71: "Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde." Daarom: "degenen, die God liefhebben, werken alle dingen mede ten goede", Rom. 8:28.
- (3) Voorts wijst hij aan welke de gestalte zijns geloofs is, of de werkzaamheid van zijn ziel. De Catechismus zegt: ***Op Welke ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook alle kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keren; want Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.***
Hier hebben wij het *wezen* van het *welwezen* des geloofs te onderscheiden.

- *Het wezen des geloofs in God de Vader is en gaat uit van de gemeenschap aan Christus, als de deur, waardoor de ziel ingaat als in een vrijstad, waarin de ziel verborgen wordt. Dus toevlucht te hebben tot de Borg Christus, uit bevindelijke kennis en gevoel van zijn algehele ellenden en verlorenheid in zichzelf, door de schuld en kracht van de zonde en door de verdoemelijkheid van de onmacht, Joh. 1:12: "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven." En dit geloof eindigt niet alleen in Christus, maar het dringt door Hem tot de gemeenschap des Vaders door, Matth. 11:27: "Niemand kent de Vader, dan die het de Zoon zal openbaren." "Want door Hem hebben wij de toegang door één Geest tot de Vader", Ef. 2:18. Dit geloof in de Vader wordt derhalve door een christen geoefend.*
- *Dit wezen des geloofs sluit dan in, of daartoe behoort een bevindelijke kennis van de kracht des Vaders in het brengen van zulk een onmachtige ziel tot Christus. Want Jezus zegt, Joh. 6:65: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij het hem gegeven zij van Mijn Vader."*
- *Ook een bevindelijke kennis van de eeuwige liefde des Vaders, Die van eeuwigheid zulke gedachten des vredes gedacht heeft, Jer. 31:3: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde." En Die dat nu in de tijd heeft ontdekt, 1 Joh. 3:1: "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden. Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent." En Jezus zegt, Joh. 14:21: "Die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden." Ja, Joh. 3:16: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."*
- *Een bevindelijke kennis ook van des Vaders almacht en getrouwheid, zo zichtbaar betoond in het werk van schepping en onderhouding. Dat werk is een werk van enkel wonderen, en het is tot sterkte voor allen die aan deze machtige*

en getrouwe God deel hebben, Jer. 10:16: "Jakobs deel is niet gelijk die, want Hij is de Formeerder van alles, en Israël is de roede Zijner erfenis; Heere der heirscharen is Zijn Naam."

- Tot het wezen des geloofs behoort ook dat men zijn eeuwige en tijdelijke stand, en wel in alle gevallen, in de hand van zijn Vader zal stellen. Een toevertrouwen, een zich verlaten, een aan laten komen op zijn Vader, al is het voor de ziel zelf donker of het wel oprecht is, want zij weet wel dat zij zichzelf die gestalte niet kan geven, Psalm 37:5: "Wentel uw weg op de Heere, en vertrouw op Hem; Hij zal het maken." Het bestaat, 1 Petrus 4:19 in een met liefde zich aan zijn Vader, als zijn getrouwe Schepper, aan te bevelen met weldoen.

Dit nu is onderscheiden van het welwezen van het geloof, zoals de onderwijzer dit uitdrukt: *Op Welke ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen*, enz. De onderwijzer houdt de gehele Catechismus door tegen de papisten en alle tegensprekers van deze gereformeerde gronden staande, dat een mens verzekerd kan zijn van zijn genadestaat, en dat elke gelovige daarnaar heeft te staan. Daartoe zoekt hij elke gelovige op te leiden, en zo ook hier. Want de wezenlijke daden des geloofs liggen hierin begrepen, omdat men die hoge uitdrukkingen, van *"alzo te vertrouwen, dat men niet twijfelt"*, ook verstaan kan als te behoren tot het wezen des geloofs, in dier voege *zoals er een vastigheid tot toe-eigening in het allerzwakste geloof is*. Want het geloof kan zonder acht te geven op zichzelf, zijn zonden en ellenden, niet worden geoefend, en het geloof zelf is aan geen twijfeling onderworpen, maar wel de gelovige ziel.

En tenslotte wijst de onderwijzer de grond des geloofs aan, namelijk de almacht van de Heere God, en Gods Vaderlijke goedheid: ***Want Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.***

1. Zie hier dat de almacht Gods een grond is voor het geloof en toevertrouwen aan de Heere. Dit blijkt uit Rom. 4:20-21, waar gezegd wordt *dat Abraham aan de belofte Gods niet door ongelooft heeft getwijfeld, maar dat hij gesterkt geweest is door het geloof, gevende God de eer, en ten volle verzekerd zijnde, dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen*. Zie ook Psalm 93:4, Psalm 115:15, Ef. 3:20, 2 Tim. 1:12 en Hebr. 11:18. Dit bevestigen ook al die plaatsen, waarin de gelovigen God hun kracht, sterkte, Rotssteen, enz. noemen, zoals in Psalm 18:2-3, Psalm 28:1, 8, Psalm 68:36. Jeremia werd bemoedigd door de almacht Gods, in de schepping betoond, Jer. 32:17: "Ach Heere Heere, zie, Gij hebt de hemelen en de aarde gemaakt, door Uw grote kracht en door Uw uitgestrekte arm - en daar scheidt hij moed uit - geen ding is U te wonderlijk", enz.
2. Dat de Vaderlijke goedheid en gewilligheid een grond zijn voor het geloof en toevertrouwen aan de Heere, blijkt uit Psalm 103:13: "Gelijk zich een vader ontfermt over zijn kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen, die Hem vrezen." Jes. 49:15-16: "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de vrucht haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zou Ik toch u niet vergeten. Zie, Ik heb u in beide de handpalmen gegraveerd." Matth. 7:11: "Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, Die in de hemel is, goede gaven geven degenen, die ze van Hem bidden." Zie ook Jer. 31:20, Matth. 6:32 en al zulke plaatsen meer, waar de Heere voorgesteld en door Zijn volk erkend wordt als de Getrouwe, zoals ook in Palm 31:6, 1 Kor. 1:9 en 10:13, 2 Thess. 3:3, 1 Petrus 4:19.

3. Hieruit maken wij dan tenslotte het besluit op, dat zo duidelijk blijkt, dat al wat God is, Hij dat is op de allervolmaaktste wijze, en dat Hij dat voor Zijn volk is. Bijzonder zien wij dat hier van Zijn ganse almacht en Vaderlijke liefde en goedheid. Want door Zijn almacht kan hij én in het geestelijke, én in het tijdelijke aan Zijn volk geven hetgeen Hij in Zijn Vaderlijke liefde en goedheid geven wil en hetgeen Hij in Zijn wijsheid goed vindt. Dus opent het Vaderlijk hart door de kinderlijke gestalte en betrekking de bron, waaruit des Heeren volk alles kan ontvangen. De Heere zegt, Jer. 3:19: "Ik zeide wel: Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten, en u geven het gewenste land, de sierlijke erfenis van de heirscharen der heidenen? Maar ik zeide: Gij zult tot Mij roepen: Mijn Vader, en gij zult van achter Mij niet afkeren." Ziedaar, zo zou de Heere doen. Van zo'n kracht zou het woord Vader zijn in die kinderlijke gestalte en betrekking. En ziet derhalve hieruit ook het onbetamelijke van het twijfelen met betrekking tot de zijde des Heeren!

Toepassing.

Ziet daar, vrienden, het geloof in God de Vader, de almachtige Schepper des hemels en der aarde, u voorgesteld. Kunt u nu niet zien, dat het volk welgelukzalig is, welks God de Heere is, het volk, dat Hij Zich ten erve uitverkoren heeft, Psalm 33:12? Mensen, die nog onverzoend bent, die in blindheid en onwetendheid verkeert, - hoewel u niet onwetend bent in de letter, - welke echter tevens inhoudt de vijandschap tegen God en Zijn volk en tegen het werk Gods in uw ziel, laat ik u eens enige zaken tegenover elkaar aantonen, waarbij gij u zou kunnen neerleggen. En mocht u er dan toe verwaardigd worden dat God u deed zien, dat u het geloof in God de Vader mist.

1. Waar is uw hart de ganse dag en nacht? Waar is het onder de godsdienstoefeningen? Waar onder uw bidden, dat u soms op uw wijze doet? Is het in het schepsel of boven het schepsel? Nu is het hart waar het geloof is. Kunt u zeggen: "*Ik geloof in God de Vader*", en met uw hart in de aarde zijn? Als u genade gevonden had in Gods ogen, dan zouden de geschapen dingen van de tijd niet zo volstrekt uw afgod zijn. Maar dan zou u doordringen tot God en dan zou het rechte leven van uw geest boven het schepsel zijn, zelfs in uw tijdelijk beroep. Het zou dan smartelijk voor u zijn de wereld in uw hart te hebben, en er zou niets heerlijkers voor u zijn dan dat de Heere Jezus Zijn hand aan dat uit de aarde aardsgezinde hart wilde leggen.
2. Wat jaagt u na, of wat zoekt u? Of, waar staat u naar? Hebt u meer smart en werk over uw eeuwig ongelukkige staat, indien u zo blijft, en over wat er nog van u zal worden, dan over het gemis van tijdelijke en ook wel van nodige dingen? Of weegt de wereld het zwaarste? Hunkert u naar vermeerdering van goederen, van eer en achting? En zou u er genoeg aan hebben, indien u deze had? Of hebt u zóveel te doen met uw broodwinning, dat u geen tijd hebt om te denken aan en te staan naar die dingen, die u in een eindeloze eeuwigheid niet zult kunnen missen? O mensen, woog de eeuwige staat van uw ziel u het zwaarst, al was u nóg zo arm, uw armoe zou u lichter vallen en het zou u in het tijdelijke ook beter gaan. Zie dat maar in mensen, die arm en heidens waren. Als God hen bekeert, komt daar ook verandering in.
3. Waar is uw vermaak? Waar leeft uw hart, als gij recht rekenen moogt in uw schik te zijn? Als u dát krijgt wat uw werelds hart oplevert, bent u dan voldaan? Ja, dat meende u tevoren wel, maar zodra u het hebt, prikkelt het van binnen alweer naar meer en naar wat anders, en dat prikkelen wordt bij sommigen als een hel van binnen. Indien u genade had, zou het werelds vermaak u niet zo vergenoegen, maar

u in benauwdheid brengen. Dan zou uw hart alleen in de genieting van de Schepper der wereld voldaan zijn, en dan zou de wereld vanwege haar zondige vermaken wel eens een jammerdal in uw ogen worden. Vrienden, die uitgangen van uw hart kunt u immers weten, of het in God zijn vermaak zoekt, dan wel in het schepsel. U kunt weten of u roept, Psalm 4:7: "*Wie zal ons het goede doen zien?*" Of dat u roept tot God: "*Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns.*" Wij weten of wij een uitgebreid en wijs begrip des harten hebben omtrent wereldse zaken, dat die ons hart innemen, dan wel of de gemeenschap en de dienst van God daarin overwicht hebben. U weet wel wat u kiest. Als God u de wereld en al wat u daarin begeert, gaf en wilde laten, en dat met een volkomen gezondheid en eeuwig, of gij dan aan de Heere de hemel wel zou willen laten. Ziedaar, o mens, oordeel zelf. God ziet uw binnenste gedachten en bewegingen, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht.

O mensen, die de wereld tot uw afgod hebt, u hebt evenals de Joden Barabbas uitverkoren, en Jezus er aan gegeven. U kunt dan ook niet anders verwachten dan dat u met de wereld zult omkomen. Gij, die nu lacht en spot, uw dag komt. O, die tijd van eeuwig wenen en huilen!

Mensen, die naar de wereld arm zijt en die veel werk hebt om er met uw kinderen doorheen te komen, wat zal het u zwaar vallen in de hel, als uw ogen open zullen zijn en u zien zult dat u onder de aanbidding van genade hebt geleefd, en dat u God niet hebt gezocht. Dat u door de armoede niet naar God gedreven werd. Wat zullen uw voorwendsels, die u nu hebt, en waarom u niet naar de kerk kunt gaan, als bijvoorbeeld dat u geen goede kleren hebt, o wat zullen die dingen u in de eeuwigheid zwaar vallen. Nu kan men niet bidden of lezen, want men heeft het niet geleerd. Daarom meent u, die zo weinig weet, dat u ook weinig zult hebben te verantwoorden. En ook wel: *hier arm, hierna beter!* Alsof God een mens zou zijn.

Maar als u onbekeerd sterft, dan zult u zien dat uw zwaardrukkende armoe voortvloeide uit de vloek, waaronder u lag, en dat uw hart onveranderd was. De wereld woog u zwaar, en God woog u licht. Het zal wat te zeggen zijn, zo in het eeuwig verderf weg te zinken, en wie weet hoe dicht het voor de deur staat.

Ja, dat zal wat te zeggen zijn, uit aardse paleizen, uit grote achting, uit grootheid en aanzien in de wereld, uit grote heerschappijen weg te zinken in het eeuwig verderf, in een donkere kerker en eeuwige gevangenis voor eeuwig een slaaf van de duivel te zijn. O, hoe groot en diep zal dat zinken zijn! Hoe groter hier in de wereld, hoe rijker, hoe aanzienlijker, en dan onbekeerd, hoe zwaarder de neerstorting zal zijn!

Arme mens, dat hebt gij te wachten. Dat hangt u boven uw hoofd, ondanks dat u al roept: *Ik geloof in God de Vader!* Mensen, dat deden de Joden ook. Maar Jezus zeide, dat zij uit de vader de duivel waren. De satan ziet het zo gaarne, dat een mens op die uiterlijke woorden rust. Hij zal er wel zorg voor dragen dat hij u van het waarachtig geloof afhoudt als hij zulks kan, tenzij dat hij gebonden wordt. Daardoor komt het, dat menigeen niet eens tot zichzelf komt. De duivel en zijn verdorven hart wiegen hem in slaap, en zo gaat de mens, in zulk een groot gevaar verkerende, gerust naar de hel.

Mochten sommigen onzer, die wat ontwaakt zijn, er toch naar staan, om de gunst van God en Zijn gemeenschap in het oog te krijgen.

- Mochten zij er naar staan om hun banden bij Goddelijk licht eens te zien. Vrienden, men zal moeten zien dat men in het schepsel overal aan vast zit, zal men werkelijk ooit zijn berooide toestand recht gewaar worden en aan het roepen raken.

- Mochten zij er naar staan om de wereld in haar ware aard te zien, en ook de goederen van de tijd slechts als middelen om de reis te volbrengen, opdat deze aldus van de Heere mochten worden verwacht onder een matig gebruik der middelen. Om zo er toch voor bewaard te worden met Demas de tegenwoordige wereld lief te krijgen. De hand aan de ploeg geslagen te hebben en achterom te zien, zulk één is niet bekwaam tot het Koninkrijk, Lukas 9:62 . Hoe nadrukkelijk is dat afgebroken woord, Lukas 17:32: "Gedenkt aan de vrouw van Lot."

Mocht in deze ook de kwaal der harten bij het volk des Heeren eens genezen worden. Kinderen van God, u weet wel wat ik zeggen wil. Gedenkt toch, dat u in de grond der zaak kostelijke kinderen Sions zijt. Als er smart in de hemel zou kunnen zijn, hoe groot zou deze hierover zijn! De Heere brenge u tot belijdenis en kome u hierin voor. Laat ik u nog iets ter bemoediging en besturing toedienen.

1. Kon u het eens zien, dat gij zulk een rijke Vader hebt, en zulke rijke beloften. Al heeft een kind geen geld of goed, als het een rijke vader heeft, dan verblijdt het zich daarin. Zoals ook een arme bruid, die met een zoon trouwt, die erfgenaam is van een rijke vader. Vrienden, is het zo niet? Is de Zoon des Vaders niet de Erfgenaam van alles? U mag tot uw bestwil hier wat minder hebben dan anderen die brok op brok toegeworpen worden, totdat ze met hun geld wegzinken. Maar het testament is u vermaakt. De rechtvaardigen zullen de aarde erfelijk bezitten; gij zult zien dat de goddelozen zullen worden uitgeroeid.
2. Vertrouwt het uw Vader toe. Hij zal wel zorg dragen. Hij heeft eeuwig voor u gezorgd; zou Hij dan voor uw reisgeld niet zorgen? Hebt u soms bekommering over het tijdelijke? Toon Hem maar uw gedaante, Hij weet wat u nodig hebt, Matth. 6:8. Maar toon Hem ook uw onwaardigheid en uw onverloochendheid. Want over die gedaante te klagen, is zo goed! Zijn beloften zijn over u ten goede. En zo ook Zijn almacht, gewilligheid, getrouwheid en Zijn Vaderlijke liefde, deze alle zijn over u ten goede.
3. Misgun toch de goddelozen hun voorspoed niet, en benijd hen niet. Als zij onbekeerd blijven, is het alles wat zij hebben zullen. Als zij tot hun hoogte gekomen zijn, gelijk David zegt, Psalm 37:36 als een groene inlandse boom, "ziet, hij ging door en was er niet meer. Ik zocht hem maar hij werd niet gevonden." Bij Asaf, Psalm 73:2 waren zijn voeten bijna uitgeweken, ziende de voorspoed der goddelozen. Totdat hij in het heiligdom inging en op hun einde merkte. Toen zei hij: "Immers zet Gij ze op gladde plaatsen." Leest deze psalm eens.
4. En eindelijk, volk van God, uw deel is niet in dit leven, maar ná deze. Dan zult gij ook het aardrijk beërven, Matth. 5:3.

Gij zult het aardrijk bezitten hiernaar;

En gebruiken met vreugde, vrij van pijnen. Datheen Ps. 37:2

En dan zonder zonden. Dan zal God er in gezien en er volmaakt in verheerlijkt worden, want, Rom. 8:5: "het schepsel, als met opgestoken hoofde, verwacht de openbaring der kinderen Gods." Amen.

ZONDAG 10, Vraag 27 en 28
DE LEER VAN DE GODDELIJKE VOORZIENIGHEID

Vraag 27: Wat verstaat gij door de voorzienigheid Gods?

Antwoord: *De almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods, door welke Hij de hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, gelijk als met Zijn hand nog onderhoudt, en alzo regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, en alle dingen, niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen.*

Vraag 28: Waartoe dient ons dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt?

Antwoord: *Dat wij in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevoorzicht hebben op onze getrouwe God en Vader, dat ons geen schepsel van Zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen alzo in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen.*

Het leerstuk aangaande de wijze van bestaan en het huishoudelijk werk van God de Vader hebben wij afgehandeld wat betreft het eerste deel, het geloof in God de Vader, zijnde de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde, in de vorige 9^e zondagsafdeling. Gaan wij er nu toe over de laatste twee delen hiervan te behandelen, aan de hand van zondag 10. In deze stof vinden wij de volgende hoofdzaken:

- I. Breidt de onderwijzer uit over het voornamelijk stuk van de leer der voorzienigheid, vraag 27.
- II. Wijst de onderwijzer in het vervolg de nuttigheid van deze geloofskennis aan, of de gevolgen van het rechte weten dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt, vraag 28.

Betreffend de leer der Goddelijke voorzienigheid, daarin merken wij op:

- A. Wat deze leer behelst, en
- B. Welke bezwaren het verdorven vleeselijk verstand daartegen inbrengt.

Als wij stil staan bij hetgeen *de leer der Goddelijke voorzienigheid* behelst, dan zullen wij daarbij zien **wat het woord voorzienigheid betekent** en hoe dit omschreven kan worden. Het woord voorzienigheid heeft hier niet de betekenis:

- Van de voorwetenschap Gods, zijnde die kennis van God, waardoor God van eeuwigheid weet wat Hij Zelf zal doen of zal toelaten te geschieden, Hand. 15:18.
- De voorzienigheid is ook onderscheiden van de voorbeschikking Gods, welke zich voornamelijk uitstrekt over de redelijke schepselen, engelen en mensen, waarin Hij elk schepsel van eeuwigheid tot een zeker einde geschikt heeft, Rom. 9:11-13, 22 en 23.
- Zij betekent hier ook niet de eeuwige raad of het besluit van God, op zichzelf genomen, waarin God alles heeft voorzien en geordineerd wat geschieden zal. Deze wordt de *raad van God* genoemd in Hebr. 11:40. Van deze raad en voorkennis Gods is gesproken in de vorige zondagsafdeling.

Maar het woord *voorzienigheid* betekent hier de uitvoering van de eeuwige raad, waarnaar God alle dingen werkt, Ef. 1:11. In deze zin vinden wij het woord in Gen. 22:8 en 14: "En Abraham zeide: God zal Zichzelf een lam ten brandoffer *voorzien*, mijn zoon. En Abraham noemde de naam van die plaats: De Heere zal het *voorzien*. Waarom heden ten dage gezegd wordt: Op de berg des Heeren zal het *voorzien* worden." Dit wordt op andere plaatsen in de Bijbel wel genoemd:

- Gods weg, Psalm 77:14 en 20: "Uw weg is in het heiligdom; Uw weg was in de zee."
- Ook wel Gods regering, Psalm 93:1: "De Heere regeert; Hij is met hoogheid bekleed."
- Gods ordinantie, Psalm 119:91: "Naar Uw ordinantie blijven zij nog heden staan; want zij allen zijn Uw knechten."
- Gods hand, Hand. 4:28, Jes. 14:26 en Job6:9.
- Gods werkingen, Joh. 5:17: "Mijn Vader werkt tot en Ik werk ook."
- Ook wel Gods daad, Jes. 28:29: wonderlijk van raad, Hij is groot van daad."
- Gods voorzorg, 1 Petrus 5:7: "Werp al uw bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u."
- Gods dragen, Hebr. 1:3: "Dewelke alle dingen draagt door het woord Zijner kracht."

De voorzienigheid Gods kan niet duidelijker omschreven worden dan de onderwijzer dit doet. Hij noemt het: ***een almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods, door welke Hij hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, gelijk als met Zijn hand nog onderhoudt en regeert.***

1. Dus is deze voorzienigheid een *kracht* Gods, niet alleen omdat God de Uitvoerder er van is, maar ook ten opzichte van de uitwerking van die kracht naar buiten, Markus 5:30: "Jezus, bekende de kracht, die van Hem uitgegaan was."
2. Het is een *almachtige* kracht, want om alle schepselen in wezen of soort te onderhouden, is een gedurige schepping, is een alvermogene kracht nodig, Jer. 32:19: "Groot van raad en machtig van daad; want Uw ogen zijn open over alle wegen der mensenkinderen, om een iegelijk te geven naar zijn wegen, en naar de vrucht zijner handelingen." Daarom staat er ook in Jes. 46:10: "Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen."
3. Het is een *alomtegenwoordige* kracht, niet alleen ten opzichte van het alomtegenwoordige Wezen, maar ook ten opzichte van de uitgaande werkingen en de kracht Gods in de schepselen. Wij zouden deze alomtegenwoordige kracht zien als wij ogen hadden., Psalm 139:1-5: "Heere, Gij doorgrondt en kent mij. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan; Gij verstaat van verre mijn gedachten. Gij omringt mijn gaan en mijn liggen; en Gij zift al mijn wegen gewend. Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, Heere, Gij weet het alles. Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uw hand op mij." En vers 9-10: "Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee; ook daar zou Uw hand mij geleiden, en Uw rechterhand zou mij houden." Hand. 17:27-28: "Opdat zij de Heere zouden zoeken, of zij Hem immers tasten en vinden mochten; hoewel Hij niet verre is van een iegelijk van ons. Want in Hem leven wij, en bewegen wij ons, en zijn wij; gelijk ook enigen van uw poëten gezegd hebben: Want wij zijn ook Zijn geslacht."

Stilstaande bij de leer der Goddelijke voorzienigheid, zien wij nu ook dat er een voorzienigheid Gods is en hoe deze aan de Vader wordt toegekend.

Dit blijkt ons uit Gods Woord, Hand. 17:25: "Hij Zelf geeft allen het leven, de adem en alle dingen." Ef. 1:11: "Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil." Dit werk wordt

aan God de Vader toegekend, omdat Deze de eerste Persoon is in de orde van bestaan van het ene Goddelijke Wezen. En omdat het werk der voorzienigheid *als een gedurige schepping* behoort tot het werk der schepping, en dus het eerste huishoudelijke werk is, zo volgt daaruit dat het werk der schepping aan de Vader moet worden toegeschreven, aangezien de *orde van werken* gegrond is op en voortvloeiende uit de orde, of *wijze van bestaan der Goddelijke Personen*. Daarom wordt het aan de Vader toegeschreven, Spr. 30:4: "Wie is ten hemel opgeklimmen en nedergedaald? Wie heeft de wind in Zijn vuisten verzameld? Wie heeft de wateren in een kleed gebonden? Wie heeft al de einden der aarde gesteld? Hoe is Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns Zoons, zo gij het weet?" En Jezus schrijft het Zelf aan de Vader toe, Matth. 6:26: "Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren. En uw hemelse Vader voedt nochtans dezelve. En gaat gij dezelve niet zeer veel te boven?"

Doch dit moet niet verstaan worden met uitsluiting van de Zoon en de Heilige Geest. Want het is *een werk Gods naar buiten*¹¹, en dus is het de drie Personen eigen, en de Vader werkt door de Zoon en de Heilige Geest. Zo ook in de voorzienigheid. Daarom wordt het ook aan de Zoon toegeschreven, Joh. 5:17: "Jezus zeide: Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook." En Kol. 1:17: "Alle dingen bestaan tezamen door Hem." En ook aan de Heilige Geest, Psalm 104:30: "Zend Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks." En Psalm 139:7-10: "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest, en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?" enz.

Dat er een voorzienigheid over al het geschapene zijn moet, leert het volgende:

1. Neemt daartoe het aanzijn van het Opperwezen. Is er een God, dan is er ook eenvoorzienigheid. Want te ontkennen dat God de wereld onderhoudt en regeert, is te ontkennen dat God GóD is, en wil ook zeggen het schepsel god of onafhankelijk te maken.
 - (1) Het vloeit uit Gods almachtigheid en onafhankelijkheid voort, dat er niets geschiedt dan alleen wat God wil; en hetgeen Hij niet wil, dat geschiedt ook niet. Wanneer het schepsel in zijn wezen en bestaan niet afhankelijk is, dan kan men niet zeggen dat God onafhankelijk is.
 - (2) Het vloeit ook voort uit Gods hoogste wijsheid. Want het komt een wijze regeerder toe, dat hij niets laat geschieden dan door zijn bestuur en naar zijn raad en tot zijn doel. De Heere heeft alles tot Zijn doeleinden geordineerd, daarom moet naar die bepalingen ook alles dadelijk door Hem tot dat doel worden geleid.
 - (3) Ook uit Gods goedheid en rechtvaardigheid, die zo duidelijk op de aarde blijken. Hoe menigmaal ziet men het dat de goeden worden beloond en de kwaden gestraft, waarin de hand des Heeren is op te merken.
2. Het blijkt ook uit het wegvallen van zaken met een zeker doel, tegen de wil en de grote macht van de tweede oorzaken. Hoe menigmaal gebruikt iemand dezelfde middelen, die een ander ook gebruikte, en denkt zulk één zijn doeleinden zo wel te bereiken als de ander, en toch gelukt het hem niet. Vrienden, is daar de hand Gods niet in?
3. Blijkt het ook niet uit de natuur der schepselen en de natuurlijke orde en beweging, waarin zij zijn en blijven gesteld? De elementen, zo tegenstrijdig met elkaar, zouden zo vriendschappelijk en zo dienstbaar aan elkaar niet zijn en blijven, indien er geen

¹¹ Buiten het Goddelijk Wezen

bewarende en regerende hand over was. Dit is zelfs op te merken ten tijde van zware onweders, hoe alles weer tot zijn orde komt. Job wijst ons op de redeloze en de levenloze schepselen, om het daarvan te leren, Job 12:7-9: "En waarlijk, vraag toch de beesten, en elkeen van die zal het u leren; en het gevogelte des hemels, dat zal het u te kennen geven. Of spreek tot de aarde, en zij zal het u leren; ook zullen het u de vissen der zee vertellen. Wie weet niet uit alle deze, dat de hand des Heeren dit doet?" En behalve dit alles, het blijkt ook duidelijk uit de regering onder het mensdom. Ieder mens wordt door zijn geest en verstand geregeerd. De één staat onder de ander, alzo dat er niemand zonder enige regering op de aarde is. Hieruit kan en moet men opmaken dat de ganse aarde tezamen genomen en alle regeringen tezamen door een onafhankelijk God geregeerd worden, daar in de regering van dat alles, zelfs in de bovenhemelse dingen, een onafmetelijke wijsheid nodig is.

4. En vrienden, weet dit elk niet van binnen, dat er een wet in zijn hart is ingeschreven? Slaan zijn hart en consciëntie somtijds niet als hij kwaad gedaan heeft? Worden de goddelozen niet door verschrikkingen en bevingen aangegrepen? Is dat niet een bewijs, dat God niet verre is van een iegelijk van ons met Zijn dadelijke voorzienigheid, en dat Hij de mens gadeslaat als Hij Zijn toorn van de hemel openbaart? En hoeveel klaarder blijkt het nog aan Gods volk! Het blijkt in hun onverwachte uitreddingen, in de verhoring van hun gebeden en in de wonderbare en onwaarschijnlijke wegen, waardoor in de natuur en in de genade deze en gene zaken worden uitgevoerd. O, dit is tot sterkte voor Gods volk in de tijden van benauwdheid!

Zien wij nu welke de daden der voorzienigheid zijn. De onderwijzer zegt, ***dat God door Zijn almachtige en alomtegenwoordige kracht gelijk als met Zijn hand nog onderhoudt en regeert.***

1. De eerste daad is *de onderhouding*, welke kan beschreven worden te zijn "een krachtige daad Gods, waardoor de Heere in Zijn schepselen invloeit om hen te doen bestaan", Neh. 9:6 "Gij maakt die alle levend." Psalm 36:7: "Heere, Gij behoud mensen en beesten." Psalm 119:91: "Naar Uw verordening blijven zij nog heden staan." Psalm 148:6: "En Hij heeft bevestigd voor altoos in eeuwigheid; Hij heeft hun een orde g geven, die geen van hen zal overtreden." En Kol. 1:17: "Al dingen bestaan tezamen door Hem."

Hieruit blijkt, dat de onderhouding niet daarin bestaat, dat het geschapene niet wordt vernietigd. Want het vernietigen en het dadelijk onderhouden wordt tegenover elkaar gesteld, Job 6 9: "Dat het God liefdede, dat Hij mij verbrijzelde, Zijn hand losliet en een einde met mij maakte." En Psalm 104:29-31: "Neemt Gij hun adem weg, zij sterven, en zij keren weder tot hun stof. Zendt Gij Uw Geest uit, zo worden zij geschapen, en Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks."

Deze onderhouding geschiedt op verschillende manieren.

- Sommige dingen onderhoudt God *op zichzelf*, zodat ze dezelfde zij en blijven zoals ze geschapen zijn. Zoals de hemel en de engelen, het uitpansel, de lucht, de zon, maan en sterren, in hun loop; voorts het onderscheidt tussen dag en nacht zomer en winter, ook de aarde en de zee. Dit alles blijkt uit Gen. 8:22, Psalm 19, 74, 104 enz., Job 26:38, Jer. 31 34 en 33:20.
- Andere dingen onderhoudt God *naar hun aard*, zodat zij niet dezelfde blijven, maar in zich een zaad hebben om voort te planten, zoals kruiden, bomen, vogels, vissen, allerlei gedierte der aarde en ook mensen, zoals blijkt uit Gen. 1:12, 2 en 28.

- In deze laatste schepselen, die door voortplanting bestaan gaat de onderhoudende voorzienigheid *over hun begin*, zodat God een iegelijk mens, gedierte, boom en kruid naar zijn aard eerst schept en aan deze het begin van zijn wezen en leven geeft, ook dan wanneer Hij wil. Dit lezen wij in Hand. 17 25: "Alzo God allen het leven en de adem en alle dingt geeft." En in Psalm 139:13-16, dat God de mens in het lichaam zijner moeder formeert. In Psalm 22:10 wordt aangewezen dat God de oorzaak van de geboorte is en van het leggen aan de borsten der moeder. Daarom zegt Salomo, Pred. 12:2 dat er een tijd is - en dat is Gods tijd en bepaling omtrent de mens - om geboren te worden, en een tijd om te sterven; een tijd om te planten, en een tijd om het geplante uit te roeien. En dit is ook zo ten opzichte van de redeloze en levenloze schepselen, Deut. 28:4: "Gezegend zij de vrucht uws buiks, en de vrucht uws lands, en de vrucht uwer beesten, de voortzetting uwer koeien en de kudden van klein vee."
- Deze onderhoudende voorzienigheid gaat ook over *het bestaan* der schepselen, zo lang deze er zijn. Dus God bewaart mensen en beesten bij hun leven en krachten, en Hij geeft de bomen en kruiden hun wasdom, Matth. 6:25-28. Zo ook Psalm 104:27, 28 en Psalm 145:15, 16: "Aller ogen wachten op U; en Gij geeft hun spijs te zijner tijd. Gij doet Uw hand open en verzadigt al wat leeft, naar Uw welbehagen."
- Zij gaat ook over *het einde en de ondergang* van alle schepselen, en ook over de wijze van het einde van elk, en met name over de tijdelijke dood, zoals blijkt uit Job 14:5: "Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is, en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal." En alzo ook wanneer het Gods tijd is en Hij het wil, Pred. 3:2: "Daar is een tijd om te sterven." Zie ook Psalm 90:3 en 104:29. En ten opzichte van het redeloze en levenloze, zie Matth. 10:29-31.

2. De tweede daad is de *medewerking*, welke men gevoegelijk kan onderscheiden van de *regering*.

- (1) Om de medewerking te beschrijven, moeten wij vooraf weten, dat wij er niet door moeten verstaan uitsluitend een bewaring van die krachten, die in het begin aan de schepselen zijn medegedeeld. Want dit behoort tot de *onderhouding*.
- (2) Ook niet dat de medewerking zou zijn een algemene en onverschillige invloed ten opzichte van alle schepselen, zoals de zon een algemene invloed heeft op de aarde, en dat de beslissing, hoe met die invloed te werken, dan vrij aan het schepsel zou staan. Dit willen de socinianen en de drijvers van de vrije wil.
- (3) Noch ook dat deze medewerking zou zijn een soort van samenwerking. Het schepsel zou dan werken met zijn eerst ontvangen krachten, en de Heere zou aan Zijn zijde werken, en zo zouden dus Schepper en schepsel alles tezamen verrichten, en wel zo, dat de bepaling wanneer, waar en hoe te werken, aan de vrije wil van het schepsel zou staan. Dit alles is een goddeloos gevoelen, daartoe strekkende om God afhankelijk en het schepsel onafhankelijk te maken.

Door de medewerking Gods in de schepselen moeten wij derhalve verstaan, dat God niet alleen door Zijn almachtige en alomtegenwoordige kracht alles in zijn wezen of aard of bekwaamheden bewaart, maar dat dezelve voornamelijk is "*een onmiddellijke, krachtdadige invloeden van God in het schepsel, waardoor God het schepsel aanraakt, tot de eerste natuurlijke beweging bekwaam maakt en hem daarin gaande maakt, hem ook in die beweging onderhoudt, tot in de kleinste bijzonderheden toe, en in zijn bewegingen doorwerkt, ter bekoming van Zijn doel.*"

Dit ontkennen de socinianen, remonstranten, papisten enz. Daarom moeten wij nu zien dat er zulk een *medewerking* is.

1. Dit blijkt ons duidelijk uit *Gods Woord*, Spr. 21:1: "Des konings hart is in de hand des Heeren als waterbeken; Hij neigt het tot al wat Hij wil." En Hand. 17:28: "In Hem leven wij, en bewegen wij ons en zijn wij." In deze teksten wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen het *aanzijn* van het schepsel en zijn *beweging*. Ook Jes. 10:5 en 15: "Wee de Assyriër, die de roede Mijns toorns is, en Mijn grimmigheid is een stok in hun hand! Zal een bijl zich beroemen tegen die, die daarmede houdt? Zal een zaag pochen tegen die, die ze trekt? Alsof een staf bewoog degenen, die hem opheffen? Als men een stok opheft, is het geen hout?" Zie ook Job 10:10, 11 en Psalm 139 13, 14. Matth. 5:45: "De Heere doet Zijn zon opgaan." God streed met de sterren tegen Sisera, Richt. 2:12, 13. Dit wordt ook krachtig bevestigd met Filipp. 2:12-13: "Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven; want het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen."

2. Het blijkt ook uit *de rede*. Want dat het schepsel in zijn wezen en aanzijn van God afhangt, is duidelijk. Nu moet daaruit wel volgen, dat hij in zijn bewegen en werken ook afhankelijk zijn moet, aangezien de wijze van zijn bewegen en werken volgt op de wijze en manier van zijn aanzijn. Of men moet een goddeloze atheïst zijn, dat men stelt dat het schepsel in zijn bestaan ten enenmale onafhankelijk is. Dan zou de onafhankelijkheid in zijn bewegen en werken daaruit ook volgen. Maar dat kan een heiden wel weerleggen en zij zullen zulke goddelozen in de grote dag dan ook beschaamd maken.

Maar meer scherpzinnige mensen, die de Bijbel verdraaien en daarmede hun goddeloos gevoel voortplanten, stellen nog wel dat het schepsel niet van eeuwigheid bestaat, en dat derhalve God er zijn wezen aan geeft. Maar zij stellen dan wel dat dit schepsel vrij en onafhankelijk is in zijn bewegen en werken. Dit is een tegenstrijdigheid: schepsel zijn, en niet van zijn Schepper afhangen. Nu, het is duidelijk, hangt het schepsel van God af, dan hangt het van God af in ieder werk en in iedere beweging. Want anders zou het in die zaak onafhankelijk zijn. En kan het in één zaak onafhankelijk zijn, dan kan het zulks in meer zaken zijn, ja in alles wat strijdende is tegen de natuur van een schepsel, welks eigenschap is afhankelijk te zijn. Was er zulk een medewerking niet, dan was God een dienaar van het schepsel, en geen Heere. Dan zou het zijn gelijk de zon, welke elk gebruikt, dan en daartoe zoals hij wil. Dan zou de mens niet kunnen zeggen, Jak. 4:15: "Ik zal dat en dat doen, zo de Heere wil." Want dan zou hij moeten zeggen: Als ik wil. Daarbij komt ook nog, indien God niet invloeit in de beweging van elk schepsel, dan behoeft men niet te bidden, Psalm 51:22: "Schep mij een rein hart." En Psalm 143:10: "Uw goede Geest geleide mij in een effen land." Tot geen zaken was dan het gebed nodig, en men behoefde ook niet te danken als men een zegen verkreeg naar ziel en lichaam. Want dan was zulks niet van God. Alzo bevestigt zelfs de rede deze waarheid.

3. De derde daad is de *regering* Gods. Deze kan beschreven worden te zijn "*die kracht Gods, waardoor God alles bestuurt tot het door Hem vastgestelde einde.*"

Dat er zulk een regering is, blijkt ons uit Psalm 93:1: "De Heere regeert, Hij is met hoogheid bekleed; de Heere is bekleed met sterkte, Hij heeft Zich omgord. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen." Psalm 103:19: "De Heere heeft Zijn troon in de hemelen bevestigd, en Zijn Koninkrijk heerst over alles." Dan 4:35: "Hij doet naar Zijn wil met het heir des hemels en met de inwoners der aarde, en daar is niemand, die Zijn

hand afslaan of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?" En Psalm 146:10: "De Heere zal in eeuwigheid regeren."

Laat ons nu, aan de hand van de onderwijzer, wat nader inzien waarover deze voorzienigheid van God zich al uitstrekt. De onderwijzer zegt ***dat deze in het algemeen gaat over hemel en aarde, en ook over alle schepselen***, zoals blijkt uit Neh. 9:6: "Gij zijt die Heere alleen, Gij hebt gemaakt de hemel, de hemel der hemelen, en al hun heir, de aarde en al wat daarop is, de zeeën en al wat daarin is, en Gij maakt die alle levend; en het heir der hemelen aanbidt U." Job 34:13-15 en Hebr. 1:3: "Hij draagt alle dingen door het woord Zijner kracht." De Bijbel is hier vol van.

Maar in het bijzonder noemt de onderwijzer: ***loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid.***

- a. De voorzienigheid strekt zich dus uit over *loof en gras*, zijnde hetgeen uit de aarde voortkomt, Psalm 104:14-16: "Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten, en het kruid tot de dienst des mensen, doende het brood uit de aarde voortkomen. En de wijn, die het hart des mensen verheugt, doende het aangezicht blinken van olie; en het brood, dat het hart des mensen sterkt. De bomen des Heeren worden verzadigd, de cederbomen van Libanon, die Hij geplant heeft."
- b. Over *regen en droogte*, zijnde hetgeen uit de lucht voortkomt, Jer. 14:22: "Zijn er onder de ijdelheden der heidenen, die doen regenen, of kan de hemel druppelen geven? Zijt Gij die niet, o Heere, onze God? Daarom zullen wij op U wachten, want Gij doet al die dingen."
- c. Over *vruchtbare en onvruchtbare jaren*. De Heere zegt, Lev. 26:4-5: "Zo zal Ik u regens geven op hun tijd; en het land zal zijn inkomst geven, en het geboomte des velds zal zijn vrucht geven. En de dorstijd zal u reiken tot de wijnoogst, en de wijnoogst zal reiken tot de zaaitijd; en gij zult uw brood eten tot verzadiging toe, en gij zult zeker in uw land wonen." En vers 19 en 20: "Ik zal uw hemel als ijzer maken, en uw aarde als koper. En uw macht zal ijdelijk verdaan worden, en uw land zal zijn inkomst niet geven, en het geboomte des lands zal zijn vrucht niet geven."
- d. Over *spijs en drank*, Psalm 145:15: "Aller ogen wachten op U, en Gij geeft hen hun spijs te zijner tijd." Hand. 14:17: "Hij heeft Zichzelf niet onbetuigd gelaten, goed doende van de hemel, ons regen en vruchtbare tijden gevende, vervullende onze harten met spijs en vrolijkheid."
- e. Over *gezondheid en krankheid*, Ex. 15:26: "Is het dat gij met ernst naar de stem des Heeren uws Gods horen zult, en doen wat recht is in Zijn ogen, en uw oren neigt tot Zijn geboden, en houdt al Zijn inzettingen; zo zal Ik geen van de krankheden op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb; want Ik ben de Heere, uw Heelmeester." En Deut. 28:21-22: "De Heere zal u de pestilentie doen aankleven, totdat Hij u verdoe van het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven. De Heere zal u slaan met tering en met koorts, met vurigheid, en met hitte, en met droogte, en met brandkoren, en met honingdauw, die u vervolgen zullen totdat gij omkomt."
- f. Over *rijkdom en armoede*, 1 Sam. 2:7: "De Heere maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij." Spr. 22:2: "Rijken en armen ontmoeten elkander; de Heere heeft hen allen gemaakt."
- g. Tenslotte noemt de onderwijzer in het algemeen, en wel zonder enige uitzondering, *alle dingen*, waarover de voorzienigheid Gods zich uitstrekt.

- (1) *Als Heere en Eigenaar* strekt de voorzienigheid van God zich uit over alle zaken *in het natuurlijke leven*. Dus over de vastgestelde dingen, welke gebonden zijn aan een wet of orde in de natuur, zoals daar is de loop van zon, maan en sterren, verduisteringen van dezelve, eb en vloed, dat b.v. vuur naar boven en ijzer naar onder wil. Dit alles blijkt uit Ps. 104:19-20 en Ps. 119:91: "Naar Uw verordeningen blijven zij nog heden staan, want zij alle zijn Uw knechten." Doch de Heere toont somtijds dat Zijn almachtige voorzienigheid onbegrensd is. Ten bewijze dat God ook daar Zijn hand in houdt, liet God op het gebed van Jozua de zon en de maan stil staan, Joz. 10:13. En op het gebed van Hizkia liet God de zon tien graden teruggaan op de zonnwijzer van Achaz, Jes. 38:8. De Heere deed het ijzer drijven, 2 Kon. 6:6. Ook bewaarde God de drie jongelingen midden in de vurige oven, Dan. 3:25 en Daniël in de leeuwenkuil. Zo is er ook een vastigheid in de profetieën, die God gesproken heeft en deze worden alzo door deze hand en voorzienigheid vervuld, Matth. 26:54.
- (2) Ook over toevallige dingen, welke voor het oog des mensen schijnen bij geval te geschieden, doch aan de zijde Gods geschiedt niets bij geval. Want de raad van God bestaat en Hij zal al Zijn welbehagen doen, Jes. 46:10. Al deze dingen regeert God, zoals blijkt in de onverwachtse doodslag, Deut. 19:5. Dan staat er: "God doet zulk één zijn hand ontmoeten, Ex. 21:13. Ten aanzien van de tweede oorzaken is niets toevalliger dan het lot, en toch bestuurt God dit en doet Hij het naar Zijn wil uitvallen, Spr. 16:33: "Het lot wordt in de schoot geworpen, maar het gehele beleid daarvan is van de Heere." Zou men niet zeggen dat een haar van het hoofd en een musje op de aarde valt zonder dat iemand daarop acht geeft? En toch regeert God dit, Matth. 10:29-30. De Heere zegt, Joël 2:25 dat de sprinkhanen, de kever, de kruidworm en de rups Zijn groot heir zijn, dat God onder een volk zendt. De wormen aten Herodes op, Hand. 12:23. Overtuigend blijkt zulks ook in de plagen van Egypte.
- (3) Dus gaat deze voorzienigheid ook over de oorlogen en de doeleinden daarvan. De sterksten, de verstandigsten en de dappersten overwinnen niet altijd. Als Gods gunstige voorzienigheid met een volk is, dan jaagt één enige duizend, en twee doen tienduizend vluchten, Deut. 32:30. "Een koning wordt niet behouden door een groot heir, een held wordt niet gered door grote kracht. Het paard feilt ter overwinning, Psalm 33:16, des strijds; maar de overwinning is des Heeren." Dus is de opgang en de ondergang van koninkrijken in de hand van God; het wordt de één afgenomen, en de ander gegeven, 1 Sam. 15:28.
- (4) Ook over de huwelijken. Aan God, Die de Maker van de schepselen is, komt ook alleen toe te zijn de Samenvoeger van twee tot één. God gaf Eva aan Adam, Gen. 2:18, 22. Dit alles geschiedt door Zijn voorzienigheid, in welke vreemde wegen, die zo wonderlijk en onnaspeurlijk zijn, Gods hand is te zien. Hoewel zulks over de één geschiedt in Zijn toorn, en over de ander in Zijn gunst en liefde. De knecht van Abraham zeide, Gen. 24:12-24: "Heere, God van mijn heer Abraham, doe ze mij toch heden ontmoeten, die Gij aan Uw knecht Izak hebt toegewezen" enz. Spr. 19:14: "Een verstandige vrouw is van de Heere."
- (5) Er is tenslotte niets, wat er ook opkomen moge in het hart of de gedachten, of de voorzienigheid Gods gaat er over. Ja ook over de gedachten, woorden en daden van anderen omtrent ons, Psalm 33:15: "Hij formeert hun aller harten." Spr. 16:1: "Het antwoord der tong is van de Heere." Spr. 21:1: "God neigt het hart des konings." De Heere had tegen Simeï gezegd: Vloek David, 2 Sam. 16:10. En Bileam moest zegenen, Num. 22:38.

- (1) Als *Rechter, Wetgever en Koning*, Jes. 33:22 strekt God Zijn zedelijke voorzienigheid uit over *de geestelijke staat des mensen*.
En wel over het goede, zowel algemeen als zaligmakend. Want, Jak. 1:17: "Alle goede gaven en alle volmaakte giften zijn van boven, van de Vader der lichten afdalende." Dit heeft de Heere getoond in de oprichting van het werkverbond, en nu van het genadeverbond, in mensen door Zijn hand daaronder te brengen, Ez. 20:37: "Ik zal ulieden onder de roede doen doorgaan, en Ik zal u brengen onder de band des verbonds." En Hoz. 2:18: "Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid" enz. O, wanneer iemand ook maar de minste achterdocht krijgt omtrent zijn verloren staat, de minste overtuiging krijgt of een werk in waarheid, het is alles door deze hand en bijzondere voorzienigheid.
- (2) Ook over het kwaad der straf. Dat zendt en bestuurt God óf als een rechtvaardig Rechter, óf als een liefhebbend Vader, Klaagl. 3:38: "Gaat niet uit de mond des Allerhoogsten het kwade en het goede?" En Amos 3:6: "Is er een kwaad in de stad, dat de Heere niet doet?" Dit betoont God ook in het loslaten van de duivel, die ook in Gods hand is, Job 1 en 2. 1 Kon. 22:21-22: "Toen ging een geest uit en stond voor het aangezicht des Heeren, en zeide: Ik zal hem overreden. En de Heere zeide tot hem: Waarmede? En hij zeide: Ik zal uitgaan en een leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten. En Hij zeide: Gij zult overreden en zult het ook vermogen; ga uit en doe alzo." Een boze geest verschrikte Saul, 1 Sam. 16:14 en Paulus zegt, 2 Kor. 12:7 dat de Heere hem gegeven had een engel des satans, die hem met vuisten in het straffen van zonden met zonden, Psalm 81:12, 13: "Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israël heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen." God sloeg het hart van Farao met verstoktheid en verharding, Ex. 7:3. Rom. 1:24-28: "Daarom heeft hen God ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinigheid, om hun lichamen onder elkander te onteren" enz.
- (3) Ook over het kwaad van de zonde. Dit stuk moeten wij wel goed onderscheiden. In elke zonde zijn drieërlei zaken aan te merken:
- ten eerste een natuurlijke beweging,
 - ten tweede een besturing tot het doeleinde des Heeren,
 - en ten derde een onbetamelijkheid in die beweging.
1. Er is ten eerste *een natuurlijke beweging* in. Deze is door de algemene invloed Gods, gelijk er geen schepsel is, of het leeft en beweegt zich in God door Zijn algemene invloed. Want houdt God de adem in, dan sterven zij, Psalm 104:29. Deze invloed op zichzelf aangemerkt is van God, zoals gebleken is in de tweede daad van de voorzienigheid, namelijk de medewerking.
 2. Er is ook een besturing van God in Zijn doeleinden. Ook door de zonde verkrijgt God Zijn doel, óf ter betoning van Zijn rechtvaardigheid, óf om de zonde voor Zijn volk te doen medewerken ten goede. Jozef zeide tot zijn broeders, Gen. 50:20: "Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht; opdat Hij deed gelijk het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te behouden." Jes. 10:5-7, 12: "Wee de Assyriër, die de roede Mijns toorns is, en Mijn grimmigheid is een stok in hun hand! Ik zal hem zenden tegen een huichelachtig volk, en Ik zal hem bevel geven tegen het volk Mijner verbolgenheid; opdat hij de roef rove, en plundere de plundering, en steile het ter vertreding, gelijk het slijk der straten. Hoewel hij het zo niet meent en zijn hart alzo niet denkt, maar hij zal in zijn hart hebben te verdelgen, en uit te roeien niet weinige volken. Dan zal Ik te huis zoeken de vrucht van de grootsheid des

harten van de koning van Assyrië, en de pracht van de hoogheid zijner ogen." En in 1 Tim. 1:16 zegt Paulus: "Maar mij is barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste der zondaren ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen." Hierin is de besturing van God, om dat doel naar Zijn raad te bereiken.

3. Maar *de onbetamelijke in die beweging*, die afwijking van de regel, dit tegen de wet zijn, is niet van God. De zondige mens verricht door zijn diepe verdorvenheid zijn daad niet met de rechtheid, welke hij verschuldigd is, onder de algemene invloed van God, waarvan hij in zijn bewegingen afhangt. En dus is de zonde niet van God, maar van de mens zelf. Dit blijkt uit Jak. 1:13-14: "Niemand als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht. Want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verleid wordt." God is toch een heilig God, Hab. 1:13: "Te rein van ogen dan dat Hij het kwade kan aanschouwen." God waarschuwt en vermaant tegen de zonde. God heeft een aangezicht vanwege de zonde, en de zonden maken scheiding tussen God en de ziel, Jes. 59:2 . Ja, God straft de zonden met tijdelijke en eeuwige straffen naar ziel en lichaam. Daarom willen wij met Elihu zeggen, Job 34:10 en 12: "Verre zij God van goddeloosheid, en de Almachtige van onrecht. Ook waarlijk God handelt niet goddelooslijk, en de Almachtige verkeert het recht niet."

Echter moeten wij hierbij wel vasthouden, dat de voorzienigheid Gods ook gaat *over deze onbetamelijke van beweging, welke in de zonde is*. Dus dat God de zonde toelaat, doch niet dat God vrijheid geeft om te zondigen. Maar dat Hij in 's mensen poging tot zondigen Zichzelf aan deze mens onttrekt met Zijn wederhouding, doch hem wel de natuurlijke krachten laat. God belet het deze mens dus niet. De Heere zei tegen Abimélech, Gen. 20:6: "Ik heb u ook belet van tegen Mij te zondigen." In Gen. 31:6 staat, dat God Laban niet toegelaten heeft om aan Jakob kwaad te doen. Maar ook leest men in Psalm 81:13: "Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen." En in Hand 14:16 staat, dat God de heidenen heeft laten wandelen in hun wegen. Daarbij is het ook zo, dat God de zonde grenzen stelt en deze beperkt, zeggende: Tot hiertoe en niet verder!

O vrienden, niemand kan zo lang zondigen als hij wil. Hij kan alle kwaad niet door en door uitvoeren gelijk hij dat verkiest. God zorgt voor Zijn volk, en daarom kunnen de goddelozen aan dat volk niet doen wat zij willen, en zij kunnen het niet uitroeien. Ook als de maat der zonde vol is, dan zinken de goddelozen weg en gaan naar de plaats waar zij eeuwig straf zullen lijden. Ook gebeurt het wel dat anderen, wier zonden ook tot zulk een grote hoogte komen, met een hemelse roeping worden geroepen en bekeerd.

Maar mogelijk zal iemand denken: *Wel, waarom verhindert de Heere de zonde niet?* Zulk één moet ik antwoord geven met een wedervraag: Zondigt u niet vrijwillig en ongedwongen, zoals u leeft in uw natuurstaat? Is God gehouden uw wil ten goede te neigen? En is er dan een blind mens, die nog zegt: *Ja, dat moest God doen!* Wel vrienden, dan zou God geen vrij en onafhankelijk God zijn. Zo min als God vanwege Zijn natuur of door enige wet verbonden was de vrije wil van de mens in de staat der rechtheid te dwingen, zo min is God verplicht om uw wil over te buigen of het kwade te verhinderen. Het vloeide uit Gods onafhankelijkheid voort, dat Hij

het aan Adam overliet zelf zijn vrije wil te bepalen. En zo vloeit het ook uit Gods onafhankelijkheid voort dat Hij de zondige mens aan zijn slaafse en duivelse wil overlaat. Hier blijkt nu ook de Goddelijke vrijheid om sommigen van dezulken op te zoeken, opdat Zijn genade en rechtvaardigheid in hen zouden worden verheerlijkt, Rom. 11.

Zie eindelijk nog hoe en hoe nauw deze voorzienigheid Gods over alles gaat. De onderwijzer zegt: ***Alzo, dat er niets bij geval, maar alles van Zijn vaderlijke hand ons toekomt.***

Dat er aan de zijde van God niets bij geval geschiedt, is genoegzaam gebleken. Daarom is het hier tot sterkte van Gods volk en gegrond op Zijn Vaderlijk liefdehart, dat Hij hen zal gadeslaan door Zijn voorzienigheid.

- Het is Gods gewone weg Zijn volk middellijk te verzorgen, Hos. 2:20-21: "Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren. En de aarde zal het korenverhoren, mitsgaders de most en de olie, en die zullen Jizreël verhoren." Toch heeft God het ook wel onmiddellijk gedaan, tegen alle onmogelijkheid in. God hangt niet van de middelen af, en indien deze al ontbreken mogen, dan feilt nog Zijn getrouwheid niet. Dit is gebleken bij Mozes, Ex. 34:28, bij Elia, 1 Kon. 19:8 en bij de Heere Jezus, Matth. 4:2. God onderhield Elia en de weduwe te Sarfath en haar zoon met een weinig meel en olie, 1 Kon. 17:10 en voedde die vijf duizend met vijf broden en twee vissen, Joh. 6:9, 10.
- Ziet dan welk een vastigheid hier is in Gods voorzienigheid voor het geloof van Gods volk, in het Vaderlijke hart Gods over hen. God is toch een Behouder van alle mensen, maar allermeeest van de gelovigen, 1 Tim. 4:10. Hij heeft het meerdere voor Zijn volk beschikt, het mindere zal Hij hun niet onthouden, dewijl zij in de grond kinderen en erfgenamen zijn. In de minste gave geeft de Vader Zichzelf en Zijn Zoon aan Zijn volk, en zo doet Hij aan anderen niet.

B. Komende nu tot de zwaarigheden of het zondige tegenspreken van het verdorven hart tegen deze leer der voorzienigheid, zullen wij dit slechts met enige weinige zaken beantwoorden.

Indien de medewerkende en regerende voorzienigheid over de zonde gaat, is God dan geen oorzaak van de zonde?

Deze brute en goddeloze gedachte hebben wij in de behandeling reeds genoegzaam weerlegd, daarom gaan wij er hier nu aan voorbij. Alleen dit zullen wij met één woord zeggen, dat wij hier wel moeten onderscheiden, als wij spreken van de medewerkende voorzienigheid ten aanzien van de zonde, dat wij dit dan niet zo moeten verstaan dat God meewerkt in en met de zonde. God werkt mede inde daden des mensen, die uit de mens zondig zijn vanwege zijn val en het oordeel Gods, waaronder hij ligt.

Maar sommigen brengen uit de hoogmoed van hun hart en uit de verheffing van hun rede boven en buiten het Woord dit er nog tegen in, *dat aangezien er een medewerkende voorzienigheid is, hieruit volgt, dat er maar één oorzaak van alle bewegingen en uitwerkingen is.* Dus dat de Heere alles en alleen doet, en de mens geheel lijdelijk is.

Dit is een godslasterlijk gevoelen, en dit vloeit bij deze arme mensen voort uit blindheid en onkunde van God en van Zijn macht en wijsheid. Dezulken wagen hun arme ziel naar een eeuwigheid alleen op hun gedachten en ontwerpen, zonder dat zij ook maar in iets het Woord aan hun zijde hebben. Ja, zij achten de Bijbel zelfs niet meer van waarde te zijn, zulks zelfs zwart op wit verklarende, daarbij zeggende dat zij de Bijbel in zich

hebben. Dat is het goddeloos gevoelen van Spinoza, Deurhof, Van Hattem, Leenhof, Brill enz. De één moge het dan wat bedekter en beschaafder zeggen dan de ander.

Wij antwoorden hierop alleen dit, dat een heiden weet dat hij een wet in zich heeft en dat er een Opperwezen is, Dat recht doet en straf oefent. Kan God hem nu een wet voorschrijven en hem straffen terwijl die mens geen oorzaak van zijn daden is? Want God kan aan Zichzelf geen wet stellen, noch Zichzelf straffen, en afgezien ook daarvan dat God de mens niet zou kunnen straffen als deze geheel lijdelijk zou zijn in zijn doen. Want dan had de mens geen kwaad gedaan en dan was God onrechtvaardig.

Gods heilig Woord leert ons duidelijk, dat de mens zelf de oorzaak van zijn daden is, zoals de mens gaat, staat, ziet, hoort, eet, drinkt, bidt, gelooft, zondigt. Dit zegt Paulus, 1 Kor. 3:9: "Wij zijn Gods medearbeiders." En Filipp. 2:12, 13: "Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven. Want het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen."

Indien er nu geen tweede oorzaken zouden zijn, dan zou men moeten zeggen dat het bidden, geloven, eten, drinken, lezen, ja zondigen niet door de mens gedaan wordt, maar dat God dit Zelf doet. En dan zou er dus maar één oorzaak zijn, en wij de zonde vindende, moeten daaruit dan opmaken, dat God de oorzaak van de zonde zou zijn. Wij besluiten dit met er op te wijzen dat God in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid een kracht der dwaling heeft gezonden om leugenen te geloven.

Sommigen menen weer dat het te gering zou zijn voor God, dat Hij alles, tot zelfs de geringste dingen toe, met zoveel moeite en zorg zou gadeslaan. Dit zou strijden met de hoogste waardigheid van God.

Maar wie is toch de mens, die tegen God antwoordt? Zal een aardworm God in Zijn doen beoordelen, en zal deze niet meer eerbied hebben? Dat hij toch zijn mond in het stof steke. Als Gods, voorzienigheid zich niet uitstreckte zelfs over de allergeeringste schepselen, zoals luizen, kikkers, sprinkhanen enz., zij aten mogelijk zulk één wel op. Maar God weerhoudt Zijn groot heil door Zijn voorzienigheid. Ziet dit in de plagen in Egypte, welke grote dingen God door die geringe dingen heeft gedaan. Daarom is er niets gering, als wij maar ogen hebben om het te zien.

II.

Nu de tweede hoofdgedachte, de nuttigheid van deze geloofskennis, of de gevolgen van het rechte weten dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt. Zien wij hierin:

- A. welke soort van wetenschap of kennis in dit vragen bedoeld wordt.
- B. De vruchten en gevolgen, welke deze rechte kennis meebrengt, waaraan iemand ook weten kan of hij iets van deze kennis heeft, zijnde de inhoud van het antwoord.

A. Eerst dus welke soort van wetenschap of kennis hier wordt bedoeld, als de onderwijzer vraagt: ***Waar toe dient ons dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt?***

Dit is geen weten of kennen zonder meer van deze waarheid aangaande de schepping en voorzienigheid. Vrienden, hoe schrander en verstandig iemand in deze kennis ook moge zijn, dat hij deze waarheden zelfs kan in bescherming nemen, ja hoe geestdriftig hij daar in moge worden, hoe onverschrokken hij ook in leven of dood is, omdat hij erop rust dat er een Voorzienigheid is, evenwel is dit de zaligmakende kennis van de voorzienigheid niet.

Want de onderwijzer spreekt van een weten en kennen, dat een deel is van het geloof en met het geloof is gemengd. Een kennis door de verlichting van de Geest van Christus,

waarbij een ziel, daarin geleid wordende, recht laag en klein wordt in zichzelf, ja beschaamd dat zulk een groot God hem wil gadeslaan. Het is een kennis, welke de ziel lust geeft om er toe verwaardigd te worden te mogen berusten in die eeuwige voorzienigheid, en om zich met verzaking van zichzelf aan die leidende voorzienigheid te mogen overgeven. Het stuur zelf uit handen te mogen geven, dat rekt zulk een ziel zalig te zijn. Dat dit hier bedoeld wordt, blijkt uit de vraag: *Waar toe dient ons dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt?* De onderwijzer vraagt niet of hij het weet dat er een voorzienigheid is, maar hij vraagt naar de vruchten en gevolgen, welke onafscheidelijk zijn van de rechte kennis, ja waartoe deze dient. Vrienden, gij ziet het hier wederom, dat de onderwijzer niet veel op heeft met letterkennis zonder meer, maar dat hij alle waarheden in de ziel wil hebben, overgedrukt door de Geest, en dus in hun werking en praktijk.

B. Dit beantwoordt de Catechismus nu, de gevolgen en vruchten aanwijzende, welke het rechte weten en kennen heeft.

- (1) De gevolgen en vruchten ten opzichte van de wegen Gods voor het heden. De onderwijzer zegt ***in geval van tegenspoed, dat dit rechte weten dit gevolg heeft, dat wij daarin geduldig zijn.*** Al Gods volk staat daarnaar, en het smart hun zo dat zij het niet verder kunnen brengen. En daar is reden voor. Want hoe onrechtvaardig ook anderen hun deze tegenspoeden mogen aandoen, het is evenwel de hand huns Vaders, welke over hen is. David zeide toen hij gevloekt werd: "De Heere heeft gezegd: Vloek David, 2 Sam. 16:1, 11. En ook omdat zij onder de beloften zijn, dat alle dingen hun zullen medewerken ten goede. Ziet dit in Job, 1:21: "Naakt ben ik uit mijner moeders buik uitgekomen, en naakt zal ik daarheen wederkeren. De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd." En Job 2:10: "Zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen?" Jezus zeide, Joh. 18:11: "De drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft, zou Ik die niet drinken?" Dit ziet men in Jozef, Gen. 45:5, 28 en 50 19, 20. In Eli, 1 Sam. 3:18. In David, 2 Sam. 15:25, 26 en Ps. 119:75 . En in de kerk, Micha 7:9 en Klaagl. 3:37. Dit is de grondoorzaak van het geduld, dewijl God in het midden van de tegenspoeden regeert, Jes. 43:2: "Vrees niet, wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn" enz. Ja ziet het eens in Psalm 77:11, waar de man Gods had gezegd: "Dit krenkt mij." Maar de rechterhand des Allerhoogsten bracht verandering.
- (2) Ten aanzien van ***wegen van voorspoed*** zegt de onderwijzer, ***dat wij daarin dankbaar zijn mogen.*** Daar toch alle voorspoed van de Heere komt, is niets betamelijker dan daarmee in God te eindigen. En niets is er waarin God meer getergd wordt dan de ontvangen weldaden te gebruiken om God ermee te beoorlogen en de hoogmoed er mede te voeden. Klein te worden, ootmoediger voor God te worden in de voorspoed is thans een vreemde zaak, en daarom is niet te veel voorspoed wel het beste. Dit beveelt Paulus, 1 Thess. 5:18: "Dankt God in alles, want dit is de wil van God in Christus Jezus over u." Deut. 8:10: "Als gij dan zult gegeten hebben en verzadigd zijn, zo zult gij de Heere uw God loven over dit goede land, dat Hij u zal hebben gegeven."
- (3) Ook de vruchten en gevolgen van dit rechte weten en kennen ten aanzien van Gods wegen in toekomstige tijden.
De onderwijzer zegt: ***Dat wij in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevorst hebben op onze getrouwe God en Vader.*** Wat kunnen vooruitlopende gedachten en zorgen Gods volk menigmaal drukken en bezwaren. En men doet er God toch zulk een eer mee aan, wanneer men alles Hem toevertrouwt en in Zijn

handen geeft. Ziet maar eens Psalm 37:5: "Wentel uw weg op de Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken." Psalm 55:23: "Werp uw zorg op de Heere en Hij zal u onderhouden; Hij zal in eeuwigheid niet toelaten dat de rechtvaardige wankele." En 1 Petrus 5:7: "Werp al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u." En wat is daartoe al grond in de Bijbel te vinden, om het uit eigen handen te mogen geven.

Want Hij is die getrouwe God en Vader, Wiens liefde en getrouwheid over Zijn volk onveranderlijk blijven zullen. Uit kracht van het eeuwig verbond heeft de Heere Zich verbonden om Zijn volk naar ziel en lichaam te verzorgen. En dat verbond is veel vaster dan dat van dag en nacht, en dan de bergen, die toch zullen wijken, en dan de heuvelen, welke zullen wankelen. "Maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer", Jes. 54:10. Jezus zegt, Matth. 6:32: "Uw hemelse Vader weet dat gij deze dingen behoeft." En Paulus zegt, 2 Thess. 3:3: "De Heere is getrouw, Die u zal versterken en bewaren van de boze."

Want geen schepsel zal Gods volk van Zijn liefde scheiden. Dit is een eeuwige waarheid, want God heeft dat volk in Zijn beide handpalmen gegraveerd. Al kunnen zij het niet geloven, evenwel doet hun ongeloof Gods geloof en getrouwheid niet teniet. Ziet Rom. 8:35, 38 en 39: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere."

Ook geeft de onderwijzer de reden van dit alles, welke tevens ook dient tot vastigheid in dit vertrouwen: ***Aangezien alle schepselen also in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen.*** Ziet hier de onbegrensde almacht van God tot sterkte van Zijn volk, Rom. 8:31: "Zo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? Het is tevoren bewezen hoe alle schepselen, levende en levenloze, redelijke en redeloze, niets uitgezonderd, in Gods hand zijn. Dit bevestigt David in Psalm 119:91, waar hij zegt: "Zij alle - te weten hemel en aarde - zijn Uw knechten."

Toepassing

Vrienden, wij hebben nu gesproken van Gods voorzienigheid. Weet ge nu en hebt u er nu een indruk van wat het is? Het wil zeggen God wezenlijk en werkelijk in al onze zaken en bij elk onzer tegenwoordig te hebben. O, wat zijn de meesten dan toch blind! Mocht deze of gene zijn blindheid eens zien. Maar vrienden, dat zal ook niet buiten de voorzienigheid zijn. Ziet nu eens wie zij zijn, die de voorzienigheid Gods niet recht geloven.

1. Dat zijn dezulken, die geen God kennen in hun wegen. Vrienden, van uw geboorte af heeft God u als op arendsvleugelen gedragen, en wat zijn Zijn goede voorzienigheden somtijds er geweest, welke Hij naar ziel en lichaam overeen mens uitstrekt. Wat zijn daar ook een ongemerkte voorzienigheden in de mens staande te houden in het tijdelijke en hem ook te brengen onder de genademiddelen. Hoe menigeen is er, die tevoren nooit van de weg naar de hemel hoorde, en die door die hand onder zulke middelen is gebracht.
2. Dat zijn dezulken, die zo ijverig bezig zijn om zelf hun eigen zaken te besturen. De rijke Abraham met al zijn vee zou er maar slecht aan toe geweest zijn als hij deze

weg niet had gekend, te werken met God en met Zijn voorzienigheid. Wat is daar een groot onderscheid in: *zelf zijn eigenzaken te besturen en het gewicht er van te dragen, óf dat de zaak lichter wordt door deze aan het hemels bestuur over te geven en dan zelf maar achteraan te besturen door de middelen te gebruiken.*

3. Dat zijn dezulken, die zo morren en knorren tegen Gods wegen, Die altijd zo onvergenoegd zijn in hun stand. Judas noemt hen klagers over hun staat, vers 16. Voor wie armoede en verdrukkingen zo zwaar vallen. Die altijd maar zien op de tweede oorzaken. Deze en gene heeft het bij hen gedaan. Altijd bijten zij als een hond op de steen, en nooit zien zij recht op Hem Die ze werpt. Als hun ongelijk wordt aangedaan, dan zien zij altijd op die man of vrouw, die het doet, en houden zij een wrok en wraakzucht in hun hart en voeden dezelve ook Dat is toch heel anders dan bij David, 2 Sam. 16:10, waar hij zegt: "Laat Simeï vloeken, want de Heere heeft gezegd Vloek David."
4. Dat zijn dezulken, die onder alle wegen Gods maar moedeloos neerzitten. Het is een bewijs dat zij de voorzienigheid niet recht geloven. Want dan zou u altemet¹² in de Heere uw hoofd omhoog heffen en zeggen: *Is er dan geen God in Israël?* Zoals David, of zijn dag nu begon met voor- of met tegenspoed, hij was gewend te zeggen: Ik zal de Heere loven. Komt, zegt hij, maakt de Heere met mij groot! En Job 1:21: "De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd!"
5. Tenslotte zijn het ook dezulken, die geen eerbied hebben voor Gods voorzienigheid. Vrienden, zou u denken dat wie eerbied voor de alomtegenwoordige kracht en voorzienigheid van God heeft, ijdel en dartel met deze voorzienigheid zal kunnen spelen? En dat geschiedt toch met kaarten en dobbelstenen, op allerlei manier. Menigeen leert het de kinderen en ziet er dan geen kwaad in. Of, ook ouders laten hun kinderen toe met geld te dobbelen enz. Het moge u dan een geringe zaak toeschijnen, het is toch niet minder dan dobbelen, het is een spelen met Gods voorzienigheid en een beproeven van de hemel, al weten zij het niet. Gods Woord zegt dat het lot nergens anders toe mag worden gebruikt dan om een eind te maken aan geschillen, waarvoor geen andere oplossing is te vinden, en dan met aanroeping van Gods Naam.

O mensen, die dit nu niet inziet, al straft God nu uw zonden nog niet direkt na het bedrijven, God zal het zien en zoeken, Jes. 26:10, 11: "Wordt de goddeloze genade bewezen, hij leert evenwel geen gerechtigheid, hij drijft onrecht in een gans richtig land, en hij ziet de hoogheid des Heeren niet aan. Heere, is Uw hand verhoogd, zij zien het niet; maar zij zullen het zien en beschaamd worden." Vrienden, wie wijs is, die kome tot zichzelf, hij neme deze dingen waar. En wie verstandig is, die bekenne ze tot zijn eigen zaligheid, Psalm 107:43 .

Mochten die mensen, welke wat ontwaakt zijn, de voorzienigheid Gods over zich opmerken.

- Om dan daarmede te beginnen, dat de Heere door Zijn voorzienigheid hun dat heeft doen zien wat zij nu zien. O, de minste achterdocht en bekommering over een eeuwigheid is van de Heere en door Zijn hand. Mocht gij derhalve daarmede aanhouden.
- Het is in de hand van Christus om u levend te maken. Het is Zijn werk, dus roept tot Hem dat Hij Zijn werk in u werke met kracht. Ja, de tijd van verandering is in

¹² van tijd tot tijd

Gods hand. "Mijn tijden zijn in Uw hand; daar is een tijd des welbehagens voor Uw aangezicht", zegt David, en zo ook de kerk. Waakt dan toch tegen voorzienigheden ter beproeving, welke u van die weg en dat volk zouden afvoeren.

- En tenslotte, verzuimt Gods inzettingen niet. Want dan verzoekt gij God; als gij op Hem niet wacht in de weg der inzettingen.

Dat des Heeren volk uit deze stof lere veel Gods wegen met hen en met anderen na te gaan, om er de Heere in te zien en in staat te kunnen zijn om Gods wegen te keuren. O vrienden, tegenspoeden zijn meestal het beste. Hier veel van de aarde te bezitten, zoudt gij nu niet kunnen dragen. Hiernamaals zult gij ze erfelijk bezitten, als het u geen nadeel meer zal toebrengen. Om dat te leren is nodig:

1. de dingen van de tijd in hun rechte waarde te beschouwen. Wij kunnen de wereld niet bezien zoals zij werkelijk is, tenzij ons hart erboven is. Van een toren kan men een stad het beste zien, want dan is deze in de laagte.
2. Nodig daartoe is ook veel het voordeel van de tegenspoeden te bezien, of ook ons gemoed daarvan voordeel heeft. Dan werkt de Heere het meest aan het hart, als de ziel onder die wegen welgesteld is, Rom. 8:28: "Wij weten dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede; namelijk degenen, die naar Zijn voornemen zijn geroepen."
3. Ook is daartoe nodig dat men zich veel zal aanbieden, om zuiverder en onbepaalder zich aan de Heere Jezus te kunnen overgeven, en dus ook blindelings aan Zijn leiding. Het eind uit handen te mogen geven, dat gaat het beste. Het is in de grond der zaak de eigenliefde, welke hier zo hindert, en daarom moet u er naar staan aan de wortel genezen te worden.
4. Daartoe is nodig dat Jezus u leert werken met de voorzienigheid. O, verheft uw ziel in de wegen des Heeren. God zal u niet begeven en Hij zal Zijn hand niet aftrekken. Zijn eed en verbond, Zijn getrouwheid, Zijn Vaderlijke liefde, ja Zijn Zoon en Zijn bloed zijn tussen Hem en u. God zal niet rusten voordat Hij u door zulke donkere wegen zal hebben heengevoerd in het licht, niet vóór Hij u zal hebben doen triomferen en vóór u daar zijn zult, waar u God eeuwig in en vanwege Zijn wegen eeuwig prijzen en grootmaken zult. Daar zullen de dagen van treuren een einde hebben. Amen.

DE NAAM JEZUS, EN WIE IN HEM NIET RECHT GELOVEN

Vraag 29: Waarom wordt de Zoon Gods Jezus, dat is Zaligmaker, genoemd?

Antwoord: *Omdat Hij ons zalig maakt en van al onze zonden verlost; daarbenevens, dat bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden is.*

Vraag 30: Geloven dan die ook aan de enige Zaligmaker Jezus, die hun zaligheid en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders zoeken?

Antwoord: *Neen zij, maar zij verloochenen metterdaad de enige Zaligmaker Jezus, ofschoon zij Hem met de mond roemen; want van tweeën één, of Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn, óf die deze Zaligmaker met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben, wat tot hun zaligheid van node is.*

In de verklaring van de artikelen des geloofs of de leerstukken der zaligheid het eerste deel, aangaande God de Vader en onze schepping, afgehandeld hebbende, gaan wij nu over tot het tweede deel, de bestaanswijze en het huishoudelijke werk van God de Zoon. Hierin handelt de onderwijzer van de Persoon des Middelaars en Zijn onderscheiden benamingen, van zondag 11 tot en met zondag 14. En vervolgens van Zijn huishoudelijk werk, hetwelk Hij tot verlossing van Zijn volk in Zijn Persoon heeft uitgevoerd, van zondag 15 tot en met zondag 19.

Bij de behandeling van de onderscheiden benamingen van de Persoon des Middelaars spreekt de onderwijzer:

- eerst van die benamingen, welke zien op de ambten van de Middelaar, of op de verwerving en de dadelijke toe-eigening van de zaligheid, de Namen *Jezus Christus*, in zondag 11 en 12.
- En vervolgens van die benamingen, welke zien op de Goddelijke en de menselijke natuur van de Middelaar en op de grond waarom Hem deze kunnen worden gegeven, als daar zijn: *Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere, Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de Maagd Maria*, in zondag 13 en 14.

Wat betreft het eerste, de benamingen, welke zien op de ambten van de Middelaar, of op de verkrijging of toepassing van de zaligheid, daarin behandelt de onderwijzer eerst de Eigen- of Voornaam van de Middelaar, Jezus, zoals deze Naam Zijn ganse werk uitdrukt in zondag 11.

En daarna Zijn toenaam of ambtsnaam, Christus, zoals deze Naam de ambten van de Middelaar aanwijst, in zondag 12. Aangaande het eerste, namelijk de Eigennaam of Voornaam, Jezus, in deze 11^e afdeling, wij zien daarin twee hoofdzaken:

I. wordt de Naam Jezus in zijn kracht en gronden voorgesteld (vraag 29);

II. wordt ontdekt wie niet recht in Jezus geloven (vraag 30).

I.

De eerste hoofdzaak besprekende, beschouwen wij:

A. Dat de naam Jezus in de vraag aan de Zoon van God gegeven wordt.

B. Welke de reden of gronden van deze benaming zijn, in het antwoord.

A. Wat betreft dat de naam *Jezus* in de vraag *aan de Zoon van God gegeven wordt*, daarin zullen wij zien wat voor woord de Naam van de Heere Jezus is, en wat dit woord betekent. Het woord *Jesus* is een Hebreeuws woord, in het Grieks $\text{30}\Phi\Xi\text{---}\Phi$ uitgesproken (Hand. 7:45 en Hebr. 4:8). Want het woord Jezus komt van het Hebreeuwse woord Jeschang, hetwelk zaligheid, hulp, verlossing, behoudenis betekent.

Hiervan komt de naam Jeho-schuang¹³, en bij verkorting Joschuang of Jeschuah, hetwelk betekent Zaligmaker, Behouder enz. Voor welke naam de Griekse overzetteren het woord Jesus hebben gesteld.

Deze naam Jezus betekent dus *Zaligmaker, Heiland, Behouder*, en wel in de allervolste kracht en nadruk ten aanzien van de Persoon, van Wie wij thans spreken. Hij zegt (Jes. 43:11): "Ik, Ik ben de Heere, en er is geen Heiland behalve Mij." Hij getuigt zelfs (Spr. 8:14): "Raad en het Wezen zijn Mijne." Het wezen en de kracht van al deze benamingen, welke Hij draagt, de daad van de Naam. Want ook een buitengewoon groot heil, zaligheid en verlossing, ligt in die Naam verklaard, waarvoor het verstand en de krachten van engelen en mensen moeten blijven staan, gelijk wij lezen in Matth. 1:21: "Want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden".

Toch, hoe heerlijk deze Naam ook is, men mag omtrent deze niet bijgelovig werkzaam zijn, zodat mende letters of het woord *Jezus* zonder meer met meer bewijzen van eerbied hoort of leest, of ook kracht er aan toeschrijft, dan aan het woord God of Christus. Of, dat men op het horen of lezen van dat woord de hoed afneemt of een buiging maakt of ook de knieën buigt, zoals de papisten op afgodische wijze doen en ook door de Luthersers wel verkeerd begrepen wordt. In het geheel geen aanleiding geeft daartoe Filipp. 2:10, dat "in de naam van Jezus zich alle knie moet buigen die in de hemel, die op de aarde en die onder de aarde zijn." Want door de Naam Jezus moet in deze tekst en ook op alle andere plaatsen de Persoon Zelf verstaan worden, in Wie de zaak der woorden krachtig woont (Hand. 4:12). Genoemde woorden kunt gij vergelijken met Jes. 45:23: "Ik heb gezworen bij Mijzelf, er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond uitgegaan, en het zal niet wederkeren: dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong zal Mij zweren".

Zulke dwalingen zijn een gevolg van het wijken van de Geest van Christus, want dan gaan de zaken der woorden verloren, namelijk het geestelijk buigen voor Christus, Hem te eerbiedigen met gehoorzaamheid en met liefde, in alle gevallen van Hem af te hangen of Hem te kennen in al zijn wegen. Wanneer dan echter de woorden behouden blijven, dan moet men daar wel wat van maken, en hoe is dat hier? O, het is alles uiterlijk, men buigt het lichaam voor de klank der naam, en daarmee meent men dan God te behagen; zo dodelijk is de blindheid.

De onderwijzer zegt nu, *dat deze Naam Jezus aan de Zoon van God gegeven wordt*. Van de tweede Getuige in de hemel, namelijk de Zoon van God, is gesproken in de voorgaande achtste zondagsafdeling, bij de leer van de Goddelijke Drie-eenheid, en zal ook nog in het bijzonder behandeld worden inde volgende zondagsafdeling. De onderwijzer toont hier nu alleen aan dat het dezelfde Persoon is, Die hier Jezus wordt genaamd, gelijk wij lezen in Hebr. 4:14: "Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben, Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus, de Zoon van God." En 1 Joh. 4:15: "Zo wie zal beleden hebben dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in Hem en hij in God".

Het is waar, dat de Persoon van de Zoon van God velerlei Namen heeft, zoals blijkt uit Jes. 7:14, vergeleken met Matth. 1:23: "Immanuël." Jes. 9:5: "Men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst." En in Openb. 19:11, 13 en 16 wordt Hij genoemd Getrouw en Waarachtig, Zijn Naam wordt genoemd het

¹³ Jeho is een verkorting van Jehovah. Jeho-shuang betekent dus letterlijk: Jehovah, Zaligmaker; Jehovah, Verlosser; enz.

Woord Gods. "En Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij deze naam geschreven: Koning der koningen en Heere der heren."

- Doch al deze Namen zijn geen eigennamen, maar Namen om te kennen te geven Wie Hij metterdaad is of worden zou, en waarvoor Hij in de tijd erkend en beleden zou worden en als zodanig verkondigd.
 - Of ook om Zijn Goddelijke natuur te beschrijven, Zijn Persoon, eigenschappen en weldaden. Van deze namen wordt hier niet gesproken, maar hier en in de volgende zondagsafdeling wordt gesproken van de twee ambtsnamen, welke te kennen geven dat de Zoon van God de enige en krachtige Uitwerker van de zaligheid is.
 - Er wordt wel op gewezen dat de naam Jezus een Hebreeuwse, en de naam Christus een Griekse naam zou zijn, omdat de Zoon van God zowel aan de Hebreeën als aan de Grieken tot een Heiland is gegeven (Lukas 2:32): "Een licht tot verlichting der heidenen, en tot heerlijkheid van Uw volk Israël." Sommigen zijn ook van mening dat de eerste naam een, Hebreeuwse is omdat de zaligheid uit de Joden is en aan dezen het eerst verkondigd (Rom. 2:10): "Eerst de Jood, en ook de Griek".
1. Deze Naam Jezus heeft de Zoon van God dan nodig om Hem van anderen te kunnen onderscheiden. Dit had Hij naar Zijn, Goddelijke natuur niet nodig, maar mens geworden zijnde, de broederen in alles gelijk, uitgenomen de zonde, had Hij deze naam nodig. En dat opdat men Zijn Persoon recht uit Zijn Naam zou leren kennen en van anderen onderscheiden, hetwelk ten uiterste noodzakelijk is, zal men in Hem tot zaligheid geloven (Joh. 17:3): "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige en waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt".
 2. Hij heeft deze Naam nodig om te kennen te geven welk werk op Zijn hand is gelegd. De Zoon van God had met andere heerlijke namen genoemd kunnen zijn, maar God de Vader heeft gewild dat Zijn Zoon Jezus zou genaamd worden, aangezien deze naam het allerduidelijkst en allerkrachtigst het werk verklaart, waartoe Hij in de wereld was gezonden, zoals blijkt uit Matth. 1:21: "Gij zult Zijn Naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden." Zie ook Lukas 1:31.
 3. Deze Naam Jezus heeft God de Vader aan Zijn Zoon gegeven, aan Wie deze ook alleen toekomt (Spr. 30:4): "Hoe is de naam Zijns Zoons, zo gij het weet?" Hierin liggen ook gronden van troost voor de gelovige, dat de Zoon van God niet op gezag van een grote der aarde, of door de raad van een godzalige moeder alleen, maar door het bevel van God, Zijn Vader, deze naam gekregen heeft.
 4. Deze Naam heeft God de Vader door een engel aan Maria aangekondigd voordat zij bevrucht was (Lukas 1:31): "En zie, gij zult bevrucht worden, en een Zoon baren, en zult Zijn naam heten Jezus." Ook tijdens haar zwanger zijn (Matth. 1:20, 21) verscheen een engel in de droom aan Jozef, zeggende dat hetgeen in Maria ontvangen was, uit de Heilige Geest was, en "zij zal een Zoon baren, en gij zult Zijn Naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden".
 5. Deze Naam is ook plechtig aan de Zoon van God gegeven bij de besnijdenis (Lukas 2:21): "En als acht dagen vervuld waren, dat men het Kindeke besnijden zou, zo werd Zijn naam genaamd Jezus, welke genaamd was van de engel, eer Hij in het lichaam ontvangen was." Hier in de besnijdenis begon Jezus Zijn werk als Zaligmaker al. Want door dit teken betuigde Hij Zijn onderwerping aan de wet en werd Hij een schuldenaar om de wet te doen (Gal. 5:3): "Ik betuig een iegelijk mens, die zich laat besnijden, dat hij een schuldenaar is de gehele wet te doen".
 6. Hier toonde Jezus dat Hij uit de vaderen was en dat Hij dat uitnemende zaad van Abraham was. Ja hier offerde Hij de eerstelingen van Zijn dierbaar bloed, en hier verbond Jezus Zichzelf om al die dingen op Zich te nemen, welke gedaan en

geleden moesten worden om de goederen van het verbond met Abraham te kunnen doen toekomen aan de erfgenamen der beloftenissen.

7. Deze Naam Jezus heeft de Zoon van God zijn gehele leven door gedragen. Hij heeft deze gedragen in Zijn kindsheid (Lukas 2:27, 43 en 52): "Het Kind Jezus", en dat "Jezus toenam in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de mensen".
8. Deze Naam heeft Hij gedragen toen Hij tot de mannelijke leeftijd gekomen was, zoals bij alle evangelisten blijkt, en welke Naam Hem door vroom en onvroom, ja zelfs door de duivel werd gegeven (Matth. 8:29). Pilatus schreef deze naam in zijn opschrift aan het kruis (Joh. 19:19).
9. De Zoon van God droeg deze Naam na Zijn hemelvaart. De engelen noemden Hem zo, en de apostelen, die Hem verkondigden, en zo ook alle gelovigen, zoals Stefanus (Hand. 7:59), en de Kamerling tegen Filippus (Hand. 8:37).
10. Ook heeft de Zoon van God Zichzelf zo genoemd. Zo noemde Hij Zich hier op de aarde (Joh. 17:3). Zo noemde Hij Zich uit de hemel tegen Saulus (Hand. 9:5) en tegen Johannes (Openb. 22:16): "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden, om ulieden deze dingen te getuigen inde gemeente. Ik ben de Wortel en het Geslacht Davids, de blinkende Morgenster".

Zien wij nu nog wat het vragen van de onderwijzer insluit als hij vraagt: ***Waarom wordt de Zoon van God Jezus, dat is Zaligmaker, genaamd?***

1. De reden daarvan is deze, dat er ook anderen zijn, die de naam Jezus gedragen hebben. Zoals Jozua, de zoon van Nun, de vorst, die Israël in Kanaän heeft ingeleid (Hand. 7:46, Hebr. 4:8). Ook de hogepriester Jozua, die de Joden uit de Babylonische gevangenschap heeft wedergebracht (Ezra 3). Wij treffen ook in het Nieuwe Testament een gelovige aan, een medewerker van Paulus (Kol. 4:11), Jezus, gezegd Justus.

- Maar het onderscheid ligt hierin, dat al die anderen deze naam van mensen hebben ontvangen, maar de Zoon van God daarentegen is Jezus genoemd door God, Zijn Vader, Zelf, zoals gebleken is uit Matth. 1:21, Lukas 1:31 en 2:21.
- Al die anderen hebben deze naam ontvangen zonder enige kracht, zoals Jezus, gezegd Justus (Kol. 4:11); of alleen als voorbeelden, zoals Jozua, de zoon van Nun (Hebr. 4:8) en Jozua de hogepriester (Zach. 3:7-9). Maar de Zoon van God draagt deze naam met de grootste kracht, als het tegenbeeld er van, ja als de zaligheid zelf, gelijk nog nader zal blijken.

2. De onderwijzer doet deze vraag ook omdat wij mensen het zo zeer van node hebben de reden van deze Naam te weten, dewijl wij bij deze naam en bij de kracht er van zo veel belang hebben, in aanmerking nemende onze ellendige en gevaarlijke staat van nature.

3. Ook opdat wij daaruit zouden leren dat het niet genoeg is als men het oppervlakkig weet. Men moet een diep begrip des harten van dit gewichtig stuk hebben, opdat de zaken, door deze naam uitgedrukt, in het hart met liefde tot Jezus worden overgedrukt. De onderwijzer zegt niet zoals velen wel doen, dat wie weinig weet, ook weinig te verantwoorden zal hebben. Maar integendeel, dat het van zulk een groot gewicht is; want kent men deze waarheid niet, of kent men deze niet recht, men zal verloren gaan, wie men ook is.

B. In zijn antwoord geeft de onderwijzer nu de reden van deze benaming.

Ten eerste. De Zoon van God wordt Jezus genaamd *vanwege Zijn werk*. De onderwijzer zegt: ***Omdat Hij ons zalig maakt en van onze zonden verlost***. De verlossing van de zonde is één van de voornaamste delen van de zaligheid, en ook het eerste werk, zoals blijkt uit Matth. 1:21 en Rom. 5 en 6. Om dit zaligmaken met enige onderscheiding te behandelen, moeten wij er daarbij op letten wat door de zaligheid verstaan moet worden, *namelijk een vrijmaking van alle kwaad, en een toebrenging van alle goed*. Zo vinden wij dit bijeen in Joh. 3:14-16: "En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, also moet de Zoon des mensen verhoogd worden; opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe".

(1) Dat de zonde het hoogste en grootste kwaad is, en de oorsprong van alle kwaden, en welke de mens tot het allerellendigste en verdoemelijkste schepsel maakt, leert ons de engel als deze de Naam Jezus verklaart (Matth. 1:21): "Want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden." Hiervan moet de ellendige mens worden vrij gemaakt. Want de zonde scheidt de mens geheel van de heilige God af (Psalm 5:5-7): Gij zijt geen God, Die lust hebt aan goddeloosheid, de boze zal bij U niet verkeren; de onzinnigen zullen voor Uw ogen niet bestaan; Gij haat alle werkers der ongerechtigheid" enz. Dus reinigt het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, van alle zonden (1 Joh. 1:7). En zo lezen wij ook in Psalm 130:8: "Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden". Dat de zonde een mens zo zeer ellendig maakt, en de zaligheid van de mens bestaat in de verlossing van dezelve, zal te duidelijker blijken als wij de natuur van de zonde wat nader bezien.

1. In de zonde is een besmettende vuilheid, waardoor het binnenste van des mensen ziel is bevlekt (Jak. 1:21): "Daarom afgelegd hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontvangt met zachtmoedigheid het Woord, dat in u geplant wordt, hetwelk uw zielen kan zaligmaken." En deze staat recht tegenover de heiligheid van God, het sieraad van al Gods deugden, waarin God wordt gezegd te zijn (Ex. 15:11): "Verheerlijkt in heiligheid." De zonde gaat ook regelrecht in tegen de zuiverste schoonheid van het Goddelijk beeld, waaruit volgt, dat God de zonde of de zondige mens haat en van deze een walgelijke afkeer heeft, waarom de zondige mens bij een adderengebroudsel of pad, het walgelijkste schepsel vergeleken wordt, waar men geen medelijden mee heeft, maar dat men integendeel van kant maakt. Is het dan geen zaligheid wanneer men hiervan wordt bevrijd? David riep daarom (Psalm 51:9): Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw".
2. In de zonde is ook een gewelddrijvende heerschappij, en wel op een tirannieke wijze, zoals wij lezen in 2 Petrus 2:18-19: "Want zij, zeer opgeblazen ijdelheid sprekende, verlokken door de begeerlijkheden des vleses en door ontuchtigheden degenen, die waarlijk ontvloten waren van degenen, die in dwaling wandelen; belovende hun vrijheid, daar zij zelf dienstknechten zijn der verdorvenheid; want van wie iemand overwonnen is, die is hij ook tot een dienstknecht gemaakt".
3. Ja, in elke zonde is iets, dat de halzen van het aanvankelijk vrijgemaakte volk onder een vervaarlijk juk doet buigen en hen neerdukt. Iets onverzadigbaars, dat met de dochter van de bloedzuiger altijd weer roept (Spr. 30:15): "Geef, geef!" Ja hoger nog, de heerschappij van de zonde gaat zó ver, dat elke zonde God naar de kroon staat en op Zijn troon wil gaan zitten. Daarom pleegden de ouden de zonde een Godsmoord te noemen, dewijl de haat de wortel is van de doodslag. Vrienden, is dat

nu geen zaligheid, van die heerschappijvoerende kracht der zonden vrijgemaakt en Gode dienstbaar gemaakt te zijn? Rom. 6:12-14: "Dat dan de zonde niet heerse in uw sterfelijk lichaam" enz.

Uit dit alles kan men zien welk een zware schuld de zonde op de mens laadt, en onder welk een verplichting zij de mens legt om tijdelijke en eeuwige straffen naar ziel en lichaam te moeten ondergaan. Hier kan men niet spreken van zonden, niet tot de dood. Want ook de minst zondigende mens heeft een schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, hetwelk de tegenstanders zal verslinden (Hebr. 10:27). Paulus zegt (Rom. 1:32): "Dewelken, daar zij het recht Gods weten, namelijk, dat degenen, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn." En Rom. 2:9: "Verdrukking en benauwdheid over alle ziel, die het kwade werkt." Vrienden, is dat nu geen zaligheid, van de zonden en straffen verlost te zijn? En is het ook geen bewijs, dat de zonde het hoogste en oorspronkelijke kwaad is? Daarom (Psalm 32:1): "Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is".

(2) Maar voornamelijk bestaat de *zaligheid in een tegenovergestelde bezitting van alle goed*. Want zoals de duisternis niet verdreven kan worden dan door het licht, de naaktheid niet kan worden weggenomen dan door klederen, en armoede alleen door goederen en rijkdommen, alzo kunnen ook de vuiligheid, de heerschappij en de daaruit volgende schuld der zonden en de vloek niet worden weggenomen dan door een tegenovergestelde heiligmaking des Geestes. Door wedergeboorte en door zulk een gerechtigheid, welke door het voldragen van de straf en de vloek bevrijdt, en welke wederom opnieuw recht geeft op de bezitting van het eeuwig leven. Ziet dan nu waarin deze zaligheid bestaat.

1. Deze bestaat in een aandeel aan Christus' gerechtigheid tot rechtvaardigmaking des levens (Rom. 5:18). Aan die heiligheid der waarheid, waarin de schoonheid van Gods beeld zich vertoont (Ef. 4:24): "En de nieuwe mens aandoen, die naar God geschapen is, in ware rechtvaardigheid en heiligheid." Deze heiligheid is het sieraad van Godshuis (Psalm 93:5) en de inwendige heerlijkheid van des Konings dochter (Psalm 45:14).
2. Deze zaligheid bestaat in de verkrijging van gemeenschap aan de zalige en algenoegzame God in genade (Psalm 16:5): "De Heere is het deel mijner erve en mijns bekers; Gij onderhoudt mijn lot." En Klaagl. 3:24: "De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen." En dit houdt in aan recht en een macht om tot God te mogen en te kunnen naderen, als kinderen tot hun Vader (Joh. 1:12): "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden." David zegt (Psalm 63:3): "Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." En dat wel om met vrijmoedigheid al zijn noden, al de lasten en drukkingen van zijn gemoed uit te storten in de schoot des Heeren, en in het opzenden van begeerten, met vertrouwen van verhoring, naar Gods beloften (Hebr. 4:16): "Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade".
3. Dit sluit ook in de nederlating en uitlating van Gods gunst en liefde (Joh. 14:23): "Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen komen en woning bij hem maken." (Hos. 2:13-14): "Daarom, ziet, Ik zal haar lokken, en zal haar voeren in de woestijn; en Ik zal naar haar hart spreken. En Ik zal haar geven haar wijngaarden van daar af, en het dal Achor tot een deur der hoop; en aldaar zal zij zingen als in de dagen harer jeugd, en als ten dage toen zij optoog uit Egypteland".

Dus wordt de ziel door des Heeren kracht bewaard, door Zijn wijsheid bestuurd, door Zijn goedheid verkwikt en door Zijn volheid verzadigd, elk naar de mate der gaven van Christus (Psalm 73:25, 26, 28): "Wie heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid. Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen; ik zet mijn betrouwen op de HEERE Heere, om al Uw werken te vertellen".

4. Een gevolg daarvan is ook die vrede des gemoeds, welke alle verstand te boven gaat; die vrede in de consciëntie, dat zalig rusten in God, waaruit voortvloeit de zalige vrolijkheid in de ziel (1 Petrus 1:8): "Dewelke gij niet gezien hebt en nochtans liefhebt; in Dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde".
5. Nog een ander gevolg daarvan zal zijn de allervolmaaktste genieting van God in heerlijkheid, eerst naar de ziel, als deze van het lichaam zal gescheiden zijn (2 Kor. 5:1): "Want wij weten dat zo ons aardse huis dezès tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen." Filipp. 1:23: "Hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste." En daarna naar ziel en lichaam belde, wanneer ook het lichaam verheerlijkt en hemels zal zijn (Psalm 17:15): "Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, en zal verzadigd worden met Uw beeld als ik zal opwaken." En Psalm 16:11: "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand eeuwiglijk." Dus zullen zij verkrijgen het einde des geloofs, namelijk de zaligheid der ziel (1 Petrus 1:9). En in die hoop zijn wij zalig (Rom. 8:24).

Zien wij nu hoe Jezus Zijn volk deelgenoten van die zaligheid maakt.

1. *Het is de Zoon van God in Wiens handen de Vader het zaligen van zondaren gegeven heeft, zoals er staat: omdat Hij ons zalig maakt.* Dit is wel bijzonder tot troost voor Gods volk en tot bemoediging voor heilbegerige zielen. God de Vader heeft Zijn Zoon tot een Zaligmaker verordineerd en Hem voorgekend vóór de grondlegging der wereld (1 Petrus 1:18-20), om door Zijn bloed de zaligheid te kopen. Hem beloofd (Jes. 49:6, vergeleken met Hand. 13:47): "Ik heb U gesteld tot een Licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde." Jes. 62 :11: "Zegt de dochter Sions, zie, uw heil komt." En Zach. 9:9: "Ziet, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland." Alzo hebben de gelovigen van het Oude Testament deze beloofde zaligheid verwacht en in het geloof berust als in een volbrachte zaak, aangezien Hij, Die het beloofd had, getrouw en onfeilbaar was. Zie dit bij Jakob (Gen. 49:18). En bij de kerk (Jes. 12:11): "God is mijn heil, ik zal vertrouwen en niet vrezén; want de Heere is mijn sterkte en psalm, en Hij is mij tot heil geworden." En Jes. 25:9: "Ziet, deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken."
2. *God de Vader heeft Zijn Zoon ook gezonden.* Dit getuigt Zacharias (Lukas 1:69): "God heeft een hoorn der zaligheid ons opgericht, in het huis van Zijn knecht David." En Simeon (Lukas 2:29-31): "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle volken." Joh. 3:17: "God heeft Zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden." Zie ook 1 Joh. 4:14.
3. *God de Vader heeft Zijn Zoon ook tot een Zaligmaker ten volle bekwaam gemaakt, daar Hij Hem een lichaam heeft toebereid, zodat Hij twee naturen had in enigheid*

van Zijn bestaan, zoals wij zagen in zondag 6 en zoals ook blijken zal in zondag 14. God de Vader maakte Hem bekwaam, Hem gevende drie heerlijke ambten, en dat alles om zalig te maken (Joh. 6:68, 17:2 en Hebr. 5:9), zoals blijken zal in zondag 12. Deze drie ambten heeft Hij uitgevoerd in de tweeërlei staten, namelijk van vernedering en van verhoging, om alzo te kunnen zijn een Overste Leidsman der zaligheid (Hebr. 2:10) en om volkomenlijk zalig te maken al degenen, die door Hem tot God gaan (Hebr. 7:25), waarvan gehandeld zal worden in zondag 15 tot zondag 19. Mag Jezus dan Zelf niet zeggen (Matth. 11:27-28): "Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch kent iemand de Vader dan de Zoon, en wie het de Zoon wil openbaren. Komt (derhalve) herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven."

Maar de onderwijzer noemt ook *de personen*, die Hij zalig maakt: *omdat Hij ons zalig maakt en van al onze zonden verlost.*

Hierdoor moet men niet alle mensen hoofd voor hoofd verstaan. Want als de apostel Paulus in 2 Tim. 1:9 zegt: "Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen", dan bedoelt hij daarmee zichzelf en Timótheüs en alle geroepenen en gelovigen. Wie nu dezulken zijn, dat wijst de engel aan in Matth. 1:21: "Hij zal Zijn volk zalig maken." Die hebben dus recht om Jezus hun Zaligmaker te noemen (2 Tim. 1:10).

- Het is waar, Petrus noemt Jezus een Vorst en *Zaligmaker van Israël*, maar daardoor moeten wij verstaan dat Hij eerst gezonden werd om de verloren schapen van het huis van Israël te zoeken (Matth. 15:24). En ook dat Zijn zaligheid alleen komen zou over het Israël Gods (Gal. 6:16), zoals allen, die van Christus zijn, Abrahams zaad worden genoemd, en naar de belofte erfgenamen (Gal. 3:29).
- Maar Jezus wordt ook genoemd *de Zaligmaker der wereld* (Joh. 4:42 en 1 Joh. 4:14), doch zulks geeft alleen dit te kennen, dat Hij niet alleen de Zaligmaker der Joden, maar ook der heidenen zou zijn, dus Gods heil tot aan de einden der aarde (Jes. 49:6). Een zaligheid voor *alle volken*, zoals Simeon zegt (Lukas 2:30). Dat hier niet gesproken wordt van alle mensen hoofd voor hoofd, blijkt ons uit Hand. 2:38-39: "En Petrus zeide tot hen: Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in de naam van de Heere Jezus Christus, tot vergeving der zonden; en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen. Want u komt de belofte toe, en uw kinderen, en allen, die daar verre zijn, zo velen als er de Heere, onze God, toe roepen zal."

Dus alleen de uitverkorenen en de gegevenen van de Vader aan de Zoon, waarvoor Jezus bidt, die geroepen worden, die geloven, die zó veel van hun zonden en gevaren zien en gevoelen, dat zij schreeuwen om zalig gemaakt te worden. Vrienden, dat zijn er niet zo veel, maar weinigen onder de vele geroepenen.

Die grote zaligheid nu, waar wij van gesproken hebben, verwerft of verkrijgt de Heere Jezus voor Zijn volk, en Hij past deze ten krachtigste aan hen toe. Deze verkrijging brengt de ziel het recht tot de zaligheid toe. Dit heeft Jezus in de staat der vernedering voleindigd, maar de toepassing stelt Gods volk eerst in de bezitting en genieting van deze verworven zaligheid, en daarin is Jezus nu werkzaam de ganse staat van Zijn verhoging door, tot aan de voleinding der eeuwen.

A. Deze zaligheid heeft Jezus voor Zijn volk *verworven* door de schuld van de zonden der uitverkorenen op Zich te nemen, en ook de daardoor verdiende straffen (Gal. 3:13): "Hij heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons." Hebr. 5:8-9: "Die, hoewel Hij de Zoon van God was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft

uit hetgeen Hij heeft geleden; en geheiligd zijnde, is Hij allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden." Jes. 53

4, 5: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen." Deze zaligheid heeft Jezus voor Zijn volk verworven door alle gehoorzaamheid, in de allervolmaaktste heiligheid van Zijn natuur en daden, naar de Goddelijke wet voor Zijn volk te vervullen. Alzo heeft Hij het recht tot de volmaakte gelukzaligheid voor Zijn volk verkregen. Want de weg is en blijft altijd, dat wij door doen zalig worden (Lev. 18:5): "De mens, die deze dingen doet zal door dezelve leven" (vergeleken met Rom. 8:4). Echter met dit ene grote onderscheid: vóór de val door ons eigen doen, en na de val alleen door het doen van een Ander. Want het recht der wet moet vervuld worden (Rom. 8:4). Dus is er alleen in Christus die rechtvaardigheid, welke over alle mensen komt tot rechtvaardigheid des levens (Rom. 5:18, 19, 21): "Want gelijk door de ongehoorzaamheid van die ene mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van Eén velen tot rechtvaardigen gesteld worden. Opdat gelijk de zonde geheerst heeft tot de dood, alzo ook de genade zou heersen door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere." Zie ook Jes. 1:27 en 5:16.

B. Deze zaligheid *past* Jezus krachtdadig toe, en wel alleen aan Zijn volk, voor wie Hij dezelve heeft verworven, voor welker personen Hij Borg werd en welker zonden Hij op Zich genomen heeft. Daarom kan men zeggen dat het Voorwerp van de verkrijging der zaligheid en de voorwerpen van de toepassing derzelve zich even ver uitstrekken. Want die verlost zijn van de vloek, blijven daar niet onder, doch tot die komen de zegeningen van Abraham (Gal. 3:13-14). Zouden degenen kunnen leven in de zonden, voor wier zonden Jezus een offer is geworden? O neen, daar Hij Zichzelf voor heeft overgegeven, die verlost Hij van de zonden, van alle ongerechtigheid, en die reinigt Hij tot een eigen volk voor Zichzelf, dat ijverig is in goede werken (Tit. 2:14).

1. Deze zaligheid past Jezus aan Zijn volk toe hier *in dit leven*.

- Als Hij de mens stuit in de loop zijner zonden en hem arresteert op zijn weg. Dan roept God hem van zijn oude zondeweg af (Jes. 45:22): "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde, want Ik ben God, en niemand meer." Dan gelooft een mens van zichzelf hetgeen de Bijbel van hem getuigt. Dan krijgt hij een droefheid over zijn zonden en over zijn vorige weg, en wel dat Hij tegen God gezondigd heeft (Psalm 51:6): "Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad is in Uw ogen, opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten."
- O, als hij zo teder begint te worden om niet tegen God te zondigen en zich niet meer toe te geven in zonden, waarover hij eens licht kreeg en van overtuigd werd.
- Als hij zo rusteloos wordt buiten Jezus en de pakken der zonden hem al zwaarder worden. Zulk een wordt door God wedergeboren en alles in die ziel omgewend.
- En daarna breekt deze door tot het licht der levenden (Job 33:30) door onder de leiding van de Heilige Geest gebracht te worden tot de gemeenschap van de Zoon van God (1 Kor. 1:9). Dan leert Jezus door Zijn verworven Geest hem tot Zich te komen. Hij trekt de zielen deze loopt Hem na (Hoogl. 1:4). Zij nemen Hem aan en geven zich over (Joh. 1:12).
- Ja, in Christus gevonden wordende, worden zij gerechtvaardigd en vrijgesproken. Hun Borg heeft de prijs en het rantsoen opgebracht en betaald (Rom. 8:30): "En die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt."

- En zij krijgen daarvan de verzekering wel eens in hun gemoed door hun gelovig schuilen achter het kleed van Christus. Daar vloeit die vrede, blijdschap, rust en stilte in de Heere uit voort (Rom. 5:1): "Wij dan gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus."
 - Hij schenkt hen de Geest der aanneming tot kinderen; en zo krijgen zij een kinderrecht en worden erfgenamen van heerlijke erfenissen, hun bij een onveranderlijk testament gelegateerd (Rom. 8:15-17): "Gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader. Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. Zo zijn wij dan erfgenamen; erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Christus" enz.
 - Jezus heiligt hen aanvankelijk en bij trappen worden zij verheerlijkt (1 Thess. 5:23): Zij worden verzegeld en vertroost door de Heilige Geest, Die is als een Onderpand van hun erfenissen (Ef. 1:13-14). En zij worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid (1 Petrus 1:5).
 - Ja, sommigen smaken soms hier reeds iets van hetgeen waarmede zij hierna verzadigd zullen worden, als zij zullen opwaken (Psalm 16:2 en 17:15). Dus kan terecht van de gelovigen worden gezegd, *dat zij in hope zalig zijn.*
2. Deze zaligheid past Jezus ook aan Zijn volk toe ná dit leven.
- Als de ziel van de gelovige van het lichaam scheidt, wordt deze terstond opgenomen in die heerlijke vreugde en in die woningen, zoals wij zien bij Lazarus (Lukas 16:13) en bij de bekeerde moordenaar (Lukas 23:43). Ook in Openb. 14:13: "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid, en hun werken volgen met hen." O, wat een wonderlijke verandering voor Gods volk, zodra zij hun lichamelijke ogen sluiten! En bijzonder wel voor duistere zielen, die al hun leven door met vreze des doods aan de dienstbaarheid waren onderworpen, als die - menende in de hel aan te landen - hun ogen in het eeuwig licht in heerlijkheid mogen opslaan.
 - Maar ten jongsten dage, als het einde aller dingen daar zal zijn, en als al die dingen zullen voleindigd zijn, welke tot de volheid der kerk hier op aarde behoren, dan zal Jezus Zelf op de wolken verschijnen op een allerheerlijkste wijze, om te oordelen. Dan zal Hij, Die het lichaam van Zijn kerk zowel als hun ziel gekocht heeft, hun ziel en lichaam weer verenigen en hen in het bezit stellen van een eeuwige zaligheid en heerlijkheid, *welke geen oog ooit heeft gezien, noch ook een oor gehoord, en welke nooit in het hart van enig mens is opgeklommen* (1 Kor. 2:9). Ziet ook Joh. 16:3, 1 Thess. 4:14 en 1 Kor. 15:22, enz. Zie, hoe terecht de Zoon van God *Jezus* wordt genoemd.

Ten tweede. De onderwijzer geeft nog een reden aan waarom de Zoon van God Jezus, dat is Zaligmaker, wordt genoemd. Namelijk: ***omdat bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden is.*** Een reden dus ten aanzien daarvan, dat Jezus enig en alleen de Zaligmaker is.

Dat Jezus enig en alleen Zaligmaker is, leert ons Gods Woord (1 Tim. 2:5): "Daar is één God, daar is ook één Middelaar Gods en der mensen, de mens Christus Jezus." Jes. 43:11, 25: "Ik, Ik ben de Heere, en daar is geen Heiland behalve Mij. Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet." Joh. 16:6: "Niemand komt tot de Vader dan door Mij." En Hand. 4:12: "En de zaligheid is in geen anderen. Want er is ook onder de hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden".

Hoewel het ook waar is, dat aan God de Vader en aan God de Heilige Geest het *zaligmaken* ook wordt toegekend. Zo ver *het toepassen der zaligheid* een werk van God *naar buiten*¹⁴ is, is het toch aan de drie Personen eigen. Dit lezen wij in Titus 3:5, 6: "Hij heeft ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hebben, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte en de vernieuwing des Heiligen Geestes; Dewelke Hij over ons rijkelijk heeft uitgegoten door Jezus Christus, onze Zaligmaker."

Maar dit moeten wij wel onderscheiden: de Vader maakt zalig door de Zoon, als de Fontein der zaligheid; en de Heilige Geest maakt zalig door het werk van het geloof en de wedergeboorte in het hart. Maar de Zoon alleen maakt zalig als de Middelaar en Uitvoerder van de zaligheid, Die in Zijn Persoon alleen het rantsoen heeft betaald en opgebracht.

Ook worden, als hier gezegd wordt *dat bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden is*, niet zo zeer de Goddelijke Personen bedoeld. Maar hier wordt de Zoon gesteld tegenover alle schepselen en afgoden, en die alle worden van het werk der zaligheid uitgesloten.

Wij lezen weliswaar in de Bijbel, dat *het Evangelie* zalig maakt (Rom. 1:16), dat dit een kracht Gods tot zaligheid is voor een iegelijk, die gelooft; en dat *de Doop* behoudt (1 Petrus 3:21), ja, dat *de leraren* behouden (1 Tim. 4:16): "Heb acht op uzelf en op de leer, volhard in deze. Want dat doende, zult gij én uzelf behouden, én die u horen." Maar dat wil dan niet zeggen dat die en dat alles *oorzaken* van de zaligheid zijn. Want Woord, sacramenten en dienaren maken zalig alleen als instrumenten, waardoor de door Christus verkregen zaligheid door Hem wordt toegebracht en bevestigd, gelijk ook blijkt uit Paulus' eigen woorden (1 Kor. 4:5, 7): "Wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus de Heere; en onszelf, dat wij uw dienaren zijn om Jezus' wil. Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Gode, en niet uit ons." Dus is Jezus alleen de enige en ook de volkomen Zaligmaker (Hebr. 7:24, 25), Die volkomen zalig maakt allen, die door Hem tot God gaan. Hebr. 10:14: "Die met één offerande in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheilgd worden".

Merkt dan op, of de redenen en gronden, welke de onderwijzer hier geeft, niet genoegzaam zijn om de Zoon van God Jezus, dat is Zaligmaker, te noemen.

II

De tweede hoofdgedachte is, dat de onderwijzer ontdekt wie degenen zijn, die in Jezus niet recht geloven (Vraag 30). Beschouwen wij daarin:

- A. verschillende personen en toestanden, in de vraag genoemd.
- B. Het getuigenis van de onderwijzer over dezulken in zijn antwoord.

A. De onderwijzer noemt in zijn vraag verschillende personen of toestanden waarvan hij zegt, dat zij de zaligheid en welvaart zoeken

- bij de heiligen,
- bij zichzelf of ergens elders.

Wat bedoelt de onderwijzer, als hij vraagt: ***Geloven ook die aan de enige Zaligmaker Jezus, Die hun zaligheid en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders zoeken?***

¹⁴ Buiten Zichzelf

- Wel dit, dat het de natuur van een onbekeerd mens eigen is, ook al zoekt hij de zaligheid bij zichzelf of ergens elders, evenwel toch te besluiten dat hij het geloof in Jezus heeft. De mens is gewoon met de klank der woorden van zijn religie weg te lopen, en dat is zeer gevaarlijk.
- Ook bedoelt de onderwijzer daarmee de gruwelijkheid van de leer van het pausdom aan te wijzen, alsook de rampzaligheid daarvan.

B. Wat betreft het getuigenis van de onderwijzer aangaande dezulken, hetwelk hij in zijn antwoord geeft, daarin zien wij dat dit ten eerste ontkenner wijze is. Hij zegt: ***Neen zij, dezulken, die hun zaligheid en welvaart zoeken bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders, geloven niet in de enige Zaligmaker, ofschoon zij Hem met de mond roemen.***

1. Zie dan dat het wat anders is met de mond te belijden, of met het hart te geloven. De Schrift noemt zulks liefkozing met de mond, met mond en lippen te naderen, en het hart ver van de Heere te doen (Jes. 29:13).
2. De onderwijzer is in zijn antwoord stellerwijze. *Integendeel, zij verloochenen Hem metterdaad.*

De onderwijzer geeft hier een krachtig en wel beredeneerd bewijs om zijn getuigenis te bevestigen. Hij zegt: ***Want van tweeën één, of Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn, óf die deze Zaligmaker met een waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat tot hun zaligheid van node is.***

Hierin ligt opgesloten, dat die hun zaligheid en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders zoeken, ten diepste hetzij dan in de theorie of in de praktijk, moeten stellen dat Jezus geen volkomen Zaligmaker is. En hierin zijn alle onbekeerden één met het pausdom.

Alsook dat Jezus een volkomen Zaligmaker is, zodat in Hem alles is wat tot zaligheid noodzakelijk is, daarom kan het niet anders of men moet zijn zaligheid en welvaart alleen bij en in Hem zoeken, en niet bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders.

Derhalve is het een waarachtig getuigenis, dat dezulken hem metterdaad verloochenen en het geloof in Jezus missen. Zulken kennen zichzelf niet recht, en ook niet de Heere Jezus als die geopende Fontein tegen hun zonden. Zij schatten Hem niet al hun liefde waardig, zij geven hun hart aan Hem niet, vertrouwen zich niet aan Hem toe. En dus zijn zij rampzalig.

Toepassing

Ziet daar iets van Jezus, de Hoop der zaligheid en der heerlijkheid, gesproken. Hij, Die zóveel geleden en gedaan heeft om zulk een heil aan te brengen, en dat voor rampzalige hellewichten. Die om zondaren, vijanden van Hem, in de dagen Zijns vleses gebeden en smekingen opgezonden heeft, tot Degene, Die Hem uit de dood kon verlossen, en dat met sterke roepingen en tranen.

1. O mensen, die zo zorgeloos zijt, wordt u nu niet achterdochtig, of u Jezus soms mist? Want u hebt geen werk met Hem, omdat u de noodzaak niet ziet om het naar Hem te wenden. Want die zijn zonde moede is, die heeft Hem nodig om van de zonde te worden verlost. Maar een ander, die de zonde als een lekkere bete tussen zijn tanden houdt, kan Jezus wel missen.
2. Men zou wel zeggen: bij de verhandeling van dit stuk zou een mens toch tot zichzelf moeten komen en zich moeten afvragen: Zijn de zonden Jezus zo duur te staan gekomen? Is de Heere der heerlijkheid om een bepaald getal van zondaren uit de hemel gekomen en heeft Hij de vervloekte kruisdood en de eeuwige toorn van Zijn Vader ondergaan? Ja, waren hemel en aarde in beweging toen deze Jezus als Borg

de geest gaf, en ben ik zo gerust en zorgeloos? Drukt enig tijdelijk verlies mij meer dan dat ik Christus missen moet? Heb ik geen smart over mijn zonden? Men zou zeggen: Dit moet een mens toch te eniger tijd wel aangrijpen en hem doen denken: Ik heb geen deel aan deze Zaligmaker. Laten wij het eens met het volgende vergelijken. Neemt nu eens dat u in een berooide boedel zat en het gevaar bestond dat alles zou worden verkocht. En nu was het u bekend dat er een machtig en goed persoon was, die zulken, die in zulke omstandigheden zijn geraakt, uit liefde helpen wil en daarvoor dan zich borg stelt. Zou die wetenschap alleen u gerust en zonder zorgen doen zijn? Och neen, want u zoudt denken: die persoon moge al een ander helpen, maar als hij mij niet helpt, wat zal het dan wezen? En u zou geen rust of vrede hebben voordat u met deze persoon in onderhandeling waart gekomen en met hem tot overeenstemming waart gekomen, dat hij uw zaak tot de zijne had gemaakt. En dan zou u daarmee rust hebben en tevreden zijn naar die mate als deze persoon u geloofwaardig voorkomt.

3. Mensen, die daar zegt of denkt dat Jezus uw Zaligmaker is, hoe weet u dat Jezus uw Zaligmaker is? Hoe weet u dat Hij uw Borg is, dat Hij uw persoon representeerde in Zijn bitter lijden en sterven? Hoe weet u dat Hij uw zonden op het hout gedragen heeft? Heeft Hij die zaligheid aan! u toegepast en u van uw zonden verlost? Heeft Hij u wat doen voelen van de bitterheid van de zonden, waaruit u enigszins kon verstaan hoe bitter de zonden Hem moeten gevallen zijn? Hebt u met Jezus over uw staat en zonden onderhandeld? Hebt u Hem hartelijk tot uw Borg begeerd? Bent u met Jezus overeengekomen en heeft Hij u, en hebt u Hem als Borg aangenomen? En wat waren daarvan de gevolgen? Is er scheiding gekomen tussen uw ziel en de zonde? Is uw hart met liefde tot Jezus en tot Zijn dienst vervuld? Zijn de vijanden van Jezus uw vijanden, en is Zijn volk nu uw volk? Wilt u nu voortaan met Jezus alleen en met Zijn arme volk zinken en drijven, het ga dan met de wereld zoals het ga? Is de keuze van Mozes uw keus (Hebr. 11 :25)?

Zie toch eens wie reden hebben om van zichzelf te denken dat zij niet in Jezus geloven.

A. De onderwijzer zegt: *die hun zaligheid bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders zoeken.*

1. Vrienden, daar behoeft men nog niet rooms voor te zijn. Want zulken zoeken ook hun zaligheid bij de heiligen, die naar de kerk gaan om daarmee hun consciëntie gerust te stellen, en die daar dan op rusten. Mensen, wij moeten wel naar de kerk gaan, maar het zijn maar middelen, en het is niet om daar op te rusten, doch om er door tot de Zaligmaker Jezus gebracht te worden en dan op Hem te rusten. En is het anders geen zoeken bij de heiligen?
2. Ook die op een ziek- of sterfbed, als hun consciëntie alarm slaat, dan een predikant er bij halen. Mensen, zal die man het u kunnen geven? Dat moest u in uw gezonde dagen doen en met de dienaar Gods spreken over uw staat en hoe u tot Christus komen zult. Maar wanneer men zulks niet doet in zijn gezonde dagen, en dan meent op het sterfbed door middel van een predikant het heil nog te verkrijgen, dat is ook het zoeken van de zaligheid bij de heiligen.
3. En zulken ook, die zo groot gewicht hechten aan de gebeden der vromen, zonder dat zij zelf werkzaam zijn. O, het is een zegen als de vromen voor u bidden, maar als u daarop steunt, dat is uw zaligheid bij de heiligen te zoeken. Zie dit in Simon de tovenaer (Hand. 8:24): Hij zegt tot de apostelen: "Bidt gij voor mij, dat God mij deze misdaad vergeve." En hij was een samenknoping van ongerechtigheid.

B. Ook zegt de onderwijzer, *dat het zulken zijn, die de zaligheid zoeken bij zichzelf of ergens elders.*

1. Dat doen zij, die op hun plichten en hun doen zo kunnen rusten. Die menen dat het nu met hen wel zal gaan, omdat zij niet zo goddeloos leven als anderen wel doen, of zoals ook zij misschien tevoren geleefd hebben. Die nu veel beschaafder zijn, nu bidden, lezen, ter kerk gaan, en in deze hun rust niet willen worden gestoord en aan zichzelf niet willen worden ontdekt.
2. Ook zij, die enigszins zijn werkzaam geweest en nu zo moedeloos neerzitten omdat zij zo veel zonden hebben. Vrienden, dat is ook de zaligheid in zichzelf te zoeken. Want dat houdt in, dat indien u zo veel zonden niet had, er was voor u meer hoop. Maar integendeel, indien u van uzelf waart afgebracht, hoe meer zonden u dan zou hebben en zien, hoe noodzakelijker en dierbaarder de Heere Jezus u zou zijn. O vrienden, wij behoeven niet rooms te zijn en het bij Maria en andere heiligen in de bedevaarten en met crucifixen niet te zoeken. De paapse gronden liggen in de ziel van elk mens, het is een religie van onze natuur. Indien onze kerk deze dingen leerde, zou u het er ook niet in zoeken? Als Maria nog op de aarde was en u kwam in benauwdheid, u zou het ook bij haar zoeken, zo goed als gij het nu bij de vromen doet. Indien het de leer onzer kerk was, u zou het zowel in de kruisen, bedevaarten en aflaten zoeken, als gij het nu doet in uw plichten. Derhalve geloven al dezulken niet in de enige Zaligmaker, ofschoon zij Hem al roemen met de mond.
3. En al roemt gij dan en rust er op dat Jezus uw Zaligmaker is, de onderwijzer zegt *dat gij Hem metterdaad verloochent.* U meent het met Christus niet. Och, zag u dat u het geloof in Christus nog niet hebt, dan was er nog hoop.
4. En denkt gij, o mens, het geloof in Jezus te hebben, die met uw hart in de zonden en in de wereld zijt, en die aan Jezus maar eens denkt als iets bijkomstigs, alleen als uw consciëntie u benauwt? Denkt u het geloof in Jezus te hebben, die van uw zonden niet bent gescheiden en niet zijt verlost? Zij, die door Jezus gezaligd worden, worden andere mensen en worden van de zonden verlost. Kunt gij uzelf niet recht zien, o zucht er toch om dat God het u doe zien. Mocht u het eens zien dat gij geen gelovigen zijt. Want indien u een gelovige was, daarbij zijnde zoals u nu echter zijt, dan zegt de Catechismus dat Jezus geen volkomen Zaligmaker zou zijn. Want dan ontbrak er veel aan Zijn werk. Dan had Hij de zaligheid aan u niet toegepast. Integendeel, indien gij een waar gelovige waart, *dan zou u alles in Hem vinden wat tot uw zaligheid nodig is.* Dan zou u Hem hartelijk dienen, liefhebben en beminnen. Dan zou u veel aan Hem denken en van Hem spreken. Uw hart zou veel naar Hem uitgaan en u zou Hem in uw hart heiligen en prijzen, omdat Hij zoveel voor u gedaan had. O, dan zou u met uw zonden zo werkzaam zijn, en ze voor Hem brengen, opdat Hij dezelve dode en ten onder brenge.

Vrienden, kent gij daar wat van? Indien gij daar niets van hebt, en evenwel gerust neerzit, o mens, dan slaapt u in het opperste van een mast. Wat zult ge dan toch onzacht wakker worden als u sterft.

En gij mensen, die wat ziet en zoekt, en bijzonder u die toch zo niet begeert te sterven, ziet hier ook *dat u zo niet behoeft te sterven.* Waarom zoudt gij sterven? Er is een Jezus, een Zaligmaker, en in Hem is een eeuwige gewilligheid om Zijn zaligheid toe te passen. Hij staat als met uitgebreide armen en roept (Jes. 45:22): "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde." En nu zegt ge misschien: Ja, maar het is voor mij niet. Wel, behoort gij niet onder de einden der aarde? Wordt u alleen daarvan

uitgesloten? Jezus zegt dat Zijn hand machtig is om u zalig te maken (Matth. 11:27, 28): "Alle dingen zijn Mij overgegeven", en daarom roept Hij: "Komt herwaarts tot Mij".

Ziet toch welke gronden u hebt om tot Jezus te komen.

- Dat gij ellendig zijt en daar wat van ziet. Wel, dat doet Jezus aan niemand zien, of Hij wil hem meer geven, ja Hij wil hem Zichzelf geven.
- En het is ook een grond om tot Hem te komen, dat Hij geen Zaligmaker is, Die Zichzelf daartoe opwierp en het nu niet uitvoeren kan. O nee, want Hij is van de Vader tot dat werk gesteld en gezonden, en Hij is er bekwaam toe. Bij Hem is zaligheid te zoeken en te vinden. Daarom, die zoeken, die zullen vinden. Zo u het maar van Jezus leren moogt om Hem recht te zoeken, uw hart zal in eeuwigheid leven.

Moge het volgende tot uw besturing en waarschuwing dienen.

- Zucht toch dat Jezus u er voor beware, dat gij nergens buiten Hem u op neer zoudt zetten.
- Bidt toch veel om ontdekking. Dat is het eerst nodige, en waar Hij Zijn hand op een zaligmakende wijze aan legt, daar werkt Hij deze ontdekking. U kunt dat wel begrijpen, want die met kostelijke klederen bekleed zal worden, moet eerst zijn oude vodden afleggen. Het is zo'n grote zaak, van al die vodden van eigengerechtigheid te worden afgebracht. En als u ze niet kwijt raken kunt, o loopt dan naar Hem, dat Hij ze uittrekke, dat gij van uw liefde tot die vodden mocht worden verlost. Het zijn toch deksels, die te smal zijn, en een bed dat te kort is. In eeuwigheid zullen zij u niet dekken en gij zult u er niet op kunnen uitstrekken.
- En eindelijk, vrienden, o grijpt naar het eeuwige leven. Al grijpt u duizendmaal mis, u mocht het eens vatten. Als u bij ogenblikken wel eens iets ziet van Jezus' gewilligheid, gaat dan toch naar Hem toe. Dan moet u niet terugdeinzen en zeggen: *Ik ben te slecht, ik heb geen indruk genoeg; indien ik waarlijk overtuigd was, dan zou het wel anders zijn.* O nee, grijpt maar toe. Vat Jezus maar op Zijn woord. Want dit heeft Hij zo gaarne. Zo deed ook de Kananese vrouw: "Ja Heere, ook de hondkens eten van de kruimkens".

Voor Gods volk dient deze stof om hun onder het oog te brengen dat Jezus de toepassing van hun zaligheid uitvoert in de staat van Zijn verhoging, tot aan de voleinding der eeuwen. En dus kunt u besluiten, kinderen van God, dat het werk niet klaar is als iemand genade van God ontvangen heeft. Het is daar maar naar gesteld, waar men gronden heeft voor zijn aandeel aan Christus, en dat men weinig werk heeft met zichzelf, en met zijn zonde, en dat men ook weinig ontdekking krijgt. Want zonder deze kan er geen toenemen zijn.

1. Daarom, volk van God, zoek toch in u werk te krijgen voor de verheerlijkte Jezus. Hij zit daartoe aan de rechterhand Zijns Vaders, en het verblijdt Hem als u werk voor Hem hebt en als Hij de vrucht van Zijn verwerving van de zaligheid in u ziet uitspruiten.
2. Want hoe moet Jezus dat wel aanzien, als Hij een ziel, waar Hij Zijn bloed voor gestort heeft en waarvoor Hij uit de hemel is gekomen, zo ongedood ziet daarhenen gaan. Als die ziel zo weinig werk van Hem maakt om de zonden gedood te krijgen door Zijn kracht en Geest, en door Zijn dood door het geloof te brengen aan de ziel en aan de zonde.
3. Zoekt ook veel werkzaam te zijn met de zaligheid van anderen. En dit door voor hen te bidden, hen in getrouwheid aan te spreken. Ook door tot hen, die in de zonden en

de vervreemding van Christus voortleven, te zeggen dat zij geen deel aan de zaligheid hebben. Want één woordje kan het doen als de Heere er in mee komt en dat gebruiken wil.

4. Zoekt ook veel indruk in uw hart te hebben dat het maar een klein gedeelte der zaken is, welke u bij bevinding van de zaligheid kent, en dat er tot dat doel nog wat anders is bereid. Want dit mocht dienen opdat de wereld, ja de ganse aarde in waarde dalen mocht, ja geen betekenis meer voor u hebben mocht. Als men een stad of een landschap goed wil zien, moet men op een toren staan en het zo van bovenaf zien. Dan zal de wereld in de laagte liggen.
5. Ik eindig met de vermaning van Johannes (1 Joh. 3:1-3): "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden. Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent. Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is. En een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is." Amen.

ZONDAG 12 (eerste gedeelte) (Vraag 31) DE NAAM CHRISTUS

Vraag 31: Waarom is Hij Christus, dat is Gezalfde, genaamd?

Antwoord: *Omdat Hij van God de Vader verordineerd is, en met de Heilige Geest gezalfd, tot onze hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wil van God*

van onze verlossing volkomenlijk geopenbaard heeft; en tot onze enige Hogepriester, Die ons met de enige offerande Zijns lichaams verlost heeft, en ons met Zijn voorbeding steeds voortreedt bij de Vader; en tot onze eeuwige Koning, Die ons met Zijn Woord en Geest regeert en ons bij de verworven verlossing beschut en behoedt.

In de vorige zondagsafdeling hebben wij bij de bespreking van de ambtsnamen van de Zoon van God stilstaan bij de Eigen naam of Voornaam *Jesus*. Staan wij nu in deze 12^e afdeling stil bij de toenaam Christus, de laatste ambtsnaam van de Middelaar.

Daarin zien wij, de onderwijzer navolgend, twee hoofdzaken:

- I. Om welke reden de Zoon van God Christus, dat is Gezalfde, genaamd wordt (vraag 31).
- II. Waarom de gelovigen christenen genaamd worden (vraag 32).

I.

Wat de eerste hoofdzaak betreft, daarin zien wij dat:

- A. In de vraag aan de Zoon van God de naam Christus, dat is Gezalfde, gegeven wordt; en
- B. Dat in het antwoord de reden van deze benaming wordt aangewezen.

A. Stilstaande bij de inhoud van de vraag, willen wij allereerst zien wat voor woord de naam Christus is, en wat dit betekent. Het woord Christos is een Grieks woord, overeenkomende met het in het Oude Testament gebruikt wordende woord Maschiach, of wel Messias, hetgeen beide *Gezalfde* betekent. Deze uitlegging vinden wij in het heilig Woord in Joh. 1:42. Wij lezen daar dat Andréas zijn broeder Simon vond, en hij zeide: "Wij hebben gevonden de Messias, hetwelk is, overgezet zijnde, de Christus." En in Joh. 4:25, alwaar de Samaritaanse vrouw tot Jezus zegt: "Ik weet dat de Messias komt, Die genaamd wordt de Christus".

Deze naam wordt aan de Zoon van God gegeven als de van God aangestelde Zaligmaker, Die volgens de beloften des Ouden Testaments uit het geslacht van David in de wereld zou komen om Zijn volk te verlossen en te zaligen.

En zo wordt de Zoon van God de Christus genoemd in Matth. 6:16: "Simon Petrus zeide: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods."

En in Matth. 26:63 zei de hogepriester tegen Jezus: "Ik bezweer U, dat Gij ons zegt of Gij zijt de Christus, de Zoon van God." En Jezus antwoordde: "Gij hebt het gezegd."

Ook wordt Hij de Zoon van David genoemd, tegelijk zijn Heere (Matth. 22:41-45): "Als nu de Farizeeën samen vergaderd waren, vroeg Jezus aan hen en zeide: Wat dunkt u van de Christus? Wiens Zoon is Hij? Zij zeiden tot Hem: Davids Zoon. Hij zeide tot hen: Hoe noemt Hem dan David in de Geest zijn Heere? zeggende: De Heere heeft gezegd tot mijn Heere: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten. Indien Hem dan David noemt zijn Heere, hoe is Hij zijn Zoon?"

Hij wordt in de Bijbel genoemd dezelfde Persoon te zijn, Die als de Christus in de wereld zou komen (Matth. 11:3 en Joh. 11:27): "Martha zeide tot Jezus: Ja Heere, ik heb geloofd dat Gij zijt de Christus, de Zoon van God, Die in de wereld komen zou."

Daarbij ook als de Christus, de Koning der Joden en de Koning Israëls (Matth. 2:2, 4 en Markus 15:32): "De Christus, de Koning Israëls, kome nu af van het kruis, opdat wij het zien en geloven mogen".

Ja, deze naam wordt aan de Zoon van God gegeven als Die de Zaligmaker der wereld zou zijn. In Joh. 4:42 zeiden de Samaritanen tegen de vrouw: "Wij geloven niet meer

om uws zeggens wil; want wij zelf hebben Hem gehoord, en weten dat Deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld."

Ziet dus dat het dezelfde Persoon, de Zoon van God is, Die in het Nieuwe Testament als de Christus wordt beleden en erkend, en in het Oude Testament de naam van Gezalfde of Messias heeft gedragen (1 Sam. 2:10): "De Heere zal de hoorn Zijns Gezalfden verhogen."

Psalm 2:2: "De koningen en vorsten beraadslagen tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde."

En in Dan. 9:26: "Na die twee en zestig weken zal de Messias uitgeroeid worden".

Zien wij nu de reden, waarom de onderwijzer deze vraag doet: ***Waarom wordt de Zoon van God Christus, dat is Gezalfde, genaamd?***

1. Men kan er dit van zeggen, dat dit geschiedt omdat er anderen zijn geweest, die de naam van gezalfde ook gedragen hebben. En om ons alzo een indruk er van te geven, dat de Zoon van God bij uitnemendheid de Christus, de Gezalfde is, welk onderscheid nog nader zal blijken.
2. Ook omdat Jezus voorzegt heeft, dat er in de laatste dagen valse christussen zouden opstaan, die er velen zouden verleiden, zoals blijkt uit Matth. 24:23, 24, Mark. 13:6 en Luk. 21:8. Of ook die zich zouden voorgeven de Christus te zijn, zoals gebleken is in Hand. 5:36, 37, of die als valse profeten valselijk in de naam van Christus zouden komen, zoals blijkt uit Deut. 13:1, Jer. 14:14, Jer. 23:21, 25, Joh. 5:43, 2 Thess. 2:2, 3 en 1 Joh. 4:1. En alzo zouden zij er velen verleiden, dat velen de schaduw voor het lichaam en de vreemde voor de man zouden aangrijpen.
3. En ook omdat in het kennen van de rechte Christus en in het geloven in Hem het ware onderscheid is gelegen tussen Joden, Turken en heidenen en de christenen. En zo ook tussen waarachtige christenen en naamchristenen. Want de Joden geloven wel dat er een Jezus van Nazareth geweest is, maar geenszins dat deze Jezus de Christus was (Joh. 7). Derhalve zijn dezulken leugenaars, die loochenen dat Jezus is de Christus (1 Joh. 2:22). En daartegenover, zij die de Christus door het zaligmakend geloof omhelzen, zijn uit God geboren (1 Joh. 5:1).
4. En tenslotte is dit vragen nodig omdat wij zulke belangen hebben in de Christus, en omdat het graven en verdiepen naar de gronden van Zijn Naam voor ons zo nodig is. Want waarlijk, met enkele bevattingen van de waarheid en met het uitwendig weten zullen velen verloren gaan. Wij moeten licht van God ontvangen door de verworven Geest van Christus in onze dodelijke blindheid, in onze schuld en verdoemelijkheid, in onze onmacht, onwilligheid en afkerigheid. Tegenover die hooggaande en onoverkomelijke ellenden moeten de daad en de kracht van de naam van Christus betekenis krijgen.

B. Wat betreft het tweede, welke reden in het antwoord worden genoemd, *waarom de Zoon van God Christus, dat is Gezalfde, wordt genoemd*, daarin zien wij allereerst wat door deze zalving is te verstaan. De onderwijzer zegt: *Omdat Hij van God de Vader is verordineerd en met de Heilige Geest gezalfd.*

Vooraf willen wij enige opmerkingen maken.

Het is de *Zoon* van God, Die gezalfd is. Dit betuigt Hij Zelf (Spr. 8:23): "Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest." En in Psalm 45:8, vergeleken met Hebr. 1:9: "Daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd." Hand. 4:27: "Belangende Jezus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft." En wel naar Zijn beide naturen. Want aangezien de Middelaar naar Zijn beide naturen Zijn ambten volbrengt, zo is Hij ook naar Zijn beide naturen daartoe gezalfd, doch wel met onderscheid, zoals uit deze zalving zelf zal blijken.

Wij merken ook op dat dit zalven wordt toegekend aan de *Vader*. Dit getuigt de Vader Zelf (Psalm 2:6): "Ik toch heb Mijn Koning gezalft over Sion, de berg Mijner heiligheid." Jes. 61:1: "De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalft heeft (Lukas 4:18). Zijn verordinerend, zending, heiliging enz, worden dus aan de Vader toegeschreven (Hebr. 5:5): "Alzo ook Christus heeft Zichzelf niet verheerlijkt om Hogepriester te worden, maar Die tot Hem gesproken heeft: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb ik U gegeneerd".

Dat God de Vader Zijn Zoon gezalft heeft, daarvan worden wij door drie onfeilbare getuigenissen verzekerd.

- Ten eerste uit het getuigenis van de God des hemels Zelf, hetwelk Zijn engel gaf bij de geboorte van de Zaligmaker (Lukas 2:1, 11): "De engel zeide tot hen: Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal; namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids".
- Ten tweede uit het getuigenis van Jezus Zelf (Matth. 11:4, 5, 26:64 en Joh. 10:24-26): "De Joden dan omringden Hem en zeiden tot Hem: Hoe lang houdt Gij onze ziel op? Indien Gij de Christus zijt, zeg het ons vrijuit. Jezus antwoordde hun: Ik heb het u gezegd, en gij gelooft het niet. De werken, die Ik doe in de Naam Mijns Vaders, die getuigen van Mij. Maar gijlieden gelooft niet, want gij zijt niet van Mijne schapen".
- En ten derde uit het getuigenis van de heilige apostelen en de eerste leraars van het Nieuwe Testament, die zulks krachtiglijk hebben bewezen uit de Schriften, en hun geschriften met de waarheid van deze zaak hebben gevuld, en welke tot dat doel hun geschriften ons hebben nagelaten, zoals wij zien in Joh. 20:31: "Maar deze zijn geschreven opdat gij geloven moogt dat Jezus is de Christus, de Zoon van God; en opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn Naam".
- Tenslotte merken wij nog op, dat het zo noodzakelijk is dat wij nauwkeurig letten op al hetgeen van de Persoon van de Messias, Zijn ambten, staten, leer, werken, lijden, dood, opstanding en verdere uitermate verheerlijking is voorzien in het Oude Testament. Dat wij nagaan hoe zulks alles geheel en in al zijn delen, ja zelfs in al zijn omstandigheden in het Nieuwe Testament is vervuld en volbracht in Jezus van Nazareth. Want dit dient zeer om ons te verzekeren dat Jezus van Nazareth de Christus, de ware Messias is, Die komen zou, voor onszelf tegen de kracht des ongeloofs, en ook om anderen te overtuigen.

Nu wat betreft deze Goddelijke zalving zelf. Deze zalving geeft twee zaken te kennen: de *verordinerings* tot het Middelaarsambt, en de *bekwaammaking* tot hetzelfde, in welke beide delen men bijzondere tijden en trappen kan onderscheiden.

Het eerste. Onder de verordinerings behoort:

- (1) De voorkennis of *voorbekwaammaking* Gods van Zijn Zoon tot Middelaar van alle eeuwigheid. Daarvan wordt gesproken in 1 Petrus 1 :20: "Dewelke wel voorgekend is geweest vóór de grondlegging der wereld, maar geopenbaard is in deze laatste tijden om uwentwil." En dus is Christus van eeuwigheid, in dat besluit der verkiezing, zo eeuwig als God eeuwig is, uitverkoren. En de gelovigen met Hem en in Hem (Ef 1:4): "Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, vóór de grondlegging der wereld", vergeleken met Jes. 42:1: "Ziet Mijn Knecht, Dewelke Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Welke Mijn ziel een welbehagen heeft." Dewijl dan de verkiezing geschied is in Christus, is het noodzakelijk dat Hij van eeuwigheid tot Middelaar is verordineerd.

- (2) Tot de verordining behoren ook *de roeping en zending* in de wereld. Aldus lezen wij in Joh. 10:36: "Die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft." vergeleken met Jes. 42:6: "Ik, de Heere, heb U geroepen in gerechtigheid, en Ik zal U bij Uw hand grijpen, en Ik zal u behoeden, en Ik zal U geven tot een Verbond des volks, tot een Licht der heidenen." Zie ook Hebr. 10:5. Deze roeping en zending waren zodanig, dat Hij bij Zijn komst in de wereld door hen, die de Vertrouwing van Israël verwachtten, terstond als de Christus werd erkend: Zulke merktekenen bracht Hij met Zich mede (Joh. 6:27): "Want Deze heeft God de Vader verzegeld." Vergelijk dit ook met Zach. 3:9, waar wij lezen dat zodra de Spruite zou komen, Hij die ene Steen zou zijn, op Welke zeven ogen zouden zijn. De Heere der heerscharen zou Hem een merkteken geven, ja Zijn graveersel graveren.
- (3) Tot deze verordining behoort ook Zijn *plechtige inhuldiging* in Zijn Middelaarsambt. Deze is op plechtige wijze door God uit de hemel geschied in de Doop bij de Jordaan (Matth. 3:17): "En ziet, een stem uit de hemel, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." Zie ook Joh. 1:32 en 34. En ook op de heilige berg (Matth. 17:5): "Terwijl hij nog sprak, ziet, een luchtige wolk heeft hen overschaduwde; en ziet, een stem uit de wolk, zeggende: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem!" Alsook wanneer Hij tevoren de ure van Zijn lijden gevoelde (Joh. 12:27, 28): "Jezus zeide: Nu is Mijn ziel ontroerd; en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure! Maar hierom ben Ik in deze ure gekomen. Vader, verheerlijk Uw Naam. En er kwam dan een stem uit de hemel, zeggende: En Ik heb Hem verheerlijkt, en Ik zal Hem wederom verheerlijken."
- Al deze zaken behoren tot de zalving en zijn verklaringen van de voorverordining, welke uitdrukkelijk een zalving wordt genoemd (Spr. 8:23): "Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest".

Tot het tweede deel van de zalving, namelijk de bekwaamaking tot het Middelaarsambt, behoort:

- (1) *De vereniging van de Goddelijke met de menselijke natuur*, zodat Hij de Immanuël, God met ons, was (Jes. 7:14, vergeleken met 1 Tim. 3:16): "God is geopenbaard in het vlees." Kol. 1:19: "Want het is het welbehagen des Vaders, dat in Hem al de volheid wonen zou." En Kol. 2:9: "In Hem woont al de volheid der Godheid lichamenlijk." Door deze inwoning van de Godheid in het aangenomen vlees is aan de menselijke natuur van Christus een volheid des Geestes medegedeeld van Zijn geboorte af aan, welke tot verbazing van ieder reeds bleek toen Hij nog maar twaalf jaren oud was (Lukas 2:47, 48, 52): "Allen die Hem hoorden, ontzetten zich over Zijn verstand en antwoorden. En zij Hem ziende, werden verslagen. En Jezus nam toe in wijsheid, en in grootte, en in genade bij God en de mensen." Alzo rustte op Hem "de Geest des Heeren, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren" (Jes. 11:2).
- (2) Ook de uitstorting met de Heilige Geest zonder mate, op een plechtige wijze, welke geschiedde toen Hij door Johannes gedoopt werd (Matth. 3:16). De hemelen werden Hem geopend, en Hij zag de Geest Gods nederdalen, gelijk een duif, en op Hem komen. Hierdoor zou Jezus in de openbare bediening van Zijn ambt bewijzen geven dat Hij de ware en beloofde Messias was, de Heiland bij uitnemendheid, waarvan al de anderen maar schaduwen waren.
- (3) En tenslotte behoort tot deze bekwaamaking ook de allerhoogste heerlijkheid aan de rechterhand van Zijn Vader, en de macht om de verworven gaven Zijns Geestes op Zijn volk. En wel op een zichtbare wijze, allerrijkeliĳkst, en tot buitengewone

troost en bevestiging van hun geestelijk kindschap. *Hij zou toch met de Heilige Geest en met vuur dopen* (Matth. 3:11). Ja (Joh. 7:38-39): "Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien. En dit zeide Hij van de Geest, Dewelken ontvangen zouden die in Hem geloven. Want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was." Hij zou over hen uitstorten de Geest der aanneming tot kinderen, waardoor zij zouden roepen: Abba, Vader! (Rom. 8:15). Om zo de treurigen Sions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest (Jes. 61:3). Deze heerlijkheid zou Hij na Zijn opstanding en hemelvaart ontvangen als een loon op Zijn grote arbeid. Daarheen leiden ons toch de woorden uit Psalm 45:8: "Gij hebt gerechtigheid liefgehad en goddeloosheid gehaat - Gij hebt al de delen van het U opgedragen ambt volmaakt vervuld - daarom (dus ter beloning van Uw verdiensten) heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdeolie boven Uw medegenoten" - versierd met uitnemende heerlijkheid en vreugde.

Door deze zalving worden in de Christus de *drie ambten* bij uitnemendheid gevonden, waartoe eertijds mensen als bedienaars derzelve met olie werden gezalfd, namelijk het ambt van profeet, hogepriester en koning.

- Dat onder het Oude Testament soms *profeten* gezalfd werden, blijkt uit 1 Kon. 19:16: "Eliza, de zoon van Safat, van Abelmehola, zult gij tot profeet zalven in uw plaats." Daarom staat erin Psalm 50:15: "Tast Mijn gezalfd en doet Mijn profeten geen kwaad."
- Zo ook gewoonlijk de *priesters*, en op Gods bevel bijzonder wel degenen onder hen, die het volk tot de strijd moesten aanmoedigen (Deut. 20:2, 3). Dezen werden daarom genaamd de gezalfd tot de krijg. En vooral dan de hogepriester, die gezalfd moest worden met een bijzondere olie, gemaakt naar Goddelijk voorschrift (Ex. 30:30): "Gij zult ook Aäron en zijn zonen zalven en gij zult hen heiligen om Mij het priesterambt te bedienen." En Lev. 8:12: "Daarna goot hij van de zalf op Aärons hoofd, en hij zalfde hem om hem te heiligen."
- Ook werden vanouds de *koningen* gezalfd met deze heilige olie van het priesterdom. Aldus zegt God van David (Psalm 89:21): "Met Mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd." En dan werden vooral die koningen gezalfd, die de eersten in hun geslacht tot het koninkrijk kwamen, en ook degenen, wier recht op de kroon betwist werd. Daarom is Saul gezalfd (1 Sam. 10:1): "Toen nam Samuël een oliekruid en goot deze uit op zijn hoofd, en kuste hem, en zeide: Is het niet alzo, dat de Heere u tot een voorganger over Zijn erfdeel gezalfd heeft?" Ook David (1 Sam. 16:1) en Jehu (1 Kon. 19:16). Ook Salomo is gezalfd, en wel door de priester Zadok (1 Kon. 1:39). Daarom werden koningen ook wel gezalfd des Heeren genaamd (1 Sam. 12:3).

Naar deze drieërlei orde van gezalfd en is ook de bediening van Christus' ambt drieërlei geweest.

Alzo is Christus, gelijk de onderwijzer zegt, gezalfd tot onze hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wil van God van onze verlossing volkomenlijk geopenbaard heeft.

Christus is gezalfd tot *Profeet*. Profeten waren in oude tijden heilige mannen, welke de Heere op een extra-ordinaire wijze uit al de geslachten van Israël riep om de verborgenheden der zaligheid en ook nog wel andere zaken aan Zijn volk te verklaren. Ook wel om toekomstige dingen te verkondigen, mede opdat daardoor hun prediking versterkt en bevestigd zou worden. Alzo is ook Christus een waarachtig Profeet (Deut.

18:15, 18): "Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de Heere uw God verwekken; naar Hem zult gij horen. Een Profeet zal Ik hun verwekken uit het midden hunner broederen, als u; en Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, en Hij zal tot hen spreken alles wat Ik Hem gebieden zal." Petrus haalt dit aan (Hand. 3:22, 23) en hij voegt er nog aan toe: "En het zal geschieden dat alle ziel, die deze Profeet niet zal gehoord hebben, uitgeroeid zal worden uit den volke." Ja een Profeet, meerder dan Mozes, Die de woorden Gods zou spreken (Joh. 3:34): "Die God gezonden heeft, Die spreekt de woorden Gods, want God geeft Hem de Geest niet met mate", vergeleken met 2 Kor. 12:4. Toen Paulus opgetrokken was in de derde hemel, hoorde hij onuitsprekelijke woorden, welke een mens niet geoorloofd zijn uit te spreken. En die woorden zou Christus spreken. Daarom wordt Hij terecht genoemd de Apostel onzer belijdenis, Die veel meer heerlijkheid waardig geacht is dan Mozes, zoals degene die het huis gebouwd heeft, meer eer heeft dan het huis, enz. (Hebr. 3:1, 3, 5, 6).

Dat de onderwijzer Christus onze hoogste Profeet noemt, zal nog duidelijker blijken terecht gedaan te zijn als wij iets van de uitnemendheid van Zijn werk als Profeet zien.

De delen van Zijn profetische bediening drukt de onderwijzer aldus uit: ***Die ons de verborgen raad en wil van God van onze verlossing volkomenlijk geopenbaard heeft.***

Als Profeet heeft Hij de weg der zaligheid, de verborgenheid van het Koninkrijk der hemelen en de raad Gods aangaande de zaligheid ontdekt en geopenbaard, en Hij onderwijst de zielen daarin. O, die zalige weg om tot Gods gemeenschap gebracht te worden, welke van eeuwigheid bij God was, deze wonderlijke weg was voor de mens verborgen en zou voor hem bedekt gebleven zijn! Deze raad nu tot verlossing van zondaren wist of kende niemand dan de Zoon. Ook was niemand in staat, bij machte of ook gerechtigd om deze te openbaren en te verklaren, dan alleen de Zoon, Die in de schoot des Vaders was (Joh. 1:18): "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard." In dier voege sprak ook de Samaritaanse vrouw (Joh. 4:25): "Ik weet dat de Messias komt (Die genaamd wordt Christus); wanneer Die zal gekomen zijn, zo zal Hij ons alle dingen verkondigen." Dit sprak Jezus ook Zelf (Joh. 15:15): "Ik heet u niet meer dienstknechten, want een dienstknecht weet niet wat zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd; want al wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, dat heb Ik u bekend gemaakt." En in Zijn Hogepriesterlijk gebed zeide Hij tot Zijn Vader (Joh. 17:6-8): "Ik heb Uw Naam geopenbaard de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven; en zij hebben Uw woord bewaard. Nu hebben zij bekend, dat alles, wat Gij Mij gegeven hebt, van U is. Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, en zij hebben ze ontvangen, en zij hebben waarlijk bekend dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd dat Gij Mij gezonden hebt."

In deze weg der zaligheid nu onderwijst Jezus als Profeet de zielen der mensen. Dit onderwijs hebben allen, die leven onder het licht des Evangelies, uitwendig door het woord des Evangelies. Daardoor brengt Jezus het leven en de onverderfelijkheid aan het licht (2 Tim. 1:10). Maar de arme mens, blind, doof en dood geboren, hoort die klanken der woorden wel, omdat hij lichamenlijk leeft, maar hij verstaat niets van de dingen des Geestes. "Zij zijn hem dwaasheid, hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden" (1 Kor. 2:14).

Daarom ziet de mens ook geen heerlijkheid in deze ontdekte verborgenheden der genade, en dat blijkt dagelijks voor elks ogen, want hij leeft onder die uitwendige aanbidding en hij blijft dezelfde. Op zichzelf genomen is deze niet machtig om hem van

één zonde te doen scheiden. En zo sterven de meesten onder deze aanbieding weg zonder verandering.

O vrienden, wat zal dat te zeggen zijn! Waarlijk, het zou beter zijn nooit geboren te zijn, of geboren zijnde, als een verborgen misdraht weggeworpen te zijn, of onder het heidendom geleefd te hebben. Lees eens Matth. 11:20-24.

Daarom is het nu het werk van Jezus als Profeet, Zijn volk bij dat uitwendige ook een inwendig onderwijs te geven, als die Leraar met macht (Matth. 7:29). *Jezus zendt Zijn levendmakende Geest bij dat Woord.* En als zulk een ziel levend wordt, dan ziet deze eerst dat zij eerst dood was (Joh. 5:25): "De ure komt en is nu, wanneer doden zullen horen de stem des Zoons van God; en die ze gehoord hebben, zullen leven." Dan ziet de ziel dat zij in zulk een gevaar geslapen heeft. Hij opent de ogen der blinden (Jes. 42:6, 7): "Ik de Heere heb U geroepen in gerechtigheid, en Ik zal U bij Uw hand grijpen, en U geven tot een Verbond des volks, tot een Licht der heidenen, om te openen de blinde ogen."

- Als die ogen open gaan, dan ziet een mens zichzelf eerst recht, en God in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid. Dan ziet hij Christus als die enige Naam, onder de hemel gegeven, waardoor men zalig moet worden, als de Fontein, geopend tegen de zonde (Iach. 13:1). Ja als de Weg tot de gemeenschap met een Drie-enig God.
- Daarbij opent Hij het verstand om de Schriften te verstaan (Lukas 24:45). Tevoren is de Bijbel als een gesloten boek, of als een boek in de hand van één, die niet lezen kan. Maar als deze zegelen geopend zijn door Hem, Die de macht heeft (Openb. 5:5) en zijn ogen geopend zijn, aan zulk één wordt de zaligheid toegezegd (Openb. 1:3): "Zalig is hij, die leest, en zijn zij, die horen de woorden dezer profetie, en die bewaren hetgeen in dezelve geschreven is; want de tijd is nabij." Hij opent ook de oren (Jes. 29:18): "Te dien dage zullen de doven horen de woorden des boeks." Dat is de stem van God in Zijn Woord, dat men deze door Zijn knechten in het hart hoort. Dan wordt als bij Lydia het hart geopend, om daarop acht te geven (Hand. 16:14). Dit wordt wel genoemd een tweemaal horen (Psalm 62:12): "God heeft één ding gesproken, en ik heb dit tweemaal gehoord: dat de sterkte Godes is." Een machtig woord bij het Woord, en een stem van God in de stem van de gezanten moet het toch doen.
- Ja, dit inwendig onderwijs is met macht. Jezus neigt het hart hemelwaarts, van alles af waaraan het vast is. Deze overbuigende kracht van Christus in de ziel bij het Woord moet het doen (Psalm 143:16): "Leer mij, Heere, Uw welbehagen doen." En daarom belooft Hij ook (Jes. 42:16): "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben; Ik zal hen doen treden door paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en het kromme recht."
- Dit onderwijs doet Jezus door Zijn Geest bij het Woord en door de bedienaars der kerk (2 Kor. 5:20): "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege." Alzo heeft de Heere gegeven "sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars. Tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning van het lichaam van Christus" (Ef. 4:11, 12). "En God heeft er sommigen in de gemeente gesteld, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, daarna krachten, daarna gaven der gezondmaking, behulpzels - dat zijn degenen, die aan de hand van Gods knechten in afhankelijkheid van Christus wensen mede te werken - regering en menigerlei talen" (1 Kor. 12:28).

En dit onderwijs heeft de Heere als Profeet reeds gegeven van het begin der wereld af.

- Jezus heeft door Noach, de prediker der gerechtigheid, in de Geest gepredikt tot de geesten, die ten tijde van Petrus reeds in de gevangenis der hel waren (1 Petrus 3:19). En daarna heeft Hij gepredikt tot de patriarchen. Als Profeet is Jezus toen reeds in een zichtbare gedaante zelfs verschenen, als een heenwijzing naar Zijn menswording. Zo verscheen de Heere als een vriend aan Abraham, verscheidene malen hem onderwijzende (Gen. 17 en 18:1,) gelijk ook aan anderen. Hiertoe behoort ook hetgeen de Messias van Zichzelf getuigt (Jes. 48:16), dat Hij van den beginne af niet in het verborgen gesproken heeft.
- Als Profeet heeft de Christus toekomstige dingen voorzien, gelijk dit ook het werk van profeten was. Zo heeft Christus van den beginne aan door Zijn Geest in de profeten voorzien al wat Hem overkomen zou, waar Mozes en de profeten vol van zijn. Vol van Zijn ontvangenis, geboorte, leven, lijden, kruisdood, begravenis, opstanding, hemelvaart en allerhoogste verheerlijking. Vol ook van al de omstandigheden daarbij en zelfs een zuivere berekening van de tijd van Zijn komst, zoals in het bijzonder bij Jesaja en Daniël, enz. Dit getuigt Petrus (1 Petrus 1:10, 11): "Van welke zaligheid ondervraagd hebben de profeten, die geprofeteerd hebben van de genade, aan u geschied; onderzoekende op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus, Die in hen was, beduidde en tevoren getuigde het lijden, dat op Christus komen zou, en de heerlijkheid daarna volgende."
- Daarbij heeft Hij ook Zelf tijdens Zijn omwandeling menigmaal deze dingen aangaande Zijn Persoon voorzien, en voornamelijk ook wat de kerk des Nieuwen Testaments van het begin tot aan het einde overkomen zal, hetgeen wij lezen in Matth. 24 en 25. Gelijk Hij dit ook aan Johannes heeft geopenbaard, namelijk de voornaamste gevallen, welke de kerk des Nieuwen Testaments zal ontmoeten (Openb. 4:1). Daar begint de Heere aan Johannes te tonen hetgeen na deze geschieden moest. Tevoren kreeg hij last om te schrijven hetgeen Hij gezien had en hetgeen reeds was (Openb. 1:19). En aldus is Christus terecht de Leeuw uit de stam van Juda, Die overwonnen heeft om het boek te openen en zijn zeven zegelen te verbreken.
- En tenslotte heeft Hij als Profeet Zijn bediening bevestigd en krachtig gemaakt door het voorbeeld van een onbesmet en heilig leven (1 Petrus 2:21-23): "Dewijl ook Christus voor ons geleden heeft, ons een voorbeeld nalatende, opdat gij Zijn voetstappen zoudt navolgen; Die geen zonde gedaan heeft, en er is geen bedrog in Zijn mond gevonden. Die als Hij gescholden werd, niet wedschold, en als Hij leed, niet dreigde; maar gaf het over aan Die, Die rechtvaardiglijk oordeelt".
- Hij heeft deze bevestigd door Zijn wonderwerken, waaruit elk, daarover verbaasd staande, moest opmaken dat Hij de Christus was, zoals blijkt uit Joh. 3:2. Daar zet Nicodemus tot Jezus: "Rabbi, wij weten dat Gij zijt een Leraar, van God gezonden, want niemand kan deze tekenen doen, die Gij doet, zo God niet met hem is." En in Matth. 11:3-5 lezen wij dat Johannes twee van Zijn discipelen tot Jezus zond, die Hem vroegen: "Zijt Gij Degene, Die komen zou, of verwachten wij een ander?" Daarop antwoordde Jezus: "De blinden worden ziende, en de kreupelen wandelen; de melaatsen worden gereinigd, en de doven horen; de doden worden opgewekt, en de armen wordt het Evangelie verkondigd", enz. Hoe duidelijk zien wij dit in hetgeen wij lezen in Lukas 7:14-16, als Jezus in de stad Nain komende, de eniggeboren zoon van een moeder opwekt: "En Hij ging toe, raakte de baar aan; (de dragers nu stonden stil) en Hij zeide: Jongeling, Ik zeg u, sta op! En de dode zat overeind, en begon te spreken. En Hij gaf hem aan zijn moeder." En dan staat er: "En vrees beving hen allen, en zij verheerlijkten God, zeggende: Een groot Profeet

is onder ons opgestaan, en God heeft Zijn volk bezocht." En zo werd Jezus terecht erkend als een Profeet, krachtig in werken en in woorden voor God en al het volk (Lukas 24:19). En vrienden, zo is het nog. Niets bevestigt ons het krachtiger dan het wonderwerk van de Geest van Christus in de ziel.

- Ook bevestigde Jezus op een buitengewone wijze Zijn bediening door Zijn voorbeeldige en heilige dood, waardoor Hij Zijn leer heeft bevestigd (1 Tim. 6:13). Hij heeft onder Pontius Pilatus de goede belijdenis betuigd. Daarom wordt Hij ook in Openb. 1:5 nadrukkelijk genoemd de getrouwe Getuige, de Eerstgeborene uit de doden".
- Wel moeten wij er hierbij op wijzen, dat de heiligheid van Christus' leven, Zijn wonderwerken en Zijn dood slechts in zeker opzicht tot Zijn Profetisch ambt behoren. Slechts in zo verre als Hij door dat alles met Zijn daden onderwees en Zijn leer bevestigde, en wel bijzonder dat gedeelte daarvan, dat Hij de Zoon van God, de beloofde Messias, de Zaligmaker der wereld was.

Want anders behoren de heiligheid van Christus in Zijn leven en dood, en ook Zijn wonderwerken tot *Zijn Priesterschap*, omdat Hij een heilig Hogepriester moest zijn (Hebr. 7:26). De genezing van ziekten en andere wonderwerken voor de Zijnen moesten door Hem worden verdiend als Priester.

En ook behoren deze zo mede tot *Zijn Koninklijk ambt*, hetwelk toch niet kon worden bediend zonder heiligheid en gerechtigheid. Daarom staat er in Psalm 45:7, 8: "Uw troon, o God, is eeuwiglijk en altoos; de scepter Uws Koninkrijks is een scepter der rechtmatigheid. Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten." En aangaande de wonderwerken, waar Hij over ziekten, dood, winden, zee, ja over de duivelen heerste, deze behoren ook tot Zijn Koninklijk ambt.

Ons blijft nu nog over dat wij uit dit alles zien dat de onderwijzer Christus terecht *onze hoogste Profeet noemt*, daar Hij toch verborgenheden heeft uitgestort van ouds her (Psalm 78:2). Hij heeft zulke verborgenheden geopenbaard, die verzwegen zijn geweest van de tijden der eeuwen (Rom. 16:27). Verborgenheden, welke Hem niet, zoals zulks bij de andere profeten wel het geval was, behoeften te worden geopenbaard. Want Hij heeft deze gezien als de Zoon van Gods schoot (Joh. 1:18). Ja, Hij drukt Zijn leer en onderwijzing in het hart, en daar is toch niet één ander profeet of leraar, ja zijn zelfs allen samen niet machtig toe. Hij spreekt maar het machtige woord: Effata, word ziende, word geopend, en het is er. Hij roept de dingen die niet zijn in het hart, alsof ze er waren. Ja, in Zijn eigen kracht heeft Hij de wonderwerken gedaan, want de volheid der Godheid woont in Hem (Kol. 2:9). Er zijn wel profeten en leraars geweest, die ook martelaren werden en in het midden der smarten hemels gesteld mochten zijn. Doch daarvan was Christus de oorzaak; Hij heeft de prikkel van de dood ondergaan en de smarten van de eeuwige en tweede dood doordragen en voldragen. Ziet hoe Hij nu verder en terecht genoemd wordt de hoogste Profeet.

Christus is ook gezalfd, zoals de onderwijzer zegt, *tot onze enige Hogepriester*. Zien wij dan eerst dat Hij tot Priester is gezalfd.

Wie de priesters waren, beschrijft Paulus ons in Hebr. 5:1, die "uit de mensen genomen, werden gesteld voor de mensen in de zaken, die bij God te doen zijn, opdat zij offeren gaven en slachtofferen voor de zonden." Hun werk bestond in het offeren, het bidden (Joël 2:17) en het volk te zegenen (Num. 6:23-26). En alzo was ook Christus, naar Hebr. 2:17, "een barmhartig en getrouw Hogepriester in de dingen, die bij God te doen waren,

om de zonden des volks te verzoenen." Hebr. 5:5: "Die Zichzelf niet heeft verheerlijkt om Hogepriester te zijn, maar Die tot Hem gezegd heeft: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd".

Wat betreft de delen van Zijn priesterlijke bediening, zegt de onderwijzer het aldus: ***Die ons met de enige offerande Zijns lichaams verlost heeft, en ons met Zijn voorbedding steeds voortreedt bij de Vader.***

1. Als Priester heeft Hij Zichzelf door de eeuwige Geest, Gode onstraffelijk opgeofferd, opdat Hij door Zijn bloed de consciëntie reinigen zou van dode werken (Hebr. 9:14), en met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden (Hebr. 10:14).

- (1) Wij zullen hier eerst *Zijn offerande* bezien. Deze bestaat in Zijn lijden en dood, zoals blijkt uit Hebr. 9:25-28. Daarin kan men gevoegelijk drie tijden aanmerken. Gelijk de offeranden eerst levend gebracht werden tot de deur van de tent der samenkomst, zo heeft ook Christus Zich levend, jong en gezond, vrijwillig aangeboden. Wij lezen in Lukas 9:53, dat daar Zijn aangezicht reeds was als reizende naar Jeruzalem. En in Lukas 18:31 zegt Hij: "Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en het zal alles volbracht worden aan de Zoon des mensen, dat geschreven is door de profeten." En in Zijn hogepriesterlijk gebed, toen Zijn dood zo nabij was, zeide Hij (Joh. 17:18): "Ik heilig Mijzelf voor hen." Ik bied Mijzelf voor hen aan God tot een slachtoffer aan. En gelijk vervolgens de offeranden geslacht werden en op het altaar gelegd om door vuur verteerd te worden, zo is Christus buiten Jeruzalem geleid, gelijk de offeranden eertijds buiten de legerplaats en buiten de stad moesten verbrand worden, volgens Hebr. 13:11, 12. Christus heeft geleden en is daar gedood en verteerd door de vlammen van de brandende toorn van God tegen de zonden (Lukas 12:50). Verbrand ook door de vlammen van ijver voor Gods eer, en door de vlammen van liefde tot Zijn volk, welke Hij behield ook in Zijn bitter lijden (Psalm 69:10). Ja gelijk het bloed van sommige slachtofferanden gedragen werd in het binnenste heiligdom, 'zo is ook Christus met Zijn bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, om Zich Zijn Vader voor te stellen (Hebr. 9:12). Want Christus is in de hemel en niet alleen als Hogepriester, maar ook als het Lam, Dat geslacht is (Openb. 5:6).
- (2) De Priester was Christus hier Zelf, als God en mens, doch meest naar Zijn Goddelijke natuur en de kracht des onvergankelijken levens (Hebr. 7: 16). Christus was ook het Offer Zelf, het meest naar Zijn menselijke natuur (Hebr. 10:10), waarmede de Goddelijke natuur was en bleef verenigd en alzo waardig aan dat lijden toebrecht. Want God moest Zijn gemeente kopen met Zijn bloed (Hand. 20:28). Sommigen zeggen dat *de Godheid* van Christus het altaar was; anderen zeggen dat dit het kruis was. Beide kan waar zijn, aangezien het een oud gebruik der altaren was, dat zij de offeranden droegen en heiligden. Het kruis heeft Christus gedragen. Hij werd daaraan verhoogd (1 Petrus 2:24): "Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout." En Zijn *Goddelijke natuur* heeft Zijn offeranden geheiligd. "Want door Zijn eeuwige Geest heeft Hij Zichzelf aan Zijn Vader onstraffelijk opgeofferd" (Hebr. 9:14). Aldus kunnen de Nederlandse kanttekenaren, die op sommige plaatsen zeggen dat het kruis, en op andere plaatsen dat de Godheid het altaar was, met elkaar in overeenstemming worden gebracht.
- (3) En zie nu nog het doel van Zijn offerande, of het gevolg. En dat *is de volledige verzoening en uitdelging van de zonden van alle uitverkorenen, van het begin der wereld tot aan het einde* (Hebr. 1:3 en 1 Joh. 2:2): "En Hij is een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de gehele

wereld." Deze volle verzoening en uitdelging hebben de gelovigen onder het Oude Testament op hun geloofsoefeningen in de toekomstige Borg ook krachtig genoten, en het is zeer menselijk en oneerbiedig gesproken, als men zegt dat zij bekommerd waren en bevreesd dat de Borg mogelijk zou feilen, alsof hun staat dat meebracht! Het blijkt toch wel anders in de heiligen,, welk een sterk vooruitziend geloof zij hadden. En het kan ook nu nog wel plaats hebben onder ongeloof en bestrijding, dat men twijfelt of de Messias wel gekomen is, en of zij Hem wel hebben. Zo gaan er ook heden ten dage nog wel velen al hun dagen heen in de vreze des doods.

2. Als Priester is Hij ook *de Voorspraak van Zijn volk* (1 Joh. 2:1). Daarom wordt gezegd dat Hij voor hen, dat is in hun plaats, hun ten goede verschijnt (Hebr. 9:24) en dat Hij voor hen bidt (Rom. 8:34). Hij neemt hun zaken waar bij God, als een Voorspraak in het Goddelijk gericht in- en tussentredend. Zij zondigen en bederven het dagelijks en kunnen voor de Heere niet bestaan en op duizend vragen niet één antwoorden. Hun consciëntie klaagt hen aan dat zij al de geboden overtreden en steeds tot alle boosheid geneigd zijn. Hun tegenpartijder, de aanklager (de duivel) staat tegenover hen, hen beschuldigende en hen hun oprechtheid betwistend (Job 1:11). Hij wijst op hun vuile klederen (Zach. 3:3). Hier tegenover verschijnt nu de Heere Jezus als Voorspraak, Hij neemt als Borg hun zaak op voor de troon van God om de kwade consciëntie te stillen en de duivel te doen zwijgen. Om voor hen te verwerven vergeving van de veelvuldige zonden van hun hart, mond en daden, en voor hen te verkrijgen al wat ze op de weg en in de strijd nodig hebben.

- (1) Alzo bestaat deze voorbedding van Christus in die genadige en standvastige wil en eis bij de Vader (Joh. 17:9, 24) dat hun personen en hun offeranden om Zijn verdiensten in gunst worden aangenomen en hun gebeden verhoord.
- (2) Deze voorbedding begon direkt na de val. Hij was de enige getrouwe Getuige in den hoge van toen af en al de tijd onder het Oude Testament. En dit verrichtte Hij tijdens Zijn omwandeling in het vlees op de aarde in veel ootmoedige tranen en gebeden (Hebr. 5:7).
- (3) En dit doet Hij nog gedurig in de hemel, nu verheerlijkt zittende aan des Vaders rechterhand. Daar draagt Hij, gelijk eertijds de hogepriester, Zijn volk met al hun noden op Zijn hart. Daar staat Hij met Zijn zoenbloed en leeft Hij om voor hen te bidden (Hebr. 7:25). Dit alles werd door de hogepriester afgebeeld als deze op de Verzoendag zich in het heilige der heiligen stelde.
- (4) Zie daaruit de kracht van deze voorbedding. Zij heeft tot een grond de eeuwige wil of het welbehagen van de Vader. Zij is krachtig door de dood en de voldoening van de Zoon, Welke alles daardoor heeft verworven. Het is Gods eniggeboren en geliefde Zoon, in Wie des Vaders welbehagen is, Die alle dingen vermag en aan Wie alle dingen overgegeven zijn. Wie zou dan gegronde beschuldigingen kunnen inbrengen tegen Gods volk? Zijn voorbedding is met macht, zij is volmaakt, zij is onveranderlijk. Hij leeft daartoe altijd en Zijn voorbedding houdt niet op vóór zij eeuwig behouden bij Hem zijn gebracht.
- (5) Tot deze voorbedding behoort *het zegenen*, hetwelk oudtijds ook het werk van de priesters was. Melchizédek een type van Christus, zegende Abraham (Gen. 14:19). Christus is toch dat Zaad, waarin de volkeren gezegend worden, en op aarde zijnde, zegende Hij de kinderen Zijns volks (Matth. 19:13, 15) en Zijn discipelen toen Hij van hen scheidde (Lukas 24:50).
- (6) Dit zegenen van Christus als Hogepriester en Zoon van God geschiedt met macht. Het geschiedt uit kracht van Zijn verdienste, Zelf die zegen gevende, deze

uitstortende onder de zegenwensen van Zijn knechten. In en door Hem wordt toch Zijn volk gezegend (Ef. 1:3) met alle geestelijke - en ook lichamelijke - zegeningen, welke daarin bestaan, dat Hij hen met God verzoent. Dat Hij hun Zijn Geest geeft tot bekering, dat zij in en door Hem gerechtvaardigd, tot kinderen Gods in Gods huis op - en aangenomen, en door Zijn kracht bewaard en gezaligd worden. En zo heeft Hij ook naar het lichaam voor hen de zegen van Abraham verworven en geeft Hij hun ook al wat zij nodig hebben op de weg, hun toewerpemde eer, somtijds rijkdommen, zegen over hun beroep, redding uit nood en zwaarigheden, zegen over hun kinderen.

En tenslotte is Christus ook gezalfd tot een *eeuwige Koning* over Zijn volk, gelijk de onderwijzer zegt. Dit blijkt uit de voorzeggingen dienaangaande onder het Oude Testament, als de Silo, de Vredevorst, de Koning over Sion. Ook uit de voorbeelden in die tijd, zoals Melchizédek, David en Salomo. Het blijkt ook uit de namen, welke Hij in het Nieuwe Testament draagt, zoals Koning der koningen en Heere der heren (Openb. 19:16), Richter en Wetgever, Overste Leidsman, Vorst des levens, enz. Hij beleed dit, hier op aarde zijnde, voor Pilatus (Joh. 18:36, 37) en in Zijn uiterste versmading stond dit aan het kruis boven Zijn hoofd geschreven: Koning der Joden (Joh. 19:19). En Hij werd er voor erkend door de bekeerde moordenaar, waar Hij Zijn Koninklijke macht aan hem betoonde in hem met Zich in het Paradijs op te nemen (Lukas 23:42, 43).

- (1) Dit Koninklijk ambt bestaat in de genadige en almachtige regering en besturing van Zijn volk en het strekt zich uit over alle dingen in hemel en op aarde (Matth. 28:18), alles aan Hem onderworpen zijnde. Hij heerst zelfs in het midden van Zijn vijanden. In het bijzonder heerst Hij als Koning over Zijn volk, hen vergaderende, hen besturende en hen beschermende tegen al hun vijanden.
- (2) Als zulk een Koning betoonde Hij Zich in Zijn geboorte, door getuigenis van de wijzen uit het oosten en de engelenzang, en werd Hij door een stem uit de hemel uitgeroepen bij Zijn Doop. Als zulk een Koning gebood Hij over wateren winden, bedwong en verbrak Hij satans macht, en werd Hij in Zijn hemelvaart verhoogd, ontving Hij een scepter en een kroon, en werd met eer, en heerlijkheid gekroond (Hebr. 2:9). Als zulk een Koning geeft Hij Zijn wetten en oefent Hij Zijn macht in hemel en op aarde, Zijn gezanten uitzendende, dezen door Zijn Geest besturend. Ook beschikt Hij over wapenen om neder te werpen al wat Zich tegen Hem verheft (2 Kor. 10:4).
- (3) Als zulk een Koning betoont Hij Zich in de besturing van Zijn volk. Hij geeft herders en leraars onder hen, door Zijn Geest bekwaamd, want Hij is met hen al de dagen. Hij verordent Zijn dienst in de prediking des Woords en de bediening van Doop en Avondmaal, in de openbare gebeden en het psalmgezing, en stelde daartoe een dag in, de dag des Heeren (Openb. 1:10) om Hem dan bijzonder eer te geven.
- (4) Als zulk een Koning zal Hij Zich ook betonen in Zijn wederkomst ten oordeel, als Hij verschijnt op de troon Zijner heerlijkheid op de wolken. Als Hij allen zal doen komen voor Zijn rechterstoel en het oordeel over allen zal uitspreken. Als Hij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde scheppen zal, waarin gerechtigheid woont, en Hij zo het Koninkrijk aan de Vader zal overgeven (1 Kor. 15:24). Uit dit alles blijkt dat de Heere Jezus is een eeuwig Koning, en dit was Hij ook onder het Oude Testament, Dat Hij algemeen heerst over alles, engelen, duivelen, mensen en alle schepselen. Maar bijzonder alles regeert en bestuurt tot Zijn eer en ten welzijn van Zijn kerk. Ook dat Zijn Koninkrijk niet van deze wereld is, en dat het niet komt met uiterlijk gelaat. Het strekt zich voornamelijk uit over de zielen en consciënties der

mensen, want Hem alleen komt de heerschappij daar over toe, naar Wiens Woord en Koninklijke wet alles moet worden verricht.

- (5) Want ten laatste, Hij is de Koning der ere, de Heere der heerlijkheid. Voor Hem zal zich buigen alle knie in. de hemel en op de aarde, enz. En Hem komt het toe dat men Hem vreest.

Toepassing

Ziedaar, vrienden, Christus u voorgesteld zoals Hij de Toevlucht is voor een in en bij zichzelf verloren ziel. Hij wordt u voorgesteld als een Man, bij Wie verberging is tegen de wind van Gods toorn en oordelen, en tegen de vloed, als de schaduw van een zware rotssteen in het midden van een dorstig land (Jes. 32:2). Zie de Waterfontein voor vermoeide en amechtige zielen, de Grondsteun van het gelovige volk, waar al de ogen dergenen, die licht in hun ellende hebben en die nood hebben, op zien. U voorgesteld als die Steen, waarop zeven ogen zijn, Welke de Heere der heirscharen heeft gemerkt en Welke God de Vader heeft verzegeld.

A. Vrienden, wat is het toch hoog en wonderbaar groot voor die zulks zien mogen, nog te leven onder de aanbidding van Christus. En wat is het toch onverantwoordelijk indien men daarmede niet werkzaam is, en men geen heerlijkheid ziet in Christus met betrekking tot zijn arme, verloren ziel. Ja, wat is het toch onverantwoordelijk om in het midden van al dat licht verloren te gaan, zijn ziel en lichaam te verliezen en met een leugen in zijn rechterhand te staan. Te menen dat men gemeenschap heeft aan Hem, en toch wel te weten - indien men maar naar binnen ziet - dat men meer heerlijkheid in de aarde, in de genieting der zonden, ja in het doen van zijn godsdienstplichten ziet, dan in Christus. En dan toch nog vast te houden aan zijn inbeelding, toch nog hoop te hebben, bij het sterven in de hemel aan te landen. En bij velen is dat zelfs nog een allersterkste hoop. Maar voor zulk een ziel zal het zo verschrikkelijk zijn als zij vergaat. O vrienden, wat is het toch een zwaar werk om een mens te doen geloven dat hij Christus mist!

1. Mensen, die uw eigen blindheid nooit gezien of gevoeld hebt, kunt gij niet zien, dat gij geen deel aan Christus hebt? Gij, die met de Farizeeën (Joh. 9:40, 41) niet geloven kunt dat gij zo blind zijt, waar Jezus hun zegt: "Och, dat gij wist dat gij blind waart." Gij gaat gerust en zorgeloos naar de hel, zonder ooit een zieke nacht over uw zonden te hebben gehad, of over de vraag waar gij nog ooit eens belanden zult. Een ander ziet het en schrikt voor uw einde, en gij ziet er niets van, en evenwel gelooft gij niet dat gij blind zijt. O mensen, de ogen te openen in het verderf, dat zal verschrikkelijk zijn. Och, roept toch sterk tot God, dat Hij deze dood van u weg neme en dat gij aan deze zijde van het graf nog ontwaken mocht.
2. Gij moest toch wel besluiten dat gij Christus mist, omdat gij nooit uw dwaasheid hebt gezien. En niemand zal ooit tot Christus komen als Profeet, tenzij hij dwaas is in zichzelf en dus Hem nodig heeft, ja tenzij hij zijn dwaasheid ziet in het zoeken en achten van de dingen van de tijd boven Christus. Of zo hij al wat godsdienstiger is, die de dwaasheid van zijn eigen bouwen en werken aan zijn zaligheid inziet. O, als God hem licht geeft, dan ziet hij pas dat hij met al dat werken zijn verderf verhaast. Hebt u die dwaasheid van uw rusten op uw kerkgaan, bidden, eerlijkheid enz. nog nooit gezien? Dan zijt gij nog nooit tot deze Leraar gekomen Want wat zou u ook met Hem doen? Gij kunt het nog zo goed stellen buiten Hem.
3. Mocht gij hieruit zien dat gij Christus mist, dat gij nog nooit iets van uw zonden hebt gezien. De woorden zijn wel in uw mond bestorven dat gij zondige mensen zijt,

en naar de letter kunt gij er wel veel van spreken, maar gij hebt nooit iets gezien van het atheïstische en goddeloze wat in elke zonde is, of het God ontterende en onbetamelijke er van. Nooit iets gezien van de zielverslindende kracht, welke is in de schuld en in de heerschappij van elke zonde. Hoe elke zonde het er op toelegt om uw ziel te verderven en om u te verdoemen. En dan zijt gij niet recht bang voor uw zonden, evenmin als voor een wrede leeuw, die slechts op de muur is geschilderd. Mensen, wat zoudt gij dan met Christus als Priester doen? Niemand wordt van de schuld en de verdoemende kracht van de zonden door Christus vrijgemaakt, of hij heeft een hartelijke lust om van de macht en heerschappij der zonden en van zijn liefde tot dezelve te worden vrij gemaakt. Denkt er eens bedaard over na, zou Christus wel voor zulken zijn, die wel zin in Hem hebben als zij sterven, om door Hem van de verdoemenis te worden bevrijd, maar die er hier evenwel geen zin in hebben om met en voor Hem te leven? Wel, de Heere doe het u toch zien!

4. En eindelijk, mocht God u ook hieruit doen zien dat gij Christus mist, daar gij nooit van Heere en Koning zijt veranderd. Immers is een wandelen naar de wil der gedachten en des vleses daarvan aan bewijs. Paulus noemt het ook een wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht der lucht, welke krachtig werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid. En een dienen van de wereld, alzo te leven dat men gevoelen kan dat het niet is naar Zijn wet, kan immers niet samengaan met Christus als Koning te erkennen. En als Jezus uw Koning was. dan zou ook dat een klaar bewijs er van zijn, dat gij Zijn onderdanen lief hebt en ten allernauwste met hen verenigd zijt (1 Joh. 4 en 5). Hebt gij lust om de toorn des Lams te ontvliesen? Want waarlijk, Hij is een Rotssteen der verberging voor Zijn volk, maar Hij is ook een Steen, Die zal verpletteren waar Hij op valt.
 - O, gaat in uw eenzaamheid voor Hem op uw knieën, Die gij niet kent. Belijdt Hem uw blindheid, uw indrukkeloosheid. Erkent aan Hem dat gij van zonden hoort, en ze evenwel niet ziet, en dat gij het licht verbeurd hebt. Houdt in die weg aan, het mocht Zijn tijd eens worden om u in deze weg te onderwijzen.
 - Verzoekt Hem, dat Hij als Profeet, van Wie gij hebt gehoord, Zijn hand toch aan u legge. O, mocht gij maar onder die hand en leiding komen, want dan zal Hij u wel verder brengen.
 - Weest toch getrouw aan het licht dat u hebt. Dat u toch niet doet datgene, waarvan u weet dat het zonde is of waaraan u twijfelt. Gaat toch veel in de eenzaamheid, en legt u voor Hem neer, zo hard van hart en zo ellendig als gij zijt.
 - Waakt er toch voor, als zondaars u aanlokken, dat gij daarin niet bewilligt. En als zij de vromen lasteren, doet daaraan toch niet mee.
 - En tenslotte zucht toch, dat Jezus uw onmacht aan u ontdekke. Want dat is Gods werk. En dat gij Hem in het oog krijgen mocht, de Schoonste van alle mensenkinderen. Genade is op Zijn lippen uitgestort en Hij wil het ook doen. Och, dat u het eens mocht zien en overnemen.

B. En vrienden, die enigszins ontwaakt zijt of enige overreding of overtuigingen hebt, ziet toch Wie Hij is, waar gij wezen moet en waar gij gebracht moet worden. Zucht toch, dat gij niet rusten moogt voordat Christus u tot Zich gebracht heeft. Want buiten dit gaat gij met hoeveel werkzaamheden ook toch verloren. Roept toch sterk om rechte ontdekking of om vermeerdering daarvan. Want zonder deze zult u geen recht werk krijgen om onder de hand van die Leraar te komen. Zucht toch veel dat gij voor bedrog bewaard moogt blijven Want dat bedrieglijk en ondoorgrondelijk hart drukt Gods volk zo menigmaal. Zij weten dat een mens zo ver kan komen en toch genade missen.

Tot moedgeving van de oprechte zoekers moge nog het volgende dienen.

- Christus is door Zijn Vader tot deze drie ambten aangesteld om zulken te helpen; waarom zou Hij het dan niet doen? Hij roept daarom (Spr. 9:4, 5): "Wie is slecht? Hij kere en zich herwaarts! En tot de verstandelozen zegt Hij: Komt, eet van Mijn brood, en drinkt van de wijn, die Ik gemengd heb."
- Hij is oneindig gewilliger om Zijn werk aan de allerellendigste te doen, méér dan u ooit zijn kan, als u al gewillig zijt geworden. Als Hij niet gewillig was om u te helpen, waarom zou Hij u op de wereld Zijns aardrijks laten leven, en u in gezondheid onder de middelen der genade doen verkeren?
- Och, stelt Hem uw onverbreekbare banden, welke gij ziet en welke gij niet ziet, voor, en verzoekt uit uw onwaardigheid, zo gij maar kunt, dat Hij een straatje van Zijn licht en liefde zende in uw harten. Want dat alleen zal uw banden kunnen breken en uw hart oprecht maken voor Hem, ja het doen smelten in liefde tot Hem vanwege uw zonden.
- En eindelijk, houdt u in Zijn weg. Houdt in deze lage weg van klagen en belijden uit uw toestand aan. Zoekt de gestalte van de Kanaänese vrouw. Vrienden, het is van ouds niet gehoord wat Hij doen wil aan degene, die zo op Hem wacht.

C. Volk van God, och dat u uit dit verhandelde mocht zien tot welk een heerlijke staat God u heeft verheven.

1. Al dit werk van eeuwigheid en in de tijd, in de uitvinding, beraming en uitvoering van die hoge weg, ja in de zending van dienaren om dit alles aan u te verkondigen, was om u wentwil.
2. Ja, wat heeft de Heere Jezus al aan u gedaan? Menigmaal de allerslechtste, de ongeschiktste, onkundigste, goddelooste in uw woonplaats, geslacht of huis, en daar is de eeuwige vrije genade op gevallen.
3. Aan zulk een volk heeft Christus de verborgenheden van Zijn Koninkrijk geopenbaard. Zulken heeft Hij geleerd hoe zij met hun zonden tot Hem als Priester moeten komen, en hoe zij de gehele Christus zouden aannemen, zo ellendig als zij waren, zich met al wat zij hadden aan Hem weer zouden overgeven. En terwijl anderen onderweg omkomen, heeft God u voor bedrog bewaard.

Dat gij dan, volk van God, tot uzelf ook mocht inkeren en zien waar gij nu zijt. Vrienden, ik zal daar niet veel van zeggen, maar mocht u onder weinige woorden, die u wel kunt verstaan, gegeven worden veel te zien.

- (1) Vroeger de wereld de rug toegekeerd en onvatbaar voor alle schijnschoon vanwege het zien van de heerlijkheid van Christus en door de bezetting van de liefde tot Hem. En hoe menigmaal deze eerste liefde verlaten, het één uit het oog, en het ander in oog en hart weer terug kregen.
- (2) Vroeger nergens banger voor dan voor de zonde, en dat uit liefde tot Jezus. Dat was door de gemeenschapsoefening met Hem, waar licht van afdaalde. En hoe staat het nu in het stuk van door het verenigd geloof tot rechtvaardigmaking dagelijks in Hem te blijven tot verzoening en uitzuivering? Is de zonde nog wel zulk een verschrikkelijk ding?
- (3) Vroeger de gehele Christus met Zijn kruis en alle wegen, niet één uitgezonderd, op Zijn kosten gekozen. En nu beroerd door de minste tegenheid en menigmaal verwijderd van het kruis op te nemen en achter Christus te dragen. O, wat een dodelijke verzwakking.

- (4) Vroeger nooit verlegen op zware posten, want de toegang tot Christus was open als Raadgever in die gevallen. Het afhangen van Hem bij ogenblikken waren de ademhalingen der ziel, en nu als onder de doden, ja als die in de e1-aven liggen. Dat men nou zeggen: Er is geen hoop meer, zo lang al in het graf! O nee, Hij wil Zijn volk en Hij zal hen uit de graven ophalen. Hij zal wederbrengen uit Basan en uit de diepte der zee.

En eindelijk, volk van God, die de arbeid in Jezus' ziel hebt veroorzaakt, nog het volgende tot uw bestiering.

- Denkt veel daaraan, dat gij van alle eeuwigheid, zo eeuwig als God eeuwig is, uitverkoren zijt, en dat tot de eeuwige heerlijkheid. Ziet dan wat u in dit korte proeftijdje op aarde past en betaamt. Zo gij hier op uw doorreis met andere dingen u laat ophouden, als gij straks in de hemel komt en daar droefheid zou kunnen zijn, dan zoudt gij tot die droefheid ook een eeuwigheid nodig hebben. Maar God zal daar alle tranen afwissen. Zoekt toch opnieuw langs de weg van vernedering in Christus overgezet te worden. Opdat Hij weer als Profeet uw verstand bezitte, als Priester uw consciëntie besprengt en reinigt, en als Koning u wil innemen. Denkt aan het gebed des Heeren.
- En ten laatste, dat die nog bewaard gebleven zijn en nog iets hebben van het inblijven in Christus, wakende en biddende gemaakt en bewaard mogen worden tegen de verzoeken van binnen en van buiten. O, zij hebben de beloften, *zij zullen overwinnen en eens met Hem heersen als Koning op Zijn troon. Amen.*

ZONDAG 12 (tweede gedeelte) (Vraag 32) DE CHRISTENNAAM

Vraag 32: Maar waarom wordt gij een christen genaamd?

Antwoord: *Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus en alzo Zijn zalving deelachtig ben; opdat ik Zijn Naam bekenne, en mijzelf tot een levend dankoffer Hem offere, en met een vrije en goede consciëntie in dit leven tegen de zonde en de duivel strijde, en hiernamaals in eeuwigheid met Hem over alle schepselen regere.*

In de reden waarom de gelovigen christenen genaamd worden zien wij:

- A. Dat in de vraag aan de gelovigen de naam christenen gegeven wordt, en
- B. In het antwoord welke de redenen zijn van deze benaming.

A. Wat de naam christenen betreft, het woord christen is afgeleid van het woord *Christus*, het Hoofd, de Heere, Meester en Bruidegom van Zijn kerk. Het is een Griekse naam, welke ook in het Hollands wordt gebruikt, en het betekent één, die aan Christus, de Gezalfde, toebehoort. Wij vinden deze naam driemaal in de Bijbel vermeld. In Hand. 11:26 in Antiochië, in Hand. 26:28 door Agrippa, en in Petrus 4:16: "Maar indien iemand lijdt als een christen, die schame zich niet".

- Van oude tijden af was het algemeen de gewoonte dat discipelen naar hun meester werden genoemd. In het Oosten werden de namen en merktekenen van hun heren op de voorhoofden der dienstknechten gebrand. Daarop wordt in de Openbaring meermalen gezinspeeld. In Openbaring 7:3 zegt de engel: "Beschadigt de aarde niet, tot «ij de dienstknechten onzes Gods zullen verzegeld hebben aan hun

voorhoofden." Zo spreekt ook Jezus Zelf (Openb. 3:12): "Die overwint, Ik zal op hem schrijven de naam Mijns Gods, en de naam der stad Mijns Gods, dat is het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel van Mijn God afdaald, en ook Mijn nieuwe Naam."

- Ook is er niets algemener dan dat een vrouw naar haar man wordt genoemd. Zo was het al van den beginne (Gen. 2:23): "Men zal haar manninne heten, omdat zij uit de man genomen is." En ook is de vereniging van een hoofd met zijn leden zo nauw, dat zij één naam moeten dragen. Daarom wordt de vergadering der gelovigen niet slechts christelijk, maar zelfs Christus genoemd (1 Kor. 12:12): "Want gelijk het lichaam één is, en vele leden heeft, en al de leden van dit ene lichaam, velen zijnde, maar één lichaam zijn, alzo ook Christus." Ziet dus, dat naar het zeggen van Paulus (Ef 3:15) uit Hem alle geslachten in de hemelen en op de aarde genaamd worden.
- Deze naam, christenen, wordt nu aan de discipelen van de Heere Jezus gegeven (Hand. 11:26): "En het is geschied, dat zij een heel jaar tezamen vergaderden in de gemeente, en een grote schare leerden, en dat de discipelen te Antiochië eerst christenen genaamd werden." Welke naam christen, afgeleid van Christus, aan de gelovigen toekomt, en niet de naam jezuiet, afgeleid van Jezus. Want zij zijn met Jezus geen zaligmakers, maar wel met Christus gezalften, naar hun mate. Tevoren werden zij discipelen genoemd, of discipelen des Heeren (Hand. 9:1), of gelovigen (Hand. 10:5), of broeders (Joh. 21:23), of kinderen Gods, enz. Maar toen hun aantal vermeerderde en bijzonder onder de heidenen, werden Joden en heidenen, die discipelen van de Heere Jezus geworden waren, met één naam christenen genoemd.
- Deze benaming is het allereerst geschied te Antiochië (Hand. 11:26), zijnde op die tijd de grootste en machtigste stad van geheel Azië, de hoofdstad van Syrië, de voornaamste woonplaats van de kerkmoorder Antiochus¹⁵, die de antichrist van de oude tijd was. Van deze stad, waar de troon des satans was, heeft Jezus de naam van Zijn volk en Koninkrijk doen uitgaan, want de nieuwe naam van Zijn volk kon nooit roemruchtiger en in korte tijd door de gehele wereld verspreid worden dan door zulk een aanzienlijke en machtige stad.
- En opmerkelijk is hierbij, dat de naam van christenen hier het eerst gegeven werd aan de heidenen, of althans aan een gemeente, welke voor een gering deel uit Joden, en merendeels uit heidenen bestond. En dan wel te Antiochië, een heidense stad. Zo zou het openbaar worden (Hand. 10:34, 35) dat God geen aannemer van de persoon is, maar dat in elk volk een ieder, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. En ook (Gal. 6:15), dat in Christus Jezus noch besnijdenis enige kracht heeft, noch de voorhuid, maar alleen het nieuwe schepsel.

Dan staat ons nog te onderzoeken welke redenen de onderwijzer heeft om zo persoonlijk te vragen: ***Waarom wordt gij een christen genaamd?***

1. Dit doet de onderwijzer omdat toch elk mens wat heeft dat hij ervoor houdt velen bedriegen zichzelf met valse overleggingen, op hun wijze menende en zoekende in te gaan, en die het niet zullen kunnen (Lukas 13:26). Salomo zegt (Spr. 14:12): "Er is een weg, die iemand recht schijnt, maar het laatste van die zijn wegen des doods." Zoals de Joden zich er op beroemden dat zij Abrahams zaad waren, menende door dat uitwendige voorrecht tot de zaligheid gerechtigd te zijn. Zij wisten niet dat alleen het geestelijke zaad de Heere aangenaam was (Gal. 3:29), en dat alleen die in Christus zijn, Abrahams geestelijk zaad zijn, en dat die alleen naar de belofenis erfgenamen zijn. Zo is het nu nog. Menigeen noemt zichzelf een christen en beroemt

¹⁵ Antiochus Epifanus ontheiligde en sloot de tempel te Jeruzalem, 167-165 vóór Chr. jaartelling

zich met en in die naam, omdat hij onder de christelijke religie geboren is, in Christus naam is gedoopt, belijdenis van de christelijke leer heeft gedaan, ten Avondmaal gaat, en een onbesproken wandel heeft.

Vrienden, menigeen gaat met zulk een allersterkste hoop en verwachting verloren. De Heere Jezus zegt (Matth. 7:21): "Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is".

2. Ook vraagt de onderwijzer dit om aan te tonen hoe weinigen het wel zijn, die waarachtig christenen zijn; dat er wel velen geroepen zijn, maar weinigen uitverkoren (Matth. 13:16). Dat het maar een klein kuddeke is, waaraan de Vader naar Zijn welbehagen het Koninkrijk wil geven (Lukas 12:32). Want indien zulke zaken, als in het antwoord worden opgegeven, vereist zijn om een waar christen te zijn, hoe velen missen deze en hoe weinigen hebben het. Is het zo, dat een iegelijk, die de naam van Christus noemt, dus zich een christen noemt, zich afscheidt van de zonde (2 Tim. 2:19), hoe weinigen zullen er dan zijn!
3. En ook geeft de onderwijzer met deze manier van vragen het geoorloofde te kennen, ja de noodzakelijkheid en hoe zulks op de Bijbel is gegrond, dat de ene mens aan de andere vraagt naar de gronden van hetgeen hij voorgeeft te zijn. En voornamelijk wel in zulk een zaak van eeuwig belang brengt de liefde tot de naaste zulks mede. Daarom geeft deze man in Christus dan ook geen antwoord zoals wel de taal der goddelozen is: *Mijn staat raakt u niet*, enz. Integendeel, hij is bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die hem rekenschap van de grond zijner hoop afvordert (1 Petrus 3:15), zoals nu uit het antwoord blijkt.

B. Zien wij dan de redenen van deze benaming, waarom de gelovigen christenen worden genoemd, welke de onderwijzer hier in zijn antwoord noemt.

Als eerste grond wordt dan genoemd de betrekking, welke de gelovigen hebben op de Persoon van de Middelaar. De onderwijzer zegt: ***Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus ben.***

Eerst moeten wij dus bezien *wat door deze betrekking van een gelovige op Christus moet worden verstaan.*

- (1) Dit wil zeggen *in Christus te zijn, of wel overgezet te zijn in Hem* (2 Kor. 5:12): "Zo dan indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbij gegaan, ziet, het is alles nieuw geworden." Ef. 1:13: "In Welke - te weten Christus - ook gij zijt, nadat gij het Woord der waarheid, namelijk het Evangelie uwer zaligheid gehoord hebt; in Welke gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met de Heilige Geest der belofte." En Ef. 2 :13: "Maar nu in Christus Jezus zijt gij, die eertijds verre waart, nabij geworden door het bloed van Christus." Het wil zeggen met Christus verenigd te zijn, tot Hem te komen, in Hem te geloven, gelijk deze woorden wel verwisseld worden (Joh. 6:35): "Die tot Mij komt, zal geenszins hongeren; die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten." Het wil zeggen één geest met Christus geworden te zijn (1 Kor. 4:17): "Maar die de Heere aanhangt, is één geest met Hem." En Ef. 3:17: "Opdat Christus door het geloof in uw harten wone".
- (2) Om nu de nauwheid van deze vereniging uit te drukken, kan men zeggen dat het is een eigenlijke, geestelijke, waarachtige en allernauwste vereniging, welke wordt vergeleken:
 - bij eenwijnstok met zijn ranken (Joh. 15:5);
 - bij een boom met zijn enten (Rom. 11:24);
 - bij het hoofd en zijn leden (Ef. 1:22, 23);

- bij de spijs met het lichaam (Joh. 6:54-56);
 - bij een kled en het lichaam (Rom. 13:14 en Gal. 3: 27): "Want zo velen als gij in Christus gedoopt zijt, hebt gij Christus aangedaan."
 - Ook bij een huis met zijn fundament (1 Petrus 2:5): "Zo wordt gij ook Zelf als levende stenen gebouwd tot een geestelijk huis."
 - Bij een huwelijksvereniging (Hos. 2:18, 19): "En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja, Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en gij zult de Heere kennen." Hierdoor staan de schulden van de één op de rekening van de ander, en de rijkdommen, goederen en gerechtigheden van de één staan op de rekening van de ander. Alzo noemt de kerk de Heere Jezus (Jer. 23:6): "De Heere onze Gerechtigheid."
 - Ja, de Heere Jezus drukt deze nauwe verbinding uit in Joh. 17:21: "Opdat zij allen één zijn, gelijkewijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn".
4. Deze band van vereniging is in de eeuwigheid begonnen (Ef. 1:4): "Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem vóór de grondlegging der wereld." Alzo waren (Spr. 8 :31) Christus' vermakingen van eeuwigheid met de mensenkinderen. En deze band van vereniging wordt hier in de tijd gewerkt en gelegd (Ezech. 16:8): "Ik zwoer u en kwam met u in een verbond, en gij werd Mijne." Jes. 44:5: "Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren; en die zal zich noemen met de naam van Jakob; en gene zal met zijn hand schrijven: Ik ben des Heeren; en zich toenoemen met de naam van Israël." En deze band wordt in de eeuwigheid voltrokken (Ef. 5:27): "Opdat Hij haar Zichzelf heerlijk zou voorstellen, een gemeente, die geen vlek of rimpel heeft, of iets dergelijks".

Zien wij nu nog in het kort, hoe het toegaat als een ziel met Christus wordt verenigd. Hiervan moeten wij iets zeggen, opdat elk zich bij deze zaken zou kunnen neerleggen en zou kunnen zien of hij deze betrekking op Christus heeft, of hij door het geloof een lidmaat van Christus geworden is, of dat hij deze grote zaak mist.

1. De Heilige Geest werkt in allen, die ooit lidmaten van Christus geworden zijn, vroeg of laat *overtuiging van zonden en van hun verloren staat*. Hij doet hun zien en geloven dat zij het van nature niet zijn, maar dat zij (Ef. 2:12) vreemdelingen van de verbonden der belofte zijn, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. Ja, de Geest overtuigt zulk een ziel van haar diepe onmacht, voortspruitende uit diepe onwilligheid en hooggaande vijandschap. Dat ziet en gelooft zulk één met kracht (Joh. 5:40): "Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven zoudt hebben."
2. En bijzonder overtuigt de Geest hem van zijn afkerig hart van de weg van vrije genade. Dit alles brengt deze mens aan het bidden en worstelen. Dan staat er van Paulus geschreven (Hand. 9:11): "Zie, hij bidt." En als dan God daarbij Zichzelf in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid of ook maar iets daarvan ontdekt, terwijl de weg van ontkoming voor zulk één verborgen is, wel vrienden, dan komt het er op aan. Is het een wonder, dat dan troost gezocht wordt bij de dood, wanneer het hemels Evangelie voor zulk een ziel bedekt en verborgen blijft? Doch waar God op zaligmakende wijze Zijn hand aanlegt, zulken bewaart Hij en aan zulken ontdekt Hij op Zijn tijd, wijze en mate dat wonderlijke Evangelie.
3. Zulke zielen houdt God aan het werk en die leert Hij roepen om bewaring voor bedrog en voor bet aangrijpen van valse christussen, die leert Hij roepen om de openbaring van Christus bij Zijn eigen licht. Daar is zulk een rusteloosheid bij als

bij de kerk in Klaagl. 3:49-5: "Mijn oog vliet en houdt niet op, omdat er geen rust is; totdat de Heere uit de hemel mijn ellende aanschouwe en die zie." En zoals bij David in andere omstandigheden (Psalm 132:4, 5), die zichzelf geen slaap en zijn oogleden geen sluimering wilde geven totdat hij een plaats voor de Heere had gevonden. Zo zuchten zulken ook om een plaats voor God en Christus in hun hart.

4. Aan zulk een ziel, die een waar lidmaat van Christus wordt, wordt op Gods tijd Christus geopenbaard, gelijk er geschreven staat (Joh. 14:21): "Die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal Hem liefhebben en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren." En in Gal. 1:15-16 zegt Paulus, dat het God behaagd heeft Zijn Zoon in hem te openbaren. Dit wordt *een openbaring* genoemd, *zoals Jezus niet aan de wereld doet*, Matth. 11:25. Nu weten wij dat de wereld, of althans allen die onder het Evangelielicht leven, de uitwendige openbaring door het Woord genieten. Derhalve is dit een geheel andere openbaring. Tevoren heeft zulk een ziel ook wel geweten door onderwijs, horen en lezen, dat er een Jezus was. Maar de openbaring van Christus door de verlichting van de Geest van Christus aan en in zijn ziel, heeft zulk één tevoren niet gekend. Daarom zegt Job (42:5): "Met het gehoor der oren heb ik tevoren van U gehoord, maar nu ziet u mijn oog." Deze openbaring gaat gepaard met een rechte ontdekking van de wettische gestalte en de verkeerdheid, welke woont in het hart, en bijzonder ook van de onmacht.
5. Zulk een ziel ziet dan de hoge noodzakelijkheid om tot Christus te komen, zo ellendig als zij is, en echter toch van rondom gebonden zijnde, kan zij niet. Ja zulk één ziet zijn onwilligheid in al haar kracht. Tevoren meende hij dat Christus onwillig en hij gewillig was, maar nu ziet hij het heel anders. Daarom is het het werk des Geestes, zulk een ellendige, onmachtige, onder onwilligheid gebundene te leren om tot Christus te komen zoals hij is. Hem aan te nemen en zichzelf aan Hem over te geven met al zijn zonden en banden, zonder iets over te houden. O, dat kiezen van een arme, naakte en gekruiste Christus; alle wereldse en zondige vergenoegingen en gemakkelikheden op Golgotha bij Hem te verliezen, en dat op Zijn aanbieding, dat Hij zulk één, zo zondig, zo ellendig, zo gruwelijk, zo afkerig als hij is, wel hebben wil. En de ziel, waaraan dit gegeven wordt, wacht dan niet en stelt niet uit, maar zegt met Jeremia (3:22): "*Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, maak Gij mij maar alles, wat Gij weet dat ik wezen moet. Verbreek maar en bouw maar op, doe maar alles wat aan zulk een vuil en onwaardig iemand moet geschieden. Hebt Gij lust Uw schepseltje met vrije goedheid te beschamen, o God der liefde, Halleluja! Amen.*" Die het van de Vader gehoord en geleerd heeft (Joh. 6:45), komt zo tot Christus, en niemand anders kan tot Hem komen, tenzij de Vader hem trekt. Joh. 1:12: "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven." Bijzonder spreekt in deze hetgeen Boaz tot Ruth zei nadat zij haar volk en haar vaders huis verlaten had en tot hem gekomen was (Ruth 2:12): "De Heere vergelde u uw daad; en uw loon zij volkomen van de Heere, de God Israëls, onder Wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen." De Heere geeft eerst uit vrije genade de daad, en dan hangt Hij er nog zulk een loon aan.
6. En eindelijk, gelijk de ziel zich van haar kant, met ál wat zij is en heeft, aan Christus overgeeft om de Zijne te worden, ontvangt zij ook de Persoon van Christus als Profeet, Priester en Koning, met al wat Hij is en heeft, tot een eeuwige Inwoner in de ziel. Deze vereniging dus is wederzijds (Hoogl. 2:16): "Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijne", en Hoogl. 7:10: "Ik ben mijns Liefsten, en Zijn genegenheid is tot mij." Door deze wederzijdse vereniging komen hun schulden op Christus' rekening, en krijgen de gelovigen gemeenschap aan de rijkdom en goederen van Christus. Wat

moet hier een arme, naakte, vuile, mismaakte bruid, die van rondom in schulden zit, wel verbaasd staan! Al wat Christus is, dat is Hij voor haar. Tegen haar schulden ontvangt zij Zijn eeuwige gerechtigheid, welke door toerekening de hare wordt. Tegen haar onheiligheid en haar ongelijkvormigheid en onvolmaakte daden ontvangt zij Zijn Geest, Zijn heiligheid en volwichtige gehoorzaamheid. Tegen haar blindheid en dwaasheid ontvangt zij Christus tot licht en wijsheid in allerlei gevallen.

7. Ja, Christus wordt voor zulk een onmachtige tot sterkte, om in Hem vruchten te dragen (Joh. 15:4, 5): "Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen, zo zij niet in de wijnstok blijft; alsook ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft. Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen". Alzo wordt Christus aan zulk een gelovige ziel bekend in al Zijn dierbaarheden. En de Heilige Geest leert haar met al haar noden, ellenden en behoeften in Hem te schuilen en in alle gevallen van Hem af te hangen om licht en kracht. Ja, Christus wordt voor zulk één al hetgeen Hij van de Vader geworden is (1 Kor. 1:30): "Tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing".

*Ziet nu verder hoe alleen door deze betrekking de gelovigen gemeenschap hebben aan de Goddelijke zalving van Christus. Wij zullen daarbij er op letten wat door de zalving van de gelovige moet worden verstaan. De onderwijzer zegt: **En dat ik Zijn zalving deelachtig ben.***

(1) Dit wil zeggen, *dat de gelovigen mede deel en gemeenschap hebben aan die Geest, waarmede Christus zonder mate is gezalfd* (2 Kor. 1:21, 22): "Maar Die ons met u bevestigt in Christus, en Die ons gezalfd heeft, is God; Die ons ook heeft verzegeld en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven." Want de gelovigen zijn (Rom. 8:29) tevoren verordineerd om het beeld van de Zoon van God gelijkvormig te worden, en volgens Psalm 68:19 heeft Christus bij Zijn hemelvaart gaven genomen, om deze uit te delen onder de mensen. Dus lezen wij ook in 1 Joh. 2:20: "Doch gij hebt de zalving van de Heilige", en in vers 27 "En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u." Dit kan ook niet anders. Een lidmaat van het Hoofd Christus moet Zijn zalving deelachtig zijn, want een hoofd kan niet zo rijkelijk en wel zonder mate worden gezalfd, zonder dat ook de leden van die zalving iets ondervinden (Psalm 133: 2, 3): "Het is gelijk de kostelijke olie op het hoofd, nederdalende op de baard, de baard van Aaron; die neder daalt tot op de zoom van zijn klederen. Het is gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Sion." Daarom staat er in Hoogl. 1:3, *dat de Naam van Christus is als een olie, welke wordt uitgestort.*

(2) Deze zalving der gelovigen maakt hen in- en uitwendig bekwaam tot al hetgeen waartoe God hen roept. Het veroorzaakt in hen een geestelijk hart, het maakt hen krachtig in de Heere. Zij worden aangedaan met kracht uit de hoogte (Lukas 24:49). En dit geeft hun goede moed en richt hen op (Psalm 18:3334): "Het is God, Die mij met kracht omgordt; en Hij heeft mijn weg volkomen gemaakt. Hij maakt mijn voeten gelijk als der hinden, en Hij stelt mij op mijn hoogten." Ook vloeit daaruit die geestelijke blijdschap (Psalm 45:8, vergeleken met Jes. 61:1-3) waar Jezus zegt: "De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om de gevangen vrijheid uit te roepen, en de gebondenen opening der gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, en de dag der wraak onzes Gods; om alle treurigen te troosten; om de treurigen Sions te beschikken, dat hun

gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest; opdat zij genaamd worden eikenbomen der gerechtigheid, een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde." Daarom zegt David ook, dit ervarende (Psalm 23:5): "Gij zalft mijn hoofd met olie." Ja ook verspreidt die zalving een wonderlijke geur en reuk van de gelovigen naar buiten, zij maakt hen liefelijk en aangenaam. Wij lezen in Joh. 12:3 dat het huis vervuld werd van de reuk der zalf. En in Psalm 45:9: "Al uw klederen zijn mirre en aloë en kassie, uit de elpenbenen paleizen, vanwaar zij u verblijden." En door die liefelijke reuk zullen ook anderen getrokken worden naar waar zij het ook krijgen kunnen. Wel mag er daarom staan (Hoogl. 1:2): "Uw oliën zijn goed tot reuk, daarom hebben U de maagden lief".

(3) Door deze zalving nu worden in de gelovigen ook drie ambten gevonden, waartoe zij bekwaam worden gemaakt. Dus naar hun wijze zijn zij ook *profeten, priesters en koningen*, doch hun ambten zijn van een ander soorten oneindig onderscheiden van de ambten van Christus, welke zo min aan hen kunnen worden medegedeeld als het Middelaarsambt. De ambten der gelovigen hebben zo veel overeenkomst met de ambten van Christus, en meer niet, als zij tot zaligheid nodig hebben, in zoverre die ambten hen vatbaar maken voor hemels onderwijs en bekwaam om zich aan de Heere op te offeren en om gesterkt in de strijd te mogen staan. Laat ons deze ambten eens elk in het bijzonder nagaan.

1. De gelovigen zijn *profeten*, echter niet door een buitengewoon ambt of ongemene profetische openbaring. Maar zij zijn het ten aanzien van hun genadestaat, door de gewone evangelische openbaring. Dit laatste zal nooit ophouden in de kerk, zo lang de Heere Zijn volk vergadert uit de gemene hoop des volks. Sommigen brengen tot bewijs voor dit algemeen profetisch ambt der gelovigen bij Psalm 105:15: "Tast Mijn gezalfden niet aan en doet Mijn profeten geen kwaad." Duidelijk is in deze ook Joël 2:28-29, vergeleken met Hand. 2:16-18: "Maar dit is het wat gesproken is door de profeet Joël: En het zal zijn in het laatst der dagen (zegt God), Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochteren zullen profeteren, en uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouden zullen dromen dromen. En ook op Mijn dienstknechten en op Mijn dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten, en zij zullen profeteren." Dit past Petrus toe in vers 39 van hetzelfde hoofdstuk op al de gelovigen, zeggende: "Want u komt de belofte toe, en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zo velen als er de Heere onze God toe roepen zal".

Zien wij nu wat hun werk als profeten is.

(1) De onderwijzer zegt: ***Opdat ik Zijn Naam bekenne***. Dit houdt in dat alle christenen Godgeleerden zijn (Jes. 54:13, vergeleken met Joh. 6:45): "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn."

- Want hun werk is, van God te ontvangen openbaringen van Zijn zalige verborgenheden (Ef. 1:17, 18): "Opdat de God van onze Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis; namelijk verlichte ogen uwe verstande." Dus krijgen zij een geheel ander inzicht in de geopenbaarde verborgenheden des geloofs dan zij ooit tevoren gehad hebben. Het wonderlijke en gepaste, dat er een Drie-enig God is, en wel zo bestaande als Hij bestaat, zien ze dan bij Goddelijk licht.
- En met betrekking tot de besluiten Gods, dat die zo eeuwig zijn als God eeuwig is. En wel bijzonder de voorverordining ten leven en ten verderve; zij wijzen de

Almachtige daarin recht toe. Dan wandelen zij in de rechte wegen des Heeren, waar anderen in vallen.

- Dan zien zij hoe God, Drie-enig zijnde, de God van een zondaar kan worden zonder de krenking van Zijn deugden.
- Dan ontvangen zij evangelische openbaringen van Christus aan en in hun ziel, waartoe zij wel eens in de binnenkamers worden geleid (Hoogl. 1:4).
- Ja, zij worden wel eens krachtig ingeleid in hetgeen de goddelozen boven het hoofd hangt. Dan zien zij wel eens op de huizen van de goddelozen, en als Gods oordelen daarop wederkeren tot gerechtigheid, keuren zij die goed (Psalm 94:15).
- Ook ontvangen zij er wel eens licht in - en dus zijn zij profeten - ten aanzien van de aanstaande dingen, hoe het hun en de goddelozen vergaan zal als zij de ogen sluiten.
- De zekerheid van die verwachting weegt bij hen zo zwaar, ook ten aanzien van de opstanding der doden en het laatste oordeel. Zaken, waaromtrent zij tevoren zulke atheïstische gedachten hadden.
- Ook worden hun wel eens getoond de dingen die achter het voorhangsel zijn, te weten iets van de heerlijkheid des hemels en van de zalige vreugde van het toekomstige leven.
- Ook wel van de schrikkelijkheid der hel en de eeuwige smarten, welke de goddelozen daar eeuwig wachten. Zij geven dus acht (2 Petrus 1:19) "op het profetisch Woord, hetwelk zeer vast is, als op een licht, schijnende in een duistere plaats." En dit wordt profeteren genoemd (1 Kor. 13:9): "Wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele." Vrienden, is het dan niet waar wat de apostel zegt (1 Joh. 2:20), *dat de gelovigen de zalving van de Heilige hebben en alle dingen weten?*
- En wel voornamelijk welke de weg naar de hemel is, die anderen onbekend is. Hoe zij met de Heere te werken hebben in duistere tijden, hoe zij in Christus toegang hebben tot de troon der genade, enz. Ziet dan hoe de gelovigen van God geleerd zijn.

(2) Het is voorts ook hun werk, profeten zijnde, *hetgeen aan hen ontdekt is ook aan anderen te openbaren*. Zij zijn geroepen (1 Petrus 2:9): "opdat zij zouden verkondigen de deugden Desgenen, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht." Daarom zegt de Heere (Jes. 43:21): "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen".

- Dit openbaren en leren zij aan anderen met woorden. En wel door het bekennen of belijden van de naam van Christus, ondanks de vijandschap van anderen (Matth. 10:32): "Een iegelijk dan, die Mij belijden zal voor de mensen, die zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is." 2 Kor. 4:13: "Dewijl wij nu dezelfde Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, en daarom spreken wij ook." En dus gelovende met het hart, belijden zij met de mond ter zaligheid (Rom. 10:10).
- Ook door godvruchtige samensprekingen met hun huisgenoten en bekenden, ja met iedereen (Ef. 6:4): "En gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren." En in onderlinge bijeenkomsten, die zij ook niet mogen nalaten, gelijk Paulus zegt in Hebr. 10:25. Want dit zal toch bijzonder de bedoeling van deze tekst zijn, daar toch de Hebreëen wel wisten dat zij de openbare godsdienstoefeningen, deze eerste instellingen, niet mochten nalaten. Paulus wekt er alle gelovigen zelfs toe op (1 Kor. 14:1, 3): "IJvert om de geestelijke gaven, maar meest dat gij moogt profeteren." En dan zegt hij er bij wat dit

profeteren is: "Die profeteert, spreekt de mensen stichting en vermaning en vertroosting." En Ef. 4:29: "Geen vuile rede ga uit uw mond, maar zo daar enige goede rede is tot nuttige stichting, opdat zij genade geve die, welke dezelve horen." Dit wordt gelast (1 Thess. 5:11) "Vermaant elkander, sticht de één de ander, en wel zo lang als het heden genaamd wordt." Bijzonder past hier wel Filipp. 2:15-16: "Opdat gij moogt onberispelijk en oprecht zijn, kinderen Gods zijnde, onstraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welke gij schijnt als lichten in de wereld; voorhoudende het Woord des levens, mij tot een roem tegen de dag van Christus." Paulus toont daar aan, dat hij hier niet tegen was. En waarlijk, dit is de aard van het genadeleven: anderen te grijpen uit het vuur, ondanks tegenstand en vervolging of zelfs levensgevaar, want de wet der liefde Gods, en des naasten is in hun hart geschreven. En God heeft over dat eenvoudige werk menigmaal, ja te allen tijde, Zijn zegen gegeven.

- Ook door het zingen van psalmen en geestelijke liederen (Ef. 5:19): "Spreekende onder elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liedekens, zingende de Heere in uw harten." En Kol. 3:16: "Het woord van Christus wone rijkelijk in u, in alle wijsheid; leert en vermaant elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, zingende de Heere met aangenaamheid in uw hart".
- Ook leren de gelovigen als profeten anderen door hun levenswandel. Dit leren door de wandel noemt Petrus (1 Petrus 3:1) "Zonder woord anderen te winnen." En Matth. 5:16: "Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken." Dit is het krachtigste middel om mensen te trekken: de wandel bij het woord. Dat raakt het gemoed het meest, zelfs van de vijandigste mens. Het overreed hen opdat ogenblikken kan ook een middel zijn tot hun bekering. Ziet gij wel, vrienden, dat het geen geveinsden zijn, zoals de goddelozen hen noemen, die uit een vernieuwd beginsel, uit liefde tot God en tot hun naasten, hun licht laten schijnen! De Bijbel noemt hen geestelijke profeten.
- Ook leren zij door hun wandel bij hun sterven. Dan voleindigen zij hun profetie, dan bevestigen zij deze nog en houden zich bij hetgeen zij in hun leven hebben gesproken. Dat doet de wereld niet. Hetgeen de wereldling gesproken en gedaan heeft, kan hem alleen benauwen, maar dan gaan de gelovigen menigmaal bemoedigd door het dal van de schaduw des doods, een zalige hoop hebbende, en een verwachting die niet zal worden afgesneden.
- Bijzonder leren wel dezulken, die tot het martelaarschap geroepen worden. Het bloed en de dood der martelaren is toch te allen tijde het zaad der kerk geweest. Als de goddelozen het krachtigst tegen het werk van God gekant zijn en dit vervolgen, ja menen het te overwinnen, als zij de kerk menen uit te roeien, dan heerst Christus (Openb. 2:10): "Wees getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens." En Lukas 14:26: "Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder, ja ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn." Hoewel alle gelovigen tot dit uiterste niet worden geroepen, evenwel haat de wereld hen, omdat zij van de wereld niet zijn. Jezus heeft hun voorzegd, dat zij door vele verdrukkingen zullen ingaan in het Koninkrijk der hemelen (Hand. 14:22), en dat allen, die in Christus godzalig willen leven, vervolgd zullen worden (2 Tim. 3:12).

2. De gelovigen zijn door deze Goddelijke zalving *priesters* (Jes. 61:6): "Gijlieden zult priesters des Heeren heten." Hun priesterschap bestaat echter niet hierin, dat zij redeloze dieren offeren. Ook niet in het doen van onbloedige offeranden, door Christus Zelf onder de gedaante van brood en wijn telkens tot verzoening te offeren. Want Christus is eenmaal inde voleinding der eeuwen geopenbaard, om de zonden teniet te doen door Zijnszelfs offerande (Hebr. 9:26). En Christus heeft met één offerande in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden (Hebr. 10:14). Maar hun gehele priesterschap is geestelijk, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus (1 Petrus 2:5).

Het werk van de gelovigen als geestelijke priesters omschrijft de onderwijzer als volgt: ***Opdat ik mijzelf als een levend dankoffer Hem offere.***

(1) Dit houdt in dat zij staan voor het aangezicht des Heeren, en wel in heilige klederen, en alzo vrijheid en soms ook vrijmoedigheid hebbende om op een gemeenzame wijze tot God te naderen en met Hem te verkeren. Ja, in de klederen van Christus staan zij volmaakt, want door de rechtvaardigmaking zijn zij volmaakt in Christus (Kol. 2:10). Zij zijn bekleed met een rein blinkend fijn lijnwaad, welke zijn de rechtvaardigmakingen der heiligen (Openb. 19:8). Het zijn de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid (Jes. 61:10). Daarom staat er geschreven in Psalm 45:14-15, dat haar kleding is van gouden borduursel. In gestikte klederen zou de bruid tot de Koning worden geleid. En daarom zegt Christus tot Zijn bruid (Hoogl. 4:1): "Geheel zijt gij schoon, Mijn vriendin, en er is geen gebrek aan u." Ook hebben zij een volmaakt heidin delen (2 Kor. 5:17): "Die in Christus is, is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet, het is al nieuw geworden." En alzo hebben zij in die klederen vrijheid om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij voor ons heeft ingewijd door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees (Hebr. 10:19, 20).

(2) Het offeren is hun voornaamste werk als priesters.

- Zij offeren hun oude mens op door het doden van de leden, die op de aarde zijn (Kol. 3:5). Het reukwerk van hun gebeden gaat op als een offerande voor God, van de hand van de ongeschapen Engel (Openb. 8:3, 4).
- Zij offeren een gebroken geest en een verslagen hart - waar zij geen weg mee weten - aan God op (Psalm 51:19): "De offeranden Gods zijn een gebroken geest. Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten."
- Zij offeren het lofoffer der dankzegging op (Hebr. 13:15): "De offerande des lofs, dat is de vrucht der lippen, die Zijn Naam belijden."
- Zij offeren hun aalmoezen aan de Heereen heiligen die gaven aan Hem (Hebr. 13:16): "En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet; want aan zodanige offeranden heeft God een welbehagen."
- Zij offeren hun lichaam en ziel en al wat zij hebben aan God op tot een levende, heilige en Gode wèlbehagelijke offerande (Rom. 12 :1). Het is het leven van hun geest wanneer zij hun naam, hun achting, hun goed, hun geestelijk en tijdelijk werk, de regering over zichzelf en het bestuur over hun zaken aan de Heere mogen opofferen.
- Als de Heere hen daartoe roept en genade schenkt, zijn zij dan ook bereid, en zien zij er zelfs een kroon in, om zich aan de Heere in de marteldood tot een drankoffer op te offeren. In Filipp. 2:17 zegt Paulus: "Ja, indien ik ook tot een drankoffer geofferd worde over de offerande en bediening uws geloofs, zo

verblijd ik mij, en verblijd mij met u allen." En 2 Tim. 4:6: "Want ik word nu tot een drankoffer geofferd, en de tijd mijner ontbinding is nabij".

- (3) En als geestelijke priesters treden zij ook tussen. Zij treden tussen de Heere en het volk en staan dus tussen de voorhof en het altaar (Joël 2:17) "wenende en roepende: o Heere, spaar toch Uw volk." Daarom zijn de gelovigen het heilige zaad en de steunsels van een land, van een stad, van een familie en van een huis. Zij zijn als most, die er is in een bos druiven. Ja, zo dragen zij elkanders lasten en zijn aldus als de haageiken, zelfs na het afvallen van de bladeren, elkander tot steun (Jes. 6:13). Want waar slechts twee of drie op aarde in de Naam van Christus samenstemmen over enige zaak, die zal hun geschieden (Matth. 18:19). En in Joh. 15:7 staat: "Zo wat gij wilt, zult gij begeren, en het zal u geschieden." Ziet vrienden, welk een nuttig volk Gods volk op aarde is. Zij zijn als geestelijke priesters ook bezig in de dingen, die bij God te doen zijn (Hebr. 5.1).

3. En tenslotte zijn de gelovigen door deze Goddelijke zalving ook *koningen* (Openb. 1:6): "Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader", 1 Petrus 2:9: "Een koninklijk priesterdom." Dit was voorzeggd (Jes. 62 :3): "Gij zult een sierlijke kroon zijn in de hand des Heeren een koninklijke hoed in de hand uws Gods".

Deze gesteldheid en het werk van de gelovigen als geestelijke koningen omschrijft de onderwijzer aldus: ***En opdat ik met een vrije consciëntie in dit leven tegen de zonde en de duivel strijde, en hiernamaals in eeuwigheid met Hem over alle schepselen regere.***

Hier wordt verklaard de verheven staat van de gelovigen. Zij hebben toch in de grond een koninklijke geest, voortreffelijker dan hun naasten (Spr. 12:26). Er was een voortreffelijke geest in Daniël (Dan. 5:12 en 6:4) en zijn metgezellen (Dan. 3:16). Deze wordt ook genoemd een vrijmoedige geest (Psalm 51:14). Zij hebben ook een edelmoedige geest, want zij achten eigen gerechtigheden en krachten, wereld en grootheden, staat, eer, rijkdommen, vermakelijkheden - waar de blinde wereld zo veel mee op heeft - voor schade en drek (Filipp. 3:7, 8). Deze geest was ook in Mozes (Hebr. 11:24-27): "Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons. Door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vrezende de toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende de Onzienlijke". Daarom worden zij vergeleken bij de paarden en de wagens van Farao (Hoogl. 1:9). En ook bij het paard van de Goddelijke Majesteit in de strijd (Zach. 10:3). Het antwoord van de onderwijzer wijst er ook op, dat in hun ziel een gelukkig Koninkrijk der gerechtigheid en des vredes is opgericht. En daaruit ontstaat die buitengewone gerustheid en blijdschap des gemoeds (Jes. 32 :17, 18): "En het werk der gerechtigheid zal vrede zijn; en de werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid. En Mijn volk zal in een woonplaats des vredes wonen, en in stille, geruste plaatsen." Paulus noemt dit (Rom. 14:17): "Het Koninkrijk Gods is gerechtigheid, en vrede en blijdschap door de Heilige Geest".

Maar wat is nu wel het Koninkrijk van deze geestelijke koningen?

- (1) Zij hebben allen een zeer groot gebied. Zij strijden en overwinnen en heersen (Zach. 1:3, 5) als helden, die het slijk der straten treden, en die beschamen degenen, die op paarden rijden.
- En dit doen zij over de zonden, lusten en begeerlijkheden des vleses. Al doen deze groot geweld op hun ziel, zodat zij wel schijnen onder te liggen, zij scheppen soms moed en beginnen de strijd opnieuw op hun knieën (Rom. 6:14): "De zonde zal over u niet heersen", en Rom. 8:37: "Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, Die ons liefgehad heeft."
 - Ook over de wereld en de verouderde en kwade gewoonten van dezelve. Waar de grootsten der aarde en de wijsten in natuurlijk oordeel en verstand als zotten en slaven onder gebonden liggen, daarover heerst deze arme gelovige (1 Joh. 5:4): "Al wat uit God geboren is, overwint de wereld." En in 1 Kor. 6:12 zegt Paulus: "Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal mij onder geen macht laten brengen".
 - En tenslotte gaat hun koninkrijk ook over de satan en zijn werkingen. En dat waar alle natuurlijke mensen, die menen vrij te zijn, als arme slaven onder satan moeten zuchten. Dezen moeten wandelen naar de wil van de overste van de macht der lucht, die krachtig in hen werkt (Ef 2:2) en die hen gevangen houdt naar zijn wil (2 Tim. 2:26), zodat zij niet anders kunnen willen dan hem dienen, enz. Maar deze weerstaan deze geestelijke koningen, als vast zijnde in het geloof (1 Petrus 5:8, 9). De God des vredes vertreedt hem onder hun voeten (Rom. 16:20). En alzo overwinnen zij hem ook als de verklager der broeders (Openb. 12:11). En het is de nadrukkelijke belofte (Markus 16:17): "En degenen, die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen: in Mijn Naam zullen zij duivelen uitwerpen; met nieuwe tongen zullen zij spreken".
- (2) Als geestelijke koningen bezitten zij koninklijke goederen en rijkdommen, hoewel hier aan deze zijde van de eeuwigheid niet altijd aardse. Want het zijn hier niet vele rijken, niet vele edelen, niet vele machtigen (1 Kor. 1:26). Maar alles wat zij hier in het tijdelijke hebben, daarop heeft Christus door Zijn bloed het recht voor hen verworven. En behalve dit, de wereld, de tegenwoordige en de toekomstige dingen zijn vanhen, omdat zij van Christus zijn (1 Kor. 3:21-23). Al de anderen zijn maar gebruikers, doch geen bezitters of eigenaars.
- (3) Ook staat de gelovigen nog veel te wachten. Zij zullen op de jongste dag het aardrijk beërven, als zij geen verdorven hart meer zullen hebben om er mede bij God vandaan te lopen (Matth. 5:5). Zij zullen hierna het aardrijk bezitten, en dan zal God op een volmaakte wijze Zijn eer daarvan ontvangen. Nu hebben zij reeds het recht er op, maar tot hun bestwil onthoudt de Heere het nu nog aan hen. Maar nu bezitten zij reeds hemelse en geestelijke rijkdommen (Jak. 2:5): "Want de armen dezer wereld heeft God uitverkoren om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks." Schatten van rijke en zekere beloften, waarvan zij op des Heeren tijd, en als zij het nodig hebben, de vervulling van genieten, en dan gewaar worden dat al de beloften in Christus Jezus ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid (2 Kor. 1:20). Schatten van wijsheid, van licht en genade, en langheid der dagen in hun rechterhand, in hun linkerhand rijkdom en eer (Spr. 3:13-18). En wat hebben zij te verwachten? Boven hun hoofd hangt hetgeen David op deze wijze omschrijft (Psalm 31:20): "O hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen." En Paulus noemt het (1 Kor. 2:9-10) *een zaligheid, die geen oog heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des mensen niet is*

opgeklommen, en welke God bereid heeft voor die, die Hem liefhebben. Het geringste vonkje licht hiervan in het hart willen zij voor niets ter wereld ruilen. Ja komt dit tegenover werelden in de weegschaal, dat heerlijke in hun hart doet deze aanstonds naar dat koninkrijk overslaan.

- (4) En tenslotte, al hetgeen wij noemden maakt hen als geestelijke koningen heerlijk en majestueus, zelfs in de ogen der wereld (Hoogl. 6:4, 10): "Wie is zij, die er uitziet als de dageraad, schoon gelijk de maan, zuiver als de zon, schrikkelijk als slagorden met banieren?" Daarom noemt de Schrift de gelovigen de heiligen en heerlijken, die op de aarde zijn (Psalm 16:3). En in Dan. 7:18: "Heiligen van hoge plaatsen." In Hand. 5:13 staat, dat het volk hen wel eens in grote achting houdt, ja God Zelf spreekt alzo van Zijn volk tot volken en koningen (Psalm 105:14, 15). "Ook bestrafte Hij koningen om hunnentwil, zeggende: Tast Mijn gezalfden niet aan en doet Mijn profeten geen kwaad." Als God met hen is; dat doet hen voor de wereld ontzaggelijk zijn. Zie ook Jes.' 43:4, 49:23 en 60:14.

Ja, hier in de tijd wacht hun de overwinning, dat aan hen nog enigen gegeven zullen worden, die tot de synagoge des satans behoorden; tot degenen, die, zeggen dat zij Joden zijn en zij zijn het niet, maar liegen. Jezus zegt (Openb. 3:9): "Ziet, Ik zal maken dat zij zullen komen en aanbidden voor uw voeten, en bekennen dat Ik u liefheb." En ook wacht hun (vers 21) na de tijd, *dat zij met Christus als koningen zullen zitten in Zijn troon, zoals Hij overwonnen heeft en met Zijn vader is gezeten in Zijn troon. Om dan als koningen over alle schepselen te regeren.*

Toepassing

A. Och vrienden; wat is het een heerlijk geluk, een christen, een waar lidmaat te zijn, en wat zijn er toch velen, die dit menen, het zich verbeelden en het zichzelf maar opdringen, en die het toch niet zijn. Die rusten op een inwendige hoop en verwachting, zonder enige grond. Als u met uw verstand de zaken maar recht hebt nagegaan, dan zoudt gij daarin hebben kunnen vernemen dat u geen lidmaat van Christus zijt.

Mocht u het geluk hebben dat God u dit deed zien! Want daar zou uw heil mee kunnen beginnen. Wij zullen tot dat doel enige dingen noemen, waaruit iemand tot zijn ontdekking kan weten, dat hij geen lidmaat van Christus is, ook al heeft hij voor zijn leraar belijdenis gedaan en al gaat hij ten Avondmaal.

1. Die is geen christen, die op zijn geboorte uit christelijke ouders, of op zijn Doop, zijn belijdenis, zijn openbare en bijzondere godsdienstplichten, zijn burgerlijke wandel of eerlijkheid rust. Het rusten daarop zonder hartveranderende genade is het duidelijkste bewijs daarvan. Simon de tovenaer was ook gedoopt. De jongeling had van zijn jonkheid aan al de geboden onderhouden (Matth. 19) en zag toch dat hem wat ontbrak. De farizeeër (Lukas 18) vastte tweemaal per week en gaf tienden van al zijn goed aan de armen. En toch waren dezen allen geen waar lidmaat van Christus. In Openb. 3 lezen wij, dat er waren die zeiden dat zij Joden waren, en zij waren het niet, maar logen. Mensen, zult gij u aan deze verbeelding vasthouden tot uw dood? Wat zult gij dan in een eeuwige verbaasdheid uw ogen open doen, en wat zal de ontzetting in uw ziel groot zijn als gij uw ogen sluit. Och, gelooft het toch niet langer; dat gij het toch mocht loslaten. Zucht, dat God u de ogen opene aan deze zijde van de eeuwigheid!
2. Die is geen christen, die in zijn hart een vijand van het werk van God in de ziel van anderen is. Die het niet verdragen kan, dat deze of gene van zonden wordt overtuigd

en bekommerd over zaken van eeuwig belang. Dat kunt gij weten aan die inwendige afkeer van Gods volk, en aan de gesteldheid van uw hart als in uw huis, onder uw kinderen, vrienden of bekenden, eens iemand in zijn hart geraakt wordt, die uitroept: "Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Mensen, springt uw hart dan van blijdschap op, of zegt ge dat men het zo nauw niet moet nemen? Het is een bewijs, dat ge een andere heer en koning hebt dan Christus, namelijk de engel des afgronds (Openb. 9). En het is uw naam, welke Jezus tot de farizeeën sprak: "Gij zijt uit de vader de duivel" (Joh. 8).

3. Die is geen christen, die een gedeeld hart heeft. Die met zijn hart in de zonde, in de wereld of in iets buiten Christus leeft, en die evenwel om zijn consciëntie te stillen alle openbare godsdienstplichten waarneemt, ja in zijn eenzaamheid zelfs bijzondere, en die het houdt met godsdienstige mensen. Die zeggen wel eens dat zij daar voor zijn, dat zij alles doen wat zij kunnen om zalig te worden, dat de mens naar de eeuwigheid gaat en hoe ongelukkig die en die grote zondaars of ongodsdienstigen wel zijn. En als dezulken eens aangesproken worden over die zonden of afgoden, waar zij aan vast zitten, dan kunnen zij dat niet verdragen en zeggen dan: *Zou het nu juist daar op aan komen? Dat zijn maar inbeeldingen en dat is zwaarhoofdigheid, enz.*

En onder die zijn er wel eens enkelen, die ontwakening in hun consciëntie hebben en dan overreed zijn dat zij de zaken missen. Maar op het allerverst zijt gij dan als Agrippa (Hand. 26) een bijna-christen, en gij komt niet zo ver als de jongeling in Matth. 19. Die kwam nog tot de verachte schare, waar Jezus was, en dat voor zulk een groot man, die veel goederen had.

- O mensen, die niet meer hebt, ik kan u uit Gods Woord verzekeren, - en zie maar of het niet zo is, - u hebt nooit uw verloren staat buiten Christus recht gezien. En ook niet het gevaar, waarin u verkeert.
- U hebt nooit uw zonden, bedreven tegen zulk een goeddoend God, gezien, en u hebt nooit recht berouw gehad dat gij God vertoornd hebt, Die u zo heeft wèl gedaan.
- U hebt nooit recht gezien waarop u rust en u bent nooit van uw natuurgrond afgeraakt. Gij zijt nooit in waarachtige onderhandeling met Christus geweest over uw staat. Gij hebt op de grond van uw hart nog nooit liefde gehad voor Gods volk, en gij zijt nooit waarlijk ontdekt aan de bedrieglijkheid van uw hart.
- U hebt nooit recht onder ogen gezien hoe ver een mens bij algemeen licht kan komen en toch genadeloos blijven.

O mens, al bracht gij het nog verder op uw eigen grond, ja al kwam u met de dwaze maagden tot aan de poort van de hemel (Matth. 25), indien gij hier niet wordt ontdekt, dan zult gij, hoe nabij gij ook zijn moogt, voor de deur sterven. Hoeren en tollenaars gaan dezulken menigmaal voor. Wat moet er toch een groot werk aan u geschieden! Ja, niet minder dan dat een Goddelijke hand u van hoog laag maakt, en u brengt bij uw natuurstaat, bij de scheiding, welke er is tussen God en uw ziel. En komt gij daar niet, dan zult u sterven. Wèl mag u uzelf afvragen: *wat zal er nog van mij worden?* Ja, wat zal er van u worden! Valt op uw knieën en vraagt dat aan de Heere. U mocht er nog iets van krijgen. Het is nog tijd, maar wij weten niet hoe lang nog. Weest daarmede werkzaam en haast u.

B. Dat toch Gods volk hun zalving tot hun heiliging mocht zien, en al wat aan hen is gedaan. Maar sommigen gaan er zo bekommerd en donker heen en kunnen zichzelf niet

onderscheiden. Zucht toch om licht en legt u er bij neer, dan zullen wij u nog eens enkele zaken noemen, waaraan u zou kunnen weten dat gij een christen zijt.

1. Christenen hebben Christus lief. Hoe ellendig zij ook mogen zijn, zij zien naar boven waar Christus is. Zij klagen hartelijk over hun liefdeloos hart, en zij zijn blijde als er een plaatsje voor Christus in hun hart gevonden wordt.
2. Christenen houden het met christenen. Levenden houden het niet met de doden, want die stinken en brengen hun nadeel toe. Aan de liefde onder elkander plegen zij gekend te worden.
3. Christenen hebben lust in het werk van een christen. Hun ziel leeft als zij zich zo eens geheel kunnen overgeven, als zij iets van de geestelijke strijd in zich gewaar worden. Zij hebben niets liever dan dat Christus Zijn hand aan hun zonden legt en de wortel van hun kwaad raakt. Dat zou hun hemel zijn.
4. Christenen zijn edelmoedigen. Wilt gij daar eens iets van zien? Wel, al boodt u aan de vromen, - al verkeren zij nog zo veel in het duister voor zichzelf, - een wereld vol goud aan, onder voorwaarde dat zij God verlieten, zij zouden het niet eens in overweging nemen. Het ligt in hun hart, dat zij liever aan de voeten van Jezus sterven, dan dat zij terugkeren zouden. Ja, is het niet edelmoedig, zijn zielen eeuwige staat te wagen en toe te vertrouwen aan een arme, bebloede, naakte Christus, hangende aan een kruishout tussen twee moordenaars, Die buiten Jeruzalem is gestorven? Vrienden, menigeen ziet dit niet aan voor edelmoedigheid, omdat hij niet weet wat het is ontdekt te zijn, zich verloren te zien en zekerheid te zoeken. Maar deze edelmoedigheid ligt alleen in het geloof.
5. Christenen zijn kruisdragers, Matth. 16:24: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op, en volge Mij." De wereld haat hen, omdat zij van de wereld niet zijn. Als zij maar eens iets geloven dat God met hen is, dan kunnen zij wel een kroon en heerlijkheid zien in de verdrukking. Doorgaans hebben zij wel iets in- of uitwendig, of ook wel veel, dat hen drukt. Het is tot hun heiliging, een doorn in hun vlees, maar de Heere Jezus zal er hen met eer doorheen helpen. Dat woord is waar (Joh. 16: 20): "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, dat gij zult schreien en klagelijk wenen, maar de wereld zal zich verblijden; en gij zult bedroefd zijn, maar uw droefheid zal tot blijdschap worden".
6. En tenslotte, christenen verlangen te zijn waar hun Hoofd Christus is. Ja vrienden, dat ligt op de bodem van hun hart, zij willen hier niet blijven. En dat blijkt uit hun zuchten over de zonden, over de onvernederdheid, over de hardigheid en liefdeloosheid van hun hart, over dat zij het maar niet te boven kunnen komen. En het blijkt ook uit het leven van hun hart als er eens enige verandering komt. Vrienden, u zult het nog eens ondervinden dat dit waar is.

Moge het volgende tot uw besturing dienen.

- Houdt u hier op de reis niet meer op met de dingen en mensen van de tijd, dan u maar even nodig hebt. Dat zou groot en voordelig voor u kunnen zijn.
- Zoekt hier op de plaats waar gij zijt gesteld te werken tot uitbreiding van Gods Koninkrijk. Om in en buiten uw huis volk te werven in de dienst van Christus. Want dat is toch een werk, dat in de hemel niet meer kan plaats hebben.
- Bidt veel voor uw leraren, dat God hen terzijde moge staan en in hen werken, en dat Hij het voor hen opneme tegen hun vijanden.
- En zoekt door de Geest recht uw onmacht tot enig werk te zien. Want uit die diepte mocht gij geholpen worden om in de sterkte van Christus te staan en te werken.

Tot uw opwekking en bemoediging in de strijd moge nog het volgende dienen.

- Uw Hoofd is door de weg van vernedering zo uitermate verhoogd. En gij, duistere ziel, wilt immers geen andere weg, dan ook door strijd en verdrukking te mogen ingaan. En hoe donkerder uw weg nu ook wordt, hoe meer eer Christus van u krijgen en hoe heerlijker uw verlossing zijn zal.
- De tijd is kort. Spoedig zult u daar zijn waar uw Hoofd is. Hij is reeds heengegaan om u plaats te bereiden. Dat zal een verandering zijn, als u met engelen, met de vier dieren en ouderlingen op het aangezicht zult vallen en God aanbidden. Wij lezen in Openb. 7:11-17, dat één uit de ouderlingen vroeg: "*Wie zijn dezen en vanwaar zijn zij gekomen?*" En het antwoord was: "*Zij komen uit de grote verdrukking en zij hebben hun lange klederen gewassen en wit gemaakt in het bloed des Lams.*" Dat was de reden waarom zij daar kwamen. Daarom zijn zij voor de troon. Amen.

ZONDAG 13 (Vraag 33 en 34)

HET GODDELIJK ZOONSCHAP EN DE DAARUIT VLOEIENDE HEERLIJKHEID VAN CHRISTUS

Vraag 33: Waarom is Hij Gods eniggeboren Zoon genaamd, zo wij toch ook Gods kinderen zijn?

Antwoord: *Daarom, dat Christus alleen de eeuwige natuurlijke Zoon van God is, maar wij zijn om Zijnentwil uit genade tot kinderen Gods aangenomen.*

Vraag 34: Waarom noemt gij Hem onze Heere?

Antwoord: *Omdat Hij ons met lichaam en ziel van al onze zonden, niet met goud of met zilver, maar met Zijn dierbaar bloed gekocht en van alle geweld des duivels verlost, en ons also Zich tot een eigendom gemaakt heeft.*

Bij de behandeling van de onderscheidene benamingen van de Middelaar, hebben wij nu die Namen besproken, welke zien op de *ambten* van de Middelaar, Jezus Christus, zoals deze betrekking hebben zowel op de verwerving als op de dadelijke toe-eigening van de zaligheid. Gaan wij nu over tot de bespreking van die namen, welke zien op de *naturen* van de Middelaar, en waarop deze beide naturen zijn gegrond, in de zondagen 13 en 14.

Daarin behandelt de onderwijzer de Goddelijke natuur van de Middelaar, in de artikelen des geloofs beschreven:

- *Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere*, in zondag 13.
- En de menselijke natuur van de Middelaar, welke in de artikelen des geloofs wordt aangewezen met de woorden: *Die ontvangen is uit de maagd Maria*, in zondag 14.

Onze stof voor nu is dan *de Goddelijke natuur van de Middelaar*, welke de onderwijzer zeer duidelijk en onderscheiden en gegrond behandelt in deze 13^e zondagsafdeling.

Letten wij daarbij met de onderwijzer op twee hoofdzaken:

- I. Het eeuwig en natuurlijk Zoonschap, als de grondslag van de Godheid van de Middelaar, hetwelk ten aanzien van Zijn Goddelijke Persoon wordt aangeduid met: *Zijn eniggeboren Zoon* (vraag 33).
- II. Hoe en op welke wijze de Zoon van God, uit kracht van Zijn eeuwig Zoonschap de heerschappij hebbende, ook als Middelaar de Heere en Eigenaar van Zijn volk wordt, in de artikelen uitgedrukt als: *onze Heere* (vraag 34).

Wat betreft het eerste, letten wij daarin:

- A. In het kort op de vraag van de onderwijzer.
- B. Op de redenen en gronden, welke de onderwijzer in zijn antwoord opgeeft, waarom de tweede Getuige in de hemel de eniggeboren Zoon van God is, in tegenstelling met de gelovigen.

A. De onderwijzer gaat er in zijn vraag van uit, **dat Christus de Zoon van God genoemd wordt**. Hiervan is de Bijbel vol en dit zal nog nader in het vervolg blijken. Hij gaat er ook van uit, **dat de gelovigen Gods kinderen zijn**. Hierbij hebben wij te bezien wie er zoal zonen en kinderen van God genoemd worden, en ook hoe en uit kracht waarvan zij zulks zijn. In het bijzonder ten aanzien van het geestelijk kinschap der gelovigen zullen wij de redenen daarvan aanwijzen bij de behandeling van het tweede deel van het antwoord. Dan zal vanzelf wel blijken het grote onderscheid tussen het kinschap der gelovigen en het Zoonschap van de tweede Getuige in de hemel.

In oneigenlijke zin worden kinderen Gods genoemd:

1. *De Heere Jezus* ten aanzien van Zijn menselijke natuur, zoals de Vader Hem het lichaam heeft toebereid (Hebr. 10:5). Omdat de Goddelijke natuur met de menselijke natuur is verenigd (Lukas 1:35): "De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. Daarom ook dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." En uit oorzaak van de Vaderlijke gezindheid en liefde tot de Persoon van de Middelaar (Matth. 3:17, 17:5, en 2 Petrus 1:17): "Want Hij heeft van God de Vader eer en heerlijkheid ontvangen, als zodanig een stem uit de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Welke Ik Mijn welbehagen heb." Doch hiervan zal in de volgende zondagsafdeling wel worden gesproken.
2. In oneigenlijke zin zijn ook *de engelen* kinderen Gods (Job 1:6): "Er was dan een dag als de kinderen Gods kwamen." In de grondtekst staat: *zonen Gods*. Zo ook in Job 2:1 en 38:7. Zij worden zo genoemd uit kracht van hun voortreffelijke geestelijke natuur en de bevestiging in hun geluksstaat en hun hoge ambtsbedieningen. Daarom worden zij ook wel goden genoemd (Psalm 8:6 en Hebr. 2:9).
3. In oneigenlijke zin zijn het ook *de mensen*, en wel op verschillende manier.
 - In de eerste plaats Adam, en in hem het ganse mensdom (Lukas 3:38): "De zoon van Enos, de zoon van Seth, de zoon van Adam, de zoon van God", uit kracht van schepping, en wel naar het beeld van God.
 - Ook de overheden (Psalm 82:6, 7): "Ik heb wel gezegd: gij zijt goden, en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten. Nochtans zult gij sterven als een mens, en als één van de vorsten zult gij vallen." Zij zijn dit uit kracht van hun hoge en rechterlijke ambtsbediening op aarde, in de plaats van God.
 - Ook uitwendige belijders of leden van de uiterlijke openbaring der kerk, uit kracht dus van een uitwendige gemeenschap en een daarvan afgeleid recht. In Gen. 6:1 en 4 worden zulken *zonen van God* genoemd, die zich vermengden met de dochteren der mensen.
 - Maar tenslotte en voornamelijk, op een bijzondere wijze, worden de geloven kinderen Gods genoemd. Want de engelen worden tot hun dienst uitgezonden (Hebr. 1:14). Christus noemt hen Zijn broeders (Hebr. 2:11, 12). Zij zijn niet alleen kinderen, maar ook erfgenamen. "Erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van

Christus. Zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden" (Rom. 8:17).

De reden van het zoonschap of kindschap van de gelovigen zullen wij uit het tweede deel van het antwoord van de onderwijzer hier invoegen. Hij zegt: ***Wij zijn om Christus' wil uit genade tot kinderen Gods aangenomen.***

- Het kindschap der gelovigen is derhalve uit kracht van geboorte uit God (1 Joh. 3:9 en 5:4, vergeleken met Joh. 1:13): "Welke niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn."
- Uit kracht van de aanneming tot kinderen (Ef. 1:5): "Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus in Zichzelf, naar het welbehagen van Zijn wil." En 1 Joh. 3:1: "Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden."
- Wij zijn kinderen door het geloof (Joh. 1:12): "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven." En er staat in Gal. 3:26, dat dezulken kinderen Gods zijn door het geloof.

En wel zoals de onderwijzer zegt: *Om Christus' wil*. Dat is, omwille van Zijn waardige Persoon, waarmede de gelovigen ondertrouwd zijn (Hos. 2:18). Ook omwille van het door Hem verdiende rantsoen en gerechtigheid, en door de kracht van de Geest van Christus (Gal. 4:5). God heeft Zijn Zoon gezonden, opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden. En Ef. 1:3, 5, 6: "Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus. Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen." Ook vloeit hieruit voort de Vaderlijke gezindheid tot Zijn volk, waardoor Hij Zich als een Vader gedraagt (2 Kor. 6:18): "Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige." Deze allen nu zijn zonen en dochteren in oneigenlijke zin.

Zie derhalve hoe gepast het is als de onderwijzer deze vraag doet: ***Waarom is Hij Gods eniggeboren Zoon genaamd, zo wij toch ook Gods kinderen zijn?***

1. Want de onderwijzer geeft met dit vragen gelegenheid om de wonderlijke en onbegrijpelijke geboorte van de tweede Getuige in de hemel na te speuren. Waarom Hij de Zoon is en de Eniggeborene kan en mag genaamd worden, gelijk de Vader tot niemand anders ooit gezegd heeft: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd" (Psalm 2:7).
2. En dit vragen is zeer nodig en noodzakelijk voor een ziel, welke nu door het geloof een lidmaat van Christus geworden is, om deze te leiden in de heerlijkheid en grootheid van die Persoon, met Wie zij zo nauw verenigd is. Opdat de ziel gravende, verdiepende en dus naspeurende zou vinden dat Hij ten aanzien van Zijn Goddelijke natuur de eigen en eniggeboren Zoon van God is. En opdat dit het geluk van dezulken, hun gemeenschap aan zulk een Middelaar, Die tegelijk de Zoon van de hemel is, langs die weg in hun eigen ogen nog heerlijker zal maken.

B. Nu gaan wij over tot bespreking van de oneindig voortreffelijke, verheven, heerlijke en onbegrijpelijke redenen en gronden, welke de onderwijzer opgeeft, waarom de tweede Getuige in de hemel de eniggeboren Zoon van God is, in tegenstelling tot de gelovigen, hetwelk wij in zijn antwoord zien.

Mochten wij de genade ontvangen om van dit allerge wichtigste leerstuk, van deze hoge verborgenheid, aan het recht geloven of niet geloven waarvan de zaligheid of de rampzaligheid is verbonden, met eerbied, indruk en betamelijkheid te denken en te spreken.

Zien wij hierbij vooraf enige nodige zaken.

1. Allereerst dat het gewichtige leerstuk, waarvan wij nu te spreken hebben, het fundament van alle fundamentele leerstukken is. Want de leer van de Goddelijke Drie-eenheid is hierop gegrond. Indien wij de natuurlijke betrekking, die er is tussen de Vader en de Zoon, in zover Gods Woord ons deze openbaart, loochenen en niet recht kennen en geloven, vervalt deze leer voor ons geheel en belanden wij - al zeggen wij dat niet met woorden - bij de leer van Sabellius, dat wij maar één *Persoon* en drie slechts uiterlijke *benamingen* stellen. Of bij de leer van het tritheïsme, want de onderlinge betrekking der drie Goddelijke Personen weggenomen zijnde, en evenwel de Godheid van iedere Persoon bewezen zijnde, moet men als vanzelf vervallen tot het stellen van drie Wezens, dus een driegodendom.

2. Deze eeuwige waarheid is de grond- en hoeksteen van het huishoudelijk¹⁶ werk der genade. Als deze waarheid ondermijnd wordt, valt en waggelt alles, aangezien de huishouding is gegrond op het bestaan van de Goddelijke Personen, en niet het bestaan of de wijze van bestaan van de Goddelijke Personen op deze huishouding. Dit belijdt Petrus (Matth. 16:16-18): "Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods." En Jezus zegt: "Op deze petra - deze eeuwige waarheid - zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen." Tast men nu deze eeuwige waarheid aan, dan neemt men de kracht en de waardij uit de voldoening van Christus weg, ja, men doet tekort aan dat onbegrijpelijke wonder van de eeuwige liefde des Vaders tot de mensen in de uitvinding van zulk een hoge weg, dat Hij Zijn eeuwig geliefde Zoon, Die Hij met een eeuwige volmaakte liefde heeft liefgehad, voor mensen, ja voor Zijn vijanden overgaf; of men neemt dit wonder geheel weg. O, dan vervalt dit wonder en is het zulk een wonder niet, wat er staat in Joh. 3:16: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven Nebbe." 1 Joh. 4:9: "Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem." God was het (Hand. 20:28), Die Zijn gemeente kopen moest met Zijn bloed; ja Hij moest de Zoon van God zijn. Hoewel Hij de Zoon was, heeft Hij nochtans gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden (Hebr. 5: 8). En was Hij dus niet de Zoon, dan kon Hij ook niet gezonden worden om te voldoen aan Gods gerechtigheid en om de mens tot God te brengen.

3. Bovendien, aan het recht geloven of niet recht geloven van dit leerstuk van de eeuwige geboorte van de Zoon is de zaligheid of de rampzaligheid verbonden, want er staat geschreven (Joh. 20:31): "Deze dingen zijn geschreven, opdat gij gelooft dat Jezus is de Christus, de Zoon van God; en opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn Naam." Hoort eens wat er staat in 1 Joh. 4:15: "Zo wie beleden zal hebben dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in Hem, en hij in God." Maar daarentegen (1 Joh. 2:33): "Wie de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet." Ja er staat nadrukkelijk geschreven (1 Joh. 5:5): "Wie is het die de wereld overwint, dan die gelooft dat

¹⁶ De orde die de Personen houden in Hun werk

Jezus is de Zoon van God?" Hieruit blijkt wel dat deze allernauwste en verborgen betrekking van de Vader en de Zoon op elkaar de grond is van de gemeenschap van de gelovige met de Vader en de Zoon. Zo zegt Jezus (Joh. 14:7-9): "Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien, en indien gij Mij gekend had, zo zoudt gij ook Mijn Vader gekend hebben. En van nu aan kent gij Hem en hebt Hem gezien. Ik en de Vader zijn één." En Joh. 17:21: "Opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn".

4. Ook moeten wij vooraf opmerken, dat dit leerstuk een verborgenheid is, boven alle eindig begrip. Het is ook ondoorzoekelijk en onnaspeurlijk. Het is evenwel een geopenbaarde verborgenheid en wij moeten daaraan wel vasthouden, want een mens zou zulk een onbegrijpelijke betrekking niet kunnen of mogen geloven, zo deze alzo niet in Gods heilig Woord ware ontdekt. Wij mogen er daarom niet meer en niet minder van zeggen dan hetgeen God in Zijn Woord heeft gewild dat wij er van zouden weten. Ja hetgeen wij uit het Woord er van weten, is boven alle begrip en redeneerkracht, aangezien de generatie van de Zoon een personele eigenschap, een inblijvende daad in het Wezen Gods is, zoals Jezus Zelf getuigt (Joh. 14:10): "Geloof gij niet dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot u spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." En dewijl het dus een werk Gods naar binnen is, en de onbegrijpelijkheid een onmededeelbare eigenschap van het Gods Wezen en bestaan is, wat zullen wij arme, blinde, eindige, in geestelijke trotsheid gevallen aardwormen daarvan willen begrijpen of niet willen geloven? Duizenderlei zaken, die eindig zijn, kunnen wij zelfs niet begrijpen, als bijvoorbeeld ons eigen gestel, de voortbrenging in het lichamelijke, de werking van geesten op lichamen. Mochten wij genade hebben om onszelf te zien en ons voor God te schamen vanwege de trotsheid en de armoede, waarin wij zijn gevallen!
 - En dan zullen wij de spreekwijzen, welke het heilig Woord ons voorhoudt om het bestaan van de Zoon van de Vader uit te drukken, als genereren, geboren worden, uitgaan, niet alleen behouden, maar deze ook eigenlijk verstaan, natuurlijk, Gode betamelijk, overeenkomende met de onbegrijpelijke Goddelijke natuur.
 - En dan zullen wij daarvan tegelijk afscheiden alle natuurlijke gedachten en menselijke begrippen, als van onvolmaaktheid, van tijdvervolg, van afhankelijkheid, van eerder of later, van meerder of minder, van worden hetgeen Hij niet is, en derhalve van alle verandering en verdeling, en ook van vermenigvuldiging van wezens. Dit alles is menselijk en naar het eindig en verdorven begrip geredeneerd, en dit moet bij het spreken van de bestaanswijze van de Zoon van God van Zijn Vader verre van ons zijn.
5. Ook moeten wij vooraf opmerken, dat de waarheid van dit leerstuk, het Zoonschap, de kroon is op het hoofd van Christus. De Joden zagen, toen zij Hem ter dood brachten, deze heerlijkheid niet. Zij was verborgen achter het voorhangsel van Zijn vlees. Al zei Jezus het Zelf tot hen, zij bestreden evenwel Zijn kroon, Zijn Zoonschap, ja zij rusten niet voordat Hij dood was. Ziet hoe de vijanden van deze waarheid het met de Joden eens zijn en welke gevolgen dit heeft.
6. En tenslotte zullen wij dit allerge wichtigste leerstuk eerbiedig en naar de Bijbel behandelen, dan hebben wij tevoren een indruk nodig van onze blindheid, laagheid en onkunde van God (Spr. 30:4): "Hoe is toch Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns

Zoons, zo gij het weet?" Ja van ons geldt hetgeen de Samaritaanse vrouw tot Jezus sprak (Joh. 4:1 1): "Gij hebt niet om mede te putten, en de put is diep." Ja vrienden, deze put is zonder grond. Mochten toch de vreze Gods en de indrukken van die hoge en ongekende Majesteit op ons hart vallen.

Nu gaan wij er toe over om te zien waarin het Goddelijk Zoonschap naar de Heilige Schrift bestaat, en hoe zulks van alle tijden reeds is bestreden.

1. Hier moeten wij de eeuwige waarheid vasthouden en tot een grond leggen, waarvan wij in den brede hebben gehandeld in de 8e zondagsafdeling, namelijk de hooggeprezen Drie-eenheid Dat er drie zijn, Die getuigen in de hemel, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, en dat deze driemiet zijn tot één, zoals van de getuigen op de aarde wordt gezegd, maar deze drie zijn één, volgens 1 Joh. 5:7. Dat wil zeggen, dat in het ene Goddelijke Wezen drie waarachtige Personen of zelfstandigheden zijn, welke ten aanzien van hun zelfstandigheid onmededeelbare wijzen van bestaan zijn van het ene Goddelijke Wezen.
2. Wij moeten vasthouden dat deze drie Goddelijke Personen Eén zijn. Eénwezig, in tegenstelling met gelijkwezig, anderwezig of medewezig, alleenwezig en zelfwezig. Ook dat Zij van gelijke waardigheid en eer zijn, alsmede dat Zij zijn en blijven in Elkanderen. De Goddelijke Personen zijn dus geen uitvloeisels (tegen Prof. Deurhof enz.) en ook geen krachten, maar *Zij zijn de eeuwige, enige en waarachtige God*. Dit bevestigt Jezus (Joh. 14:1 1): "Geloof Mij, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is; en indien niet, zo gelooft Mij om de werken zelf. De woorden, die Ik tot u spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." En ook Joh. 17:21: "Opdat zij allen één zijn, gelijkewijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn. Opdat de wereld gelove dat Gij Mij gezonden hebt." Deze waarheid van het inzijn der Personen in Elkanderen moeten wij zeer noodzakelijk vasthouden tegen de loochenaars van de Godheid van de Zoon.
3. En tenslotte dat deze drie Goddelijke Personen van elkander waarachtig onderscheiden zijn. Daarom worden zij genoemd een Ander, een Ander en een Ander (Joh. 5:32 en 14:6). En wel:
 - Onderscheiden in namen met betrekking tot elkander: Vader, Zoon en Heilige Geest.
 - Onderscheiden in orde, zoals deze het meest voorkomt: de Vader de Eerste, de Zoon de Tweede, en de Heilige Geest de Derde (Matth. 28:19). Deze orde vloeit voort uit de wijze van bestaan, echter komt in enkele plaatsen wel verandering in deze orde voor, vanwege het doel en de gelegenheid, zoals dan in de samenhang wel is te zien. En ook wel om daarmede uitdrukking te geven aan de evenwaardigheid, dat er in het Goddelijk Wezen geen eerder of later, geen meerder of minder is.
 - Onderscheiden in wijzen van werken. De Vader werkt van Zichzelf door de Zoon en de Heilige Geest (Joh. 1:3). De Zoon werkt van de Vader door de Heilige Geest (Joh. 5:19). En de Heilige Geest werkt van de Vader en de Zoon door Zichzelf (Joh. 15:26). Deze manieren van werken rusten ook op de wijzen van bestaan der Goddelijke Personen.
 - Zij zijn onderscheiden in werken naar buiten het Wezen, welke evenwel ten aanzien van het werkende Wezen aan de drie Personen eigen zijn. Want hetgeen de Eén doet, dat doet ook de Ander, maar ten aanzien van de schikking en bedeling in het Goddelijke Wezen wordt aan elke Persoon in de Heilige Schrift onderscheiden Zijn werk toegekend. Zoals aan de Vader de Schepping (1 Kor.

8:6), aan de Zoon de verlossing (Hand. 20:28) en aan de Heilige Geest de heiligmaking (1 Kor. 6:11). Deze onderscheiden toeschrijving van werken rust ook op de onderscheiden wijzen van bestaan van de Goddelijke Personen.

- En ten laatste, en wel voornamelijk, als de grond van al het gezegde, Zij zijn onderscheiden in Personele eigenschappen, welke behoren tot de wijzen van bestaan der Goddelijke Personen in het ene Goddelijke Wezen, en welke werken naar binnen zijn, of in het Wezen inblijvende daden, en dus nooit begrepen kunnen worden. Door deze wijzen van bestaan heeft elke Persoon de oneindige volmaaktheid van hetzelfde ene Goddelijke Wezen. Alles echter met dit grote onderscheid:
 - dat het de Personele eigenschap van de Vader is, dat Hij is van Zichzelf, en niet door een Ander en dat Hij de Zoon en de Heilige Geest doet zijn (Joh. 5:26 en 15:26).
 - Dat het de Personele eigenschap van de Zoon is van eeuwigheid van de Vader te zijn door generatie, dus naast de Vader en de Heilige Geest te zijn (Psalm 2:7, Joh. 15 :26).
 - En dat het de Personele eigenschap van de Heilige Geest is, van eeuwigheid van de Vader en de Zoon uit te gaan (Joh. 15:26): "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen".

Dit tot een grond gelegd zijnde, gaan wij nu over tot de Personele eigenschap en wijze van bestaan van de Zoon in het bijzonder, en dus tot de enige reden van Zijn Zoonschap. De onderwijzer geeft ten antwoord: ***Hij wordt Gods eniggeboren Zoon genaamd, omdat Hij de eeuwige en natuurlijke Zoon van God is.***

De kerk der Reformatie heeft naar het Heilig Woord altijd geleerd en tegen alle bestrijders het vastgehouden, dat Jezus Christus, - van Wie de onderwijzer tot dusver heeft gehandeld, - *alleen naar Zijn Goddelijke natuur de Zoon van God de Vader is.* En zulks omdat de Vader Hem van eeuwigheid heeft gegenereerd, namelijk dat de Vader, naar de Heilige Schrift, door deze eeuwige teling op een onbegrijpelijke wijze hetzelfde onafhankelijke Goddelijke Wezen aan de Zoon van eeuwigheid heeft medegedeeld, en dat dit - gelijk God éénvoudig¹⁷ is - de éénvoudige en onsamengestelde enige grond van het Zoonschap is. Waarmee - naar datzelfde heilige Woord - verworpen wordt de minste samenstelling, of ook het stellen of zoeken van de grond ervan *in de huishouding der genade.*

Want deze huishouding is juist gegrond op het eeuwige, vrije welbehagen, dat van eeuwigheid was bij deze ene God, Vader, Zoon en Heilige Geest. En deze huishouding brengt niets toe aan de wijze van bestaan van de drie Goddelijke Personen, aangezien het heilig Woord overal onderscheid maakt tussen het bestaan van de drie Goddelijke Personen en tussen Hun huishoudelijke zending.

Want de Drie-enige God is zoals Hij is, en bestaat zo onbegrijpelijk in Zichzelf als Hij bestaat. Daarom heeft Hij van eeuwigheid een weg van verlossing kunnen uitvinden en een voornemen kunnen hebben om buiten Zichzelf aan een gevallen mensdom vrije genade te verheerlijken.

De kerk der Reformatie hield dus vast, *dat de wijze van bestaan niet gegrond is in de huishouding, maar dat de huishouding is gegrond op de wijze van bestaan,* en dat niet is tegen te spreken dat de kerk met deze leer staat of valt.

¹⁷ enkelvoudig, niet samengesteld

Deze eeuwige waarheid bevestigt Gods Woord zeer duidelijk en onderscheiden, en wel in al haar bijzonderheden.

1. Namelijk dat de tweede Getuige in de hemel, de Zoon van God de Vader is alleen door eeuwige generatie of teling. Dit bewijst Psalm 2:7, alwaar de Zoon spreekt: "Ik zal van het besluit verhalen: De Heere heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd".! In deze tekst is een openbaar verhaal of verklaring, dat de Vader Zijn Zoon gegeneerd heeft. En dit wordt uitgedrukt in de voltooid tegenwoordige tijd: *Ik heb U gegeneerd*; niet om daarmee uit te drukken dat het een voorbijgaande daad van de Vader is. Want het bestaan van de Zoon van eeuwigheid tot eeuwigheid is door generatie van de Vader te zijn. Maar het wordt hier zo gezegd om uitdrukking te geven aan de volmaaktheid van de generatie, en dat het geen onvoltooide daad kan zijn. Het woord "heden" kan hier niet op de tijd zien, omdat dit de woorden van God zijn, Die niet in de tijd, maar in de eeuwigheid woont. En dit is een verhaal van een besluit, dat zo eeuwig is als God eeuwig is, ja *de besluitende God Zelf*.

Maar "heden" wil hier zeggen dat het een eeuwige en volmaakte generatie is, waarvan alle vervolg van tijd moet worden afgescheiden Want bij God is er toch een onveranderlijk heden. Dit bewijst derhalve dat Christus alleen naar Zijn Goddelijke natuur de eeuwige en onveranderlijke Zoon van God de Vader is, alleen door een eeuwige teling.

2. Ook wordt deze generatie ons nader verklaard als te zijn onafhankelijk, zowel ten aanzien van de Zoon als van de Vader. Door deze generatie is de Vader niet eerder of meerder dan de Zoon, en de Zoon wordt daardoor niet hetgeen Hij niet is (Joh. 5:26): "Want gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf."

Dat deze plaats niet ziet op de huishouding, noch op het leven als Middelaar, blijkt overtuigend, want:

(1) In het voorafgaande schriftgedeelte wordt aangewezen dat de Zoon hetzelfde doet als de Vader doet (vers 19), en zulks opdat zij allen de Zoon zullen eren gelijk zij allen de Vader eren (vers 23). Dit wordt nader bevestigd en aangedrongen in de verzen 24 en 25, met de bevestiging: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: de ure komt en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem van de Zoon van God, en die ze gehoord hebben, zullen leven". Hier wordt gezegd, dat de Zoon zowel als de Vader de Fontein van alle leven is, dus ook voor een geestelijk dode zondaar. De Zoon van God had in de verzen 17 en 18 gezegd dat God Zijn eigen Vader is, waartegen de Joden zeer opkwamen, en welke waarheid al bevestigd is door Zijn Goddelijke werken. Hoe dit nu mogelijk is, dat Hij al deze Goddelijke werken kan doen en zelfs levend kan maken, wordt ons in vers 26 aangetoond en bewezen, namelijk dat de Zoon een bijzondere betrekking heeft op de Vader, welke wijze van bestaan van de Zoon de grond van Zijn onafhankelijke Godheid is, en wordt uitgedrukt door deze onbegrijpelijke woorden, dat "de Vader aan de Zoon gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelf, gelijk de Vader het heeft in Zichzelf." Dus is Hij de waarachtige Zoon van God, eenswezens met de Vader. Hieruit worden de tevoren gestelde waarheden bewezen, te weten dat God Zijn eigen Vader was (vers 17 en 18). En dat hetgeen de Vader doet, de Zoon zulks ook doet. En wel bijzonder om de mond der Joden te stoppen, die Hem niet als de Zoon van God erkenden. Daar Hij het leven had in Zichzelf, dus waarachtig God was, kon Hij doen hetgeen Hij in vers 25 had gezegd, namelijk dode zondaren geestelijk levend maken. Dit wijst Jezus in het vervolg daar verder aan en onderscheidt zo Zijn huishoudelijke zending als des

mensen Zoon, als des Vaders knecht, van Zijn natuurlijk bestaan als des Vaders Zoon (vers 27) zeggende: "En heeft Hem macht gegeven ook gericht te houden, omdat Hij des mensen Zoon is." Derhalve moesten de Joden zich niet ongelovig verwonderen, dat Hij geestelijk doden levend maakte, want zelfs de algemene opstanding zou door Zijn kracht geschieden, volgens de verzen 28 en 29: "Want de ure komt, in dewelke allen, die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; en zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis." Ziet hier dan in deze samenhang een krachtig bewijs, dat vers 26 in het geheel niet ziet op het huishoudelijke werk des Zoons.

- (2) Zo ontkennen wij ook, dat de Zoon het leven heeft in Zichzelf omdat Hij Middelaar is. Want de tekst zegt, dat de Zoon alzo het leven in Zichzelf heeft, gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf. Want dan moest daaruit volgen dat de Vader ook Middelaar was. Maar de Vader heeft het leven in Zichzelf niet als Middelaar, om door lijden en sterven het leven aan arme zondaren mede te delen, en dus heeft de Zoon het leven in Zichzelf ook niet als Middelaar, want Hij heeft het leven zoals de Vader het heeft. En zoals de Vader het leven niet heeft, zo heeft de Zoon het ook niet.

Daarom moeten wij door dit leven verstaan *het onafhankelijke, algenoegzame, volmaakte en gelukzalige leven, dat in God is*. De algenoegzame werkzaamheid, de enige daadwerkelijke kracht, waarom er wordt gezegd in Psalm 36:10: "Bij U is de fontein des levens", en waarom God genoemd wordt de levende God. Dit leven heeft de Vader in Zichzelf, en dit leven heeft de Zoon in Zichzelf, alleen met dit onderscheid in de wijze van bestaan des Vaders en die des Zoons, dat de Vader het leven heeft door Zichzelf, en de Zoon heeft het door de Vader, Welke het Hem heeft gegeven. Het leven moet hier dus worden aangemerkt als behorende tot het Goddelijke Wezen, anders zou God geen onafhankelijke oorzaak van leven in een ander kunnen zijn. Derhalve blijkt in deze woorden de hoedanigheid van Hem, Die de oorzaak kan zijn van alle leven in een ander: Hij heeft het leven in zichzelf. En de onderscheiden wijze van bestaan van de Zoon: het leven te hebben in Zichzelf heeft Hij van de Vader ontvangen. Ziet hier dan een bewijs voor het onafhankelijk Zoonschap.

3. Deze geboorte van de Zoon van de Vader en de volstreckte eeuwigheid daarvan wordt voorts bewezen uit:

- Spreuken 8:22, 24-30: "De Heere bezat Mij in het beginsel Zijns wegs, vóór Zijn werken, van toen aan." Door bezitten wordt te kennen gegeven het hebben van eigendom, en de taalkundigen nemen dit woord ook voor allerlei soort van voortbrengen, ook door geboorte. Wanneer wij dit woord nu vergelijken met Gen.4:1, waar hetzelfde woord wordt gevonden en overgezet, als Eva bij de geboorte van Kaïn zegt: "Ik heb een man van de Heere verkregen", dan is dit voor ons voldoende bewijs.
- En dit te meer omdat de Opperste Wijsheid dit bezitten Zelf verklaart door geboren te zijn (Spr. 8:24-29): "Ik was geboren als de afgronden nog niet waren, als nog geen fonteynen waren, zwaar van water. Aler de bergen ingeest waren, vóór de heuvelen was Ik geboren. Hij had de aarde nog niet gemaakt, noch de velden, noch de aanvang van de stofjes der wereld. Toen Hij de hemelen bereidde, was Ik daar, toen Hij een cirkel over het vlakke des afgronds beschreef; toen Hij de opperwolken van boven vestigde, toen Hij de fonteynen des afgronds vastmaakte; toen Hij de zee

haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde." Dit bewijst dat de geboorte van de Zoon van eeuwigheid is, en dat Hij dus de Zoon van God zijnde, ook was het werkend Begin van de schepping Gods, volgens Openb. 3:14.

- Verder blijkt dit Goddelijk Zoonschap uit Spr. 8:30: "Toen was Ik een Voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermakingen, te aller tijd voor Zijn aangezicht spelende." Want het woord voedsterling betekent een zoon, die in de schoot wordt gedragen, ziet Num. 11:12, waar Mozes zegt: "Heb ik dan al dit volk ontvangen? Heb ik het gebaard, dat Gij tot mij zoudt zeggen: Draag het in uw schoot, gelijk als een voedstervader de zuigeling draagt, tot dat land, hetwelk Gij hun vaders gezworen hebt?" Daarom wordt Hij genoemd de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is (Joh. 1:18). Dit alles bewijst duidelijk, dat de tweede Getuige in de hemel de eeuwige Zoon van God is door een Goddelijke geboorte.

4. Dat de tweede Persoon de eigen en natuurlijke Zoon van God is, bewijzen wij uit Rom. 8:32: "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft." En Joh. 5:18: "Daarom zochten de Joden Hem te meer te doden, omdat Hij niet alleen de sabbat brak, maar ook zeide dat God Zijn eigen Vader was, Zichzelf Gode evengelijk makende." En wat wil een natuurlijke zoon anders zeggen dan dat daarin het beeld van de vader is overgedrukt en er van afstralende, ten bewijs van hetzelfde? Dit wordt bevestigd ten aanzien van de Zoon van God op een Gode betamelijke wijze (Hebr. 1:3): Dewelke, alzo Hij is het afschijnsel Zijner (des Vaders) heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid." Daarom wordt zeer uitdrukkelijk van Hem gezegd (2 Kor. 4:4): "Die het Beeld Gods is", en Kol. 1:15: "Dewelke is het Beeld des onzienlijken Gods." Hierdoor is de Zoon van God, Die Zelf het Beeld van God is door uitdrukking (Hebr. 1:3) of door generatie, onderscheiden van alle afgoden, die van nature geen goden zijn (Gal. 4:8).

Men kan hieruit ook zien, dat het woord "natuurlijk" geen onbetamelijk of onschriftmatig woord is. Want wij verstaan daardoor hetgeen met de onbegrijpelijke Goddelijke natuur overeenkomt. Van de gelovigen, die naar het voorbeeld van Christus veranderd worden, wordt gezegd dat zij enigszins de Goddelijke natuur deelachtig worden (2 Petrus 1:4). In welke volle kracht en nadruk moet dan Christus naar Zijn Goddelijke natuur, Die het beeld van God niet draagt, maar het Zelf is, dan wel zijn de natuurlijke Zoon van God.

En dit te meer nog, daar het bestaan van de Zoon door de Vader in Gods natuur is, en behoort tot de volmaaktheid van het Wezen en van de Personen, zodat het Goddelijk Wezen niet anders is dan zo bestaande. Dit alles bewijst ons dan dat het Goddelijk Zoonschap van Christus een eigenlijk en natuurlijk Zoonschap is.

5. Verder bewijzen wij nog, dat deze geboorte van de Zoon niet een lijdelijke geboorte is (Micha 5:1): "En gij, Bethlehem Efratha, zijt gij klein om te zijn onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, en Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid." Hier wordt gesproken van tweeërlei uitgang van de Heere Jezus. Van een uitgang uit Bethlehem, door Maria, naar Zijn mensheid; en van Zijn Goddelijke uitgang door geboorte uit de Vader. Dat deze laatstgenoemde uitgang in het meervoudig getal door uitgangen wordt uitgedrukt, is naar het taaleigen der Hebreëen om de verhevenheid en uitnemendheid van deze Goddelijke geboorte te kennen te geven. Ook kan het zijn om die valse begrippen bij ons weg te nemen, alsof de generatie en uitgang van de Zoon een voorbijgaande daad zou zijn en de Zoon ophield van gegeneerd te worden. Want deze generatie en uitgang

is eeuwig, de Zoon bestaat zo, *het is een onveranderlijke volmaaktheid in het Goddelijke Wezen*. En hiermede is niet in strijd dat in Psalm 2:7 staat: "Heden heb Ik U gegeneerd", en in Spr. 8: "Ik was geboren." Want daardoor wordt slechts te kennen gegeven dat het geen onvoltooide, maar een van eeuwigheid volmaakte generatie is.

In Joh. 8:42 vinden wij deze uitgang van de Zoon door geboorte eveneens zo omschreven: "Jezus dan zeide tot hen: Indien God uw Vader ware, zo zoudt gij Mij liefhebben; want Ik ben van God uitgegaan (namelijk door geboorte) en kom van Hem (namelijk als een Gezant of des Vaders Knecht). Want Ik ben ook van Mijzelf niet gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden." Ziet hier dan een bewijs, dat de geboorte van de Zoon niet een lijdelijke geboorte is.

6. Derhalve is Hij de eniggeboren Zoon (Joh. 1:14): "En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader) vol van genade en waarheid." En vers 18: "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard".

7. Ook is Hij de geliefde Zoon des Vaders (Lukas 3:22): "En dat er een stem geschiedde uit de hemel, zeggende: Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen." De liefde is dus niet de grond van het Zoonschap, maar het Zoonschap is de grond van de liefde (Joh. 3:16): "Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld." Deze onbegrijpelijke liefde van de Vader in het geven van Zijn Zoon, Welke Hij, omdat Hij de Zoon was, met een eeuwige en volmaakte liefde liefhad, en dat voor Zijn vijanden, wordt grotelijks krachteloos gemaakt door de sociniaanse beweringen aangaande dit Zoonschap.

8. In volle kracht is dan de Zoon van God de Eerstgeborene (Kol. 1:15): "De Eerstgeborene aller creaturen." Hij is geboren vóór het geschapene, dat is van eeuwigheid. Met recht derhalve de Eerstgeborene genoemd, Die daaruit recht op en heerschappij over al het geschapene heeft, (zie ook Psalm 89:28). Zulks vinden wij ook in Hebr. 1:6: "En als Hij (namelijk God) wederom de Eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: En dat alle engelen Gods Hem aanbidden." Aldus ligt de kracht voor Gods volk in deze eerstgeboorte en in dit weder inbrengen in de wereld, dat zo de Zoon hun Heere kan zijn, en zij Hem alzo kunnen aannemen.

9. Met recht dan is Hij het Begin van de schepping Gods (Openb. 3:14): "Dit zegt de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods." En dit is Hij niet lijdelijk, want dan zou Hij een schepsel zijn, maar dadelijk, een werkend Begin (zie ook Joh. 1:2-3). Dit blijkt omdat Hij ook genoemd wordt de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige (vergeleken met 1 Joh. 5:7).

10. Gods Woord bevestigt deze eeuwige waarheid door als bewijs al zulke benamingen te geven, welke de Zoon van God uit kracht van Zijn Zoonschap draagt.

- De naam Spruite (Zach. 6:12): "Ziet een Man, Wiens Naam is Spruite, Die zal uit Zijn plaats spruiten." Aldaar wordt Hij Spruite genaamd eer Hij uit de aarde was voortgesproten.
- De naam Wijsheid (Spr. 8:1): "Roept de Wijsheid niet?" en vers 12: "Ik Wijsheid woon bij de kloekzinnigheid, en vind de kennis van alle bedachtzaamheid." Hier wordt door verstaan de zelfstandige Wijsheid, welke blijkens dit hoofdstuk van eeuwigheid was geboren, de Voedsterling des Vaders en Zijn vermaken. Met

andere woorden: De eeuwige Zoon van de Vader door generatie, in Welke de Vader Zijn welbehagen heeft (Matth. 3:17).

- De naam Woord (Joh. 1:1): "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God." En vers 14: "Het Woord is vlees geworden." En 1 Joh. 5:7: "Drie zijn er, Die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest."

Uit deze plaatsen blijkt duidelijk, dat de Zoon van God het zelfstandige Woord is en alzo wordt genoemd vanwege Zijn eeuwige generatie.

- Want een woord komt niet uit zichzelf voort, maar uit het gemoed desgenen, die spreekt. Hij is dan de Zoon des Vaders, want het Woord geeft het onzienlijk gemoed weer en is daarmee in volle overeenstemming en komt er uit voort, en Hij is een duidelijk beeld van de onzienlijke God, één zijnde met de Vader, want wie Hem gezien heeft, die heeft de Vader gezien (Joh. 14:9).
- Ook wordt de Zoon van God het Woord genoemd vanwege Zijn werk, aangezien alle dingen door Hem geschapen zijn (Joh. 1:3). Zo is Hij de krachtig werkende en sprekende God, Die in volle kracht Gods woorden spreekt, welke Hij Zelf heeft gezien en gehoord (Jes. 52:6): "Daarom zal Mijn volk, daarom zal het Mijn Naam in die dag kennen, dat Ik het Zelf ben, Die spreekt: Zie, hier ben Ik".

11. Ook wijst de Schrift ons duidelijk aan, dat het Goddelijk Zoonschap de reden is geweest, waarom de Joden Christus gedood hebben. Paulus zegt in zijn verantwoording (Hand. 13:28): "En geen oorzaak des doods vindende, hebben zij van Pilatus begeerd dat Hij zou gedood worden."

- Dit vergeleken met Matth. 26:63-66 en Markus 14:61-64: "Wederom vroegde Hem de hogepriester en zeide tot Hem: Zijt Gij de Christus, de Zoon des gezegenden Gods? En Jezus zeide: Ik ben het. En de hogepriester, verscheurende zijn klederen, zeide: Wat hebben wij nog getuigen van node? Gij hebt de godslastering gehoord, wat dunkt ulieden? En zij allen oordeelden Hem des doods schuldig te zijn." En daarna werd Hij in de raad wederom ondervraagd (Lukas 22:70-71): "En zij zeiden allen: Zijt Gij dan de Zoon van God? En Hij zeide tot hen: Gij zegt dat Ik het ben. En zij zeiden: Wat hebben wij nog getuigenis van node? Want wij zelf hebben het uit Zijn mond gehoord." Daarna vroeg de rechter flatus nog eens aan Jezus of Hij de Koning der Joden was (Joh. 18:33). En Jezus deed ronduit deze belijdenis (vers 37): "Hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik de waarheid getuigenis geven zou. Een iegelijk die uit de waarheid is hoort Mijn stem." Pilatus zeide tot Hem: Wat is waarheid?(vers 38) verder tot de Joden zeggende: "Ik vind geen schuld in Hem."
- Dat Zijn Zoonschap de reden is geweest en door de Joden genomen om Hem ter dood te brengen, blijkt ook bijzonder bij het kruis (Matth. 27:40): "Indien Gij de Zoon van God zijt, zo kom af van het kruis." En vers 43: "Hij heeft op God betrouwd, dat Hij Hem nu verlosse, indien Hij Hem wel wil. Want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon."
- En tenslotte blijkt dit nadat Jezus de geest gegeven had, toen het voorhangsel van de tempel scheurde en er een aardbeving kwam, zodat de rotsstenen scheurden en de graven geopend werden (Matth. 27:51-54). Ook dat de hoofdman over honderd en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving, en de dingen die geschied waren, zeer bevreesd werden, zeggende: "Waarlijk, Deze was Gods Zoon." Zie ook Markus 15:39. Derhalve in het niet geloven dat Jezus de Zoon van God, de Heere der heerlijkheid is, valt men degenen toe, die Jezus mishandelden, en men rechtvaardigt hen. Ziet dan van welk een gewicht dit leerstuk is.

Deze eeuwige fundamentele waarheden tot een grond gelegd en vastgehouden hebbende, gaan wij nu over tot de bespreking van de Personele eigenschap en wijze van bestaan van de Zoon. Wij zien hierin:

1. Hoe dit fundamentele leerstuk van alle tijden is bestreden.
 2. Wat de kerk der Reformatie daar te allen tijde, aan de hand van de Heilige Schrift, van heeft geleerd.
1. Dit Goddelijk Zoonschap, door de christelijke kerk geleerd, is te allen tijde bestreden.
 - (1) Reeds in de vroegste tijden zelfs. De duivel durfde tot Jezus Zelf zeggen (Matth. 4:6): "Indien Gij de Zoon van God zijt, zo werp Uzelf nederwaarts" enz. Ook door de Joden, die Hem ten bloede toe bestreden hebben. Want zij hebben niet gerust voordat Jezus was gedood, zoals wij hier reeds zagen.
 - (2) In de Christelijke kerk kwamen de arianen, die beweerden dat de Zoon uit niet geschapen was, vóór de schepping der wereld, waartoe Hij dan tot een werktuig zou zijn gebruikt. Zij voeren daartoe aan Spr. 8:22: "De Heere bezat Mij." In de Griekse taal staat hier: "De Heere schiep Mij", doch dit bewijst niets, aangezien de Opperste Wijsheid Zelf verklaart in vers 24 en 25, dat dit was door geboorte. En het woord "scheppen" komt hier voor in een bredere zin, zoals de taalkundigen zeggen, dat het genomen wordt voor allerlei manier van voortbrengen, ook door geboorte. Verder voeren de arianen nog aan, Kol. 1:15: "De Eerstgeborene aller creaturen", en Openb. 3:14: "Het Begin der schepping Gods." Maar hierin is ook geen bewijs. Want volgens de eerste plaats is Hij door geboorte onderscheiden van de creaturen en vóór die geschapen werden geboren, dus wordt Hij op deze plaats genoemd als Heere en Gebieder (zie Psalm 89:28): "Ook zal Ik Hem ten eerstgeboren Zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde." En wat betreft de tweede tekst, daar moet men wel onderscheid maken tussen een werkend en een lijdelijk begin. De Zoon is het werkend Begin, en dus een Heere van alles.
 - (3) Ook kwamen de socinianen, die spotten met een eigenlijke teling, en die in andere dingen het Zoonschap zoeken.
 - a. Bijvoorbeeld in de eeuwige voorverordining tot het Middelaarsambt, waarvan zij de uitvoering in de tijd een grond van het Zoonschap noemen. Zou dit waar zijn, dan was op zijn uiterst Christus nog Zoon, maar niet eeuwig. Want het eeuwig besluit Gods, dat zich niet alleen over Christus, maar over alle schepselen en over al wat er in de tijd geschieden zou, uitstrekt, maakt door de uitvoering noch ons, noch iemand anders eeuwig.
 - b. Dan zoeken zij het weer in de wonderlijke ontvangenis van Christus en Zijn geboorte uit een maagd, daartoe bijbrengende Lukas 1:35: "De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. Daarom ook dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." Dit bewijst niets, want er staat niet: Daarom zal dat Heilige Gods Zoon zijn; maar Hij zal zo genaamd worden, dat is, Hij zal Zich zo vertonen en worden erkend.
 - c. Verder zoeken zij zulks in de heiliging tot het Middelaarsambt, bijbrengende Joh. 10:34-36: "Is er niet geschreven in uw wet: Ik heb gezegd, gij zijt goden? Indiende wet die goden genaamd heeft, tot welken het woord Gods geschied is, en de Schrift niet kan gebroken worden; zegt gijlieden tot Mij, Die de Vader

geheiligd en in de wereld gezonden heeft: Gij lastert God! omdat Ik gezegd heb: Ik ben Gods Zoon?" Maar hierin is ook al geen bewijs, want Christus geeft door te zeggen dat Hij van de Vader geheiligd was, te kennen dat Hij meerder was dan al de goden, die in de wet aangesproken worden. Jezus spreekt hier zo zeer niet van Zijn heiliging, dan wel van Zichzelf, Die geheiligd was en gezegd had (Markus 14, Matth. 26, Lukas 22 enz.): "Ik ben Gods Zoon".

- d. En zij zoeken het Goddelijk Zoonschap van Jezus voornamelijk in de opwekking uit de doden, daartoe bijbrengende Rom. 1:4: "Die krachtelijk bewezen is te zijn de Zoon van God, naar de Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden." Hier staat niet: Die *geworden* is de Zoon van God; maar: Die *bewezen* is te zijn de Zoon van God. Ook brengen zij nog bij Hand. 13:32-33: "En wij verkondigen u de belofte, die tot de vaderen geschied is, dat namelijk God dezelve vervuld heeft aan ons, hun kinderen, als Hij Jezus verwekt heeft. Gelijk ook in de tweede psalm geschreven staat: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd." Doch dit bewijst mede niets, want door de verwekking wordt hier niet de opstanding van Christus verstaan. Daarvan spreekt Paulus eerst in het 34e vers: "En dat Hij Hem uit de doden heeft opgewekt." Maar de verwekking ziet hier óf op Zijn geboorte uit Maria, óf op Zijn openbaring in de tijd als Middelaar, óf op Zijn verhoging, waarbij de Vader als door openbare verklaring Zijn gegeneerde Zoon bekend maakt, gelijk in Psalm 2.
- e. En tenslotte zoeken zij het Zoonschap in de verhoging van Christus aan de rechterhand des Vaders, daartoe bijbrengende Hebr. 1:3-5: "En is gezeten aan de rechterhand der Majesteit in de hoogste hemelen; zo veel treffelijker geworden dan de engelen, als Hij uitnemender naam boven hen geërfd heeft. Want tot wie van de engelen heeft Hij ooit gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd?" En Hebr. 5:5: "Christus heeft Zichzelf niet verheerlijkt om Hogepriester te worden, maar Die tot Hem gesproken heeft: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd." In deze tekstplaatsen ligt echter geen enkel bewijs, dat Christus de Zoon van God is omdat Hij verhoogd is. Want Paulus onderscheidt hier de Persoon van Christus, twee naturen hebbende, van Zijn verheerlijking tot Hogepriester. Paulus toont hier aan, dat Christus in beide naturen niet door Zichzelf is, maar dat Hij, gelijk Hij naar Zijn Goddelijke natuur de Zoon is, door de Vader gegeneerd, alzo ook de Middelaar is, door de Vader tot Middelaar verordineerd en tot Hogepriester verheerlijkt. Behalve dit is het ook een waarheid, dat Christus als de gegeneerde Zoon in de staat van Zijn verhoging het meest als zodanig is geopenbaard. Want Paulus ziet hier op de Naam en openbaring van de Zoon, en niet op het Zoonschap.

Al wat de socinianen aanvoeren als gronden voor het Zoonschap zijn niet anders dan de gevolgen, blijken en bewijzen er van, en die alle moeten tot een grond hebben het eeuwig Zoonschap van de Vader door generatie.

- (4) Ook is dit Zoonschap bestreden door een bekend en geleerd man¹⁸, die, omdat hij niet bevatten kon het onbegrijpelijke bestaan van zijn oneindige Schepper, de grond van het Zoonschap gesteld heeft in *een oneigenlijke teling*, zonder nader te verklaren wat hij daardoor verstaat.

Hij heeft zich later verklaard, dat hij daardoor verstaat een enkel eeuwig medezijn met de Vader. Doch dit is geen genoegzame grond, aangezien de eenswezensheid ook toebehoort aan de Heilige Geest, welke betrekking uitsluitend door mede-zijn beter door de benaming van Broeders zou kunnen worden uitgedrukt dan door de

¹⁸ o.a. prof. Roël

benaming Vader en Zoon, hetwelk toch een andere betrekking doet geloven. Ook is er in deze verklaring geen reden te vinden, waarom de Vader geen Zoon, en de Zoon geen Vader, of Beiden geen Geest, en de Geest geen Vader of Zoon genaamd worden.

Dit alzo bevindende, heeft deze persoon tenslotte tot verklaring van het eeuwig mede-zijn met de Vader de sociniaanse redenen voor het Zoonschap aangevoerd, zoals deze door ons zijn vermeld, met een volkomen uitsluiting van een eeuwige teling, welke hij naar zijn oordeel in de Schrift niet kan vinden. Doch hierin blijft hij van de socinianen onderscheiden, dat hij belijdt de Godheid van Christus te geloven, welke de socinianen loochenen.

Doch uit de onafscheidelijke en onweersprekelijke gevolgen van dit wangevoelen blijkt duidelijk het gevaar daarvan.

- Want de Godheid der drie Getuigen in de hemel bewijzende, en de betrekking wegnemende en ontkennde, moet men vervallen tot het stellen van drie Wezens, het tritheïsme, of tot het gevoelen van Sabellius: één God en één Persoon, Die, naar dat de omstandigheden dit vereisen, dan eens voorkomt onder de naam Vader, dan eens als Zoon, en dan eens onder de naam van de Heilige Geest. Doch de Heilige Schrift maakt overal onderscheid tussen het Goddelijke bestaan van de Zoon door de Vader door generatie, en tussen Zijn zending als Middelaar. Vanwege het eerste wordt Hij genaamd de Zoon, doch vanwege het tweede Knecht en Gezant, enz.
- Dit onderscheid is in de tweede Psalm in zijn samenhang te zien, en in Spr. 8, Micha 5:1, Joh. 7:29: "Maar Ik ken Hem, want Ik ben van Hem (dat is door geboorte) en Hij heeft Mij gezonden." Hebr. 5:8: "Die, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden." En Hebr. 5:5: "Christus heeft Zichzelf niet verheerlijkt om Hogepriester te worden, maar Die tot Hem gesproken heeft: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd." Ook Matth. 11:27: "Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader." En nog veel plaatsen meer.

(5) Het eeuwig Zoonschap is ook bestreden door de adoptianen, met wie veel remonstranten het eens zijn. Zij willen dat Christus de Zoon van God zou zijn door de eeuwige generatie, en tevens door de zo-even genoemde sociniaanse redenen. Maar deze vermenging deugt niet en vloeit bij deze mensen hieruit voort, dat zij al de plaatsen in de Heilige Schrift, welke de eeuwige generatie bewijzen en verklaren, op de huishouding toepassen. Daarom hebben zij geen gronden voor het Zoonschap, dewijl zij er van uitgaan, dat de eeuwige betrekking van de Zoon op de Vader door generatie van de Vader in al die teksten slechts ziet op de huishouding.

Maar de vraag is dan: *Hoe durft iemand dan zulk een betrekking door generatie te stellen, als het heilig Woord daartoe geen aanleiding geeft?*

Al is en blijft deze generatie voor ons een verborgenheid, ik mag ze toch niet geloven als ze niet in de Heilige Schrift is geopenbaard om te geloven. Daartoe heb ik mijn redelijk verstand, opdat ik zulk een ongegrond geloof in mijzelf en anderen zal bestrijden. En moet ik dan dit redelijk verstand, in deze mijn vriend zijnde, omdat het eindig en verdorven is, in het stuk van de geopenbaarde waarheden voor mijn grootste vijand houden?

Men mocht wel vragen: *Waarom voeren zij bij de sociniaanse gronden voor het Zoonschap ook dit aan, de eeuwige teling, als zij daarvoor geen bewijs hebben?*

Wel hierom, opdat zij ondanks hun onrechtzinnige gevoelens toch maar in de Gereformeerde¹⁹ Kerk kunnen blijven.

Dit Zoonschap is de grond van de Godheid van de Zoon, welke Godheid in het kort wordt bewezen tegen de socinianen.

Ten eerste uit Zijn Goddelijke namen.

- Hij wordt *God* genoemd (Joh. 1:1): "Het Woord was God." Waarachtig God (1 Joh. 5:20): "Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven".
- *Grote God* (Titus 2:13): "Verwachtende de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus".
- *Jehovah* (Jer. 23:6): "De Heere onze Gerechtigheid." En Num. 14:21, 22 en 21:5, 6, waar de Israëlieten de Heere verzochten, hetwelk Paulus op Christus toepast (1 Kor. 10:9).

Ten tweede uit Zijn Goddelijke eigenschappen.

- Zijn eeuwigheid (Spr. 8:23): "Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest. En Micha 5:1: "Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid".
- Zijn algenoegzaamheid (Joh. 5:26): "Gelijk de Vader het leven (algenoegzame werkzaamheid) heeft in Zichzelf, also heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf."
- Zijn onafhankelijkheid Openb. 1:8. Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde." En vers 17: "Ik ben de Eerste en de Laatste".
- Zijn alwetendheid (Joh. 2:25): "Want Hij Zelf wist wat in de mensen was".
- Zijn almacht (Openb. 1:8): "Ik ben de Almachtige".
- Zijn overalomtegenwoordigheid (Joh. 3:13): "En niemand is opgevaren, dan Die uit de hemel neergekomen is, namelijk de Zoon des mensen, Die in de hemel is".
- Zijn onveranderlijkheid (Hebr. 1:11, 12): "Dezelve zullen vergaan, maar Gij blijft altijd, en zij zullen alle als een kleed verouden. Maar Gij blijft Dezelfde, en Uw jaren zullen niet ophouden".

Ten derde uit Zijn Goddelijke werken. Zijn Goddelijke werken in de natuur:

- De schepping (Joh. 1:3): "Alle dingen zijn door Hetzelve (namelijk door het personele Woord) gemaakt." En Kol. 1:16: "Alle dingen zijn door Hem geschapen".
- De onderhouding (Joh. 5:17): "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook".

Zijn Goddelijke werken boven de natuur:

- Zijn wonderen (Matth. 11:5): "De blinden worden ziende, en de doden opgewekt".

Zijn Goddelijke werken in de genade:

- De genade zelf (Jes. 63:9): "Door Zijn liefde en Zijn genade heeft Hij ze verlost".
- Verlossing (Hand. 20:28): "Om de gemeente Gods te weiden, die Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed".
- Roeping (Joh. 10:16): "Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen; en zij zullen Mijn stem horen".

Ten vierde ook uit Zijn Goddelijke eer.

- Zoals daar is de eer van aanbidding, welke uitdrukkelijk wordt bevolen (Hebr. 1:6): "En dat alle engelen Gods Hem aanbidden." Zie ook Psalm 45:12.

¹⁹ Hervormde Kerk

- De eer van in Hem te geloven (Joh. 14:1): "Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij." Zie ook Joh. 7:31.
- Van liefde (1 Kor. 16:22): "Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking. Maranatha!" Van gehoorzaamheid (Psalm 2:12): "Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne".
- En van in Zijn Naam gedoopt te worden (Matth. 28:19).

II.

Onze tweede hoofdgedachte is, *hoe nu de Zoon van God, uit kracht van Zijn Zoonschap de heerschappij hebbende, ook als Middelaar de Heere en Eigenaar van Zijn volk wordt* (vraag 34). Wij zullen hierin de redenen nagaan, welke de onderwijzer geeft op zijn vraag: **Waarom noemt gij Hem onze Heere?**

- (1) Omdat Hij als Heere de Eerstgeborene en de Erfgenaam van alles is (Hebr. 1 :2, 6). En omdat als Zoon door Hem alle dingen zijn en gemaakt zijn (Kol. 1:16). Dus heeft Hij een recht en macht over alles, waarom Hij ook een Heerser wordt genoemd wordt en een Heere der heren (Openb. 21:16).
- (2) Omdat Hij ook door de Vader tot een Heere gemaakt of aangesteld is, en de heerschappij op Zijn schouders gelegd (Hand. 2:36 en Jes. 9:5), tot een Hoofd boven en over allen (Ef. 1:21). En Hij heeft een naam ontvangen boven alle naam (Filipp. 2:9). Alle macht is Hem gegeven in hemel en op aarde (Matth. 28:18).
 - Zo is Hij aller engelen Heere. Die staan rondom Zijn troon en aanbidden Hem (Hebr. 1:6) en staan Hem ten dienste.
 - Zo is Hij ook de Heerser en Rechter van de duivelen. Die allen moeten ook aan Hem onderworpen zijn, want Hij heeft hen overwonnen, Hij heeft de kop van de oude slang vermorzeld en aldus deze overheden en machten uitgetogen (Kol. 2:25). Hij heerst in het midden van die vijanden (Psalm 110:2).
 - Zo is Hij ook Heerser en Rechter over de wereld der goddelozen. "Alle dingen zijn aan Zijn voeten onderworpen (Psalm 8:7, Hebr. 2:8). Door Hem regeren de koningen en heersen de heersers en prinsen, al de rechters der aarde (Spr. 8:15, 16). Alle overheden, hoge en lage, staan onder Zijn heerschappij. Hij bedwingt die woeden willen, Hij stelt hun perk of straft en verbreekt hen gelijk een pottenbakker zijn vaten (Psalm 2:9). En zo heerst Hij over de watervloed der vervolgingen en stilt het rumoer der volkeren.
 - Ja alle dingen, zon, maan, sterren, winden en wateren zijn Hem gehoorzaam. Hij bestuurt en gebruikt ze tot Zijn eer en ten beste voor Zijn volk.
- (3) En voornamelijk wordt Hij een Heere genoemd omdat Hij aan de gemeente Gods tot een Hoofd en Heere is gegeven (Ef 1:22). Hij is Heere over dat huis (Hebr. 3:6). Het is het Zijne (Joh. 1:11). Zij zijn Zijn eigen volk, waarover Hij als Heere gebiedt door Woord en Geest. Hij stelt onder hen de dienst van God vast, zoals eerst onder het Oude Testament, en nu onder het Nieuwe Testament, gevende inzettingen en bevelen hoe men in Gods huis zal verkeren, een dag tot Zijn gedachtenis instellende, de eerste dag der week. Hij onderwerpt Koningen en vorsten aan Zich, zodat zij Hem dienen (Jes. 49:7) en allen die Zijn Naam belijden en aanroepen. Hij bestuurt en gebruikt hen ten dienste van Zijn volk.
- (4) Hij wordt ook Heere genoemd omdat Hij de Heere des huizes, de grote Herder, Opziener en Overste is, de Bestuurder van de schapen. Hij stelt onderherders aan, welke Hij daartoe roept en met gaven voorziet en met hen alle dagen is. Dezen

gebruikt Hij tot vergadering en opbouwning; sommigen als huurlingen en knechten, ook van Hem gekocht (2 Petrus 2:1), hoewel velen Hem verloochenen en niet in Zijn huis blijven (Joh. 10:12). Van dezen stelt Hij aan als zonen in het huis om de kinderen het bescheiden deel van het geestelijk voedsel te geven, als wachters over Zijn huis, welke Hij een macht en sleutelen geeft om te openen en te sluiten (Matth. 18:18).

- (5) En ook omdat Hij als een Heere het verlorene zoekt. Omdat Hij degenen, die Hem toebehoren, in hun vervreemde staat bewaart en op Zijn tijd deze verstrooide kinderen bijeen vergadert (Joh. 10:16). De één in de morgenstond der jeugd, anderen op de middag of in de avond van hun leven (Matth. 20:1-6). Hij brengt hen door Zijn hand daar waar zij toegebracht moeten worden, Hij opent onder het Woord hun harten en neigt deze, dat zij zich voor Hem, als hun Heere, neerbuigen en Hem dienen (Psalm 45:12 en 72:11).
- (6) En allerbijzonderst wordt Hij de Heere genoemd van degenen, die Hem aanhangen en één geest met Hem zijn (1 Kor. 6:17). Die noemen Hem met recht *onze Heere*. En wel omdat zij van de Vader aan Hem gegeven zijn (Joh. 17:6). Hij heeft als Zoon en Erfgenaam van alles op hen een bijzonder recht, en zij zijn dus de Zijnen boven alle anderen. ***Omdat Hij hen zo duur gekocht heeft en het rantsoen, de prijs Zijns bloeds, voor hen heeft betaald (1 Petrus 1:19). En omdat Hij hun vijanden overwonnen en hen verlost heeft en voor Zich geëigend uit de hand van al hun vijanden (Lukas 1:74).***
- Omdat Hij hen tot Zich trekt (Joh. 12:32) uit de macht der duisternis (Kol. 1:13).
 - Omdat zij, door Zijn Geest gewillig gemaakt zijnde, zich vrijwillig aan Hem als hun Heere overgeven en met hun hand schrijven: "Ik ben des Heeren" (Jes. 44:5).
 - Omdat zij Zijn Naam dragen, naar Hem genoemd worden en het zegel Zijns Vaders aan hun voorhoofden hebben (Openb. 14:1).
 - Omdat Hij hen als een Heere beschermt en bewaart, hen goedertieren verschoont, alle nodige gaven en genade tot Zijn werk hun verleent; en omdat Hij hen, nadat zij hier Zijn raad hebben uitgediend, tot Zich neemt in de heerlijkheid. Dus wel terecht is hun belijden en zeggen, als zij Hem noemen: *onze Heere*.

Toepassing

A. Ziedaar, vrienden, de allerheerlijkste Persoon in hemel en op aarde u voorgehouden. De allerheerlijkste waarheid, welke de kroon van Christus is, u voorgesteld in Zijn Zoonschap. Dat is de heerlijkheid, welke achter Zijn vlees verborgen was, en welke de Joden niet zagen toen zij Hem kruisigden. Ja niemand ziet deze, anders zal al hetgeen van Hem doet wegblijven verdwijnen bij deze heerlijkheid, welke het hart zal overhalen.

1. Wat blijkt de Goddelijkheid van deze voortreffelijke waarheid hier toch zichtbaar uit, dat ze tot hiertoe is bewaard gebleven, en dat temidden van zovele ketterijen, die van ouds af de kerk hebben overstroomd. De Joden hebben de Zoon des Konings gedood en hebben Hem daarmee niet kunnen uitroeien. Ja ook het woelen van de duivel ging zo hoog, dat de kerk met arianerij werd overstroomd, dat men niet wist wat het worden moest, en toch heeft hij deze waarheid niet uit de kerk kunnen krijgen. Ja ook alle dartele verstanden in de gereformeerde kerk, met al hun

sociniaanse gronden, en met al hun verfijnd en listig overleg, naar de aard van hun vader, hebben niets kunnen uitwerken. God heeft deze waarheid bewaard, en dat langs eenvoudige wegen, geringe middelen daartoe gebruikende. En zo werkt deze bevinding hoop, dat de Heere voor Zijn waarheid en eer zal zorgen, al gaat dit boven ons begrip.

2. Wat blijkt ook het ongeluk van die arme zielen, die zo hoog en trots zijn, dat zij de onderlinge natuurlijke betrekking tussen de Vader en de Zoon, omdat zij deze niet begrijpen kunnen, loochenen, en daartoe samengestelde gronden zoeken in de huishouding. Zij zijn vijanden van de heerlijkheid van Christus. En vrienden, wat moet hieruit worden opgemaakt? Zorgt God zo voor Zijn waarheid en is zulks te allen tijde gebleken? Dan moet Hij ook in toorn neerzien op degenen, welke hun hand naar deze kroon uitsteken om ze Jezus af te nemen, indien zij maar konden, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht. Het is naar Gods Woord, dat een mens de woorden der zuivere waarheid wel kan belijden en krachtig voorstaan, en ook menen kan daarop te zullen zalig worden, dat deze toch de Zoon mist als inwonende in zijn ziel. Maar het kan niet samengaan, dat iemand de Zoon zou hebben in zijn hart, en evenwel uit rationalistische of de rede verheffende gronden boven het Woord Hem niet zou belijden en Hem deze kroon alzo zou betwisten. Want al wat natuur verheft, strijdt tegen genade. En daarbij komt nog, welk een zware oordelen halen zulke zielen over zichzelf en over de hunnen. Christus Zelf zal een steen zijn, Welke verpletteren zal degenen, waarop Hij valt. Spoedig is de tijd daar, dat zij Hem in Zijn Goddelijke heerlijkheid zullen moeten zien op de wolken des hemels. Het is opmerkelijk, dat Jezus zeide tot de Joden, die Zijn Zoonschap loochenden, dat zij "van nu aan de Zoon des mensen zouden zien, komende op de wolken des hemels, met grote kracht en heerlijkheid" (Matth. 24:30).

Ziet welk een redenen er zijn om ons allen op te wekken om bij deze eeuwige waarheid te blijven.

1. Want het is de leer der waarheid, die naar de Godzaligheid is, in de hoop van een eeuwig leven (Titus 1:1, 2). Daarom, buiten deze waarheid is er geen zaligheid, het ganse werk der genade rust er op als op een fundament en hoeksteen, en zo ge deze pilaar der waarheid wegneemt, dan moet het gebouw vallen.
2. Zonder deze waarheid te geloven en te belijden zal niemand de kracht van deze eeuwige waarheid tot vrijmaking aan zijn ziel gewaar worden. Want alleen degene, die door de Zoon is vrijgemaakt, zal waarlijk vrij zijn (Joh. 8:36). Anders zal ook niemand gesterkt kunnen zijn tegen alle zielverwoestende leringen, maar integendeel in gedurige slingering en gevaar blijven.
3. Want deze waarheid van Christus' Goddelijk Zoonschap brengt de kracht en de waardij toe aan Zijn bloedig lijden. Ware Hij niet Gods Zoon, dan behoefde niemand tot Hem te komen en zich aan Hem over te geven om door Hem gezaligd te worden. Want dan is Hij waarlijk niet meer dan gezien werd toen Hij op Golgotha tussen twee moordenaars aan het kruishout hing. Ja, dan heeft Hij niets van dat alles overklimmend heerlijke, dat het hart en oog van alles aftrekt en naar Hem toe trekt. En dan moogt gij er staat op maken, dat niemand ooit zalig wordt.
4. Het Zoonschap is de kroon van Christus. O, iemand, die Hem liefheeft, wat gunt zulk één Hem Zijn heerlijkheid. Wat is zulk één blijde dat Hij zo groot is, en wat smart het zulk één aan zijn ziel als een ander Hem benadeelt. Want daarin blijkt bijzonder de liefde van het volk van God dat zij zo blij zijn dat hun Borg, Die zo laag gebukt heeft tot in de dood, ja tot in de dood des kruises, zo uitermate is verhoogd en dat Hij die heerlijkheid bij de Vader weer bezit, welke Hij had eer de

wereld was. Och vrienden, laat ons het de Heere Jezus toch gunnen dat Hij Gods eigen en natuurlijke Zoon is, en laat ons strijden voor deze waarheid en dit geloof, dat eenmaal de heiligen is overgegeven. Al noemen de goddelozen en al degenen, die Jezus naar de kroon staan, dat dan partijdigheid, mochten wij evenwel staan, onze leden omgord hebbende met de waarheid.

Tot besturing voor degenen, die lust hebben om bij deze waarheid bewaard te worden, temidden van een stroom en wind van vreemde leringen, moge het volgende dienen.

1. Vrienden, dan is kleinheid en laagheid des harten zeer nodig, ziende de trotsheid van ons hart en hoe het open ligt en vatbaar is voor allerlei dwalingen. Want dan zal men in vreze wandelen en loslaten te steunen op eigen wijsheid. Men meent dikwijls dat men zo vast staat, zo veel kennis heeft. Men heeft menigmaal zulk een persoonlijke haat tegen de dwaalgeesten; en dan roept men maar: zo en zo spreekt dat volk, en dat en dat zeggen zij. Maar mensen, die zo spreekt, ik zou het aan uw zijde niet gaarne houden, want gij zijt nader aan de dwaling toe en verder van uzelf af dan gij wel denkt. Ziet het maar in Petrus. Als hij zegt: "Heere, ik zal u niet verloochenen", dan valt hij. Men moet wel de dwalingen haten, maar de personen met medelijden behandelen.
2. Het is ter bewaring bij de waarheid nodig, dat wij deze waarheid, waarvan men veel of wel weinig kennis heeft, eens recht van de hemel horen en leren, want dan wordt de Zoon eerst recht geëerd in Zijn bestaan. Anders zegt Paulus (Rom. 1:21-24): "Gij zijt verijdeld geworden in uw overleggingen, en uw onverstandig hart is verduisterd geworden, dewijl gij, God kennende, Hem als God niet hebt verheerlijkt." O vrienden, al zoudt ge nog al zo veel letterkennis hebben van de zuivere waarheid, dat gij meent daarvoor pal te staan, het zal u niet zalig maken indien gij de vrijmakende kracht er niet van ondervindt. En ook is het met uw staan voor de waarheid een zeer hachelijke zaak, want vandaag spreekt gij wel zo, maar morgen kunt gij een atheïst worden. Daarom, staat naar die kennis van de Zoon van God, waaraan het eeuwige leven is verbonden (Joh. 17:3), en deze kan alleen God u leren.
3. Het is zeer nodig de gelegenheden te vermijden, waardoor men in gevaar verkeert van de Heere en van Zijn waarheid te worden afgevoerd. Zoekt daarom toch geen niet noodzakelijke omgang met dwaalgeesten (2 Joh.:10), noch nauwe gemeenschap met hen. Maar zoekt integendeel dezulken, die Goden Zijn volk en Zijn waarheid liefhebben.
4. Het is ook zo nodig veel te bidden, en de gevaren voor zijn ziel te zien en deze open te leggen voor de Heere Jezus, en dat in een weg van klagen en belijden. Opdat men Jezus moge zien als de zelfstandige Waarheid, en door Zijn Geest moge leren zo vin Hem ook gebruik te maken. Want dicht bij Jezus blijven is het veiligste.

B. Mensen, die daar zo onkundig en zo zorgeloos naar het verderf gaat, hoe zult u dat moeten verantwoorden in die grote dag, dat gij al uw dagen onder het licht des Evangelies hebt geleefd, en daar gewoond hebt waar Christus onder geen deksel is gepredikt, en toch gelijk het heidendom onwetend en zonder genade gebleven zijt? Zal het voor het heidendom, voor Tyrus en Sidon, voor Sodom en Gomorra niet verdragelijker zijn? Zullen de mannen van Ninevé en de koningin van het zuiden niet tegen u opstaan? Ja, dit zal geschieden, want de Heere Jezus zegt het (Matth. 11:22-24). Och mensen, of u het gelooft of niet gelooft, u kent de Zoon niet. Al hebt u nog zo veel verstand van de waarheid, en al strijdt u ervoor, u hebt niet meer dan u er bij geruchte van hebt horen zeggen.

- Vraagt toch uw ziel eens af welke heerlijkheid u wel in Christus ziet. Heeft Hij met Zijn heerlijke openbaring aan en in uw ziel uw hart overgehaald, en haalt Hij het hart nog dagelijks over tot Hem om achter Hem te komen? Als deze naakte en arme Christus nu op aarde was en zulk een getuigenis van Zichzelf gaf, dat God Zijn eigen Vader was, waarom zou u Hem dan minder vervolgen, ja Hem minder ter dood brengen dan de Joden hebben gedaan? Meent u dat het nu beter met Jezus zou gaan dan toen Hij zoveel mensen achter zich aan trok en toch zo weinig Hem waarlijk volgden? Och vrienden, alle mensen, die Hem niet kenden, zouden niet rusten vóór Hij gedood was.
- Vraagt toch uw ziel eens af welke heerlijkheid u ziet in Zijn volk en kinderen. Die zijn door huwelijksvereniging met Hem vermaagschapt aan de hemel, en hun heerlijk en geestelijk kinschap is ook achter het voorhangsel van hun laagheid, geringheid en zondigheid verborgen. Om Zijn volk te kennen, dan zult u ogen moeten hebben om Christus te zien. En alleen die hen zo zien, kennen hen als een zaad, dat de Heere heeft gezegend (Jes. 61:9). Jezus zegt in Joh. 16:9, dat de wereld dat volk niet kent, omdat zij Hem niet kennen.
- Mensen, hoe oud van jaren, hoe onwetend gij zijt, ja hoe slecht gij het er in al uw dagen ook hebt afgebracht voor de Heere, mochten uw ogen nog eens open gaan. Het is nog tijd en aan Gods zijde zou er nog hoop zijn indien gij uzelf maar zaagt, het moge dan zo rampzalig met u gesteld zijn als het is. Mocht de heerlijkheid van de Persoon van Christus en van Zijn zalige dienst uw ziel uitlokken, en mocht gij zo sterk aan het roepen raken, dan zou de Heere deze dood haastelijk wegnemen. Gods Zoon is ook gezalfd tot Profeet, en Hij is daartoe gesteld om de ogen der blinden te openen. O, Hij is zo goedertieren, Hij mocht het ook u doen. Van ouds is het niet gehoord wat Hij doen zal aan hem, die op Hem wacht. Wat zoudt gij staan te kijken en u verwonderen. Maar wat zal ik zeggen? De wind blaast ook waarheen hij wil (Joh. 3:8). God is vrij, en alleen die krijgt het, die het hebben wil.

C. Volk van God, ziet uit dit verhandelde iets van de grootheid en heerlijkheid van uw staat.

1. Is het reeds wat groots en uitmuntends, en schat men zulk één gelukkig, als een gewoon en gering mens met een groot heer, ja met een koningszoon in het huwelijk wordt verenigd? O vrienden, wat is het dan voor u groot, en wat ziet u er nog weinig van dat de God van hemel en aarde Zijn eniggeboren Zoon, de Erfgenaam van alles, aan u wil schenken. Dat die Zoon, Die de heerlijkheid van de hemel zelf is, op u heeft neergezien, Zijn oog in liefde van vereniging op u heeft willen laten vallen. En dat zo vrij, op zulke slechten, die het zó tegen Hem er hebben afgebracht, zoveel jaren Hem moeite gemaakt hebben met hun ongerechtigheden. En dat in voorbijgaan van zoveel mensen, die al hun dagen blijven gelijk zij geboren zijn.
2. Ja wat is het groot, dat Hij, Die de Heere en Erfgenaam van alles is, dat deze Zoon van God u opzocht. Gij had u aan Zijn heerschappij onttrokken en u begeven onder de heerschappij van de vorst der duisternis. Maar Hij zocht u op om weder uw Heere te worden. Hij kocht u door zulk een dure prijs en verlost u uit satans macht. O, wat is dat groot! *Dewijl Hij uw Heere is, zo buigt u voor Hem neder.*
3. O, wat moet gij het toch veel zien en erkennen, dat de Heere dit pand der waarheid nog heeft bewaard, en nog zo ongeschonden. Want hadden de ketters en dwaalgeesten, die naar de kroon van Jezus grijpen om ze Hem te ontnemen indien zij maar konden, het gewonnen, dan verkeerden wij allen inde duisternis en waren wij in de duistere natuurstaat gebleven. Of wel hadden wij onder een vervolging van

de jezuiten moeten zuchten. Wat is de Heere toch goed over dit land, over deze stad, en wel bijzonder over u, volk des Heeren!

4. Ten laatste, dat toch uw Hoofd Christus hoe langer hoe hoger, en gij hoe langer hoe lager mocht worden. Johannes de Doper zegt het (Joh. 3:30): "Hij moet wassen, en ik minder worden." Dat gij toch zo veel van Zijn heerlijkheid te zien moogt krijgen als gij van node hebt om van alles los te worden en om vast aan Hem verbonden te worden. Om u zo aan Hem te kunnen overgeven en om ook het bestuur over uzelf en over uw tijdelijke zaken in Zijn hand op te dragen. En om ook gesterkt te worden in de waarheid, welke wij nu behandelden.

Nadrukkelijk is de opwekkende vermaning van Paulus aan Timotheüs (2 Tim. 3:14): "Maar blijf gij in hetgeen gij geleerd hebt, en waarvan u verzekering is gedaan, wetende van wie gij het geleerd hebt." En ook van Johannes (1 Joh. 2:24): "*Hetgeen gijlieden van den beginne gehoord hebt, dat blijve in u. Indien in u blijft wat gij van den beginne gehoord hebt, zo zult gij ook in de Zoon en in de Vader blijven.*" Amen.

Vraag 35: Wat is dat gezegd: Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria?

Antwoord: *Dat de eeuwige Zoon van God, Die waarachtig God is en blijft, ware menselijke natuur, uit het vlees en bloed der maagd Maria, door de werking des Heiligen Geestes heeft aangenomen, opdat Hij ook het ware Zaad Davids zij, Zijn broederen in alles gelijk, uitgenomen de zonde.*

Vraag 36: Wat nuttigheid bekomt gij door de heilige ontvangenis en geboorte van Christus?

Antwoord: *Dat Hij onze Middelaar is, en met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonden, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt.*

Wij hebben over de benamingen van de Middelaar, welke zien op Zijn twee naturen, en waarop deze naturen zijn gegrond, reeds gehandeld en daarbij gesproken over de Naam van de eniggeboren Zoon ten aanzien van Zijn Goddelijke natuur. In deze 14^e zondagsafdeling blijft ons nu nog over te handelen van die benaming, welke ziet op de menselijke natuur van de Middelaar, hetwelk in de artikelen des geloofs als volgt wordt uitgedrukt: ***Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria.*** Wij zullen hierin met de onderwijzer bij twee hoofdzaken stilstaan.

- I. De natuur van de menswording van Christus (vraag 35).
- II. De nuttigheid of het borgtochtelijke daarvan (vraag 36).

I.

Wat betreft het eerste, daarin zien wij:

- A. De heerlijke Persoon, Die mens is geworden.
- B. Deze menswording zelf.

A. De onderwijzer beschrijft ons allereerst Zijn Persoon, zeggende: ***de eeuwige Zoon van God.***

Wij moeten daarom hier vasthouden, dat het niet de Vader, noch ook de Heilige Geest is, Die mens geworden is. Hoewel het wezen en de werking van de drie Personen in de Godheid wel één en dezelfde is. Maar het Goddelijke Wezen heeft het vlees niet aangenomen. Joh. 14:7-10: "Indien gij Mij gekend had, zo zoudt gij ook Mijn Vader gekend hebben; en van nu kent gij Hem en hebt Hem gezien. Filippus zeide tot Hem: Toon ons de Vader, en het is ons genoeg. Jezus zeide tot hem: Ben Ik zo lange tijd met ulieden, en hebt gij Mij niet gekend, Filippus? Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien; en hoe zegt gij: Toon ons de Vader? Geloof gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." Deze plaats en veel andere meer, bewijzen wel dat de Vader in de Zoon is, Die mens is geworden; maar zij bewijzen niet dat de Vader naast de Zoon ook de menselijke natuur heeft aangenomen.

Het is waar, door dezelfde wil van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest is dat lichaam toebedeeld, hetwelk een woonstede zou worden voor de Godheid. Maar door deze zelfde wil, waardoor de Vader en de Heilige Geest hebben gewild dat dit lichaam zou zijn het lichaam van de Zoon, heeft ook de Zoon gewild dat het Zijn lichaam zou zijn (Hebr. 10:5).

Het blijkt dus duidelijk, dat de Persoon van de Zoon van God het is, Die mens is geworden. Dit zegt Gods Woord (Joh. 1:14): "Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond; en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid

als des Eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid." En Gal. 4:4: "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon gezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet." Van deze Persoon des Zoons is in de voorgaande 13^e zondagsafdeling in den brede gesproken.

Zie hier nog enige redenen, waarom juist de Zoon van God mens is geworden. Hoewel er geen zekere reden anders is te geven dan alleen dat het het vrije welbehagen van de soevereine en wijze God van eeuwigheid is geweest, dat de Persoon des Zoons de menselijke natuur aan zou nemen, en niet de Vader, noch de Heilige Geest. Hierin ziet een gelovige ziel een Goddelijke betamelijkheid, en een overeenkomst met Gods deugden. Het betaamde namelijk, zo

1. Ten opzichte van God
2. En ten opzichte van het volk.

1. Ten opzichte van God.

- (1) Omdat de orde van *werken* voortvloeien moest uit de orde van het *bestaan* van de Zoon. God had ook door de Zoon alles geschapen (Joh. 1:3). God wilde ook door deze Zoon de Zijnen herscheppen en vernieuwen (Ef. 2:10).
- (2) Ook vanwege de vereisten ter verlossing, welke inde Middelaar nodig zouden zijn. Want Hij moest van God gezonden worden, Hij moest Gods Woord spreken, Hij moest aan God voldoen en de verzoening teweeg brengen, en Hij zou aan Zijn volk de Heilige Geest schenken. Is hier nu geen betamelijkheid, dat deze Persoon gezonden wordt door Hem, door Wie Hij is? Daarom zegt Jezus (Joh. 7:29): "Ik ben van Hem en Hij heeft Mij gezonden." En Joh. 8:42: "Ik ben van Hem uitgegaan en kom van Hem." Hij, Die het zelfstandige Woord is (Joh. 1:1) spreekt de woorden Gods (Joh. 3:34).
- (3) Ja was het niet allerbekwaamst, dat het de Zoon was, Die aan de Vader (als de Goddelijke en rechterlijke Majesteit vertegenwoordigende) het rantsoen betaalde, en Die tevens ook Zijn Geest, Die ook van Hem uitgaat, zou kunnen uitzenden in de harten van Zijn volk?

2. Ten opzichte van het volk.

- (1) Gods volk kon nooit helderder overreed worden van de oneindige liefde van God de Vader, dan door het overgeven en zenden van Zijn eniggeboren en geliefde Zoon in de wereld. Want (Joh. 3:16): "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."
- (2) Het beeld van God moest in hen hersteld en opgericht worden. Niemand was hiertoe meer bekwaam dan Hij, Die het natuurlijk Beeld van de Vader Zelf is (Kol. 1:15) en het uitgedrukte Beeld van des Vaders zelfstandigheid (Hebr. 1:3).
- (3) Ook moest Gods volk zo kinderen en erfgenamen Gods gemaakt worden. Was daartoe nu een andere weg dan door gemeenschap, door huwelijksvereniging met de eigen en natuurlijke, de eniggeboren Zoon van de hemel? Ja, Die uitkracht van eerstgeboorte de heerschappij heeft en de Erfgenaam van alles is, opdat dat volk om Zijntwil tot kinderen Gods aangenomen wordende, tegelijk erfgenamen zouden kunnen worden van alles. Want alles is van hen, omdat zij van Christus zijn (1 Kor. 3:22, 23).

Nu gaat de onderwijzer deze Persoon nader beschrijven vanwege Zijn heerlijkheid of Goddelijke natuur. De Godheid van de Zoon is in de vorige afdeling bewezen.

1. Nu staat er ons hier alleen op te letten, dat de Zoon van God **God is geweest** toen Hij mens is geworden. Dit zegt ons Gods Woord (1 Tim. 3:16): "God is geopenbaard in het vlees." En Filippenzen 2:6-8: "Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode gelijk te zijn, maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is de mensen gelijk geworden. En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises".
2. Eveneens dat de Zoon van God, als Hij mens is geworden, **ook God is gebleven**. Wij zullen nu niet bewijzen hoe aan de Persoon des Zoons ook na Zijn menswording Goddelijke namen, eigenschappen werken en eer toegeschreven worden in de enigheid van Zijn bestaan, en dus hoe Hij God is gebleven. Slechts wijzen wij er op hoe Paulus dit duidelijk aanwijst in Rom. 9:5: "Welker zijn de vaders, en uit welke Christus is, zo veel het vlees aangaat, Dewelke is God boven alles te prijzen in der eeuwigheid. Amen".

B. Ten aanzien van de natuur van de menswording, bezien wij allereerst de waarheid daarvan. Letten wij er dan op wat wij moeten verstaan door **de ware menselijke natuur**, zoals de onderwijzer deze hier noemt.

1. Door de ware menselijke natuur moeten wij verstaan geen andere natuur dan *die der mensen* (Hebr. 2 :16): "Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan." Daarom wordt Hij genaamd de Mens Christus Jezus (1 Tim. 2:5 en Rom. 5:15). Geen menselijke natuur in schijn, maar in waarheid (Hebr. 2:14): "Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks dezelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet zou doen degene, die het geweld des doods had, dat is de duivel." Hiermede is niet in strijd hetgeen Paulus van Hem zegt in Rom. 8:3, dat Hij gezonden is in de *gelijkheid* des zondigen vleses. En ook niet Filipp. 2:7-8, dat Hij de mens is gelijk geworden en in gedaante gevonden als een mens. Deze plaatsen doen ons duidelijk zien dat Hij een waarachtig mens is, doch zonder zonde, in tegenstelling van in schijn en zondig.
2. Door de ware menselijke natuur verstaan wij ook *alle delen van een mens*.
 - Dus dat Hij een ziel had (Jes. 53:10, Matth. 26:38), met haar vermogens, een eindig en bepaald verstand (Lukas2:52): "Jezus nam toe in wijsheid." En Markus 13:32: "Maar van die dag en ure weet niemand, noch de engelen, die in de hemel zijn, noch de Zoon, dan de Vader."
 - En ook een menselijke wil, van de Goddelijke onderscheiden (Matth. 26:39): "Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt."
 - Ook menselijke bewegingen van vreugde (Lukas 10:21): "Te dier ure verheugde Zich Jezus in de geest." En van droefheid (Matth. 26:37, 38): "Hij begon droevig en zeer beangst te worden, en Hij zeide tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe." Ook van barmhartigheid, want Jezus zegt (Markus 8:2): "Ik word innerlijk met ontferming bewogen over de schare, want zij zijn nu drie dagen bij Mij gebleven, en hebben niet, wat zij eten zouden". Ook van toorn (Markus 3:5): "En als Hij hen met toorn rondom aangezien had, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart." En ook innerlijke ontroering (Joh. 12:27): "Nu is Mijn ziel ontroerd; en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure! Maar hierom ben Ik in deze ure gekomen".

3. Maar door de ware menselijke natuur verstaan wij ook, dat de Zoon van God een waarachtig *menselijk lichaam* had (Matth. 26:26): "Neemt, eet, dit is Mijn lichaam." En wel in tegenstelling van een spooksel (Matth. 14:26, 27): "En de discipelen, ziende Hem op de zee wandelen, werden ontroerd, zeggende: Het is een spooksel! en zij schreeuwden van vrees. Maar terstond sprak Jezus hen aan, zeggende: Zijt goedsmoeds, Ik ben het, vreest niet". Met menselijke eigenschappen:
- Zijnde zichtbaar en tastbaar (Lukas 24:39): "Ziet Mijn handen en Mijn voeten, want Ik ben het Zelf. Tast Mij aan en ziet, want een geest heeft geen vlees en benen, gelijk gij ziet dat Ik heb".
 - Zijnde ook maar op één plaats tegelijk tegenwoordig, zelfs na Zijn opstanding (Markus 16:6): "Maar de engel zeide tot haar: Zijt niet verbaasd; gij zoekt Jezus de Nazarener, Die gekruist was; Hij is opgestaan; Hij is hier niet; ziet de plaats waar zij Hem gelegd hadden." En ook Hand. 1:9-11: "En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen, daar zij het zagen, en een wolk nam Hem weg van hun ogen. En alzo zij hun ogen naar de hemel hielden, terwijl Hij heenvoer, ziet, twee mannen stonden bij hen in witte kleding; welke ook zeiden: Gij Galilese mannen, wat staat gij en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is in de hemel, zal alzo komen, gelijkterwijs gij Hem naar de hemel hebt zien heenvaren".
 - Moetende ook van klein groot worden (Lukas 2:40, 52): "En het Kindeke wies op en werd gesterkt in de geest, en vervuld met wijsheid; en de genade Gods was over Hem. En Jezus nam toe in grootte".
 - Ook was Hij aan de menselijke zwakheden onderworpen, zoals honger (Matth. 4:2), dorst (Joh. 19:28), slaap (Matth. 8:24), vermoeidheid (Joh. 4:6), droefheid, dezelve met tranen vertonende (Joh. 11:35 en Lukas 19:41), lichaamslijden (Hebr. 5:8), ja de dood zelf (Matth. 27:30).

Gaan wij nu over tot de wijze waarop de Zoon van God mens geworden is. De onderwijzer zegt: ***Hij heeft de ware menselijke natuur aangenomen.*** Om dit wat duidelijker aan te tonen, zullen wij eerst bezien hoe deze menswording van Christus niet is geschied.

1. Deze menswording is niet geschied door een *schepping* van de menselijke natuur uit niets. Ook niet doordat de menselijke natuur uit de hemel zou zijn neergedaald. Men brengt daartoe wel bij Joh. 6:33, 38 en 1 Kor. 15:47, waar Paulus Hem noemt de Heere uit de hemel. Maar indien dit waar was, dan was Christus wel een mens, maar geen Zoon des mensen, noch ook der mensen naasten, noch uit de broederen. En dit moest Hij toch zijn. Maar behalve dit, de genoemde plaatsen zien niet op de menselijke natuur, maar op de Persoon van de Zoon van God, Die de menselijke natuur aannam om Zich op aarde te openbaren in het vlees (1 Tim. 3:17): "God is geopenbaard in het vlees".
2. Ook niet door *verandering* van de Godheid in de mensheid. Want Christus is in Zijn menswording waarachtig God gebleven (Rom. 9:5): "Hij is uit de vaderen, zo veel het vlees aangaat, Dewelke is God bovenal te prijzen in der eeuwigheid." Hij zegt: "Ik de Heere, word niet veranderd." En Jak. 1:17: "Hij is de Vader der lichten, bij Wie geen verandering is, noch schaduw van omkering".
3. Deze menswording geschiedde niet *door een verschijning voor een korte tijd*, zodat Hij Zich maar in de gedaante van een mens vertoond zou hebben, waartoe men zich beroept op Rom. 8:3: "In de gelijkheid des zondigen vleses", en Filipp. 2:7, 8: "dat

Hij de mens gelijk was geworden en in gedaante gevonden als een mens." Niet alleen drukken deze plaatsen, gelijk wij tevoren reeds aantoonde, de ware menselijke natuur van Christus uit, als zijnde zonder zonde, maar vele oude leraren der kerk hebben niet zonder reden geloofd dat ook de Vader en de Heilige Geest verschenen zijn (Gen. 18:1, 2) zonder dat zij met lichamen personeel verenigd waren.

4. Verder is deze vereniging der twee naturen in Christus *niet ziende op het Wezen, niet ten aanzien van de natuur en ook niet bestaande in een betrekking*.
 - Niet ziende op het Wezen, zoals de drie Goddelijke Personen wezenlijk met elkander verenigd zijn. Want dan zou er in Christus maar één wezen of natuur, en twee Personen zijn, terwijl wij daarentegen in Hem twee naturen en maar één Persoon vinden, volgens 1 Tim. 2:5: "Daar is één God, daar is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus."
 - Niet ten aanzien van de natuur, gelijk ziel en lichaam natuurlijk verenigd zijnde, één persoon uitmaken. Want de Zoon van God was eenwaarachtig Persoon vóór Zijn menswording.
 - En ook is het niet een vereniging, welke voortvloeit uit een betrekking, door liefde van de Godheid tot de mensheid, om ze te helpen en te begunstigen, zoals de man met de vrouw, en Christus met Zijn gemeente verenigd is. Want dan waren er zowel twee personen als twee naturen in de Middelaar, hetwelk is tegen de genoemde plaats 1 Tim. 2:5. Dit is het gevoelen geweest van Nestorius, de bisschop van Konstantinopel, doch in de grote kerkvergadering van Efeze (431) veroordeeld zijnde, is tegenover zijn gevoelen gesteld, dat de vereniging van de twee naturen in de Middelaar ondeelbaar en onafscheidelijk was, dat dus de twee naturen in de Middelaar waren in enigheid van Zijn bestaan.

5. En tenslotte is deze vereniging van de twee naturen in Christus ook niet door *vermenging*, als zouden de eigenschappen van de Goddelijke natuur aan de menselijke natuur zijn medegedeeld. Dan zou Christus na deze vereniging geen mens meer zijn geweest gelijk wij en zou Hij maar één natuur hebben gehad. Maar hiertegen zeggen wij dat Gods Woord overal de naturen in Christus en de eigenschappen van elke natuur van de andere onderscheidt, zoals wij duidelijk zien in Rom. 1:3, 4: "Van Zijn Zoon (Die geworden is uit het zaad van David, naar het vlees; Die krachtelijk bewezen is te zijn de Zoon van God, naar de Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden), namelijk Jezus Christus, onze Heere." En 1 Tim. 3:16: "En buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in de Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is opgenomen in heerlijkheid". Dit is het gevoelen geweest van Eutyches, abt van Konstantinopel. Doch op de algemene kerkvergadering van Chalcedon (451) veroordeeld zijnde, is tegen zijn gevoelen en ter opheldering van de aard van deze vereniging gesteld, dat deze vereniging van de twee naturen in de Middelaar is onvermengd en onveranderlijk. Met deze uitdrukking wezen zij duidelijk aan, dat de Heere Jezus Christus in Zijn menswording gebleven is wat Hij was, namelijk God, en geworden is wat Hij niet was, namelijk mens.

Zien wij dan nu hoe de menswording van Christus wèl is geschied.

1. Deze vereniging is geschied *door de aanneming van de menselijke natuur in de onverdeelde enigheid des Goddelijken Persoons*. Dat wil zeggen, dat de Goddelijke Persoon des Zoons de menselijke natuur in de enigheid van Zijn bestaan heeft aangenomen. Zo, dat deze menselijke natuur geen persoon is en niet zelfstandig bestaat, maar dat deze menselijke natuur bestaat in het Persoonschap van de Zoon van God. Dit bewijst ons Gods Woord.

- (Filipp. 2:6, 7): "Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn; maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is de mensen gelijk geworden."
- En bijzonder ook Hebr. 2:14: "Gelijk dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks dezelve deelachtig geworden." Hetzelfde vlees en bloed, dat de kinderen hebben, heeft ook Christus, doch op een andere wijze. Kinderen hebben allen samen dezelfde natuur, en zonder die geen andere. Maar Christus is dat vlees en bloed deelachtig geworden bij die andere natuur, die Hij van eeuwigheid had. Op deze wijze heeft Hij met de kinderen vlees en bloed aangenomen.
- Daarop wijst ook 1 Tim. 3:16: "God is geopenbaard in het vlees." Hetgeen wil zeggen: Hij, Die God is en niet kan ophouden te zijn hetgeen Hij is, is gezien, gehoord, met handen getast in het vlees, in een menselijk lichaam, door een redelijke ziel bewogen. Athanasius zegt het aldus, dat Hij dat (als een werktuig met Zich verenigd) Zichzelf heeft eigen gemaakt, door de ogen waarvan Hij zou zien, door welks oren Hij zou horen, met welks handen Hij zou werken en met welks voeten Hij zou gaan, waarin Hij zou lijden, sterven, weer levend en verheerlijkt worden, en wel zó nauw, dat op het aanschouwen van deze Mens moet uitgeroepen worden (Jes. 25:9): "Ziet, Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken. Deze is de Heere, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid."
- En ook Joh. 1:14: "Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd; een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader) vol van genade en waarheid." Namelijk dat Woord, Dat van den beginne was, bij God was, en dat vlees geworden is. Hij is gebleven wat Hij was, en is geworden wat Hij niet was.

2. In de menswording zijn de twee naturen in de ene Persoon van de Zoon van God op het allernauwst verenigd. Uit de bewijzen, welke wij hier zullen laten volgen, wordt ons dit bevestigd.

- Het moet zo zijn, omdat er maar één Heere en Middelaar zijn kan (1 Kor. 8:6, Ef. 4:5 en 1 Tim. 2:5): "Want er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus." Had Christus nu niet de twee naturen in enigheid van Zijn bestaan, dan waren er twee Personen en dus twee Middelaars.
- Het moet zo zijn omdat Zijn Naam Immanuël is (Jes. 7:14, vergeleken met Matth. 1:23) dat is: God met ons.
- Omdat dezelfde Persoon, dezelfde Heere Jezus, dán eens God en dán eens mens genoemd wordt. Dan eens Gods Zoon, en dan eens de Zoon des mensen.
- En dat Hem dan eens Goddelijke, en dan weer eens menselijke eigenschappen worden toegeschreven. En omdat in dezelfde Persoon van Christus de twee naturen menigmaal worden onderscheiden, zoals in Rom. 9 :5: "Welker zijn de vaders, en uit welke Christus is, zo veel het vlees aangaat, Dewelke is God, bovenal te prijzen in der eeuwigheid." Zie ook 1 Petrus 3:18.

- Ook is nog een krachtig bewijs, dat aan deze Persoon, naar één natuur genoemd wordende, dan dingen worden toegeëigend, welke aan de andere natuur toebehoren. Zo wordt Hij God en Zoon van God genoemd, en Hem evenwel bloed, dat in de mensheid is, toegeschreven (Hand. 22:28). En daarentegen werd Hij toen Hij op de aarde was, de Zoon des mensen, Die in de hemel is, genoemd, en dat was naar Zijn Godheid (Joh. 3:13).

Gaan wij er nu toe over *de oorzaken* van de menswording van Christus te bezien. De artikelen leren ons: *dat Hij is ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria*. En de onderwijzer zegt het aldus: ***dat de Zoon van God de ware menselijke natuur heeft aangenomen door de werking van de Heilige Geest, uit het vlees en bloed van de maagd Maria.***

De eerste oorzaak is dus de Heilige Geest. Wij hebben hier acht op het volgend te geven:

1. Dat God in het gemeen de voornamelijk Oorzaak of Werkmeester van deze wonderbare zaak is, volgens Jer. 31 :22: "De Heere heeft wat nieuws op de aarde geschapen: de vrouw zal de man omvangen." Hier moeten wij verstaan een mannelijke Zoon. Zo komt dit woord voor in Openb. 12:5: "En zij baarde een mannelijke zoon." En dat wel zonder toedoen des mans. God scheidt dat nieuws op aarde. Zo werd er ook in het voorgaande gesproken (Jer. 30:21): "En zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerser zal uit het midden van hem voortkomen".
2. Ook is de ganse heilige Drie-eenheid werkzaam geweest in dit werk. Het wordt toegeschreven aan de Vader (Hebr. 10:5): "Gij hebt Mij het lichaam toebereid." Aan de Zoon (Filipp. 2:7): "Hij, Die geen roof behoefde te achten Gode evengelijk te zijn, heeft de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen." En in het bijzonder aan de Heilige Geest (Lukas 1:35): "De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen. Daarom ook dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." En Matth. 1:18: "Zij werd zwanger bevonden uit de Heilige Geest." En vers 20: "Want hetgeen in haar ontvangen is, dat is uit de Heilige Geest." Deze woorden kan men eenvoudiger toepassen op de derde Persoon dan op de Goddelijke natuur van de Zoon.
3. Het is het werk van de Heilige Geest geweest Maria vruchtbaar te maken en de vrucht van haar buik te heiligen, volgens genoemde plaats Lukas 1:35. Doch hier moeten wij er wel op letten, dat deze ontvangenis de Heilige Geest niet maakt tot de Vader van Christus. De Heilige Geest heeft de menselijke natuur van Christus geformeerd uit een stof van elders, hetgeen grotelijks is onderscheiden van genereren uit de eigenzelfstandigheid. Nergens noemt de Bijbel de Heilige Geest de Vader van Christus, en wij mogen het daarom ook niet doen.
4. En tenslotte, deze dingen zijn geschied naar het verdrag, dat tussen de Vader en de Zoon was gemaakt (Zach. 6:13, 14). Naar de raad des vredes, welke was tussen de Heere der heerscharen, de Vader, en de Man, Wiens Naam is Spruite. De Zoon, uit God voortgesproten, Die mens zou worden; die Spruite zou uit Zijn plaats spruiten, te weten van Zichzelf, uit geen zaad of kracht des mans, en Hij zal de tempel des Heeren bouwen, ja de tempel des Heeren zal Hij bouwen. Sommigen verstaan daardoor de tempel van Zijn natuurlijk lichaam, dat Hij eerst gebouwd heeft toen Hij naar Zijn wil mens werd, en daarna toen Hij opstond uit de doden. En dan ook de tempel van Zijn verborgen geestelijk lichaam, Zijn gemeente.

5. Doch zo is ook Maria onder de oorzaken te tellen. De onderwijzer zegt: Uit het vlees en bloed van de maagd Maria. En de artikelen zeggen: *Geboren uit de maagd Maria*.
- (1) Hier hebben wij acht te geven op de afkomst van Maria. Zij was uit Abrahams zaad, uit de kinderen Israëls, en wel uit de stam van Juda, ook uit het huis van David, zoals hierna zal blijken. Dus moest Christus het gezegende en zegenende Zaad van Abraham zijn (Gen. 22:18, vergeleken met Gal. 3:16). Uit de Israëlieten (Deut. 18:18, vergeleken met Rom. 9:5). Uit de stam van Juda (Gen. 49:10, vergeleken met Hebr. 7:14): "Want het is openbaar, dat onze Heere uit Juda gesproten is." Ook uit het huis en de lendenen van David (Psalm 132:11, vergeleken met Hand. 2:30 en Rom. 1:3).
 - (2) Dan moeten wij acht geven op haar staat of conditie. Zij was een zuivere maagd, die nooit een man bekend had (Lukas 1:34): "En Maria zeide: hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken?" Zie ook Matth. 1:23, vergeleken met Jes. 7:14. Dit moest zo zijn, omdat de Messias alleen van God en op een wonderlijke wijze zou gegeven worden, en omdat Hij zonder vader en zonder zonden moest zijn (Jes. 9:5, Hebr. 4:15 en 7:3). Ja, een ondertrouwde maagd moest Maria zijn, om deze grote zaak voor de wereld te verbergen. Wonderlijk blijkt de Goddelijkheid hierin, dat de ganse wereld van de kuisheid van Maria moet overreed zijn geweest, zodat zij in hun bitterste scheldwoorden tegen de Heere Jezus Hem toch nooit verweten hebben dat hij uit een oneerlijk bed was voortgekomen.
 - (3) Ook moeten wij er op letten hoe deze maagd Maria de moeder van de Heere Jezus is geweest. Zij wordt Jezus' moeder genoemd (Matth. 1:18). En in Lukas 1:42 zei Elisabeth "Vanwaar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?" Ook in Joh. 2:1: "Er was een bruiloft en de moeder van Jezus was aldaar." De reden is omdat Christus Zijn menselijke natuur uit haar zaad, of uit haar vlees en bloed had aangenomen. Daarom wordt Hij genoemd het Zaad der vrouw (Gen. 3:15) en de Vrucht des buiks van Maria (Lukas 1: 42). En Jezus noemt Zichzelf dikwijls de Zoon des mensen (Matth. 8:20).

Letten wij nu nog op *de noodzakelijkheid, waarom de Zoon van God door de werking des Heiligen Geestes uit het vlees en bloed van de maagd Maria de ware menselijke natuur heeft aangenomen*. De onderwijzer noemt drie zaken.

Ten eerste: ***Opdat Hij ook het ware zaad van David zij***. Dat wil zeggen, opdat Hij de ware en beloofde Messias zou zijn, Welke beloofd was te zullen voortkomen uit het zaad van David. Het was beloofd dat de Messias het Zaad van David zou zijn.

1. Dit was aan het huis van David bijzonder toegezegd (2 Sam. 12 en 16): "Wanneer uw dagen zullen vervuld zijn, en gij met uw vaderen zult ontslapen zijn, zo zal Ik uw Zaad na u doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, en Ik zal Zijn Koninkrijk bevestigen. Doch uw huis zal bestendig zijn, en uw koninkrijk tot in eeuwigheid, voor uw aangezicht; uw stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid." Hierom wordt Jezus ook de Zoon van David genoemd (Matth. 1:1).
2. En verder onderscheidt de onderwijzer hier de beloofde Messias van anderen, die ook uit David zijn voortgekomen, door Hem *het ware Zaad van David* te noemen. En dit omdat in de menswording van Christus al de omstandigheden van de beloofde Messias zijn vervuld.
 - Zo bijvoorbeeld de omstandigheden van Zijn geboorte: Er was voorzeggd (Gen. 49:10): "De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn

voeten, totdat Silo komt; en Dezelve zullen de volken gehoorzaam zijn." Dus is Hij geboren toen de koninklijke macht onder Israël nog niet geheel verdwenen was. Het was in de tijd toen Herodes de scepter over Juda zwaaide, doch toen in de grote raad de wetgever nog gezien werd. Daarna is dit gezag door Titus Vespasianus vernietigd.

- Ook de omstandigheid van Davids huis. Er was voorzeggd (Jes. 11:1): "Er zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen." In die vervallen tijd, toen het huis van David niet meer in aanzien was, toen er niet meer van over was dan een afgehouden tronk, zonder groei en bloei, is de Vorst des levens geboren. Ja, toen Jezus reeds een werkman, een timmerman was. En het blijkt ook dat Maria weinig geacht werd, want voor haar was geen plaats in de herberg.
- Ook ten aanzien van Zijn geboorteplaats. Deze was voorzeggd (Micha 5:1): "En gij, Bethlehem Efratha, zijt gij klein om te zijn onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israël, en Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid." En aldus is de Christus ook geboren in Bethlehem, in de stad van David (Lukas 2:4 en 11).
- En ten aanzien van Zijn moeder, dat deze een maagd zou zijn (Jes. 7:14), gelijk uit de evangelisten blijkt.
- Ook ten aanzien van Zijn wonderlijke en heerlijke Persoon. Hij zou tegelijk Davids Zoon en Davids Heere zijn (Psalm 110:1): "De Heere heeft tot mijn Heere gesproken: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten" (Matth. 22:44).
- En tenslotte ook ten aanzien van Zijn ambt. Het Koninkrijk van David was Hem beloofd (2 Sam. 7:12 en 16) en het is ook aan Hem gegeven (Lukas 1:32, 33): "Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden; en God de Heere zal Hem de troon van Zijn vader David geven. En Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn in der eeuwigheid, en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn".

Ten tweede: De onderwijzer zegt voorts: ***Opdat Hij de broederen in alles gelijk zou zijn.*** Al de hogepriesters moesten uit de mensen genomen worden en dus aan de broederen gelijk zijn (Hebr. 5:1). Om uit kracht van verwantschap en het nabestaande zijn de Goël en Losser (Job 19:25) te kunnen zijn. En dus betaamde het Hem, dat "Hij, Die heiligt, en zij, die geheiligt worden, allen uit één zijn. Om welke oorzaak Hij Zich niet schaamt hen broeders te noemen. Waarom Hij in alles de broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en getrouw Hogepriester zou zijn in de dingen, die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen" (Hebr. 2:11 en 17).

En ten derde zegt de onderwijzer, dat het noodzakelijk was, ***dat Christus uit de maagd Maria, door de werking van de Heilige Geest, geboren werd, opdat Hij zonder zonde zou kunnen zijn.*** Want indien Christus geboren was naar de gewone wet van het huwelijk, dan was Hij een kind van Adam en had erfzonde. Maar nu is Hij van de Heilige Geest ontvangen, uit een maagd geboren, bovennatuurlijk, uit het genadeverbond, als de tweede Adam, Die geworden is tot een levendmakende Geest, 1 Kor. 15:45). En Hij is zonder zonde (Hebr. 4:15): "Die in alle dingen gelijk als wij is verzocht geweest, doch zonder zonde." En 1 Joh. 3:5: "Gij weet dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden weg zou nemen; en geen zonde is in Hem".

II.

Wat betreft onze tweede hoofdgedachte, de nuttigheid of borgtochtelijkheid van de menswording van Christus, daarin letten wij:

- A. op de zaak in het algemeen, en
- B. dan nauwkeuriger op de bijzondere gepastheden daarvan.

A. Wij zien hier hoe de Zoon van God nu de Middelaar is tussen God en de oneindig ver zijnde zondaar.

- De Middelaar moest zijn tezamen waarachtig God en waarachtig en rechtvaardig mens, in enigheid van Zijn bestaan, en deze vereisten werden in Jezus van Nazareth als de Christus gevonden. Wij hebben daarvan in den brede gehandeld in het laatste gedeelte van de 5^e zondagsafdeling en bijzonder in de 6^e zondagsafdeling.
- Dat Hij niet alleen Middelaar van Voor- of tussenspraak moest zijn, maar in het bijzonder van verzoening, hebben wij ook gezien in de 5^e en de 6^e zondag.

De nuttigheid van hetgeen wij nu verhandeld hebben, is dat wij beschouwen de getrouwheid van God, en van Christus in het volbrengen van hetgeen Hij heeft beloofd. Ziet, daar is Hij nu: God geopenbaard in het vlees (1 Tim. 3:16). "Geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, om te verlossen degenen, die onder de wet zijn" (Gal. 4:4). Ziet daar de Middelaar Gods en der mensen (1 Tim. 2 :5). Dit is hetgeen David met betrekking tot Christus sprak, en met welk een zekerheid (Psalm 40:7-9): "Gij hebt Mij de oren doorboord; brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëist. Toen zeide Ik: Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands." Dit past Paulus in Hebr. 10:5 toe op de toebereiding van Zijn lichaam.

Ziedaar een bekwaam Middelaar om arme zondaren met God te verzoenen. De Immanuël, de *God met ons*, God met onze natuur, opdat wij vrijmoedigheid zouden hebben om tot Hem te komen en met Hem te spreken en te handelen over onze eeuwige staat.

B. Maar letten wij nu ook nog op de nuttigheid van deze Middelaar in Zijn bijzondere gepastheden. De onderwijzer zegt: ***Die met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonden, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt.*** Hier moeten wij tot een grond deze eeuwige waarheid leggen, dat de dadelijke zowel als de lijdelijke gehoorzaamheid van Christus borgtochtelijk is en dus op rekening komt van Zijn volk. Want de geboden kunnen net zo min door ons gehouden worden als dat wij de straf kunnen dragen. En door doen moet de mens toch zalig worden. Het zij dan door onszelf, welke weg voor eeuwig is afgesloten, of door een ander, te weten deze Middelaar (Rom. 8:3, 4): "Want hetgeen de wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zedende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees. Opdat het recht der wet vervuld zou worden".

Ziet daarom hier welk een nuttigheid deze heilige ontvangenis en geboorte van Christus aan Zijn volk toebrengen.

1. Deze staan recht tegenover onze onheilige ontvangenis en geboorte. Ja tegenover onze aangeboren zonden en tegenover ons onheilig inkomen in de wereld, hetwelk onze schuld is en ons voor God verdoemelijk maakt, en hetwelk alles staat in het licht van Gods heilig aangezicht. Wij hebben hierover in de 3^e en 4^e zondag in den brede gesproken.
2. Deze heilige ontvangenis en geboorte van Christus, Zijn onschuld en volkomen heiligheid bedekken dat alles voor Gods aangezicht, omdat zij borgtochtelijk zijn.

En dat heerlijk voordeel genieten allen, maar ook niemand anders, die deze heerlijke Persoon kennen en de gelovige toevlucht tot Hem nemen. (Psalm 32:1): "Welzalig is hij, wiens overtreding vergeven, en wiens zonde bedekt is." Zo is Hij bij die zielen van de Vader ook geworden tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing (1 Kor. 1:30). Daarom doen de gelovigen Christus ook aan als een kleed van dadelijke gehoorzaamheid (Gal. 3:27): "Want zovelen als gij in Christus gedoopt zijt, hebt gij Christus aangedaan." En Rom. 13:14: "Doet aan de Heere Jezus Christus." En in Hem gerekend, zijn zij volmaakt (Kol. 2:10) en zonder enig gebrek (Hoogl. 4:7): "Geheel zijt gij schoon, Mijn vriendin, en er is geen gebrek aan u".

3. En tenslotte, wij moeten er wel acht op slaan, dat elk deel van de borgtocht van Christus als zeer gepast kan worden gezien tegenover de ellenden, waarin een ziel zich ziet en gevoelt. Wat kan Christus voor zulk een ziel bijzonder dierbaar zijn. Want van de ganse borgtocht, dus van alle delen van de lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid, tot in en na Zijn dood toe, kan door een gelovige ziel niets gemist worden. En het is dus niet zo, alsof hier de heilige ontvangenis en geboorte, afzonderlijk van de andere delen van de gehoorzaamheid en gerechtigheid, genoeg zouden zijn om de onreinheid van onze verdorven natuur te bedekken. O vrienden, er is niemand, die door de vereniging met de Persoon van de Middelaar waarachtige gemeenschap heeft aan één deel van de gehoorzaamheid van Christus, of hij heeft gemeenschap aan alle delen. Niemand kan iets van Christus missen. Ook heeft Jezus niets overtolligs of tevergeefs teweeggebracht. Maar dit neemt niet weg, dat wij deze heilige ontvangenis en geboorte mogen zien als het eerste deel van de ganse heiligheid van Christus, en als wijde delen van de heiligheid van Christus stellen tegenover de delen van onze ellenden, dan zullen de heilige ontvangenis en geboorte van Christus toch bijzonder gesteld worden tegenover de aangeboren zonden van de gelovigen, hun onheilige inkomst in de wereld, en om te vervullen het verlies van en gebrek aan de oorspronkelijke gerechtigheid.

Toepassing

Ziet hier weer een onbegrijpelijk wonder Gods u voorgehouden. Waar God ongenaakbaar was, de kloof tussen Hem en de zondaar te groot, de hemel van de aarde te ver verwijderd, daar bukt God zo laag en nadert tot de mens, en Hij plaatst Zijn tabernakel onder hen (Ezech. 37). En God zegt daarmee als het ware: *Ziedaar, mens, gij kunt in eeuwigheid met Mij niet handelen over uw rampzalige staat, maar hier is nu Mijn eigen en natuurlijke Zoon, en dat met uw menselijke natuur, opdat u tot Hem zou kunnen genaken. Hij is God en Mens. Zijn mensheid moet u vrijmoedig maken om met Hem te handelen, en als God zal Hij uw zaken bij Mij behandelen.* Het is alsof de Heere zegt: O mens, zie toch naar Hem uit, dat u met Hem verenigd wordt, dat u Hem krijgt, want zo velen Hem aannemen, krijgen macht en recht om kinderen Gods te worden (Joh. 1:12).

Vrienden, is dit geen oneindig wonder, dat God zo goed is geweest om van alle eeuwigheid zulke gedachten te denken, zulk een wonderlijke weg uit te vinden om de hemel met de aarde te verzoenen door zulk een Persoon? Door zulk een Persoon, in Wie die beide naturen, die door de diepe zondeval zo oneindig ver van elkaar verwijderd zijn, ja zo onverzoenlijk met elkaar, worden gevonden, en Welke de Vader op de aarde stelt? Wie was hij toch, die met zijn hart borg zou kunnen worden om tot God te genaken? (Jer. 30:21).

Maar mensen, de zaak is nu wel zo, dat er een Borg is. Maar gij weet ook, dat wanneer men in tijdelijke ongelegenheden verkeert, het niet genoeg is om erop te rusten dat er een gewillige, machtige en bekwame borg is. Men denkt dan veeleer: *Wat kan mij dat helpen, al heeft zulk een borg er duizenden geholpen?* En wanneer wordt u gerust dat hij u helpen zal? Immers eerst dan, als u met hem onderhandeld hebt en overeengekomen zijt. Als u hem, en hij u en uw zaken op- en aangenomen heeft. En als hij dan een geloofwaardig iemand is, die zijn woord zal houden, eerst dan bent u gerust.

En vrienden, is de zaak van eeuwig belang minder? Zal men daar lossen in te werk gaan? Wat hebt gij toch, waarop gij uw mening grondt dat Jezus uw Borg is? Genade is geen erfgoed. Vrome ouders kunnen kinderen hebben, die deze Borg blijven missen. Twee broers kunnen er zijn, de één wordt aangenomen en de ander verlaten. Wat is toch de grond van rust en vrede in uw gemoed? Is het soms die geestelijke dood en zorgeloosheid, waarin gij verzonken ligt? Of heeft de god dezer eeuw uw zinnen verblind, zodat gij onvatbaar wordt om uw eeuwige staat en uw gevaar te bevatten? Zou het uw bedrogen hart zijn, dat gij niet kent en waardoor gij wordt verleid? Of zouden het vooroordelen zijn, dat u denkt: als ik er aan zou beginnen te twijfelen of Jezus wel mijn Borg is, dan zal ik benauwd en bekommerd worden, dat zou een kwelling zijn, waar ik niet doorheen zou kunnen zien? Is het dan beter om de pot maar toe te dekken?

Och vrienden, hetgeen wij hier noemden, is bij velen de oorzaak van hun rust. Dat zegt God ook in Zijn Woord. O, was u zo gelukkig, dat gij eens recht aan het twijfelen raakte, dan zou uw behoud dichterbij komen. Dan zoudt gij dichterbij de zaligheid zijn dan nu. Waar gij nu staat, zult gij sterven, of u zou nog moeten zien dat Jezus uw Borg niet is. Hoe hopelozet het aan uw zijde wordt, des te waarschijnlijker wordt het dat uw vindenstijd zou kunnen aanbreeken.

Och, wilt toch enige dingen, welke wij u in het kort zullen voorhouden, bezien, *waaraan u zou kunnen weten of Jezus al of niet uw Borg is*, opdat u toch zucht of de Heere het u wil doen zien.

1. Niemand heeft gemeenschap aan de heilige ontvangenis en geboorte van Christus, of Christus is ook door de Heilige Geest in de ziel ontvangen. Vrienden, wat hebt u vanbinnen, wat voelt u, als gij van zulk een eeuwige waarheid hoort, welke geen engelen, maar alleen mensen raakt? En toch hebben de engelen er zo veel mee op, dat zij begerig zijn om er in te zien, om de veelvuldige wijsheid van God er in te beschouwen (Ef. 3:10 en 1 Petrus 1:12). Dit vertonen ons de Cherubim, die met uitgestrekte vleugelen en gebogen hoofden over de ark des verbonds gedurig keken naar de genadestoel of het verzoendeksel (Ex. 25:20, Hebr. 9:5). Gevoelt u dan ook een werk Gods in u, dat van boven komt en dat dan ook naar boven wil? Roept u dan ook sterken als het hijgend hert, aan de jacht ontkomen, dat vers water begeert? Dorst uw ziel dan zo naar Christus? Wij lezen in Lukas 1 van de bevruchte Elizabet, toen Maria tot haar kwam, die ook bevrucht was, en zij haar groetenis hoorde, dat het kindeke in haar buik opsprong. Mensen, hoe is het innerlijk bij u gesteld als u van deze heerlijke dingen hoort, die in de stad Gods gesproken worden? Springen uw hart en het genadeleven, ja het nieuwe schepsel in uw ziel op? Of zijt gij er een vijand van en dienaangaande onverschillig?
2. Nog eens, waar Christus in de ziel ontvangen is, daar wordt Hij ook op des Heeren tijd in het hart geboren. Jezus komt daar tevoorschijn. Elk krijgt daar zulk een openbaring van, zoals Jezus dit niet doet aan de wereld. Zulk een ziel breekt door tot de onberouwelijke bekering. Doch er is in de mate en trap een groot onderscheid, en

aan menigeen wordt zijn vinden van de Heere Jezus zeer bestreden en dus verduisterd.

3. Nog eens, waar Christus in de ziel geboren is, daar krijgt die ziel op Gods tijd, wijze en mate ook wel eens een aankondiging van, zoals de engel het aan Maria aankondigde (Lukas 1:26). Een engel onderwees Jozef in de droom (Matth. 1:20). Een engel boodschapte dit heil aan de herders in de landstreek van Bethlehem (Lukas 2:9, 10). Ja toen dit werk voltrokken was, was er een menigte van hemelse heirlegers, welke God prezen (Lukas 2:13, 14). Zo gaat er ook wel wat om in zulk een ziel. Gods gezanten, de getrouwe wachters, vinden haar en spreken wel eens naar haar hart. En nadat dezen een weinig weggegaan zijn, vindt zij Hem wel eens, Die haar ziel liefheeft. En dan vindt deze ziel een werk van God, dat volkomen is in zijn delen, en het getuigenis van God daarover in haar hart. Zulken roepen wel eens engelen en mensen te hulp om samen God te prijzen en te verheerlijken vanwege dit grote wonder.
4. En tenslotte, waar Christus geboren is en een gestalte gekregen heeft in het hart, daar is een eeuwige voldoening in de ziel. Voor zulk één verliest alles zijn waarde tegenover Jezus. Toen Simeon het Kindeke in zijn armen had, zei hij (Lukas 2:28-32): "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken. Een licht tot verlichting der heidenen, en tot heerlijkheid van Uw volk Israël." O, zij kiezen dit heilig Kind Jezus en nemen Hem onvoorwaardelijk aan met al wat Hem boven het hoofd hangt, zoet en zuur, met alle versmaadheden. Zij willen Hem volgen zowel op Golgotha als op Tabor, enz., en zij willen met Hem zinken en drijven.

Mensen, voor wie Jezus nog geen Borg geworden is, wat baat het u dat er zulk een Borg is? De onderwijzer vraagt *welk nut gij daarvan hebt, namelijk uit deze heilige ontvangenis en geboorte van Christus*. Blijft gij tot uw dood toe van Hem ontbloot, dan zult u er in die grote dag niet alleen geen voordeel van hebben, voor eigen rekening staande, als gij uw eigen verantwoordere zult moeten zijn, maar het zal u ook tot eeuwig nadeel zijn. Het zal een hel in de hel zijn, Deze, Die van de hemelen is, verworpen te hebben. Gewoond te hebben onder deze heerlijke aanbidding, en op zo grote zaligheid geen acht te hebben genomen.

O mens, mocht u toch ontwaken vóór het te laat is. Mocht de liefde des Vaders, tot u gekomen terwijl gij vijanden zijt, en de liefde van Christus, Die zo gewillig neerkwam, uw ziel uitlokken. Of mocht het eeuwig naderouw, dat eeuwige gejammer, dat anders in de hel uw werk zal zijn, uw ziel bewegen om het naar Hem te wenden. Maar vrienden, wij lezen in Lukas 16, dat Abraham tot de rijke man zeide: "Al stond er één van de doden op, zij zouden het zich niet laten gezeggen. Zij hebben Mozes en de profeten." Die hebt gij ook nog, onbekeerde mens, en wie weet hoe lang nog, als God u straks van de middelen, of de middelen van u gaat scheiden. Och dat gij nog in deze uw dag bekende wat tot uw vrede dient! (Lukas 19:42)

En vrienden, die wat ziet van uw onreine geboorte en uw verloren staat, gij, die geen lust of rust hebt in iets buiten Christus, en die naar deze zalige openbaring van Christus hijgt en verlangt, Christus wil in Zijn menswording voor uw zinkende ziel de Vertrouwing van Israël zijn (Lukas 2:25). De Wens der heidenen (Haggai 2:8), de Wortel van Jesse, waarnaar de heidenen zouden vragen. Ja Eén voor allen (1 Tim. 1:15): "Dit is een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Jezus Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken".

Volk van God, zie hier de Hoorn uwer zaligheid, opgericht in het huis van David. Uw heilig dekkleed, het heilig geboren Kind Jezus. Ziet Zijn oneindige liefde, Die geen roef behoefde te achten Gode evengelijk te zijn. Dat die eeuwige heerlijke Zoon van de hemel de stralen van Zijn majesteit als voor een tijd verbergt, en dat Hij een schepsel wordt. Geen heerlijke cherubijn of serafijn, maar een mens, minder dan de engelen. En onder de mensen geen groot monarch of koning, maar een knecht dergenen, die heersen (Jes. 49:7). En van de tijden der eeuwen was dit verzwegen, maar het is aan u ontdekt. Dat dit alles uw zielen uitlokken en aansporen mocht tot het volgende:

1. Om u toch dagelijks en hoe langer hoe nauwer met de Heere Jezus te verenigen. Hoe vuiler en zondiger gij uzelf ziet, hoe dierbaarder Christus voor uw ziel zal worden.
2. Mocht het u ook aansporen om in Zijn nederigheid Zijn navolger of discipel meer te worden. Wat wordt er dikwijls een drukte gemaakt, welke een hoogmoedigheid is er vaak als er een doemwaardig schepsel ter wereld zal komen, alsof er een koning zal geboren worden. De nederige Jezus heeft door Zijn arme en nederige geboorte het nodige, ja het overvloedige voor Zijn volk verworven. Maar wat wordt dat dikwijls misbruikt. Jezus heeft de trotsheid niet verworven. Deze heeft Hem het leven gekost. Is dat dan er aan beantwoorden, o mens? Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk?
3. Ook om uw onreine geboorte veel te overwegen. Als onrein uit onreinen, en in aanklevende smetten van de erfzonde gebonden liggende. Zie hier, gelovige, uw geboorte geheiligd door de heilige ontvangenis en geboorte van de Zoon van God uit Maria. In Hem zijt ge andermaal geboren en staat gij rein. Ja, daarmee bedekt Jezus al die zonden, zelfs van voorouders, in zo verre die u anders zouden verderven. Het is opmerkelijk, dat Hij zelfs in Zijn heilig geslacht uit onheilige en bloedschandige huwelijken is voortgekomen, van Juda bij Thamar, uit Rachab de hoer, uit Bathséba, enz. Wat is dat aanbiddelijk! Ziet gij niet, vrienden, dat Christus alles is? Kenden wij Hem maar recht in Zijn gepastheden, wat zouden wij dan een gelovig gebruik van Hem maken! Vergeet men 's morgens wel zijn kleed aan te trekken? Immers zó noodzakelijk is Christus voor een gelovige ziel. Ziedaar Christus, uw Kleed, in Zijn volwichtige gehoorzaamheid. Doet aan de Heere Jezus Christus!
4. En mocht het u uitlokken en aansporen om bij de Heere toch zo veel duidelijkheid in uw aandeel te zoeken, dat gij uw geluk zult kunnen zien, opdat gij u zult mogen verwonderen. Het zal uw ziel klein maken, als gij er inzicht in krijgt dat deze zelfde Jezus voor velen tot een val is gezet, en tot een teken, dat wedersproken zal worden (Lukas 2:34). En vrienden, waarom bent u die man of vrouw niet, die over Hem ten verdere valt? Aanbidt toch de vrije en soevereine genade.

Volk van God, mocht deze vermaning u opwekken dit Kindeke veel te zoeken waar het is te vinden. Wij lezen van de wijzen uit het oosten, die Zijn ster gezien hadden, dat zij zelfs langs gevaarlijke wegen Hem zochten, al vragende: Waar is de geboren Koning der Joden? O volk van God, gij hebt Zijn ster ook wel gezien.

- En zo heeft de Geest u geleerd waar gij Hem zoeken moet, en hoe. In de laagte, in Bethleem, in Davids stad is hij te vinden, waar niet veel aanzien is.
- En Hij is te vinden onder de middelen der genade en de bediening van de sacramenten. Daar openbaart Hij Zich als door vensteren en traliën.

- Hij is te vinden in de eenzaamheid. Dikwijls onder het beschouwen van zijn ellenden, zijn verdoemelijke onheiligheid, in de weg van belijdenis van zonden en onder het gezicht van onwaardigheid.
- Ook in de gezelschappen van Gods volk. Dan is Hij in het midden van twee of drie, die in Zijn Naam vergaderd zijn. En ook wel bijzonder met de herders naar Bethlehem. Ik bedoel de nederige hutten, waar die grote Koning dan zo zichtbaar woont. Dat worden dan wel eens paleizen. Daar komt de hemel wel eens in het hart en krijgt de ziel wel eens een voorsmaakje van de heerlijkheid.

O gelovigen, met dit Kind in de armen zal het een gemakkelijk leven en sterven zijn. In alles wat u hier in de tijd met dit Kindeke boven het hoofd hangt, zal Hij de zwaarste last dragen. En aan het einde van uw lijden en verdrukkingen zal het zijn met de woorden van Simeon (Lukas 2:29): "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien." Och dat wij dat genieten mochten, ook op ons sterfbed. Wij eindigen met de uitroep van de menigte der hemelse heirlegers, die God prezen (Lukas 2:13, 14) en mochten onze harten er in mee kunnen gaan: *"Ere zij God in de hoogste hemelen; en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen."* Amen.